KURENAI : Kyoto University Research Information Repository

Title	Royal Orders of Burma in Burmese(pp.319-585)
Author(s)	
Citation	THE ROYAL ORDERS OF BURMA, A.D. 1598-1885 (1987), 6: 319-853
Issue Date	1987
URL	http://hdl.handle.net/2433/173880
Right	
Type	Departmental Bulletin Paper
Textversion	publisher

Kyoto University

သန့်စင်ပန်း တော်ရွှေနန်း တော်သို့မဆက်မသွင်း သေး သည်ကိုမင်း သားများ အိမ်သို့ပန်း ရောက် ကြောင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ကိုဝန်ကိုတန်းမှာထား၊ ပန်းဆက်လိုသူတို့ကိုရ အောင် တောင်း၊ ကျိုဝန် မင်း ကျော်ရွှေ တောင်ကိုတန်းက လွှတ်၊ နှစ်စင်း တွဲပြည်ကြီး မွန် ဘောင် တော် ဟောင်း မှာသကြား ရုပ် ဂဠုန် ရုပ်ပိုတန်ဆာ များ ကိုသိမ်း၍တ စင်း ချင်း နဂါး ရုပ် ဘောင်နှစ်လုပ်စေ၊ ၁၇ လံ လှော်ကား နှစ်စင်း မှာအိမ်ရှေ့မင်း ပြည်မင်း တို့တက်ကျွေး ပေး စေ၊ နောက်ခင်း သည့် ၁၇ လံ လှော်ကား နှစ်စင်း မှာ တောင်ငူမင်း ပုဂံမင်း တို့ တက်ကျွေး ပေး စေ၊ စကိုင်း မင်း လှော်ကား တော်မှာ စကိုင်း မင်း တက်ကျွေး ပေး၍ သံတော်ဆင့် ဇေယကျော်ထွာ ကိုကြပ်မလုပ်ဆောင်စေ။

1. January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံရာဇ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စာ၊ ၁၉၇၆၊ ပိုဒ် ၅၂၉/၅၊ စါ ၂၀၉)

ရာဇမဏိစူဠာဘုရား ကျွန်သီး တော်အကြီး သန္ဒါသူရ ဒေဝပါနီတို့ကအုပ်စုငယ်
သား ငအောင်ထွန်း ငတုတ်ကြီး ငမြတ် ငသာထွန်း တို့နှင့်လူ ၁၀၀ ငကျော်
သား တို့မင်း ကျွန်ဖြစ်လိုသည်၊ အသီး အသီး ကပ်နိုကြ၍ဘုရား မှူးများ ထွင်ခန့်
ထား မရရှိခဲ့သည့်အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်သော ကြောင့်လက်ခံသူ
ခေါင်း နှင့်တကွ စါထိုး ၍အပ်မည်ရှိသည်တွင်သန္ဒါသူရ ဒေဝပါနီတို့ကိုလွှတ်တော်ကစစ်
ကြော၍ရာဇမဏိစူဠာဘုရား ရှင်ကျွန်သီး တော်ထမ်း ရွက်မြဲ (သက္ကရာဇ် ၁၁) 1783
၄၅ ခုစာရင်း ပါ ၁၈၀ ပါဝင်ပါသည်၊ စာရင်း မပါလူ ၂၂၀ မှာလက်ရှိထမ်း ရွက်
နေသူ ၁၂၀ အသီး အသီး ကပ်နိုသူ ၁၆၀ ဖြစ်ပါသည်၊ စာရင်း မဝင်လူစုမှာ စာ
ရင်း တော်ကိုဖြည့်သွင်း ၍ ကျောက်စာမှာ သွတ်သွင်း ထမ်း ရွက်ပါရမှ အစဉ်ငြိမ်
ဝပ်နိုင်ပါမည်၊ ငစ်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း စာရင်း မပါမဝင်ကျွန်လပ်သူတို့
မှာဘုရား ကျွန်သီး တော်စာရင်း ကျောက်စာ များ တွင်ဖြည့်သွင်း စေ၊ ဖြတ်စါ
ရှိသည်မဆို စေနှင့်၊ ဖြတ်စာရှိလျှင်သိမ်း ၊ ကပ်နိုသူတို့ကိုလည်း ကျွန်သီး တော်အကြီး
တို့ပို့ပေး အပ်ထမ်း ရွက်စေ၊ ခန္တီစော်ဘွား လူငကျော်ထွန်း စစ်မေး ထွက်ဆို
ချက်ကို ထောက်၍ ခန္တီစော်ဘွား သို့ တော်သင့်အောင်မှာထား ပြီး လျှင်ငအောင်
လှကိုခန္တီစော်ဘွား လူငကျော်ထွန်း နှင့်အတူခန္တီမြို့သို့ခန့်ထား သွား စေ။

2 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ဥဘယကျော်ထင်
ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပျော်ဘွယ်ရွာ နေငြိုင် ငအိုင်တို့ကိုသိမ်း ရုံး ရာမပါစေနှင့်၊ ရုပ်သေး ဆရာ ငသော်သို့အပ်၍ ငသော်နှင့်ထမ်း ရွက်စေ။

3 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ ငပါတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုင်း သွပ်တပ် တော်ကလာသူတို့ကိုတပ် တော်သို့ပြန် စေ၊ မဟာဝန်ညီမတ်ဝန်အမတ် ထောက်အိန္ဒစက်ယိုး ဒယား အမတ်ဘယား ပိန်ပိဆန်တို့နှင့်ဆက်သရန်ပါသည့်လက် ဆောင် တော်များ ကို ရွှေဘဝါး တော်မြှတ် အောက်လာ၍ဆက်သ စေ၊ မဏိပူရမြို့ က ရောက်သည့်လူ ၂ ကိုကျွဲဝန်အိမ်သို့လွှတ်ကသင့်ရာလူနှင့်လိုက် စေ၊ ရာဇဝတ် တော် ပေး သည့်အဆောင်မြဲများ မတ်တို့ကိုနန်း တော်သို့မဝင် စေနှင့်၊ ဘွဲ့အမည်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်စား ကျေး မြို့ရွာအရာအထူး ကိုမှတ်။

4 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိပ်လှည့်အိပ်ဘန်ကိုအမှန်အကန်မဝင်မထွက် သော ကြောင့်ရာဇဝတ် တော် ပေး သည့်လူတစုကို ရွှေပြည်စိုး သို့အပ်၍ထမ်း ရွက် စေ၊ မင်း ကွန်း တွင်လည်း မနေကြ စေနှင့်၊ မင်း ကွန်း တွင်သင်း တို့အိမ်များ ကိုလည်း ဖျက်ဆီး သိမ်း စေ၊ လက်ဝဲ ဝင်း မှူး လက်ျာဝင်း မှူး တို့မှာလည်း အိပ်လှည့်အိပ်ဘန်မပြတ်ဝင်ထွက်စစ်ကြော ရမည်ဖြစ်လျက်မစစ်မကြော ပေါ့လျော့သူများ ဖြစ်သည်၊ ဝင်း မှူး အရာကနှုတ်၊ မင်း ကွန်း တွင်လည်း မနေ စေနှင့်၊ ရွှေမြို့တော်သို့သွား စေ၊ ဝင်း မှူး အစား တော်သင့်သူကို ရွေး ၍ခန့်၊ နန်း တော်တွင်မြဲစွဲထမ်း ရွက်မည့်သူတို့ကိုလည်း စကိုင်း မင်း တောင်ငူမင်း ပုဂံမင်း ပုခန်း မင်း မိုး ဗိတ်မင်း တို့လွှတ်သို့တက် ပြီး လျှင်ဘုရားသား တို့နှင့်လွှတ်ရုံး က တော်သင့်သူတို့ကို ရွေး ချယ်၍သွင်း စေ၊ ငကျော် ငလွှမ်း တို့ကအမိန့်တော်နှင့်လှေကြီး ၂၀ လှေငယ် ၁၀၀ တောက်ကား ရောင်း ဝယ်ပါသည်၊ ဆက်စုသင့်သေနတ်ကိုလည်း ဆက်သွင်း ပြေပါသည်၊ နောက်ကို ဆက်လက်၍မသွား မလာမရောင်း မဝယ်နိုင်ပါ၊ အမိန့်တော်ထွက်စာချွန်ကိုဆက် သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သွင်း စေ၊ နောက် သေနတ်ဆက်လွှတ် စေ၊ အိပ်ဘန်မှုကြောင့်ရာဇဝတ် တော်ခံရသူတို့မှာ ရွှေနန်း တော်တက်သိမ်း စံပယ် တော်မူစကသနား တော်မူသည့်ဥစ္စာ ကြေး ကျွန်ဥ

6 January 1807

ယည်လယ်ယာများ ကိုသိမ်း ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့ ရွှေမြို့တော်သို့ ရွှေစက် တော်ဖြန့် တော်မူမည်၊ ဝင်း ခင်း နောက် တော်လိုက်အစောင့်အနေခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီး ပြေ အောင် စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ ယင်း တော်မင်း သမီး တရုပ်မြို့စား သပြေလှ ရွာစား တို့ကိုယ်ခု နေ့ကသမ္ဗန် တော်ငယ်နှင့် ရွှေမြို့တော်သို့သွား နှင့်စေ။

5 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ခံရာဇ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြောက်နန်း တော်မိဘုရား ကံကုန်သည်မှာ မယ် တော်ဘုရား နတ်ရွာစံသည် တွင်သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ် တော်မူမည်၊ အခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန် ရှိသည်ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ ဝန် ထောက် နေမျိုး ကျော်ထင်ကိုလည်း ဝင်၍ စီရင် စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်တို့ကိုလည်း ဗောင်း ဖြူဝတ်ဖြူဝတ်ကြ စေ၊ က တော်မယား တို့ကိုလည်း ဝတ်ဖြူငတ်ကြ စေ၊ အိပ်လှည့်အိပ်ဘန်မှု ကြောင့် ရာဇဝတ် တော် ပေး သည့်အ ဆောင်မြဲ မှူး မတ်တို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်မြဲဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်ကြ စေ၊ ပုခန်း မင်း သား မိုး မိတ်မင်း သား တို့ကို (သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် 7 January 1807 နေ့သင်္ဂြိုဟ်မှီ အောင် လာ စေ၊ မင်း ကွန်း တွင်ဆင်ဝန်နန်း မြို့စား တို့နှင့်စာရင်း ကျမှူး တော်မတ် တော်တို့ကို စောင့် နေ စေ။

6 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခင် ပါတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စကိုင်း မင်း ဆင်ဖြူရှင်မယ် မက္ခရာမင်းသား မင်းတုံး မင်းသား လှိုင်မင်းသား တို့ကိုအလောင်း တော်ကျွမ်း၍အရိုး ကောက်ပြီး လျှင်အတွင်း တော်သို့ဝင်စေ၊ စကိုင်း မင်း မက္ခရာမင်းသား မင်းတုံး မင်းသား လှိုင်မင်းသား တို့ကိုအရိုး သဂြိုဟ်ရာဒိုက်၍သင်း ဂြိုဟ်စေ၊ အရိုး တော်ကိုကောင်းမွန်အောင်သင်း ဂြိုဟ်စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း မင်းညီမင်းသား မှူး တော်မတ်တော်နေရာနေ နေရာလွတ် နေတို့ကိုလိုက်၍သဂြိုဟ်စေ၊မင်းသမီး ကတော်မယားတို့မှာပြန်စေ၊ သင်း ဂြိုဟ်ရာကြွင်း ကျန်သည့်နံ့သာတုံး များ ကိုအမွေ တိုက်မှာသွင်း ထားစေ၊ ကျင်း ပ ဆောင်ရွက်သည့်အဆောင်အရွက်များ မှာအမွေတိုက်သို့သွင်း သင့်သည့်အရာကိုသွင်း စေ။

7 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ နှုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နံ ၁း ခရာဇ် နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၈ ခုနှစ်သွင်း စုအောင်ပင်လယ်စပါး တော်လမိုင်း စပါး 1806
တော်များ ကိုကျီ တော်များ ဟောင်း နွမ်း ယိုယွင်း သည်၊ အိမ်ရှေ့မင်း စကိုင်း
မင်းသား တော်သမီး တော်များ က ဆောက်လုပ်သည့်ကျီများ တွင်စပါး မရှိလပ်
သည့်ကျီများ ကိုပြုန်း မွှသွင်း စေ၊ အဝိုး ကောက် လှော်ကား လှေများ ကို အောင်
မြေ လောကဘုရား တွင်အရှည်အကြာ မထား စေနှင့်၊ ကျွန်သီး တော်တို့က ဖျက်သိမ်း
စေ၊ အဆောင် တော်တွင်ညကိုစာ ဟောပြဟော စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း မင်းညီ
မင်းသား တို့ကိုလည်း အဆောင် တော်သို့ဝင် စေ။

7 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နံ ခစ မြောင်မျိုး
တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ကသည်း စော်ဘွား နှင့်ညီဇူပရာဇာတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက် လေ အောင်ကျိဝန်က ပေး မှာ ၍ ခေါ် စေ၊ ကျိဝန်က ကသည်း ပြည်သို့ စေသူ ဇော် ဂျိဂျိရာ စေသူတို့ကိုလည်း နတ်ကျွန်း အောင် မြေကင်း တပ်မှူး ကမဆီး မတား စေ နှင့်သွား လာ စေ၊ ကသည်း မင်း သမီး ရောက်လျှင် နေရန်မင်း ကွန်း နန်း တော်အတွင်း သင့်ရာတွင် ကြောအိမ် မြေကြမ်း အနား ကိုအုတ်စီ၍ ဆောက်လုပ် စေ၊ ကသည်း ပြည်ကလာ ရောက်သူတို့ကိုလည်း ပြန် စေ၊ လွှတ်ကလည်း မင်း သမီး ကို သနား တော်မူရန် များ နှင့်သင့်ရာဘက်ခန့်၍လိုက် စေ၊ ကျိဝန်လူတို့ကိုလည်း ဘက် ခန့်၍လိုက် စေ။

8 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခ ငပါတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ကိုအနောက်မြစ်မှာ ရေပေး စေ၊ ဝင်း တော်စည်တော်များ ကိုပွဲ တော်အိမ်အနောက်တံခါး ပြင်ကခင်း ရှုလိုက် စေ၊ ဆင် တော်မှာ မရဘင်တံခါး ကတည့်စမှတ် မြောက်လမ်း ကို လျှောက်၍ ပွဲ တော်အိမ်အနောက်တံခါး ကိုထွက် စေဝင် စေ၊ လမ်း တ လျှောက်ကိုလည်း ပြင်ဆင်၍ ရာဇမှတ်ကာ စေ၊ ဒိုင်းပနိက ဆောက်သည့်စန္ဒမုနိဘုရား တန်ဆောင်း မှာအုတ် တော်နှင့်သမံတလင်း ခင်း စေ။

9 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၀၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး တွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေတောင်သိမ်း ငပုလေး ငထွား ငကလယ် ငမြတ်ပင်တို့က အမိန့်တော် နှင့် ရွှေတောင်သိမ်း ငပုလေး တို့မှာ လှေကြီး၅ နွှေထိုး လှေငယ် ၄၅၊ ငထွား မှာ လှေကြီး ၅ နွှေထိုး လှေငယ်၁၅၀၊ ငကလယ်မှာ လှေကြီး၁၀ နွှေထိုး လှေငယ် ၁၄၀၊ ငမြတ်ပင်မှာ နွှေထိုး လှေငယ်၃၀ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်ပါသည်၊ ဆက်စုသင့် သေနတ်ကိုလည်း ဆက်သွင်း ပြေပါသည်၊ နောက်ကိုဆက်လက်၍ မသွား မလာ မရောင်း မဝယ်နိုင်ပါ၊ ရွှေတောင်သိမ်း ငပုလေး တို့မှာအမိန့်တော်ထွက်စာချွန်၅၀အနက် ရေပြွမ်း ရ ၁၁၅၊ ငထွား မှာစာချွန်၁၆၀အနက် ညောင်ဦး ရွာကိုမီး လောင်ရ၁၃၂၊ ပခန်း ငယ်ရွာကိုမီး လောင်ရ၂၀၊ လှေ ရေပြွမ်း ရ၁၁၃၊ ငမြတ်ပင်မှာစာချွန်၃၀အနက် လှေ ရေပြွန်း ရ၁၃ပါပါသည်၊ ကျန်စာချွန် တော်ကိုဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သွင်း စေ၊ နောက် သေနတ်ဆက်လွတ် စေ။

10 January 1807

သက္ကရာဇ်၁၁၆၈ခုတပို့တွဲလဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံရာဇာ နော်ရထာတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျောက်ဆည်ဝန် မြေတိုင်စာရေး တို့အစီရင်ခံချက်ကိုဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း နတ်
မိမရှက် မြောင်း မတော်ကိုအိမ်ရှေ့ထမ်း မန်ကျည်း ချောင်း ငှာ တောင်ဘက်
မြင်း မရှက်ဂူကြီး မြင်း ၅စီး သား တို့ကကူညီတူး လုပ်ကြစေ၊ မြန်မာသကြား ချက်
တရုပ်သကြား ချက်လူတို့မှာလည်း ယခုစွဲလမ်း ၍လုပ်သည့် မြေကိုသာလုပ် စေ၊ အခြား
သူတို့သို့ ရောင်း ချသည့် မြေကိုသိမ်း ၊ ရောင်း သူတို့ကိုလည်း ရာဇဝတ် တော်စီရင်၊
ဝယ်သူတို့မှာလည်း ဝယ်ငွေကိုဆုံး စေ၊ သကြား တော်ချက်လူတို့ကလည်း သကြား တော်
ကိုဆက်မြဲဆက် စေ၊ ဌာပနာသွင်း ပြီး ကျောက် သေတ္တာမျှား ကို အောင်မြေ လော
ကဘုရား ကောင်း မှုန် အောင်ပို့ စေ၊ ရောက်လျှင်ဘုရား မှာလက်နား ပတ်
လည်ကို ၃စီဌာပနာတိုက်ပတ်လည်ကို ၂စီချန်လှပ် စေ၊ ၄င်း အကြား မှာအနောက်
မြောက် ထောင့်ကစ၍ ဝင်း စာစီမြဲအတိုင်း အောက်အထက်မှန် အောင်သရွေး နှင့်
က၊ ကာစဉ်မှတ်သည့် စာကိုအထက်ထား ပြီး ထောင်၍ စီ စေ၊ စကုမြို့ ကျေး ကြက်ရိုး
ကန် တောကမဂ်လာ လေး သင်း ပြည် လေး သင်း အောက်မား တော်မှုား နှင့်
အောက်ငင်ခဲ့သည့်အတိုင်း ၄ ကျော်ဆင် တော်ကိုကျုံး တော်သို့သွင်း ၍ ကြော့ဘမ်း မြဲ
ကြော့ဘမ်း စေ၊ ဆင်ဝန် အောက်မား ဝန်တို့ကိုလည်း လိုက် စေ၊ ဆင် တော်ကိုလည်း
တဲ့နား သည့်ကာလတွဲငင်နှင့်တွဲ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်ယူခဲ့ စေ၊ ရှေ့
ဝင်း မှူး နေမျိုး သီဟ နော်ရထာ သေလွန်ရာမှာ တော် နေရာ နေတို့ သေလွန်
20 February 1807
လျှင်သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ် စေ၊ တ ပေါင်း လပြည့် နေ့မဟာပိန္နဲ နတ်ရုပ်ကိုရထား
တင်၍ ပူဇော်အပ် ကြောင်း ကိုရာဇမတ္တာကျမ်း ထွက်သည့်အတိုင်း ပူဇော်မြဲပူဇော်
စေ၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

11 January 1807
သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကသည်း စော်ဘွား နှင့်ညီဇုပရာဇာတို့နှစ်ဦး က ရွှေဘဝါး တော် အောက်သံ တော်ဦး တင် ရောက်သည်မှာ ဇုပရာဇာတို့ကသည်း ပြည်သို့ပြန် စေပြီး မှကသည်း စော်ဘွား ကသမီး ကညာကိုဆက်သ စေသင့်သည်။ ဇုပရာဇာကိုကသည်း ပြည်သို့ပြန် စေရမည်မှာလည်း အစ်ကို စော်ဘွား နှင့်မသင့်မတင့်ရှိကြသည်ဖြစ်၍ ကြောက်ရွံ့ မည်ဖြစ်သည်။ မကြောက်မရွံ့ပြန်ဝံ့ အောင်ကျီဝန်စာ ရေး သားလှ ဝေ သော်နှင့် အိမ်ရှေ့ တော်ကစုကြီး သေနတ်၁၀၀ စကိုင်း မင်း ကစုကြီး သေနတ်၂၀၀ခန့် ခန့်ထား ၍လိုက် စေ။ ဇုပရာဇာသမီး မှာလည်း အငွန် စော်ဘွား နှင့်မှန်း ထား ရင်း ဖြစ် ကြောင်း ကိုကသည်း စော်ဘွား ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်တွင် ပါသည်။ ကသည်း မြို့သို့ ဆောင်ယူ ခေါ်သွား စေ။ ကသည်း စော်ဘွား ညီအစ်ကိုမ သင့်မတင့်ရှိကြသည်မှာကသည်း စော်ဘွား နှင့်တကွ မှူး မတ်ဆင်း ရဲသား တို့ကို ချမ်း သာ စေလိုသည့် စေတနာ တော်ရှိသည်ဖြစ်သည်။ မသင့်မတင့်ရှိကြရမည်မ ဟုတ်။ အထက် ပေါင်း ဘက်မြဲအတိုင်း သင့်တင့်ငြိမ်ဝပ်စွာ ပေါင်း ဘက် နေထိုင်ကြရ မည်ဖြစ် ကြောင်း ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်က စေသူတို့တွင်ကသည်း စော်ဘွား သို့ တော်သင့် အောင်အမိန့် တော် ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ။ ဇုပရာဇာကို လည်း ကသည်း စော်ဘွား နှင့်သင့်တင့်ကြ အောင်ကသည်း စော်ဘွား သို့အမိန့် တော်ပြန်ဆို၍ ရှိပြီ။ မကြောက်မရွံ့ပြန်သွား ၍အစ်ကို စော်ဘွား နှင့် ပေါင်း ဘက် နေထိုင်မြဲ ပေါင်း ဘက် နေထိုင် စေရမည်။ ဇုပရာဇာကအစ်ကို စော်ဘွား နည်း သမီး ကညာဆက်လိုလျှင်လည်း အငွန် စော်ဘွား နှင့်မှန်း ထား သည့်သမီး အပြင် ကျန်သမီး သုံး ယောက်က တော်သင့်သသူကိုဆက်ရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ပြန်ဆိုမှာထား စေ။ ကျီဝန်ကလည်း ကသည်း စော်ဘွား ညီအစ်ကိုသင့်တင့်ကြရမည့်အ ကြောင်း ကို တော်သင့် အောင် ပေး မှာ စေ။ ကသည်း စော်ဘွား က စေ၍လာသူ။ ဇုပရာ ဇာက စေ၍လာသူတို့ကိုလည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကခန့်ထား သူတို့နှင့်အတူလိုက် စေ။ ရွှေဘဝါး တော် အောက်က စေသူတို့ကသည်း ပြည်သို့ ရောက်သည့်ကာလမှာက သည်း စော်ဘွား ကဆက်မည့်သမီး ကညာကို ရွှေဘဝါးတော် အေါက်ဆက်လို၍ ဒေမုဇ္ဇမမြို့ ဝန်ကယိုး ဒယား သို့စေပါမှာထား မည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် ချက်ပါသည်မှာယိုး ဒယား ကမိုး နဲ့ ကြောင်း ဖိုလ်မှူး တို့ထံ ရွှေဘဝါး တော် အောက်

အသနား တော်ခံအ လျှောက်အထား ရောက်၍ ရှိပြီ၊ မုတ္တမမြို့ဝန်က ယိုးဒယား သို့ပေး မှာစေပါသင့်တော့သည်မဟုတ်၊ နောက်ထပ်၍ မပေး မမှာမစေမပါး စေနှင့်၊ နတ်ကျွန်း အောင်မြှေကင်း တပ်မှူး ရဲခေါင် ကျော်စွာကိုကင်း တပ်မှူး အရာက နှုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ နေမျိုး နန္ဒမိတ်ကို ရွှေ့ဝင်း မှူး ခန့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်မှာထမ်း ရွက်စေ။

12 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခင်ပါတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ခန္တီမြို့ကလာလူ ငကျော်ထွန်း နှင့်ခန္တီမြို့သို့သွား စေမည့်သူတို့တွင် ပေး ကမ်း ရန် ကိုဒိုင်း ဝန်က ပေး မည်၊ ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နတ်ကျွန်း အောင် ပြေ တင်း ဇာပ်ရှိ သေနတ်ကိုင်လူ ၁၅ဝကိုကသည်း မြို့သို့သွား စေသူသာလှ ဝေ သော်တို့နှင့် အတူလိုက် စေ။

13 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၆ရက် နေ့နံနား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်းကွန်းနန်း တော်ရှေ့တန်ဆောင်း တော်တွင်ဆရာတော်တို့ကြည့်ရှုတည်း
ပြတ်၍ ရေးသားပြီး လျှင်ပိဋကတ်တိုက်မှာ ရွှေသစ္စေး မွမ်းမံစေသည့်ပါဠိတော်
စုကိုမင်းကွန်းသို့ဆောင်ယူစေ၊ ရေစက်ပတ်လည်ချလုပ်သည့်ကန္နားပေါင်းများ
တွင်တည်သည့်ကျောက်ကိုယူ၍ ရေကာခြေရင်းမှာဘို့စေ၊ ပြီးလျှင်ကန္နားပေါင်းကို
သင့်ရာသိမ်းထားစေ၊ နန်းတော်အနောက်လှေကားများကိုအုတ်လှေကား
လုပ်စေ၊ မိုးညှင်းမြို့အနောက်တောင်ကရင်အရိုင်းဆံတိုမျိုး ၁၂ တောင်နေလူတို့
ကမိုးနဲမြို့ကျေးနိုဝယ်ရွာမှာစော်ဘွားဖိုးငပန်းအောင်ကိုခေါ်၍ဘွားစား
စေပြီးလျှင်မြစ်သားမြို့နေငအုနှင့်အတူစော်ဘွားငပန်းအောင် ကရင်စော်
ကဲငအောင် [illegible] ငလင်လကူလမာတို့လေးယောက်လက်ဆောင်တော်ဒူးလေး
၁၀ ဆိပ်လူးမြှား ၅၀၀ ဆေးတံ ၅၀ များကိုဆောင်ယူလိုက်လာ၍ ငွေတောင်
စော်ဘွားတို့နည်းကျွန်တော်ခံပြီးလျှင်သမီးတော်ကျောက်မော်မင်းသမီးမှာ
ထမ်းရွက်လိုပါသည်၊ ရွှေဘဝါးတော်အောက်လာရောက်ကြောင်းနှင့်ကျောက်
မော်မင်းသမီးအကြီးငအိုရှိနိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း မိုးညှင်းမြို့အနောက်
တောင်ကရင်ဆံတိုမျိုး ၁၂ တောင်နေလူတို့ကိုငွေတောင်ကရင်စော်ဘွားတို့နည်း
ကျွန်တော်ခံ၍ကျောက်မော်မြို့စားမင်းသမီးမှာထမ်းစေ။

15 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၈ ရက်နေ့နားခံ ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဓညဝတီမြို့မှာခန့်တော်မူသည့်အခွန်ဝန် အကောက်ဝန် စစ်ကဲ နားခံတို့ ကမြို့ဝန်ကိုမလျှောက်မထား ကုလား ဗဒါနကသာ လျှောက်ထားသည့်အမှုကိုမ စစ်မကြောစေနှင့်။

16 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၉ ရက်နေ့နားခံငပါတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ရွှေမြို့တော်က ဆောင်ယူခဲ့သည့် ပိဋကတ်တော်များကို စန္ဒမုနိဘုရား တန်ဆောင်း အတွင်း ပိဋကတ်တိုက်မှာသွင်း ထား စေ၊ အလျှင်ရှိနှင့်သည့် ပိဋကတ်တော်များကို ရွှေမြို့တော်သို့ပို့၍ ပိဋကတ်တိုက်မှာသွင်း ယား စေ။

17 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့ နား မစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ကိုယ်မိန်း တော်မူသည့် နေ့မဏ္ဍရာမင်း လှ ကျော်စွာ နှင့်ကြည့်ပ်
မင်း သမီး သီရိသီဝလိ ဒေဝီကိုလက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင် တော်မူမည်၊ အခမ်း အ
နား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုမိုး မိတ်မင်း သား သတိုး မင်း ရဲ ရွှေ တောင်
နှင့်မင်း ခင်း မင်း သမီး သီရိမလ္လာနန္ဒာ ဒေဝီကိုလက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင် တော်
မူသည်တွင်ခန့်ထား စီရင်သည့်နည်း ခန့်ထား စီရင် စေ၊ ကုန်ရာသီစန္ဒရမာသ
6 February 1807
တ ပေါင်း လဆန်း ၁ရက် နေ့ကစ၍ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ကိုယ်မိန်း တော်မူသည်၊ ပွဲ တော်
မပြီး မခြင်း ရွှေမြို့ တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုကွက်စုများ မှာတတ်အား သမ္ဘ ပွဲ
သဘင်ခံ၍တီး မှုတ်တခုန်ကြ စေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်အိမ် ရှေ့မင်း သို့မှာထား ၍
စေ့နှံ့ အောင်စည်လည် စေ၊ မင်း ကွန်း အ ရှေ့ဘက်အ နောက်ဘက်အလယ်ကျွန်းအရပ်
အကွက်များ မှာလည်း တတ်အား သမ္ဘ ပွဲသဘင်ခံ၍တီး မှုတ်က ခုန်ကြ စေ၊ အိမ် ရှေ့
ထမ်း လှေစီး ငမြွတ် ခွေး က သေနတ်ဆက်အမိန့် တော်တွက်နှင့် လှေကြီး ၅ စွေ့ထိုး
1805
လှေငယ် ၂၅ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်၍ (သက္ကရာဇ်) ၁၁ ဖြရခုဆက်စုသင့် သေ
1806
နတ်ကိုဆက်သွင်း ပြီး ပြေပါသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ဖြဂခုနှစ်မ ဘောက်မကား မ
ရောင်း မဝယ်နိုင် သော ကြောင့်မသွား မလာ ရပါ၊ လှေ စာ ချွန်၃ ဝကိုဆက်သွင်း၍
သေနတ်ဆက်လွှတ်ငြိမ်း ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော် ဦး တင်ချက်အတိုင်း
သေနတ်ဆက်လွှတ် စေ၊ စာ ချွန်ကိုသွင်း စေ၊ စွန်လွန် သေနတ်သား တို့ကို (သက္ကရာဇ်
၁၁) ဖြဂခုနှစ်စွန်လွန် သေနတ်သား တို့ထိပ်တက်ကုန်း မှာလုပ်ရစပါး ၄ ဂ ၅ ၁806
တောင် ရေ ကျော် မှာလုပ်ရစပါး ၁ ဝ ၀ မြေစုရစပါး ၄ ၀၊ အ ရှေ့ဘက်မှာလုပ်ရ
စပါး ၁ ၁ ၁၄၊ မြေစုရစပါး ၁ ၉ ၀၊ အစုစုရစပါး ၁ ၉ ၅ ၅အနက်မှုရင်း ဖျိုး နှုတ်
၁ ဂ ၀ကျန်စပါး ၁ ရ ရ ၅ညီ တော်ပုခန်း မင်း သား လယ်ကလုပ်ရစပါး ၃ ၃ ၀ ၂ စု
စပါး ၂ ၁ ဝ ၅က ဖလ စာ ရိက္ခာ နှုတ် ပေး ၍ကျန်သည်ကို မြောက်ကို တော်မှာသွင်း စေ၊
မင်း ကွန်း နန်း တော် စောင့်ဝင်း တော် လေး မျက်နှာ မင်္ဂလါသါးတို့ကိုလည်း တော်ေင
ကို တော်ရှိစပါး က ဖလ စာ ရိက္ခာထုတ်၍ ပေး ၊ ကို တော်ရှိစပါး နှင့်မ လောက်လျှင်
1806
(သက္ကရာဇ် ၁၁) ဖြဂခုနှစ်နန်း တော်သစ်တပ်အတွင်း လုပ်သည့် ပါး ဖြည့်၍
ပေး ၊ နောက်ကိုလည်း ဖလတကြိမ် ပေး စေ။
18 January 1807
သက္ကရာဇ် ၁၁ ဖြဂခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခရာဇ နေ ဘ်ရထါတွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယိုး ဒယား က ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ ရောက်သည့်သံတို့ နေရာသံတဲကို တောင် သမန်အင်း တောင်ဘက်လက်ပန်ပင်နား တွင် ဆောက်လုပ် စေ၊ လွယ်လုံ ၁၂ တောင် ကရင် စော်ဘွား ရိုး ငပန်း အောင်ကိုလက်မှိုင် စော်ဘွား နည်း ၁၂ တောင်က ရင် စော်ဘွား ခန့်၊ လွယ်လုံ ၁၂ ဘောင်ကရင် စော်ဘွား ငပန်း အောင်ကိုယိုး နီ ၂ စင်း ညောင်ရွက်သုံး ဆင့်ထီး ချက်ထီး လက်ထီး ရိုး ရွှေဝိန်း ကွမ်း ခွက် ၁၂ ရာသီ လဘက်အိုး တ ကောင်း ဝိဂ် ကွပ်း လိပ်ဥမြွှာ ကြုတ်ခွက်အစုံ ငွေ ဖွေး အင် နား တောင်း ဘော့ခြယ်၊ စလွယ် ဖြွယ် ရှမ်းဗောင်း ဖြူ ရွှေသား ပန်း ဖြ တမာရွက် လေး မျက်နှာ ထောင် မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ဖြ ရွှေ ဇာဝါဝိန်း နင်း နှင်း သိဝ် အိမ် မြွောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ က တောင် ရွှေ ဝိန်း မြင်း ကြိုး ခတ္တီပါ ရွှေကြယ်တပ် စီး နှီး တင်ရန်း ကတ္တီပါ ဇာက်ရွှန်း ဥဆင့် ဆင် ပေါင်း ဝန်း ကခွက် ရွှေ ၂ စုတိုင်ထုတ် လျှောက် ရွှေဝိန်း အနီယပ်နီ ချင်ဝိတ် ရွှေ ၂ စုအနီတစု အထွတ် ရွှေဝိန်း အလံကျည် လှံကျည် ရင်း ဖွား ရွှေဒိ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ ရဲကခွက် ရွှေ ၂ စုအနီတစု တိုင် ရွှေဝိန်း က တောင် ရွှေ ရေး အလံကျည် လှံကျည် ရင်း ဖွား ရွှေဒိ၊ ထား မိုး ကြိုး ဆင် ရွှေခြည်စုံ အိမ်ဖြူသက္ကလပ် အိတ်နီသွတ် စုံတံဆိပ်ထား လိုက်အရိုး ရွှေကွပ်အိမ်ဖြူဖြစင်း ဟော်အ ဆောင်မအ ဆောင် ဦး လည် ပေါ ပတင်း ရွှေချလက်ဝဲ ဆောင်လကျာ ဆောင် နောက်ဥ ဆောင်စကြော ပွင့်၊ ချင်ဝိတ်အမှုမ်း လည် ပြောက်တိုင်အနီသုတ် စည်နီရစည်ပုတ် ၁ ပုံသာ ၁ နှဲကြီး ၁ နှဲငယ် ၂ ခရာ ၁ တံပိုး ၁ လင်း ကွင်း ၁ ဆောင်ထီး အထွတ် မော် ပွင့် ရွှေထည့်ထီး ရွက်အနား ပတ်လည်သံ ၂ ရွှေထည့်၊ ဆင် ပေါက် ၁ ထင်မ ၁ သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

19 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စွန်လွန်ရှာ နေဒဝယ်အမှုထမ်း ငကျော်နုက (သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၇ ခုနှစ် နွေ 1805
ထိုး လှေငယ် ၂၀ ကို သေနတ်ဆက်အမိန့်တော်ထွက်နှင့် ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်ပါသည်၊ ဆက်စုသင့် သေနတ်ကိုလည်း ဆက်သွင်း ပြေကုန်ပါသည်၊ နောက်ကိုဆက်၍ မရောင်း မဝယ်မသွား မလာနိုင်ပါ၊ လှေစာချွန် ၂၀ အနက်မီး သင့်ရာ စာချွန် ၁ ရေမြုပ်၍ စာချွန် ၅ ပါပါသည်၊ ကျန်စာချွန် ၁၄ ကိုဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စာချွန်ကိုသွင်း စေ၊ နောက် သေနတ်ဆက်ကို လွတ်စေ၊ ကြပ်ပြင်ဖိုး သူကြီး ဇေယျရာဇာကျော်စီရင်စုကြပ်ပြင်ရွာ ရွှေ့ ၅၀၀ တွင်း ကျွဲစပ်တောလယ်ပြင်တွင်း မှာ သွေး သောက်ကြီး ငမြတ်ထွေး ကြပ်မတူး ဘော်စေ၍ ရသည့်ပတ္တမြား ကျောက်သည်ထူး မြတ်သော ကျောက်ဖြစ်သည်၊ ကြိုယူမြဲထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ခန့်ထား၍ကြိုယူစေ၊ မိုးနဲကချီတက်သည့်တပ်များ မှာယိုး ဒယား ကသံတို့ တပ်တော်သို့ ရောက် သော်လည်း ကျိုင်းသည် ကျိုင်းတုံ မိုင်း ညောင် ကျိုင်းချိုင် မှစ၍အ ရွှေ့ဘက်တပြင်မြို့ ကျေး ရွာများ ကိုပြုစုရမည်ပင်ဖြစ်သည်၊ မချီမတက်မ နေသာ ချီတက်မြဲ ချီတက်ပြုစု စေမည်၊ မိုးနဲ ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့က ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ယိုး ဒယား က ရောက်သည့်သံတို့မှာ မိုးနဲ ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့က မိုးနဲသို့ မခေါ်သာပြီ၊ မိုင်းသွတ်တပ်ကလမ်း သင့်ရာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာ စေ။

21 January 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နား ခံစမြောင်းများ တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ရွှေဝင်း မှူး နေမျိုး နန္ဒမိတ်ကို ရွှေဝင်း မှူး နေအိမ် နေမျိုး နန္ဒမိတ် နေရင်း အိမ်ကိုအချုပ်ဝန် ဇေယသူရကိုသနား တော်ခံ စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

22 January 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၅ရက် နေ့နံ ၁း ခံရာဇ နေဘရ ထာထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာဋီကာသဒ္ဒါပုဒ်ကျင့်ဝတ်တရားများကို ပြောဆိုစေရမည့်အ
ရပ်ရပ်ရဟန်းသံဃာတို့ကိုပင့်ခေါ်စေ၊ အောင်ပင်လယ်ကစပါးကိုကျွန်တော်မှ
စ၍သားတော်သမီးတော်တို့ကျွန်များထွင်းသွင်းသည်မှာရှိရင်းစပါးမည်မျှ
နောက်သွင်းစပါးမည်မျှသိသာအောင်ကိုဝန်ကစာရင်းဆက်စေ၊ ကျောင်း
တော်ကြီးတောင်မှာသားတော်သမီးတော်တို့ကဆောက်လုပ်သည့်ကျွန်များကိုအ
လျားအနံအတိုင်းအမှတ်နှင့်တကွစာရင်းမှတ်သား၍သွင်း၊ ဗန်းမော်မြို့ကို
ရွှေဝင်းမှူးနေမျိုးနန္ဒမိတ်ဝန်စည်းရေမှာစမ်း၍ရသည့်ကျောက်စိမ်း ၂
လုံးဥစ္စာရှင်မပေါ်သောကြောင့်စစ်ကဲငမြတ်ဖြူမှာအပ်ထားခဲ့ကြောင်းနှင့်
ရွှေဝင်းမှူးကရိုနိုးသံတော်ဦးတင်သည့်ကျောက်စိမ်း ၂လုံးကိုဗန်းမော်မြို့
ဝန်စစ်ကဲတို့ကရွှေဘဝါးတော်အောက်ဆက်လှာစေ၊ ငအောင်သံတော်ဦးတင်
ချက်အတိုင်းငအောင်နှင့်နွေထိုးလှေငယ်၁၅ကိုလှေတော်များနည်းသေနတ်
ဓါးလှံတင်ဆောင်ရေဂင်းဝယ်စေ၊ ကင်းခွန်ကြေးငွေကိုကင်းကမကောက်
မခံစေနှင့်၊ ရွှေဘဝါးတော်အောက်ဆိုင်ရာဝန်အကြီးစာရေးတို့ထံ(သက္ကရာဇ်
၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်းထွက်အတိုင်းပေးချိန်ဆောင်ရွက်စေ၊ တနှစ်ကိုငအောင် 1783
ကသေနတ်၁၅ဆက်စေ၊ ကုန်ရာသီတပို့တွဲလဆန်း ၁၅ ရက်နေ့ညည့်တတိယယံအချိန် 22 January 1807
တွင်စကိုင်းအောင်မြေလောကမဟာဂူအတွင်း စောင်းသံညှင်းသံဆည်းလည်း
သံစည်သံ အညံ့မစဲကြားသည်၊ နံနက်စောစောဝင်၍ကြည့်လျှင်အရှေ့မျက်နှာမုတ်
လှကား တောင်ဘက်ဌာပနာတိုက်အနောက်ဘက်တွင်နေ့စဉ်စီမြဲကျောက်မဟုတ်၊
ထူးထူးပြားပြားအလျား ၁ရံ၊ အနံ ၆၊ ထု၂ခွဲကျောက်တချပ်၊ အလျား ၁ခုံ၊ အနံ ၅
ထု၁ခွဲကျောက်တချပ်၊ အလျား ၁၆၊ အနံ ၆၊ ထု၁ခွဲအုတ်တချပ်၊ အလျား ၁၂၊ အနံ
ရံ၊ ထု၁ခွဲအုတ်တချပ်၊ ကျောက် ၂ချပ်၊ အုတ် ၂ချပ်အင်္ဂတေနှင့်ကိုလုပ်ပြီးရှိကြောင်း
ကျောက် ၂ချပ်အပေါ်တွင်အဝတ်နီခံလျက်ရွှေအဆင်းနှင့်တူသောဓါတ်တော်ပဲနော်
ခန့်ရဆူ၊ ချရားစေ့အဆင်းနှင့်တူသောဓါတ်တော်၁ဆူ၊ ဓါတ်တော်ဂဆူ၊ အနီးအ
ပါးဘယောင်းတိုင်အမွှေးတိုင် ညောင်ရေအိုး ပန်းစိုက်များနှင့်တည်ထား
တွေ့မြင်ကြောင်းကိုကျောဝရွာစားစည်သူကျော်ဇွာကရိုနိုးသံတော်ဦးတင်
သည်၊ ဘုရားမှာစီခင်းသာသည်အနက်ကျောက်အနေအထားအဆင်းသဏ္ဌာန်အ

ကြီး အငယ်အရပ် ဒေသများ ကိုအဆောင် တော်မြဲ လွှတ်ကစာ ရေးကြီး ခန့်ထားမြဲကြည့်ရှုမှတ်သားစေ၊ ဓါတ်တော်ဂဏ္ဍုကိုလည်း ပင့်ဆောင်ခဲ့စေ။

23 January 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား မံဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

22 January 1807
အောင်မြေ လောကဟူရား မှာကုန်ရာသီတပို့တွဲလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ညဉ့်တတိယ ယံအချိန်တွင် နေ့စဉ်စီမြဲ ကျောက်မဟုတ် ကျောက် ၂ ချပ် အုတ် ၂ ချပ်တိုး ပွါး၍အင်္ဂတေနှင့်စီလုပ်ပြီး ရှိပါသည်၊ သကြား နတ်တို့ကူညီစီထား လှာသည့် ကျောက်အုတ်ဖြစ်ကြောင်း နှင့်ဘုရား အကြီး အကြပ်ကျော ၁၀ ရှာစား ကရှိခိုး၍ တော်ဦး တင်သည်၊ ကောင်း မှုမှာ ကျောက်ကိုသာ စီခင်း တော်မူသည်ဖြစ်သည်၊ သကြား နတ်တို့ကူညီစီခင်း လိုလျှင်အလို တော်အတိုင်း ကျောက်ကိုသာ စီခင်း ရမည်ဖြစ်လျှက်အုတ်ကို စီလှာသည်မှာ စီခင်း သည့်အုတ်ကို နှုတ် တော်မူမည်အကြံ တော်ရှိသည်၊ မှူး တော်မတ် တော်တို့ကလည်း မနှုတ်သင့် ကြောင်း ကိုရှိခိုး၍ တော်ဦး တင်ကြသည်၊ နှုတ်သင့် သည်မနှုတ်သင့်သည်ကိုဆရာ တော်တို့ကစာသွင်း စေ၊ မြေနန်း ဝန်နေမျိုး ဇေယကျော်ဇွာ သေလွန်သည်မှာ သင်္ဂြိုဟ်စရိတ် ငွေ တော် ၃ါထုတ် တော်မူသည်၊ စာရေး ကြီး အသုံးစာရေး တို့ကြပ်မ၍ နေရာအလိုက်သင်္ဂြိုဟ် စေ၊ ဒဝယ်ဗိုလ် ယောကျ်ားမငလှကို စပါး ပေးရမည် တောင်း သည်မှာချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွှတ်။

24 January 1807
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၈ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နာ ခင ပါထွက်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယိုး ဒယား သံတို့နှင့် ရွှေပေရာဇာသံလက် ဆောင်တော်များ ကိုသွင်း မြဲထုံး စံအ တိုင်း သွင်း စေ၊ ရွှေပေရာဇာသံလက် ဆောင်တော်များ ကိုကမ တော် လျှောက်ကိုး နှင့်တင် စေ၊ သံတို့မှာ မှူး မတ် လျှောက်တား နှင့်တင် ဆောင် စေ။

13 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခဘယ ကျောက်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယိုး ဒယား မင်း ကရာဇာသံ ရွှေပေလက်ဆောင်တော်များ နှင့်သနားတော်ခံ ရွှေဘဝါး တော်အောက် ရောက်၍ ရှိသည်၊ မိုင်းသည် ကျောင်း ချီတုရင်သာရ ကျော်တပ်စု၊ မိုင်း မျည် ကြောင်း ချီသူရ နော်ရထာ၊ အိမ်ရှေ့ဝန်စည်သူရန္တမိတ် တို့တပ်စုများ ကိုမိုး နှံသို့သိမ်း၍ မိုး နဲတပ်တော်မှာ စောင့်နေထမ်း ရွက်စေ၊ သံတို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်မခေါ် စေနှင့်၊ သံတဲတွင် နေမြဲနေစေ၊ လက်ဆောင်ဘော်များ ကိုသာ ရွှေဘဝါး တော်အောက် ဆောင်ယူခဲ့စေ၊ သိန္နီ စော်ဘွား နှင့် တောကျား ဗိုလ်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်ခေါ်စေ၊ စား တော်ကဲ နေမျိုး ရာဇာ ကျော်သူ အုပ်စုရှိုင် လှေသင်း သား တို့ရန်ကုန်မြို့သို့ထွက် ပြေး ကြောင်း နှင့် စား တော်ကဲကဒ္ဒိနိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ထွက်ပြေး သမျှလူတို့ကို မြို့ဝန် ရေဝန် တို့ကစစ် ကြော၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်ပို့လှာစေ။

14 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတကူး လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုဟေသန)

ဒဝယ်မြို့မှာရာဇသင်္ကြန်ကိုမြို့ဝန်ခန့်၊ အခွန်ဝန်စစ်ကဲ နားခံ မြို့စာရေး တို့မှာရုံးထား ထက်သွင်း ချက်အတိုင်း ဇေယတုရင်ကျော်ကိုအခွန်ဝန်၊ ဘယကျော်သူ ငမြတ်လေး တို့ကိုစစ်ကဲ၊ ဇေတုကမန် ဗလဥဒိန်တို့ကိုနားခံ၊ ငကုန် ဗလဒိဋ္ဌတို့ ကိုမြို့စာရေး ခန့်၊ အရင်ခန့်ထား သည့်မြို့ဝန် နေမျိုး ကာမဏိသင်္ကြန် အခွန်ဝန် ရဲလှရဲခေါင်ကျော်၊ စစ်ကဲပုံချီကျော်ခွာ၊ စည်သူဇေယကျော်၊ ငအောင်၊ နားခံ ဇညာရဲထင်ကျော်၊ မြို့စာရေး သူရရဲဆင်၊ ငကြွက်တို့ကို ရွှေဘိုး တော်အောက် လာစေ။

15 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၈ ရက်နေ့နားခံရာဇနော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ယိုး ဒယား သံတို့တွင်သနား တော်မူရန် ရေနံ ၁၀၊ ကန့်ကူ ၁၀၊ ကျောက်ပျဉ် ၄ ချပ်၊ မြင်း ၄ စီး ၊ ယွန်း အစ် ၄၊ ယွန်း ခွက် ၄ များ ကိုဂုံထား ပြင်ဆင်၍အ သင့်ရှိစေ၊ ရာဇဝေလုကိုပခန်း မင်း ဝန်ခန့်။

16 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သူ ဘောသန)

ကျိုင်း ဂုံး နှီတုရင်သာရ ကျော်တို့တစ်စုမှာကျိုင်း ဂုံမဟာသနံ့နှင့်ဇင်း မယ်
ကောဝိလကတစ်စု ပေါင်း ရှက်၍ ခုခံ့ကိုက်နိုက်ကြရသင်း တို့တစ်စုပျက်ပြားး၍
မိုင်း ခဲမြို့ကိုရ ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ တုရင်သာရ
ကျော်တို့တစ်စုကိုမိုး နဲမြို့သို့မသိမ်း မခေါ် စေနှင့်၊ ကျိုင်း ဂုံ သည်ဝိဘွား စော
ခုံနှင့်ကျိုင်း ဂုံမြို့ ကျေး ရွာ များ ကိုရပ် နေပြုစုစေ။

17. March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်
ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ကျောက်တိုက်လှည်း နှင့် ငွေပြည်သား တို့ကိုတလလျှင်ရိက္ခာ စပါး ၅ စိကို တော်ကထုတ်၍ပေး ၊ လှည်း နွား များ ကိုလည်း ကျောက်တူး ရပ်မှာ ချထား နေစေ ၊ ပြည်း မောင်း လှည်း နှင့်လူ စာရင်း ကိုလည်း သေချာ အောင် ပေး စေ။

18 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့ နား ခံဘယ ကျော်ထင် ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

19 March 1807

မိုး ဖိတ်မင်း မင်း ခင်း မင်း သမီး မိတ္ထီလာမင်း သမီး တို့မှာမင်း ကျော်သီဟကိုဝန်အရာနှင့်စီရင်မြဲစီရင်စေ။

19 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပါဠိတော်စုကိုပုဒ်မသဝေမှုမယိုမယွင်း မကျမန စေရ၊ မှန်ကန်သေချာအောင် ဘည်း ပြုတ်ရေးသား စေသည်၊ ပါဠိတော်တွင်အနက်မြန်မာ မည်သို့ထွက်သည်သိ တော်မူလိုသော ကြောင့်အသီး အသီး ထုတ်နှုတ်ဆက်သွင်း စေရာအဋ္ဌကထာစကား များ ပါသည်မှာ ပါဠိတော်တွင်ပင်အဋ္ဌကထာစကား ပါသည်ဖြစ်မည်၊ အခြား သွတ်သွင်း ရေးသား ပါမည်ဖြစ်မည်ကိုယခုသွင်း ကြသည့်စာစုနှင့်ပါဠိတော်ကိုဆရာတော် တို့ရှေ့တိုက်ဆိုင်စေ၊ ညီလျှင်ညီကြောင်း ၊ မညီလျှင်မညီကြောင်း ကိုဆရာတော်က စာသွင်း စေ၊ ပါဠိတော်ကသာ ပို၍ပါလျှင်ထုတ်နှုတ်ဆက်သွင်း သည့်ရဟန်းတို့ကိုရာ ဇဝတ်စီရင်မည်၊ အမိန့်တော်ကိုဆရာတော်ထံပြန်စေ။

22 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့နား ခ ဗေယနော် ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

BODAW HPAYA AYU WADA

KING BADON (1782 - 1819) AND HIS ATTITUDE ON BUDDHISM

ဘိုးတော်ဘုရား (ပဒုံမင်း ၁၇၈၂-၁၈၁၉) အယူဝါဒ

(Dates in Sakkaraj are given their equivelants in Christian Calendar; other dates which are not given the Christian equivalents are not supposed to be historical. The dates are :

19 August	1729	Debate on 'Covering with Monk Robe on leaving the Monastery only the Left or Both Shoulders'	p. 37
	1783	Record on Interrogations in each Administrative Unit taken	p. 12
	1792	When King Badon started to point out that some beliefs and practices were not correct	p. 1
19 August	1807	Last Debate on 'Left or Both Shoulders'	p. 32
2 December	1809	Conference on 'Later Interpolations in Pitaka'	p. 33
27 February	1813	Discussion on why a monk is sometime called Bazin (Pañcan: - One who has the Five Attributes)	p. 13
1 March	1813	Monks admitted that they had been wrong	p. 16
30 January	1814	King's Primate had to leave the monkhood	p. 39
23 May	1818	King's Attitude on Buddhism recorded	p. 1
1 June	1818	King's Attitude on Buddhism recorded	p. 7

(22 March 1807)

Appendix : Bodaw Hpaya Ayu Wada - King Badon (1782 - 1819) and His Attitude on Buddhism

1792
ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး ဘုရားနန်း စံ ၁၀နှစ်ကျော်ကစ၍
23 May 1818
(နန်းစံ ၃၆နှစ်) စမ္မာဓိမာသ်သုဒ္ဒိဒိန်ဂ၂၆ဝါဆိုလဆန်း ၁ရက်တိုင်နန်းစံ ၃၇နှစ်အတွင်း လောကဓါတ်ဖြစ်ပျက်ခြင်း၊ အသက်ရှိသော သတ္တဝါတိရစ္ဆာန် အသက်မရှိသော သစ်ပင် တော တောင် ရေ မြေတည်ဟန်၊ ကုသိုလ်ဘာဝနာနိဗ္ဗာန် တရားများ ကိုသူတပါးတို့ဉာဏ်ဆက်ဆံ ရောနှောခြင်း မရှိ၊ ပတတီ အထင်တော်အတိုင်း အမိန့်တော်ရှိသမျှကိုပညာရှိသောသူတို့စွဲယူဆင်ခြင်သာအောင် မှတ်သားသည့်စကား စုဘုရား ။

အသက်မရှိသော တော တောင် ရေ မြေသစ်ပင်ဆိုသမျှမှာတရားလေးပါး ပြုပြင်၍ဖြစ်သည်၊ လေးပါးတရားကား တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါ၊ ပထဝီ၊ တေဇောမှာပူသောသတ္တိ၊ ဝါယောမှာလှုပ်ရှားသောသတ္တိ၊ အာပေါမှာစိုစွတ်သောသတ္တိ၊ ပထဝီမှာခိုင်မာသောသတ္တိ၊ ထိုတရားလေးပါးသည်လျှင်တဦးကိုတဦး မှီ၍ဖြစ်လေသည်ချည်း ၊ ပူသောကြောင့်လေဖြစ်သည်၊ လေဖြစ်၍ရေဖြစ်သည်၊ ရေဖြစ်၍အစိုင်အခဲဖြစ်သည်၊ ဥပမာကား ယမ်းစိမ်း ရေကိုမီးဖြင့်ကျိုသည်ရှိသော် ထိုရေသည်အစိုင်အခဲဖြစ်၍ နေသကဲ့သို့ တောင်းကင်မိုးသီးတို့သည်အခဲဖြစ်၍ကျလာဘိသကဲ့သို့ထိုအတူပူသောတရားပြုပြင်၍ဖြစ်သည်၊ လောကသုံးပါးတွင်ထိုတရားလေးပါးနှင့်ကင်းလွတ်သည့်အရာမရှိဟုသိအပ်မှတ်အပ်၏၊ ထိုတရားလေးပါးပြုပြင်သည့် အကြောင်းအရာမှာလည်း တေဇောအားကြီးသောဝတ္ထုလည်းရှိသည်၊ ဝါယောအားကြီးသောဝတ္ထုလည်းရှိ၏၊ အာပေါအားကြီးသောဝတ္ထုလည်းရှိသည်၊ ပထဝီအားကြီးသောဝတ္ထုလည်းရှိသည်၊ တေဇောမှာပူသောသတ္တိ၊ ဥပမာကား အဂ္ဂိမီး နေများကိုတေဇောအားကြီးသောဝတ္ထုဟုသိအပ်မှတ်အပ်၏၊ လှုပ်ရှားပြောင်းပြော့တတ်သောသစ်ပင်သစ်ရွက်စသည်တို့ကိုဝါယောအားကြီးသောဝတ္ထုဟုသိအပ်မှတ်အပ်၏၊ ငှက်ပျောပင်၊ ဖရုံ၊ ဖရဲစသည်တို့မှာအာပေါဓါတ်အားကြီးသောဝတ္ထုဟုသိအပ်မှတ်အပ်၏၊ စိန်မှစ၍ ကျောက်ခဲ၊ သံခဲ၊ အရိုးဆိုသမျှမှာပထဝီဓါတ်အားကြီးသောဝတ္ထုဟုသိအပ်မှတ်အပ်၏၊ ထိုတရားစုမှာတပါးတပါးလျှော်လေးခုစီချည်းဟုသိအပ်မှတ်အပ်၏၊ အသက်ရှိသောသတ္တဝါတိရစ္ဆာန်ကြီးကြီးငယ်ငယ်ဟူသမျှမှာ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါ၊ ပထဝီ၊ စေတသိက်ထိုတရားငါးပါးသည်

ခန္ဓာငါးပါး မည်၏။ တေဇောမှာ ပူခြင်း။ ဝါယောမှာ လှုပ်ရှားခြင်း။ အာပေါမှာ ဖွတ်ဖိုခြင်း။ ပထဝီမှာ ခိုင်မာခြင်း။ စေတသိက်မှာ အထူးထူး အထွေထွေ ကြံစီ အောက်မေ့ခြင်း။ ထိုငါးပါးတွင် တပါး တပါး လျှင် တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါ၊ ပထဝီ၊ စေတသိက်အား ဖြင့် ပေါင်း ငါးပါး စသည်ဖြစ်သတည်း။

ထိုတရား ငါးပါးတွင် စိတ်နှိပ်စွန်းတရား ကိုထည့်သည်ရှိသော် ခြောက်ပါး ဖြစ်သတည်း။ ထို ခြောက်ပါး တို့တွင် ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ ထိုတရား သုံးပါး ထည့်လျှင် ကိုးပါး ဖြစ်သတည်း။ ထိုကိုးပါး သောတရား သည် ပဌမဘာဝ၊ မည်သည်တွင် မှ ပြတ်လပ်ခြင်း မရှိ တရား ကို စင်း စင်း တည်း။ ထိုကိုးပါး သောတရား သည် ဒုတိယဘာဝမှ ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့ ခန္ဓာကိုယ် ဖြစ်လာသည့် ကာလ အာရုံတပါး၊ အဟာရတပါး၊ ပေါင်း တစ်ဆယ့်တစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။ သုံးဆယ့် တစ်ဘုံ ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း အရာကား စုတေ၍ တတိယဘာဝမှ ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည် ကုသိုလ်အကုသိုလ်အား လျော်စွာ မိဘနှစ်ပါး ပေါင်း သည်ရှိသော် အမိမှ ဖြစ်သော သုတ်သွေး၊ အဘ ခန္ဓာ ဖြစ်သော သုတ်သွေး ထိုနှစ်ပါး ခန္ဓာ ဖြစ်သော သုတ်သွေး တို့သည် အမိ ခန္ဓာ ဖြစ်သော သားအိမ်တွင် တေဇော မှတ်သဖြင့် ဝါယော ချုပ်၍ စုတေ သော သတ္တဝါတို့သည် အာရုံတရား နှင့်တကွတည်း၏။ ရေကသည် ရေနောက်၊ ရေနောက်ကသည် ရေမြှုပ်၊ ရေမြှုပ်ကသည် သွေးခဲ၊ သွေးခဲကသည် သား တစ်၊ သား တစ်ကသည် ခက်မငါး ဖြာ၊ ဆံ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသော သုံးဆယ့် နှစ်ပါး သော ဒွတ္တိံသကာယ သည် ဖြစ်၍ တည်၏။ အမိဝမ်း တွင်း ခန္ဓာရှိ သော သား ငယ် သည် ပဝပ်က အဟာရ မိစား ရသည် မဟုတ်၊ အမိစား သော အစာကို နှုး ညှိသိမ်မွေ့ သဖြင့် ယူပယ်ချက်ကဝင်၍ ခံစား ရ၏။ ငှင်း အစဉ်အတိုင်း နေ၍ ဖွား မြင်ကြီးရင့် သည့်ကာလ ကုသိုလ်အကုသိုလ် နှစ်ပါး တွင်ကျင့်ရသည့်တရား ကား ဘုရား မဖြစ်မီက နှာဦး အစက ပါဏာတိပါတ အစရှိ သောတရား လေးပါး ရှိသည်။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ၊ သူ၏အသက်ကို သတ်မည် မကြံခြင်း။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ၊ သူမပေး သော ဥစ္စာ ကို စိတ်ကယူ မည် မကြံခြင်း။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ၊ မေထုန် ဝါသ ပြုမည် မကြံခြင်း။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ၊ မမှန်သည့် စကား ကိုဆို မည် မကြံခြင်း။ ဤတရား လေးပါး နှင့် ဒါနဒါန်း၊ အလှူပေး ကမ်း စွန့်ကြံခြင်း။ သီလ၊ သီလ ဆောက်တည်ခြင်း။

ထိုတရား စုကို နေ့စဉ်မပြတ် ဆောက်တည်ကျင့်ကုန်ရာ၏၊ ထိုတရား ကိုကျင့်၍ စု တေ
လျှင်နတ်သိကြား ဗြဟ္မာဖြစ်ကုန်၏၊ မကျင့်လျှင် ခွေး၊ ဝက်၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ထိုသို့ ခဲ့ပြီး
ဒေါ်တရား လေးပါး၊ ဒါန၊ သီလနှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုအကျိုးမပေးရေ့ သေး၊ ဥစ္စာစီးပွားပြည့်စုံကုံတံ
ခြွယ်ဝ သော်အကြောင်းသိတည်း၊ ဘါဝနာ၌သာ ဝဋ်တရား လွတ်၍ နိဗ္ဗာန်တည်း ဟူ သော
ချမ်းသာခြင်း စိတ်တရား သို့ ရောက်မည်ဟုနှလုံး သွင်း ယူ လေကုန်ရာသည်၊ စိတ်
နိဗ္ဗာန်တရား ဖြစ်သည့်အရာမှာ ပူ သောတရား အစရှိ သော ငါး ပါး သောတရား
တို့သည်ပြုပြင်၍ဖြစ်သည်၊ ထိုဖြစ် သော နိဗ္ဗာနတရား ကို တော ဇော ဇ သော ခန္ဓာ ငါး
ပါး သောတရား တို့သည် ဖျက်ဆီး ခြင်း ငှါမတတ်နိုင်၊ စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား သည်အဖွဲ့
နဖွဲ့ဖြစ် သောသင်္ချာယတရား မှတင်း လွှတ်၍ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်း ရှိ၏၊ ဆောက်ပြန်
ခြင်း မရှိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ပျောက်သည်ဟု မယူ ကောင်း ၊ လဒ္ဓါမူ ဒါနိဗ္ဗုတိဘူမနာ၊
လဋ်၊ ရုပ်၊ မူ ဒါ၊ အရင်း ဥစ္စာ မရှိ၊ နိဗ္ဗုတိဘူ မာန၊ နိဗ္ဗာန်၏အရသာကို ခံစား
လျက် နေရမည်၊ ထိုပြင်အဝိရုဠှိဆန္ဒာ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ဆန္ဒတရား လွတ်ကင်း လျှင်၊ မျက်
မှောက်နိဗ္ဗာန်ဖြစ် ကြောင်း ကိုမဟာပဋိတ် တော်တွင်မြွက်ဆိုဘုရား ဟော တော်
မူသည်၊ ထိုပြင်ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဘာ၊ ငါသည်၊ ပဋ်ဟိ၊ ဇွန်ပြီ၊ လူမင်း၊ နတ်မင်း၊
ဗြဟ္မာမင်း တို့ကိုဝင်ချမ်း သာခြင်း ရှိသည်ဟုနှလုံး စွဲယူထင်မှတ်ကြ လေသည်၊ မိမိတို့
ကိုယ်ကိုအစိုး မရ၊ အနတ္တအမှန်ဖြစ်သည်၊ ဥပမာကား ၊ စိတ်နိဗ္ဗာန်တည်း ဟူ သော
ချမ်း သာကိုအကု ရေစုပြီး လျှင်တစုနှင့်တစုတွင်တဝက်၊ တဝက်တွင်တစိတ်၊ တစိတ်တွင်
တချမ်း မှုဆိုခဲ့ပြီး သောလူမင်း နတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်း တို့ချမ်း သာသည်မမှီ ချေသေး၊
ထို့ကြောင့်နိဗ္ဗာန်ချမ်း သာကိုအလွန်နက်နဲရခဲ၏ဟုပညာရှိ သောသူတို့ အောက်မေ့
ဆင်ခြင်ကုန်ရာသည်၊ သံသရာနှင့်မတွေ့ မရှက် ကြောင်း ကိုလည်း ကတာဝတ္ထုကျမ်း
တွင်ဝိသံခါရဂတံ၊ စိတ္တံ၊ သံခါရနှင့်ကင်း သော စိတ်ဟူ၍ငှင်း မဟာပဋိတ် တော်တွင်
ဝိရဇ္ဇစိဿာ၊ စိတ်သည်တတ်ခြင်း ကင်း ၏၊ မဂ်လာတရား တော်တွင်လည်း ရဿစိတ္တံ
နတ်ပတ္တိ၊ အသောကံ ဝိရာဇံ၊ ခေမံဟူ၍ ငှင်း ၊ စိတ်သည်ခပ်သိမ်း သော ဘေး ရန်
မရှိ၊ ရဿထွက်သည်၊ ရဿဖြစ်လျှင်လည်း အကြင်သူ၏ စိတ်သည်တုံလှုပ်ခြင်း မရှိ၊ အတွေ
တွေကြုံစိတတ် သော စေတသိက်သာတုံလှုပ်ခြင်း ရှိသည်ဟုသိအပ်မှတ်အပ်ကုန်ရာ၏၊
နိဗ္ဗာန်ရသည့်အကြောင်း တရား မှာဘာဝနာသာ မူလရင်း တည်း ၊ ပူ သောတရား။

ပြုပြင်၍ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ၊ အတ္ထိ ၊ နတ္ထိ ၊ ဖြစ်တုံပျက်တုံအညံ့မစဲ ၊ ဖြတ်တတ်
သောတရားကိုဘာဝနာဖြင့်ဆင်ခြင်ရမည်မှာ မနေသာပုပ္ပဂ်မာ မမွှာဟုဆို
သောကြောင့် စေတသိက်ဖြစ်သော အထူးထူး အထွေထွေကြံစီတတ်သော နှလုံးကို
တခြားပေါ်ကိုမပြန့်မလွင့်စေရ ၊ ထွက်သက်ဝင်သက်အာနာပါနတို့အကြောင်းတည်း
ဖြစ်အောင်အောက်မေ့ဆင်ခြင်ဟုန်ရသည် ၊ ထိုမှတပါး အနိစ္စ ဒုက္ခ ၊ အနတ္တ ၊ လက္ခ
ဏာရေးသုံးပါးမှာလည်း အနိစ္စ ၊ အမြဲမရှိဆောင်း ရှိခြင်းသာဖြစ်သည်တု ၊ ဒုက္ခ
ဆိုဖြစ်ခြင်းသည်မခြဲ ၊ ဆင်းရဲကြည့်ပင် ၊ အတ္ထိ ၊ နတ္ထိ ၊ ဖြစ်ပြန်သောကြောင့် ၊
တစုံတခုမရှိသောကြောင့် ၊ တစုံတခုမရှိသောအနတ္တ ၊ ဖြစ်သည်ဟုအင်္ဂါ ၊ နင်းဖြ
သောတရားကိုအောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းသည်ဘာဝနာမည်၏ ၊ ထိုသို့ဆင်ခြင်၍
အတ္တ ၊ လွတ်သည့်အခါ ၊ စုတေလျှင်ဘဝမဖြစ်ချမ်းသာခြင်း ဗိတ်နိဗ္ဗာန်
တရားဟူ၍ ၂ လုံး ဖွဲ့ယူရမည် ၊ အိုခြင်း ၊ နာခြင်း ၊ သေခြင်း ဆင်းရဲခြင်း ၊ ငတ်
မွတ်ခြင်း ၊ ချောင်းပါးခြင်းများမှာသာမညဆင်းရဲခြင်း အပသာဖြစ်သည် ၊
ပြုပြင်ရင်းတရားကိုဆင်ခြင်မှအနိစ္စ ၊ ဒုက္ခ ၊ အနတ္တ ၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ထင်
မည်ဟုမှတ်အပ်၏ ၊ ပြုပြင်ရင်းတရားကိုမမြင်ဟူ၍မရှိမဟုတ် ၊ ရှိသည်အမှန်ဖြစ်
သည် ၊ ဥပမာကား စမွယ် ၊ စကား ၊ ခရား ၊ မုလေး ၊ ဒေါ်နအစရှိသော
ပန်းတို့ကိုနှာဖြင့်ငဲသည်ရှိသော်အသီးသီး မွှေးလှိုင်သောအနံ့သည်ထွက်၏ ၊ ထိုမွှေး
သောအနံ့သည်လည်း မှန်၏ ၊ ပူစပ်၏ ၊ ထိုအပူခွဲခံသည်ရှိသော်ပူသည်ကိုသိ၏ ၊ ထိုအပူ
ကိုခွက် ၊ တောင်းအစရှိသည်ဖြင့်ခပ်ယူခြင်းကိုပြုသော်မရနိုင်သကဲ့သို့ထိုအတူပြုပြင်
တတ်သောတရားကိုတရားရင်းရှိသည်အမှန်ဟုသိဒေ်မှတ်အပ်၏ ၊ သစ္စာလေးပါး
တရားကား သမုဒယသစ္စာ ၊ ဆိုခဲ့ပြီး သောတရား ပြုပြင်၍ဖြစ်သမျှကိုအမည်သညာ
အဖြူအမဲ ခေါ်ဝေါ်သမျှသည်သမုဒယသစ္စာမည်၏ ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာသည်သမုတ်ခါမျှ
သာမပြီး ၊ ဆင်းရဲသောအကြောင်း ဒုက္ခသစ္စာမည်၏ ၊ ထိုသမုတ်ခါမျှသာဖြစ်သော
မမြဲခြင်းတည်းဟူသောဆင်းရဲခြင်းကိုတဒင်္ဂပယ် ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပယ်ဖြင့်ဖျက်ခြင်း ၊
ပယ်ခြင်းသည်မဂ္ဂသစ္စာမည်၏ ၊ ဖြက်သောမင်္ဂသည်နိဗ္ဗာန်မည်၏ ၊ မြတ်စွာဘုရား
သည် နေဝင်ဆဲအခါတွင် ဥဇောမိပလ္လင်သို့ရောက်သည်ကိုယူ၍ နာ ၁၅၀ ရှိသောဂီရိမေ
ဂလာဆင်တဟ်လက်ရုံး တထောင်မန်ဆင်း၍မရေထွက်နိုင်သောဗိုလ်ပါနှင့်မာနပ်

သည်ဘုရားကို စစ်ပြိုင်လာသည်ဟုဆိုသည့်စကား မဟုတ်၊ မာန်ငါးပါးကို အောင်သည်ဆိုသည့်စကားမှာလည်း ခန္ဓာငါးပါး တရားကို တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ဖျက်ခြင်းဖြင့် တရားကိုသာ မာန်ငါးပါး ယူသင့်သည်၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့် မာန်နတ် စစ်ပြိုင်စုမရှိ၊ ထိုကြောင်းမှာလည်း လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီကိုဖြည့်တော်မူသည်ကို တဒ္ဒကပ်ကမ္ဘာ ဖွင့်သီဝရာဇ်မင်း၊ ဝေဿန္တရာမင်းတို့ စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းသည်ကို ဆိုသည်များမှာလည်း အုပ်ခေါင်းကိုဖြတ်၍ လှူခြင်း၊ မျက်လုံးကိုထုတ်၍ လှူခြင်း၊ မြေပေါ်၌ရှိသော စဖိုခနောက်နည်း၏၊ ငါ၏ဦးခေါင်းများ၏၊ မိုး၌ရှိသော ကြယ်နည်း၏၊ ငါ၏မျက်လုံးတော်များ၏၊ ထိုမှတပါး ရဇ္ဇပရိစ္စာဂ၊ တိုင်းပြည်ကိုစွန့်ခြင်း၊ ပုတ္တပရိစ္စာဂ၊ သားသမီးတို့ကိုစွန့်ခြင်း၊ ဘရိယပရိစ္စာဂ၊ မယားကိုစွန့်ခြင်း၊ အင်္ဂပရိစ္စာဂ၊ ခြေလက်စသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကိုစွန့်ခြင်း၊ ဇီဝိတပရိစ္စာဂ၊ အသက်စွန့်ခြင်း၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါးကို စွန့်နိုင်သည်ဟူ၍ဆိုလျက် မာန်နတ်သား ပလ္လင်ဗောဓိပင်ကိုလို၍ တောင်းသည်မှန်လျှင် မြတ်စွာဘုရားကလည်း နှမြောစုမရှိ၊ မာန်နတ်ကလည်း ပလ္လင်ကိုလိုချင်စုမရှိဖြစ်သောကြောင့် မာန်နတ်ကသက်သေပြုရမည်၊ ဘုရားအားသက်သေပြရာ မြေသည်ဝက်ဝက်ခွဲ၍ မြေထဲက ဝသုန္ဒြေဆံကိုညှစ်၍ပြရသည်ဆိုသည်၊ ဆိုသည့်စကားများလည်း ရှေ့နောက်မညီ၊ မဟုတ်မမှန်ဟုပညာရှိတို့ဆင်ခြင်ကုန်ရာ၏၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော မျက်လုံးတော်တို့ကိုထုတ်၍ လှူခြင်း၊ ဦးခေါင်းတော်တို့ကိုဖြတ်၍ လှူခြင်းများသည် အလှူမဟုတ်၊ ပါဏာတိပါတအစရှိသော တရားလေးပါးဖွင့်အသက်ကိုသတ်၍ မလှူအပ်သည်ကို ဦးခေါင်း မျက်လုံးများကိုဖြတ်သတ်လှူသည်များသည် ပါဏာတိပါတတရား မကင်း၊ အသက်သတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်၊ ခန္ဓာကိုအသက်ကိုလှူသောသူတို့မြတ်သောဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်လျှင် တံငါ၊ မုဆိုး၊ သားသိုး၊ ငှက်ခတ်တို့သည်လည်း ဘုရားအဆူဆူပင်ဖြစ်လေကုန်ရာသည်၊ သင့်မသင့်၊ ထိုမှတပါးလည်း မြတ်စွာဘုရားသည်မာန်နတ်ကိုအောင်သည်မှ စ၍ လေးဆယ့်ငါးနှစ်ပတ်လုံး ကိလေသာတဏှာများကိုပယ်ဖျက်နိုင်သည်ဆိုသည်များလည်း လေးဆယ့်ငါးနှစ်ပတ်လုံး တချိန်တခါတည်းနှင့် ကိလေသာတဏှာကိုမဂ်ဖြင့်ဖြတ်ပယ်နိုင်သည်မဟုတ်၊ တဒင်္ဂပဟာန်၊ တခဏမျှပယ်ဖျက်နိုင်ခြင်း၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၊ ခုနစ်ရက်မျှဖြတ်ပယ်နိုင်သည်ဖြစ်သည်၊ ဖြတ်ပယ်နိုင်သည့်အ

ခါကိုလည်း အတ္တိ၊ နတ္တိဖြစ်သော ခန္ဓာ ငါး ပါး တရား ကင်း လွတ်၍ငြိမ်သက်ပြီး လျှင် တဖန်ခန္ဓာငါး ပါး တရား စေ့ဆော်ပြုန်၍အိပ်ခြင်း ၊ စား ခြင်း ၊ သွား ခြင်း၊ လာခြင်း များ ကိုပြုပြန်ရသည်၊ ကိလေသာတဏှာကုန်လျှင်သွား ခြင်း ၊ လာခြင်း ၊ တရား ဟောခြင်း ၊ သတ္တဝါတို့ချွတ်ခြင်း ပြုဖူးခြင်း မရှိ၊ ထို့ကြောင့်မဟာဝီရိယ မဂ္ဂဘာဝနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်လုံ့လပြု၍ မဂ်ကိုမပြတ်ပွါး များ ရာ၏၊ ကုသိုလ် သော်လည်း မြတ်စွာဘုရား မှာမဟာဝီရိယလုံ့လပြုရသည်မှာလည်း လယ်လုပ်ခြင်း ၊ ကုန်သွယ်ခြင်း၊ ဥစ္စာရှာခြင်း ၊ သိုထား မွဲခြင်း များ ကိုပြုရသည်ဟုသိအပ်မှတ်အပ်ကုန်ရာသည်၊ အသညသတ်ဘုံ၌ရုပ်သာရှိ၍နာမ်မရှိဆိုသောကြောင့်ဧကဝေါကာရဆိုသောစကား မှာလည်း မတုံမလှုပ်ရုပ်ချည်း သာ မဟုတ်၊ တေဇော ၊ ဝါယော ၊ စ သော ခန္ဓာ ငါး ပါး နှင့်ပေါင်းဖြစ်သည်၊ မတုံလှုပ်ဆိုသည်လည်း ကြက်ဥယံ၌ကြက်သူငယ်သည်မျက်စိ၊ နား ၊ နှာ ခေါင်း အစုံရှိလျက်မတုန်မလှုပ်၊ ထိုမှတပါး ပိုး တုံလုံး တို့သည်ထိုအတူအသညသတ်ဘုံနိုက် လည်း ခန္ဓာငါး ပါး တရား နှင့်ကုသိုလ်အကုသိုလ်အလျောက်ဖြစ်သည်ဟုသိအပ်မှတ်ကုန် ရာ၏၊ ပြုပြင်ရင်း တရား သည်အသညသတ်ဘုံနိုက်ပြုပြင် သောတရား လည်း ဆိုခဲ့ပြီး သောတရား ငါး ပါး ပင်၊ မငြိမ်သက် သော သတ္တဝါရှိ သော မြေ့မှာလည်း ထိုတရား ငါး ပါး ပင်ပြုပြင်၍ဖြစ်သည်၊ အသညသတ်ဘုံနိုက်ပြုပြင်သည့်တရား အခြား မဟုတ်၊ သတ္တဝါရှိရာဘာသာအလျောက်ဖြစ်ကြလေသည်၊ ထိုမှတပါး ဟမြင်း နှိ၊ ပဗ္ဗက်နီ မှာလည်း ဆိုခဲ့ပြီး သောထိုတရား ငါး ပါး ပင်ပြုပြင်ကုန်သည်၊ တရား ငယ်မဟုတ်၊ ဆင်အစ ရှိသောငါး ကြီး အာနန္ဒာတို့မှာပြုပြင်သည့်တရား (လည်း တရား)ကြီး မဟုတ်၊ အတူတူပင်တည်း ၊ ထိုသို့သိအပ်မှတ်အပ်ကုန်ရာသည်၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၊ ကံသုံး ပါး ၊ ကာယကံပြုသည့်အပြစ်ကြီး သည်၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၊ အပြစ်ငယ်သည်ဟု စာပေကျမ်း ဂန်ထွက်ရှိသည်ဆို၍ဖွဲ့ယူထင်မှတ်ကြလေသည်၊ ကိုယ်ဆုံးလျှင်မင်ပရိုက်တော် တွင်၊ သဗ္ဗာယတ္ထိကိတ္ထိတခုဆိုသောကြောင့်သဗ္ဗာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း ကိုလွှတ်သည်၊ ကိုယ်မှာအနတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တပြုပြင်ကြင်ဖြစ်သည်၊ ခန္ဓာ ကိုယ်၏အတွင်း မနော သာလျှင် ရှေ့သွား မနော နောက်မှ ဝစီ၊ ဝစီ နောက်မှကာယကံဖြစ်သည်၊ မနော အစေကိုကာယကံမှုဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့်မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာဆိုသည်နှင့်အညီနှလုံး စေ တသိက်သာအမြစ်အရင်း ဟုလောကအကြောင်း တရား ကဲ့သို့ရှုသောသူတို့သည်မိစ္ဆာ

(22 March 1807)

1 June 1818

စစ်စစ်ဟုသိအပ်မှတ်အပ်ကုန်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဘဝင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၆နှစ် (စမ္ဗာ) ဓိမာသိသုဒ္ဓဒီနီ (၀၃၅) ဝါဆိုလဆန်း ၁၀ရက် နေ့ ရွှေနန်း တော်စန္ဒ ဆောင်တွင်အမိန့်တော်ရှိသည်။ စိတ်တရား သဗ္ဗဝါ ကြီး ကြီး ငယ်ငယ်ဆိုသမျှရှိ၏။ ရှိခြင်း ကား တေဇော ကြောင့်ဝိရော၊ ဝိရော ကြောင့်အာ ဘော၊ အာ ဘော ကြောင့်ပထ ဝီ၊ ပထ ဝီ ကြောင့် ခေတသိတ်၊ စေတ ပီတ် ကြောင့်စိတ်ဖြစ်သည်။ ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ့်တစ်မှစ၍ အောက်သို့လား သဖြင့်၊ ကြီး ကြီးငယ် ငယ်၊ ယုတ်ယုတ်မြတ်မြတ်တို့၌ စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား သည်ငရဲမှစ၍အပယ်ခံရသမျှလူတို့မှာ လည်း စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား ရှိသည်။ ခံရသည်ကာလစိတ်နိဗ္ဗာန်တရား မခံရ၊ စေ တသိတ်ခန္ဓာငါး ပါး တရား သာခံရ လေသည်။ မဂ်လာတရား တော်တွင်ဖုဒ္ဓသ လောကဓမ္မေဟိ၊ စိတ္တံ့ရဿ၊ နက်ပတီ၊ အာ သောက၊ ဝိရဇံ၊ ခေမံဟူ၍လာရှိသည်။ လောကေ ဓမ္မေဟိ၊ လောကဓံတရား နှင့်ဖုဒ္ဓဿ၊ တွေ့ထိ သော၊ ရဿ၊ အကြင်သူ၏၊ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်၊ နက်ပတီ၊ မတုန်မလှုပ်၊ အာ သောက၊ စိုး ရိမ်ခြင်း လည်း မရှိ၊ ဝိရဇံ၊ ရန်မက်ဟူ သောမြူလည်း မရှိ၊ ခေမံ၊ ဘေး လည်း မရှိဟူ၍သာဆိုသည်။ ရှေး အယူဝါဒနှင့်အနက် ပေး ကြသည်မှာ ရဿ၊ အကြင်ရဟန္တာ၏ဟူ ပေး ကြသည်၊ ရဟန္တာ ပါဠိမထွက်မရှိ၊ လောကဓမ္မေဟိမှာလည်း လောကတရား သာအနက်ရသည်။ လော ကဓံတရား ဟူ၍ ပါဠိမထွက်မရှိ၊ စိတ်သည်မတုန်မလှုပ်၊ နက်ပတီဖြစ် ကြောင်း ကိုလို ရှိသည်။ ထို့ ကြောင့်စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား သည်ကမြင်း နီမှစ၍ဗြဟ္မာကြီး တို့မှာလည်း စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား ရှိသည်။ လူ့ဒါန်း သမျှမှာလည်း သဗ္ဗဝါတဦး ကိုရည်၍စိတ်နိဗ္ဗာန် တရား ကိုရည်၍လျှာလျှင်ပုဂ္ဂလိကဖြစ် တော့သည်။ နှစ်ဦး သုံး ဦး လေး ဦး ငါး ဦး စ သောသူတို့ရသည်။ စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား ကိုရည်၍လျှာလျှင်သံဃိကမည် တော့သည်ဟုမဲထီး ဆရာ၊ စလင်း ဆရာ၊ မောင်း ထောင်ဆရာတို့နှင့်မင်း တိုင်ပင်အမတ်မဟာ ရာဇသကြိ ၊ ဒဖါင်တော် ကူး ဆရာတို့ကို မေး တော်မူသည်၊ အမိန့် တော်ရှိသည် အတိုင်း မှန် ပေသည်၊ ပါဠိတခြား ၊ အနက်တခြား ထွက်ကြသည်၊ အထက်ကဆရာတို့ ပေး သည်ကိုအဓွဲပြု၍ယူ မိ ပေသည်၊ တရား နှင့်ဆင်ခြင်လျှင်စိတ္တာ နုပဿနာသတိ ပဋ္ဌာန်ကျမ်း တွင်သရာဂစိတ္တံ၊ တဏှာဖြစ် သောစိတ်ဟုဆို သော ကြောင့်စိတ်နိဗ္ဗာန် တရား ကိုမဉ္ဇိမ်မသက်ဟုယူမိလျက်ရှိ ပေသည်၊ သရာဂစိတ္တံမှာအခြား တပါး ပါဠိ တော်

အထောက်အပံ့မရှိ၊ ရဿစိတ္တနက်ပတိမှာသာ၊ စိတ္တတဏှာခန့်ငယ်၊ မြစ်စေကာဟူ သောပါဠိတော်၊ ဟိတ ပဿနီဟူသောပါဠိတော်အထောက်အပံ့ရှိ၍ နိုင်ခန့်စွာစိတ် နိဗ္ဗာန်တရား ငြိမ်သက်ကြောင်း ရပေသည်၊ သဗ္ဗဝိတရိုဿာန်ကြီး ကြီး ငယ်ငယ် ယုတ်ယုတ်မြတ်မြတ်မှာပင်စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား ရှိသည်ဖြစ်လျက်ရဟန်း တဦး ကိုရည်၍ လှူလှူင်ပုဂ္ဂလိကအမှား သယ်ာ (ကိုရည်၍လှူလှူင်သံဃိက) ဟုခွဲယူကြပေသည်၊ စိတ်နိဗ္ဗာန် တရား ကိုရည်၍ မလှူပေ၊ တရား ပြုပြင်၍ဖြစ်သည်၊ အကောင်း ကိုသာခွဲလမ်း လှူ ဒါန်း ပေး ကမ်း ကြပေသည်ဟုအသီး သီး ထွက်ဆိုသည်၊ မင်္ဂလာတရား တော်မှာလည်း အဇ္ဈတ္တနဇ္ဈတ္တဖြစ် သောသိလဗ္ဗတဂါကိုဘာဝနာဖြင့်တဒင်္ဂပယ်ဖြတ်သည့်အခါတခဏမျှငြိမ်သက် ခြင်း ၊ ခုနစ်ရက်မျှငြိမ်သက်ခြင်း (ပင်) မရ်မည်၏၊ ခုနစ်နှစ်ပတ်လုံး ငြိမ်း သည် ကိုမျက်မှောက်နိဗ္ဗာန်မည်၏ဟုသိအဝ်မှတ်အဝ်ကုန်ရသည်၊ စာပေကျမ်း ဂန်ထွက် ရှိသည်ဟူ၍ယူကြသည်၊ တဂျီးမှ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ရှစ်ပါးကိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟုဆိုကြသည်၊ ကောင်းသောအမြင်၊ ကောင်း သောအကြံ၊ ကောင်းသောစကား ကိုပြုခြင်း ဆိုရာ၌ဘာဝနာနှလုံး ငြိမ်သက်တည်ကြည် ခြင်း ဖြစ်သော ဘာဝနာမဂ်သို့ဆိုက်နိုင်မည်မဟုတ်၊ အထွေထွေ ကောင်း သော အကြံ၊ ကောင်း သောစကား ၊ ကောင်း သောအမှုကိုပြုလုပ် အောက်မေ့ ရ သည်၊ ဝိတက်အများ တိုး ပွါး ဖြစ်ပြန်ရသည်၊ ထိုမှတပါး ဣမသ္မိံကာယေ၊ ကေသာ၊ လောမာ၊ နခါ၊ ဒန္တာအစရှိ သောသုံး ဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ကိုဆင် ခြင်ရသည်ဆိုသည့်စကား ၊ သုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ဆိုသည်၌လည်း သေပြီး ၍သင်္ချိုင်း ပို့ ရောက် သောအကောင်ပုပ်တွင် မြေခွေး အစရှိ သောသတ္တဝါတို့ကိုက်ဖြတ်၍အပိုင်း ပိုင်း နေခြင်း စသည်ကိုရှုဆင်ခြင်ရမည်ဆိုသည့်စကား များ တွင်လည်း သုံး ဆယ့် နှစ်ပါး အကျယ်နှင့်သင်္ချိုင်း ၌ပစ်ထား သောဖူး ဖူး ရောင် သောအကောင်ပုပ် ကိုရှုဆင်ခြင်ရသည်ဟုစာပေကျမ်း ဂန်ထွက်ရှိသည်ယူကြလေသည်၊ ဆင်ခြင်ရသည့်အ ကြောင်း ကား ၊ အဇ္ဈတ္တ၊ နဇ္ဈတ္တဖြစ်သောတရား ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ မိမိကိုယ်တွင်း ၌ရှိ သောအစာ ဟောင်း သက်ရှိန် ရောက်သည်ကာလမိမိကြင်ငယ် ရေမျှော်၍စား မြိုထမင်း နှင့်စား နိုင်မည်မဟုတ်၊ မိမိတံထွေး ချွေး များ ကိုခွက်ဖြင့်ခံ၍ သောက် စား နိုင်မည် (မဟုတ်)၊ ကိုယ်တွင်း ပင်ရှုဆင်ခြင်လျှင်ငြိမ်ရှာစက်ဆုတ်လေတော့သည်၊

ကိုယ်၌ဖြစ်သည်နှလုံး သွင်း လျှင်သူတပါး တို့ကိုယ်တွင်း၌ဖြစ်သမျှမှာ အဘယ်ဆိုဘွယ်ရှိအံ့နည်း ဟု အောက် မေ့ဆင်ခြင်အပ်သည်၊ ထွက်သက် ဝင်သက်အာနာပါနကိုတကြောင်းတည်း ဖြစ် အောင်ဆင်ခြင်မှုနှလုံး စွဲယူမှတ်ကုန်ရာသည်။

ဦး ဖြိုး ခေါင်း တုံး ရိတ်၍ ရဟန်း သာမဏေပြုလုပ်ကြသည်မှာလည်း ပြုလုပ်ကြသည့်ကာလ၊ သိကာလ၊ ဝဋ္ဋ၊ ဒုက္ခ၊ နိသရဏနိဗ္ဗာနသ၊ သစ္ဆိကရိယာ၊ ဣမံကာသာဝံ၊ စသဖြင့်အလုံး စုံ သော သံသရာ ဝဋ်ဆင်း ရဲမှလွတ် မြောက်ပါရခြင်း အကျိုး ငှါ၊ သင်္ကန်း ကိုယူ တော်မူ၍ ရဟန်း သာမဏေပြု တော်မူပါဟု တောင်း ပန် စေသည်၊ ဆရာဆိုသူကလည်း ထိုသူလက်၌ရှိ သော သင်္ကန်း ကိုယူသည်၊ နောက်တဖန် ရဟန်း သာမဏေပြုလုပ်(လို)သူတို့ကအရှင်ဘုရား လက် တော်၌ရှိ သော သင်္ကန်း ကိုအကျွန်ုပ်အား ပေး ၍ ရဟန်း သာမဏေပြု တော်မူပါဟု တောင်း ပန်သည်တွင်မှဆရာဆိုသူလက်၌ရှိ သော သင်္ကန်း ကို ပေး သဖြင့်ဦး ဖြိုး ရိပ် စေ၍ထိုအဝတ်ကို ဝတ်လျှင်ရဟန်း သာမဏေဖြစ် လေ တော့သည်၊ ဝဋ်တရား တလွတ်၍နိဗ္ဗာန်ချမ်း သာကိုရ လေ တော့မည်ရည်၍ပြုလုပ်ကျင့်ဆောင်သည်များ ကို ပေး သူလည်း တရား မရှိ၊ ယူသူလည်း တရား မသိ၊ နှစ်ဦး ပင်အကျိုး မရှိ၊ မဟုတ်မမှန်ဝဋ္ဋရား ကျွတ်လွတ်ခြင်း ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း အ ကြောင်း နှင့် မဆိုင်၊ ဘုရား ရဟန်း ပြုသည့်ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ်တွင်လည်း ပါဏာတိပါတအစရှိ သောတရား လေး ပါး ကိုကျင့်ဆောင်ထိန်း သိမ်း ခြင်း ၊ အိမ်ယာ ထောင်ခြင်း ကိုပယ်ခြင်း ၊ ထိုမှတပါး ဘာဝနာကိုပွါး စေခြင်း အ ကြောင်း တရား များ သာဝဋ်တရား ကျွတ်လွတ်၍ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း အ ကြောင်း ဖြစ်သည်ဟုထွက်ရှိသည်၊ ရဟန်း သာမဏေပြုလုပ်ကျင့်ဆောင် သော သူတို့မှာ ရဟန်း တို့ကျင့်ဝတ်ကု ဋေတသိန်း အကျင့်သိက္ခာပုဒ်ရှိသည်ဆိုသည်၊ ထိုကု ဋေစုတွင်လည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကြောင်း ဖြစ် သော ဘာဝနာမဂ်တရား မပါ၊ ဘာဝနာတရား ကိုတိမ်မြုပ် အောင်များ စွာအကျင့်သိက္ခာထား လေသည်သာ၊ အဝတ်သင်္ကန်း ကိုတရား မဟုတ်၊ ပါဏာတိပါတာအစရှိ သောတရား လေး ပါး နှင့်အာနာပါနာဘာဝနာများ ကိုနှလုံး ဖြင့်မ ပျောက် မကြား စေရ၊ နိုင်နင်း အောင်ထိန်း သိမ်း ကျင့် ဆောင်သူသာသာမဏေလည်း မည်၏၊ ဘိက္ခုလည်း မည်၏၊ သီအပ်မှတ်အပ်၏၊ အတုအ ယောင် ဆောင်ပြီး လျှင်အကျင့် တရား မရှိ၊ ဦး ဖြိုး ရိတ်၍အဝတ်သင်္ကန်း ကိုပင်တရား ခဲ့သို့စွဲလမ်း ၍ပြုလုပ်ကျင့်

ဆောင်သူတို့သည်နိဗ္ဗာန်နှင့်မဆိုင်၊မိစ္ဆာစင်စစ်ဟုမှတ်အပ်ကုန်ရာ၏။ သောတာ
ပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဟူ၍ မဂ်လေး ချက်စာပေ
တွက်ရှိသည်ဟုယူကြသည်။ မဂ်လေး ချက်မဟုတ်၊ မဂ်ဆိုသည့်အရာလည်း တကြောင်းတည်း
သာဖြစ်သည်။ သောတာပန်မှာ (ပယ်သည့်) မဂ်တခြား ၊ သကဒါဂံမှာပယ်သည့်မဂ်
တခြား ၊ အနာဂါမ်မှာပယ်သည့်မဂ်တခြား ၊ ရဟန္တာမှာပယ်သည့်မဂ်တခြား မ
ဟုတ်၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တွင်အဋ္ဌိဖြစ်သည်အခိုက်ကျန်မည်ဖြစ်သည့်အခါလည်း ကျန်မည်၊
ရုတေသည့်အခါလည်း ကျန်မည်၊ ဤသုံး ချက်ညီလျှင်ဘဝမဖြစ်၊ အရဟတ္တမဂ်သည်ခန္ဓာ
ငါး ပါး ၊ အဋ္ဌိနဋ္ဌိသဒ္ဒါရမှလွတ် သောစိတ်နိဗ္ဗာန်တရား ဖြစ်၏။ သောတာပန်မှာ
ခုနစ်ဘဝမဂ်နှင့်တကွပဋိသန္ဓေနေ၍ ခုနစ်ဘဝစေ့မှနိဗ္ဗာန်ကိုရလေသည်ဆိုသည့်
စကား မှာလည်း မဂ်နှင့်ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မဟုတ်၊ မဂ်တရား ကိုမပြတ်ပွါး သ
ဖြင့်ခုနစ်ရက်မျှဖြတ်ခြင်း ရှိသည်တွင်မဂ်မဖြစ်ရသည့်အခါရုတေရသောကြောင့်
သောတာပန်ဘဝဖြစ်ပြန်သည်၊ ထိုမဂ်ဖြစ်ခဲ့သူ သောသတ္တဝါသည်သူတော်ကောင်း
ဝါသနာထုံသည်အခိုက်ဖြစ်လါဖြစ်လါသည်တွင်းတိုးပွါး၍ မဂ်ကိုပွါး သဖြင့်အစဉ်အတိုင်း ခု
နစ်ဘဝရောက်သည့်ကာလဆိုခဲ့ပြီး သောအဋ္ဌိဖြစ်ခိုက်မဂ်ဖြစ်ခိုက်ရုတေသည့်အခါကြုံ
ကြိုက်သဖြင့်သုံး ပါး လုံး ညီသောကြောင့်သဒ္ဒါရမှလွတ်၍ စိတ်နိဗ္ဗာန်တရား ဖြစ်သည်၊
သကဒါဂံ၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာဘုရား မှစ၍သည်ကဲ့သို့ချည်း သိကုန်ရာသည်၊ တကြိမ်တ
ခါတည်း နှင့်မဂ်ဖြတ်ပယ်နိုင်သည်မဟုတ်၊ တခဏမျှဖြတ်ခြင်း ၊ အကြာအား ဖြင့်ခုနစ်
ရက်မျှဖြတ်ခြင်း သာဖြတ်ပယ်နိုင်သည်၊ နောက်လည်း အဋ္ဌိနဋ္ဌိသဒ္ဒါရတရား ဖြစ်မြဲ
ဖြစ်ပြန်၊ သွား ခြင်း ၊ လာခြင်း ၊ စား ခြင်း ၊ သောက်ခြင်း ၊ အိပ်ခြင်း ၊ နေ
ခြင်း၊ သတ္တဝါတို့အား တရား ဟောခြင်း ၊ ချွတ်ခြင်း များ ကိုပြုပြင်ရသည်ဟုသိအပ်
မှတ်အပ်ကုန်ရာသည်၊ သတ္တဝါတို့ဖြစ်လာသည့်အကြောင်း တရား ဆိုသည်မှာလည်းသုပ္ပါ
ဒေယျအဋ္ဌည္ဉသုတ်တွင်အာသဘာရာဇာဗြဟ္မာကြီး တို့ရှုတေ၍ကာမဘုံတွင်ကိုယ် ရောင်ကိုယ်
ဝါနှင့်တကွဖြစ်လာသည်၊ မြေဆီကိုစား၍ကိုယ် ရောင်ကိုယ်ဝါကွယ်သည်၊ ထိုနောက်မှို
ငုံနှင့်တူသော မြေလွှာကိုစား သည်၊ ထိုနောက်ပဒါလတာနွယ်ကိုစား သည်၊ ထို
နောက်သလေး ဆန်ကိုစား သည်၊ ထိုသလေး ဆန်ကိုစား ရာတွင်မှမိန်း မ၊
ယောကျာ်း ဖြစ်၍တဏှာဖြင့် ပေါင်း ဘက်ရှက်တင်ကြရာ[illegible] များ ပေါ်ညင်ပု

ဆိုသည်၊ ထိုမှကား ကိုးဆွဲပြုန်ဘုရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်း တွင်လည်း ၁၆၊ အထသာရ၁၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့၊ ခန္တာ လျှော့ဖြတ်၊ တာမခေါတ်ဖြင့်၊ ဥပါဒ်တင်ပြ၊ ဖြစ်ကုန်ကြသော်၊ ကမ္ဘမိန္ဒိ၊ တန်နိုး ရှိ၍၊ မိမိကိုယ်ရောင်၊ တပြောင်ပြောင်နှင့်၊ မိုက်မှောင် ပျောက်ပယ်၊ ကောင်းကင်လယ်၌၊ ငှက်နှယ်ဝဲပျံ၊ ထွန့်မြူး စံ၍၊ တရံရောခါ၊ မြေပြုဇာဖြင့်၊ ပတလဟာ၊ ရသာနွယ်ရှို၊ အလိုစား ပြီး ၊ ဆံချည်း သီး သာ ၊ လုံး ကြီး မကျုံး ၊ စိုး ရှိုး တည့်၊ စား ဘွယ်ရှိသည်၊ သာလိဘက္ကလွှရရှကို၊ စား ကြ သောအခါ ၊ ရမဂ်ပွါး ၍၊ ယောကျ်ား မိန်း မ၊ ဖြစ်သထိုရော်၊ မေ့လျော်မ ပျက်၊ အိမ်ထောင်ယှက်မှ၊ စဉ်ဆက်သား မြေး ၊ မွေး လေရာတွင်၊ ပုညာပုညာ၊ သကမ္ဘ ကြောင့်၊ ဂေါ်တ္တ လေး ပါး ၊ နောက်မှပွါး သည်ဟုစပ် တော်မူ လေ၏။

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ပြည်သူသတ္တဝါအ ပေါင်း တို့အား အကျိုး စီး ပွါး များ စိမ့်သော အကြောင်း ကိုကြံစည် တော်မူ၍ မူဏ္ဍာဘိသိက်ခံ တော်မူ၍ဘိသိက်သွန်း လောင်း တော် မူသောအခါမင်း သမီး ၊ ပုဏ္ဏား ၊ သူကြွယ်၊ သုံး ဦး သား ခရုသင်း သုံး လုံး ဖြင့် ဘိသိက်သွန်း ရသည့်ထုံး စံကို ယောက်လျှင်ကမ္ဘာဦး ကာလအမျိုး လေး ပါး သာ ရှိသည် ဖြစ်၍ကမ္ဘာဦး တဖြစ် သောထုံး စံသည်မပျက် ကောင်း ၊ သဿမေဓ၊ ပူရိသမေဓ၊ သမ္မာပါသ ဝါဇပေယျသင်္ဂဟတရား လေး ပါး လည်း တရား မူလဖြစ်သည်၊ တရား အမှန်အကန်မကျင့်မ ဆောင်ကြ၊ ပဝတ္တိကာလဖြစ် သော်လည်း ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်လက်ထက်တရား ကိုဆင်ခြင်သိမြင် တော်မူ၍ ရှိသည်ကိုဆိုင်သူသတ္တဝါတို့ဆင်း ရဲခြင်း မရှိစေရ၊ အခွန်အတုတ်ဆိုသည့်အရာမှာလည်း ပြည်သူပြည်သား တို့တမဆက်သသော် လည်း ပြည်သူပြည်သား တို့အား မထိမပါး စေရ၊ အရပ်ရပ်အသုံး အဆောင်များ

တိုင်းပင် ကြေး တော် ငွေ တော်နှင့်သုံး ဆောင် တော်မူ၍အလုံအ လောက်ပင် ဖြစ်သည်၊ သို့ သော်လည်း ပြည်သူတို့တွင်တရား မမှန်ပျက်စီး ယိုယွင်း လျှင်တိုင်း ကား သာအံ့ သောအကြောင်း မဟုတ်၊ ပြည်သူတို့၌လည်း အဒိန္နဒါနကံမကောင်း ၊ အပယ်ဆင်း ရဲသို့ရောက်မည်ကို ယောက် တော်မူသဖြင့်သဿမေဓတရား တည်ထွန်း စေခြင်း ငှါ တိုင်း နိုင်ငံ တော်အတွင်း သူကြီး ၊ မြေတိုင်၊ ပြည်စိုး တို့ကို ခေါ်၍ စာရင်း စစ်

တော်မူမည်၊ ဝိပတ္တိကာလဖြစ်သော်လည်း ပြည်ရွာမငြိမ်မဝပ်ဆင်းရဲရာသော အကြောင်းကိုမကြံစေရ၊ သမ္ပတ္တိဖြစ်စေခြင်း၊ အကျိုး စီး ပွါး များ စေခြင်း 1783 သို့ရောက်အောင် မြေတိုင်သူကြီး တို့လည်း သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုသိမ်း ရင်း သား တိုး နွေး ပွါး တိုး ဆုတ်နှင့်တထွ စာရင်း တော်အမှန်အကန် ပေး ဆက်စေ၊ စာရင်း စစ်ကြောရန်ကိုလည်း ဝန်ထောက် မြေစွန်း ဝန်ကျော်ထင် နော်ရထာက ရောက် သမ္ဘူသူကြီး မြေတိုင်တို့ကိုစစ်ကြော၍ မြေတိုင်တို့မြို့ရွာသို့ပြန်သွားစေ။

ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်ရှိလျှက်ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်အတိုင်း အယူဝါဒမရှိကြ၊ ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်ကိုလည်း ကျအောင်မပြောမဆိုမကျင့်ဆောင်နေစေသင့်သည်မဟုတ်၊ မှန်ကန်အောင်ပြောဆိုစေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာရှိရဟန်း သိုသူတို့ကို ခေါ်စေ၊ အသီး(သီး) အယူဝါဒကျမ်း ဂန်ရှိသည့်များ ကိုမှန်ကန်အောင်ပြောဆို၍ကျမ်း ဂန်ရှိသည့်အတိုင်း ကျင့်လိုသူကျင့်စေ၊ ငါး တို့ဆရာ၊ မြင်း ဝန်ဆရာ၊ တောင်တော်ဆရာလူထွက်တို့နှင့် ရွှေကျင်ဆရာ၊ မလဲဆရာ၊ လောကမှန်ကင်း ဆရာတို့ထွက်ဆိုချက်ဘုရား ၊ အသညသတ်ဘုံ၌ နာမ်ရှိကြောင်း၊ အ ရူပဘုံ၌ရူ ပ်ရှိကြောင်းကိုကထာဝတ္ထုထွက်ရှိသည်အရာကိုမည်သို့အယူရှိကြမည်မေး သော် ရွှေကျင်ဆရာ၊ ဆင်တဲဆရာ၊ မဲထီးဆရာ၊ လောကမှန်ကင်း ဆရာတို့ ထွက်ဆိုချက်၊ အသညသတ်ဘုံ၌နာမ်ရှိသည်၊ အ ရူပဘုံ၌ရူ ပ်ရှိသည်၊ နာမ်ကိစ္စ၊ ရူ ပ်ကိစ္စကိုသာမပြီး စေသည်ဟုကထာဝတ္ထုပါဠိလာတိုင်း မှန်ပေသည်၊မှန်သည်ဆိုသည်မှာလည်း ရူပဘုံ၌ဃာနဇိဝှါကာယ ရှိဟူ၍ ဓာတု ကထာစ သောကျမ်း များ တွင် ဟော တော်မူ သောအရာ၌ဗြဟ္မာတို့အား ဃာနမရှိလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက်ရှိနိုင်မည်မဟုတ်၊ ဇိဝှါမရှိလျှင်စကား ပြောဆိုနိုင်မည်မဟုတ်၊ ကာယမရှိလျှင်မြတ်စွာဘုရား အထံ တော်သို့တရား ဟောစိမ့်သော ငှါတောင်း ပန်လာနိုင်တော့မည်မဟုတ်၊ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါဝတ္ထုတို့သည်တည်ရာရှိတော့မည်မဟုတ်၊ ထိုသို့စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယတို့ရှိလျက်မရှိဟူ၍ ဟော တော်မူသည့်အရာမှာအနံ့အရသာအတွေ့တို့ကိုခံစား ခြင်း ကိစ္စမပြီး စေသည်၊ ထို့ကြောင့် အသညသတ်ဘုံ၌နာမ်ရှိသည်၊ ရူပဘုံ၌ရူ ပ်ရှိ၏၊ နာမ်ရူ ပ်မရှိလျှင်သတ္တဝါမည်နိုင်တော့မည်မဟုတ်အယူ တော်မြတ်ရှိသည်နှင့်ယခုကထာဝတ္ထုကျမ်း ထွက်စကား သည်ဂင်္ဂါရေနှင့်ယမုနာ ရေသည်မတွဲမပြား သကဲ့သို့ရှိအံ့ သော ကြောင့် ရွှေဥာဏ် တော်၏အ

ခွမ်းသည်အံ့ဩချီး ပြော၍မကုန်နိုင်အောင်ဝင်ရှိပေသည်၊ အသညသတ်ဘုံ၌နာမ်
မရှိ၊ အရူပဘုံ၌ရုပ်မရှိဟုယူကြသည်မှာ အသညသတ္တာ နံပန အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့အား
ကား ဇီဝိတနဝကလာပ်ရုပ် ရှိသာလျှင်၊ ပဋိသန္ဓိဘာဝေန၊ ပဋိသန္ဓေ၏အဖြစ်
ဖြင့်ပဋိဌာတိ၊ တည်၏ဟူ၍ငှင်း၊ အရူပေ၊ အရူပဘုံ၌၊ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော
ရုပ်သည်မျှလည်း နတ္ထိမရှိဟူ၍ငှင်း၊ အဘိဓမ္မာ၊ သင်္ဂြိုဟ်တွင်ဆိုသောစကားကိုစွဲ
မှတ်၍အသညသတ်ဘုံ၌နာမ်မရှိ၊ အရူပဘုံ၌ရုပ်မရှိဟုယူမှားကြပေသည်၊ လူထွက်
စုငါး ဖိုးဆရာ၊ မြင်းဝန်ဆရာ၊ ညောင်ကန်ဆရာ၊ တောင်တော်ဆရာတို့ကိုမေး
ချက်၊ တီဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော၊ သရဏဂမနေဟိ၊ သရဏဂုံတို့ဖြင့်၊ ယာဥပသမ္ပဒါထိုသ
ရဏဂုံတို့ဖြင့်ပဥ္စင်းခံခြင်းကိုအနုဇာနေ၊ ယနေ့ကိုအစပြု၍ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပယ်ပါ၏ဟူ၍
မဟာဝါပါဠိတော်တွင်သရဏဂုံဖြင့်ပဥ္စင်းခံခြင်းကိုပယ်သည်ကိုလာသည် အရနှင့်
ပဥ္စင်းခံကြသည်၊ ပဥ္စင်းဖြစ်မည်မဖြစ်မည်ကိုယ်၌သရဏဂုံရှိမည်၊ မရှိမည်လူထွက်
ဆရာတို့ထွက်ဆိုချက်၊ ရွှေကျင်၊ ဆင်တဲ၊ မဲထီး၊ လောကမှန်ကင်းဆရာတို့ထွက်ဆိုချက်၊
လောကတွင်သရဏဂုံထက်မြတ်သည့်တရားမရှိ၊ သရဏဂုံကိုပယ်၍ပဥ္စင်းခံသော
ကြောင့်ပဥ္စင်းအဖြစ်သို့မရောက်ပေ၊ ပဥ္စင်းခံသည်လည်းသရဏဂုံဖြင့်မခံ၊
နောက်ကိုလည်း ဗုဒ္ဓံသရဏံဂစ္ဆာမိစသဖြင့်သရဏဂုံကိုမယူပေဖြစ်သောကြောင့်
သရဏဂုံမရှိထွက်ဆိုသည်၊ လူထွက်ဆရာတို့ကိုမေးချက်၊ ပဥ္စင်းအဖြစ်သို့မရောက်
သည့်အရာ၊ သရဏဂုံမရှိသည့်အရာဖြစ်လျက်အဘယ်ကြောင့်ရဟန်းအသွင်ပြင်ကိုမစွန့်
နေကြသည့်ဆရာတို့တစုထွက်ဆိုချက်၊ ရွှေကျင်၊ ဆင်တဲ၊ မဲထီး၊ လောကမှန်ကင်း၊
ဆရာတို့ထွက်ဆိုချက်၊ ပဥ္စင်းအဖြစ်သို့မရောက်သရဏဂုံမရှိဘဲနှင့်နေကြသည်မှာ
ဝိနည်းကျမ်းဂန်ကိုဘုရားဟောဖြစ်အောင်ဆိုသောကြောင့်နေသည်မဟုတ်ပါ၊
သရဏဂုံကိုယ်၌ရှိ၏၊ ရဟန်းဖြစ်၏၊ အထင်နှင့်နေသည်မဟုတ်ပါ၊ သည်အသွင်အပြင်
ကိုလည်း မစွန့်နိုင်၊ အိုပြီဖြစ်သောကြောင့်တောင်းပန်ခယ၍နေပေသည်၊ တောင်
တွင်းတိုက်ဆရာတော်ထွက်ဆိုချက်၊ တောင်တွင်းတိုက်နေပညာဝါရဝပရမ၊ ကူကြီး
တိုက်နေဓမ္မရုံသိမ္မနိန္ဒ၊ ကျောက်ဆောက်တိုက်နေကလျာဏစန္ဒမဥ္ဇူတို့ထွက်ဆိုချက်၊ ပဥ္စင်း
ပြုသည့်ကာလလည်း သရဏဂုံကိုပယ်၍ပဥ္စင်းပြုသောကြောင့်ပဥ္စင်းအဖြစ်သို့မရောက်၊
ပဥ္စင်းခံသည့်ကာလလည်း သရဏဂုံပြုမခံ၊ ပဥ္စင်းလည်းမဟုတ်ပေ၊ ရဟန်းအသွင်

အပြင်ကို မစွန့်မပြစ် နေမှအတူအပသော နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ အမိန့်တော်ထွက်ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တရား သည်အိုးဖိုသည် မရှိ၊ သရဏဂုံကိုရမှပဥ္စင်း ဖြစ်နိုင်မည်၊ သရဏဂုံသုံးပါး လည်း အလွန်ခဲခက်စွာရခဲ့မှ သောတရား ဖြစ်၍သရဏဂုံကိုတည် အောင်ပင်ခဲခက် စွာလုလ္လား ထုတ်၍ကျင့်ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သည်၊ အနာဂတဘယသုတ်မှာလည်း လူတို့ နှင့်မနှီး မနှောလူတို့အနံ့အသက်ဂေါင်း သောတောအရပ်မှာအပေါင်း အဖေါ်မ ရှိတယောက်တည်း နေ၍ကျင့်သောအကြောင်းကို ဟောတော်မူရာ၌သရဏဂုံကိုတည် စိမ့်သောငှါဟောတော်မူသည့်အရာဖြစ်သည်၊ သရဏဂုံကိုတည်လိုရလိုသောကြောင့် တော၌နေ၍အနာဂတဘယသုတ်အတိုင်း ကျင့်ဆောင်ကြစေ၊ သရဏဂုံကိုမ ကျင့်မ ဆောင်လျှင်အိုးရွယ်သည်ဆို၍ မနေစေနှင့်လူဝတ်လဲစေဘုရား အမိန့်တော်မြွက်ကို ဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရာသည်အတိုင်း ရွှေကျင်၊ ဆင်တဲ၊ မဲထီး ၊ လောကမှန်ကင်း၊ ဖေါင် တော်ကူး ၊ တောင်တွင်း ၊ ကျောက်ဆောက်ဆရာတို့ကိုလူထွက်တစုနှင့်အစုံ အညီမေး ချက်ဘုရား ၊

တောင်တွင်း ဆရာ၊ ငါး ဘို့ဆရာ၊ ညောင်ကန်ဆရာ၊ တော်ပေါ်ဆရာ တို့ကို မေး ချက်၊ အမိန့်တော်တွင်သရဏဂုံကိုတည် အောင်သုတ္တံနည်း ရဟန်း ပြုကျင့်၍ ကျင့်ဆောင်နိုင်လျှင်ကျင့်စေ၊ မကျင့်ဆောင်သည်နှင့်အညီဖြစ်ပေသည်၊ အမိန့်တော် အရကို ထောက်၍အလိုရှိရာသဘောစင်စင်ထွက်ဆိုကြသင့်သည်၊ အမိန့်တော်အတိုင်း ဆရာတစုတို့ထွက်ဆိုချက်၊ ရွှေကျင်၊ ဆင်တဲ၊ မဲထီး ၊ လောကမှန်ကင်း ၊ ဖေါင် တော်ကူး ၊ တောင်တွင်း ၊ ကျောက်ဆောက်တို့ထွက်ဆိုချက်၊ အနာဂတဘယသုတ်လာ သည်နှင့်အညီသရဏဂုံ ဆောက်တည်၍သုတ္တံနည်း ပြုသတော်မူသည့်အတိုင်း ရဟန်း ပြုပြီး လျှင်လူတို့မနှီး မနှောတောအရပ်၌ နေ၍ကျင့်ဆောင်ပါမည်၊ အင်္ဂါငါး ပါး နှင့် ပြည့်စုံသည်ကိုအကြောင်း ပြု၍ရဟန်း ကိုပဥ္စင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်မှာယခုယူ ကြသည့်အတိုင်း သိမသမ္ပတ္တိသိမ်၏ပြည့်စုံခြင်း ၊ ပရိသသမ္ပတ္တိ၊ ကာယုဂသဂီဟူသောပရိသ ၏ပြည့်စုံခြင်း ၊ ကမ္မဝါသမ္ပတ္တိ၊ ကမ္မဝါရွက်ခြင်း၏ပြည့်စုံခြင်း ၊ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ ပဥ္စင်း လောင်း၏ရဟန်း ပြုနိုင်သောအကြောင်း ပြည့်စုံခြင်း ၊ သည်အင်္ဂါငါး ပါး ကိုမှတ် သား ကြ၍ ပဥ္စမိအဇေ်ဟိသပန္နဝေတဏ္ဍပဥ္စနါ ဂေါ်နါမဟူသော်ဝိယနှင့်အညီရဟန်ကိုပဥ္စင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်၊ မဟာဝါပါဠိ၌ တော်တွင်ပါသည်၊ အသ ကျွန၊ သီလ ကျွန၊

အသေကွေန၊ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနက္ခန္ဓေန၊ အသေကွေနပညာကွေန၊ အသေကွေန၊ ဝိမုတ္တိကွေန၊ အသေကွေန၊ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနက္ခနေမန၊ ဟူသောအင်္ဂါ ပါး ကြောင့် ရဟန်း ကိုပဋ္ဌင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သင့်သည်ဟုအယူတော်မြွက်ရှိသည်၊ ရဟန်း ဖြစ်ထိုက်မဖြစ်ထိုက်ကိုသန့်ရှင်း စင်ကြယ်စွာ ဟောတော်မူသော မဟာဝိပါဋ္ဌိတော်တွင်လာသည်၊ ပါဋ္ဌိတော်သာနိုင်ခန့်သည်၊ ပါဋ္ဌိတော်ပါရာလာရာသာယူသင့်သည် ဖြစ်၍ ပါဋ္ဌိမှန်ရာမှန်တိုင်း ကိုထုတ်ဘော်ပြသဆိုကြရမည်ဖြစ်သည်၊ လွှတ်တော်တွင် မင်းညီမင်းသား မှူးတော်မတ်တော်ပြည်သူပြည်သားတို့နှင့်ရဟန်း လူထွက်တို့ တစုစစ်ဆေး စုရုံး၍ ပါဋ္ဌိတော်ပိဋကတ်ကိုဘတ်ပြီး လျှင်အသီး သီး အယူဝါဒရှိရာ ဆိုကြစေဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၁ နှစ် သေဋ္ဌဿဓိမယ်

27 February 1813

ပွါး ဆဲသုဒ္ဓဒိန်ဂ၉၅ တပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့အမိန့်တော်ကိုနာခံစေပြီး လျှင်မဟာဝိပါဋ္ဌိတော်ကိုထုတ်ကြည့်ဖတ်နာစေ၍ မေး သော် ရွှေကူ၊ ဆင်တဲ၊ မဲထီး ၊ လောကမှန်ကင်း ၊ ဖေါင် တော်ကူး တို့ထွက်ဆိုချက်၊ အင်္ဂါ ပါး နှင့်ပြည့်စုံသည်ကို အကြောင်း ပြု၍ ရဟန်း ကိုပဋ္ဌင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်မှာသီမသမ္ပတ္တိ၊ သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း ၊ ပရိသသမ္ပတ္တိ၊ တာရဝဟူသောပရိသတ်၏ပြည့်စုံခြင်း ၊ ဉာတ္တိသမ္ပတ္တိ၊ ဥာတ်၏ပြည့်စုံခြင်း ၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိ၊ ကမ္မဝါစ္စတ်ခြင်း ၏ပြည့်စုံခြင်း ၊ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ ပဋ္ဌင်း လောင်း၏ရဟန်း ပြုထိုက်သောအကြောင်း နှင့်ပြည့်စုံခြင်း ၊ သည်အင်္ဂါ ပါး နှင့် ပြည့်စုံသည်ကိုအကြောင်း ပြု၍ ရဟန်း ကိုပဋ္ဌင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်ဟုမထွက်မပါ မလာမရှိဝေ၊ အသေကွေန၊ သီလကွေနအသေကွေနသမာစေကွေန၊ အသေကွေန၊ ဝည ကွေနအသေကွေန၊ ဝိမုတ္တကွေန၊ အသေကွေန၊ ဝိမုတ္တညာဏဒဿနကွေခန္ဓေန၊ သမဏာ ဝတေန၊ ဘိက္ခုနာဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ၊ ဟုအသေကွေတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သောသီလသမာဓိ ပညာဝိမုတ္တိညာဏဒဿန၊ ဤအင်္ဂါ ပါး နှင့်ပြည့်စုံသောရဟန်း သည်ပဋ္ဌင်း ခံအပ် သည်ဟု၍သာမဟာဝိပါဋ္ဌိတော်တွင်လာရှိပေသည်၊ ပါဋ္ဌိတော်လာရှိသည့်အတိုင်း သီလ သမာဓိစသောအင်္ဂါ ပါး ကိုစွဲ၍ ရဟန်း ကိုပဋ္ဌင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်ဟုယူ သင့်လှပေသည်၊ ဆရာတို့စွဲမှတ်ယူကြသည်မှာ မဟာဝိပါဋ္ဌိတော်တွင်မလါ၊ မဂ်သီမှသမ္ပ တ္တိစသောအင်္ဂါ ပါး ကိုစွဲ၍ ရဟန်း ကိုပဋ္ဌင်း ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည့်အရာအမှား ပင်ဖြစ်သည်၊ လူထွက်ဆရာတို့ထွက်ဆိုချက်ဘုရား ။

(22 March 1807)

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၃၁ နှစ် သောဥဿုဘမိမာသိသုဒ္ဓဒိန်

1 March 1813

ဂ၉ရတပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်နေ့ မောင်းထောင်၊ သိန်နီ၊ ငါးစို့၊ ရွှေတောင်၊ ရွှေစေတီ၊ မြင်းဝန်၊ မြို့လပ်ဝန်၊ ညောင်ကန်၊ မောင်းထောင် လူထွက်ဆရာတို့အမိန့်တော်နာစေပြီးလျှင်မဟာဝိပါဋ္ဋိတော်ထုတ်ကြည့်ဖတ်နာစေပြီးလျှင် မေး သော်သိမသမ္မုတ္တိ၊ ပရိသသမ္မုတ္တိ၊ ညတ္တိသမ္မုတ္တိ၊ ကမ္မဝါသမ္မုတ္တိ၊ ဝတ္ထုသမ္မုတ္တိ ဤအင်္ဂါငါးပါးကိုမေးပြီးလျှင်ပဉ္စင်းခံရသည်၊ ဤအကြောင်းငါးပါးကိုအစွဲမှတ်၍ ရဟန်းကိုပဉ္စင်းဟုသမုတ်သည်ဟုမဟာဝိပါဋ္ဋိတော်တွင်မပါမရှိပါ၊ အခြားပါဋ္ဋိတော်တွင်လည်းမလာမရှိပေ၊ သိမ်မှာပဉ္စင်းခံရသည်၊ ရဟန်းပရိတ်သတ်နှင့်ခံရသည်၊ ဉတ်ကမ္မဝါဖတ်ရွတ်၍ပဉ္စင်းလောင်းကိုနူနာစသောအနာမျိုး (ကင်းရှင်းခြင်းရှိမရှိ)ကိုမေးစေပြီးလျှင်ပဉ္စင်းခံရသည်၊ ဤအကြောင်းငါးပါးကိုအစွဲအမှတ်ပြုသောရဟန်းကိုပဉ္စင်းဟုခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြပေသည်၊ အသကွေန၊ အသက္ခာတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သောသီလကွေန၊ သီလတူသောကျေးဇူးနှင့်ပညာကွေန၊ ပညာတူသောကျေးဇူးနှင့်၊ ဝိမုတ္တိကွေန၊ ဝိမုတ္တိတူသောကျေးဇူးနှင့်၊ ဝိမုတ္တိယာဏဒဿနကွေန၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနတူသောကျေးဇူးနှင့်သမာနာဂတေန၊ ပြည့်စုံသော၊ ဘိက္ခူ၊ ရဟန်းတို့သည်၊ ဥပသမ္ပာဒေသမ္ဗံ၊ ပဉ္စင်းခံအပ်၏ဟူ၍အသကွေတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သောသီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ဤငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံမှပဉ္စင်းခံအပ်ကြောင်းကိုမဟာဝိပါဋ္ဋိတော်တွင်ထင်ရှားစွာရှိပေသည်၊ ဤအင်္ဂါငါးပါးအစွဲအမှတ်ပြု၍သောရဟန်းကိုပဉ္စင်းဟုခေါ်ဝေါ်သမုတ်သင့်ပေသည်၊ ပါဋ္ဋိတော်တွင်လည်းရဟန်းကိုပဉ္စင်းဟုခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည့်အကြောင်းအင်္ဂါငါးပါးထင်ရှားရှိလျက်ဆရာအဆက်ဆက်သတိမရှိ၊အမှတ်မဲ့ပဉ္စင်းခံကြသည့်အခြင်းအရာကိုသာအစွဲအမှတ်ပြု၍သိမသမ္မုတ္တိအင်္ဂါသော ငါးပါးဖြင့်ရဟန်းကိုပဉ္စင်းဟုခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်ဟုအစွဲအမှတ်ထင်ရှိကြပေသည်၊ ပါဋ္ဋိတော်အရှိအနက်သဘောကိုထောက်လျှင်လည်းအသကွေအစရှိသောအင်္ဂါငါးပါးဖြင့်သာရဟန်းကိုပဉ္စင်းဟုခေါ်ဝေါ်သမုတ်သင့်ပေသည်၊ အနက်ကိုထောက်လျှင်လည်း သိမ သမ္မုတ္တိအစရှိသောအင်္ဂါငါးပါးသည်ခပ်သိမ်းသောရဟန်းတို့ဆက်ဆံသည်ဖြစ်၍အနှစ်အရသာမရှိ၊အသကွေ၊သီလအစရှိသောအင်္ဂါငါးပါးသောအသကွေပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်ဆက်ဆံသည်၊ခပ်သိမ်းသောရဟန်းတို့နှင့်မဆက်ဆံသည်ဖြစ်၍အနှစ်အရသာရှိပေသည်၊

အသင်္ချေအရာသါကိုလည်းအမိန့်တော်မြတ်ကိုနာခံရသည့်အတိုင်းသဗ္ဗညုတဘုရား ဇာပါးသါအသင်္ချေ ဖြစ်ထိုက်သည့်သဗ္ဗညုတဘုရား ကိုယ်တော်တွင်လည်း ရူပကာယကိုယ်တော်ထက်နာမကာယကိုယ်တော်သာအသင်္ချေဖြစ်ထိုက်သည်ဟုသဘောသထားရှိပေသည်၊ ရဟန်း ဖြစ်ပေသည့်အကြောင်း အရာအင်္ဂါ ပါး ကိုစွဲမှတ် (သော) ပါဠိမလာမရှိပါ၊ ရဟန်း ကိုပဥ္စင်း ခေါ် ဝေါ် သမုတ်သည့်အရာမသင့်ကြောင်း အသင်္ချေအစရှိသောအင်္ဂါ ပါး ကိုစွဲမှတ်၍ရဟန်း ကိုပဥ္စင်း ဟု ခေါ် ဝေါ်သမုတ်သည့်အရာပြက်ကြောင်း ပါဠိတော်အလာအရှိအနက်သဘောကိုထောက်၊ ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောဘုရား အလျှတော်မြတ်အတိုင်း သင့်မြတ်လှပေသည်၊ ရေတွင်း ရေကန်ဇရပ်တံတား ကောင်း မှုကုသိုလ်ဒွိလည်း အသူရာသကြား အဖြစ်သို့မရောက်ကျင့်ဝတ္တရား ခုနစ်ပါး လည်း ပြည့်စုံစွာသကြား အဖြစ်သို့မရောက်ကို၊ ကုလာဝကဇာတ်၏အဋ္ဌကထာတွင်ဆိုသည်၊ သက္ကသ သုတ်ဒွိလည်း ဟော တော်မူသည်၊ မာတာပိတုဘရံ၊ အမိအဘတို့ကို ကျွေး မွေး ရခြင်း သည်လည်း ကောင်း၊ ကုလေဇေဋ္ဌာ၊ ပစာယိန်၊ အကျော်ကြီးမြတ် သေါ်သူကိုရိုသေခြင်းသည့်လည်း ကောင်း၊သံကျသလံ၊နူးညံ့ ပြေပြစ် သေါ်စကားကိုဆိုခြင်းလည်း ကောင်း ၊ ပေသုနေယျ၊ မဟာရိန်၊ကုံး ချောစားခြင်းကိုစွန့်မိတတ်သည်လည်း ကောင်း၊မစ္ဆေယ ဝိဏ ရေယုတ္တာ၊ဝန်တိုမိန္တာကိုပယ်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ သစ္စံ၊ အမှန်ကို ပြောခြင်း လည်း ကောင်း ၊ ကောဓံ၊ အမျက်သိမ်း ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ တံထို ကျင့်ဝတ္တရား ခုနစ်ပါး ကိုကျင့်တတ် သောဘါတံထာရုံ၊ ထိုသူမြတ်ကို၊ ဒေဝတာ၊ တာဝတိံသာသို့၊ သက္ကာ၊ သကြား အဖြစ်သို့နိန္တိ၊ ဖြစ်၏။

သုဝဏ္ဏပရံ၊ တံပဒိ၊ မင်း ဝံချာဘက်၊ အဘာခပင်း ၊ မင်းများသခင်၊ ကျေး ဇူး အင်ကို၊ မထင်မလွှား ၊ ဟုတ်တိုင်း ကြွား မည်၊လေး ပါး စေတီ၊ တလီကုကျောင်း ၊ တန် ဆောင်း စရပ်၊ အထပ်ထပ်နှင့်၊ စ၍ထင်ယင်၊ မြေအပြင် ပေါ်၊ ကောင်း မှုတော်လည်း ၊ လှုံ့ကြော် ဗေါ်ပြ၊ ရွှေး ရွှေး ကပင်၊စ၍ခု ရောက်၊ အံ့ဩ လောက် အောင်၊ မောက် မောက်ဖြိုး မျှ၊ မှား စွာလှပြီး ၊ နေ့ည စေ့ငု၊ဥာဏ်ဖြင့်ရှု၍၊ လူ မှုတွယ်ရ ဘါဇာတာစန်း လက်ဆုတ်တက်တိုင်တည်၊ ရှစ်မည်ဂြိုဟ် နေ၊ထွေ ထွေဒေါ်သ၊ မည်သို့ပဟု၊ လျော ကျ ပျောက်ကျ၊ ပြသ လေရာ၊ ထွန်းချာမကိုင်း၊ အလိုလိုက်၍၊ ဘုန်း မြိုက်ဥာဏ် တော်၊ တရား တော်နှင့်၊ သင့် လျော်လှစွာ၊ သမာဝါဒ၊ ပရော

ဂန္ဓင့်၊ ကုမ္မစီရင်၊ ပြစ်တင်ရှင်း ရှင်း၊ လွှတ်လှကင်း ငင်၊ မင်း မိဘုရား၊ မင်း
သား မင်းသမီး၊ အသီးသီး နှင့်၊ ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်၊ ရွှေနောက်မသိ၊ ညစ်
ကျိုမျက်ကွယ်၊ တဲ့ရဲ့လွယ်မှု၊ အပယ်ချက်ခြင်း၊ နစ်ရှုဆင်း ကို၊ အမြစ်အ ချေနှင့်တကွ၊
ဘုန်းကြီး ကြွေး တင်၊ ပြစ်တင်ကျွန်ဖြစ်၊ မိုက်တဲ့လူများ၊ စုံးစုံးနစ်လျှက်၊ သုံးပါစဂိုက်၊
ကာလလိုက်လို၊ အလိုက်သိလှ၊ ဥာဏ်တော်မ၏၊ လောဘပြည့်တူ၊ ဤး သသူအား၊ ယုစိမ့်
မနေ့း၊ လိုရာပေးရှု၊ သင်ကျေး စေရ၊ ကွပ်ဆုံး မ၏၊ ဒေါသလွန်ထူ၊ ကြီး သသူလည်း
သင့်ရာသင့်ရာ၊ ရှာကာသံချို၊ ပြသဆိုရှု၊ အလို တော်လိုက်ရ၊ ပုပ်ဝပ်ကျ၏၊ မော
ဟမှောင်ထူ၊ မိုက်သသူအား၊ ရောင်လူပြောင်ပြောင်၊ ဥာဏ်တန်းဆောင်ဖြင့်သွို
ဆောင်ထွန်းပြ၊ လင်းစေရ၏၊ မိဘမတူး၊ ကျေးဇူးကြီး စွာ၊ ဆရာလည်း ရ၊
ပါပညစ်ကျူ၊ မတောင်း မှုကိုမပြုစေလို၊ ပြဆိုသင်သွန်၊ ပစ္စုပ္ပါန်ဟု၊ နောင်လာစီး
ပွါး၊ ကျိုး များကြီး အင်၊ ဖြစ်စေခြင်လည်း၊ သို့စင် ကျော် သောင်း၊ အလျှင်ကေါင်း
ဦး၊ အပေါင်း ထက်ဝန်း၊ ငှဟန်း ပုဏ္ဏား၊ မိဘုရား နှင့်၊ မင်းသား မှူး မတ်၊မ
ပြတ်စီတ်နေ၊ ကောင်း ရင်း လေလေ၊ မြစ်ရေကျယ်ဝန်း၊ လေသံပြင်း က၊ ဝဲ့နင်း
လူ ကျော်ကောင်းခြား သော်လည်း၊ လှေလှော်တက်ခပ်၊ မညီညွတ်က၊ လှိုင်း ပြတ်
ဘယ်မှာ၊ လိုရာရွယ်လမ်း၊ ရောက်နိုင်စွမ်း အံ့၊ ရုပ်သွမ်း တင်း လင်း၊ ကာလ
တွင်း ဝယ်၊ စီး နင်း မင်းကျော်ကောင်း ညား သော်လည်း၊ လေး ဘော်ပရိသတ်၊
အကျင့်ချွတ်က၊ စမ်း ပပြည်တွင်း၊ဘယ်မှာ သိုက်ဝန်း၊သာ ငြိမ်း ချမ်း အံ့နိုင် တန်း
နတ်မှာ၊ဝတီသာက၊ ရတနာအထွတ်၊ အမြတ်တကာ၊ စုလာကုန်ကြ၊ အမရပူရ၊ ရတ
နာ ရွှေပြည်၊ ပွင့်လည်း စည် အောင်၊ စိုး သည်သခင်၊ စီရင်သည်ကိုမညိုမညင်၊ ကိုယ်
တွင်နိုင်း နိုင်း၊ သင့်ရာဆိုင်း လော့၊ စိတ်ဂိုင်း ပယ်လေ၊ ပြောင်းကြ ပေမှု၊ကြွ
တွေ့ဆင့်ဆင့်၊ စီး ပွါး မြင့်၏၊ ရင်း သို့ ကျေး ဇူး၊ အထူး များ စွာ၊ ရှိလေရာသည်၊
ဖွေရှာလူများ၊ မထောက်ထား ပြီ၊ ကြိုဟ်သွား ကြိုဟ်ပျက်၊ မိတ်ဆန်း မိ တ်ပျက်ကိန်း
ခမ်း ထောက်ထောက်၊ ပတ်ရောက်ငြာ ကြေ၊ ငါ ရေ့ဆွဲရှား၊ နိုး သား လုယက်၊
စစ်မက်တန္တ၊ ဂိုကြ လေရာ၊ သည်မျှတာကို၊ ထွတ်ချာသနင်း၊ မင်း ဦးသာပင်ပစ်
တင်ချင်တဲ့၊ ခြား ရှင်သကျ၊ မုနိန္ဒလည်း၊ ဝေရဇ္ဇတိုင်း မှာ၊ ဝါဆိုခါနွှ၊ သဃာတကွ၊
ဆွမ်း မဝရှု၊ သုံး လတိုင် အောင်၊ မိုး ခေါင် သောအား၊ လျှာပါး ညံ့နူး၊ ညိုး နွမ်း

ဘုရား၏၊ တထူး ထွေဝေါ၊ ဆိုမြွက်ဖော်အံ့၊ ပြည်ကျော်သိသိ၊ ဝေသာလီဝယ်၊ လိစ္ဆဝီ
မင်းဖြား၊ တရားမြဲစွာ၊ စောင့်ကြပါလျက်၊ အာဇာသတ်ထု၊ စစ်မက်ပြုရှ်၊ ရုံး
စုတွဲသွေ၊ ပျက်ဘူး ချေ၏၊ ထွေထွေလာလာ၊ သည်အရာကို၊ ကျမ်းလာပါဠိ၊ လုပ်စ
တိနှင့်၊ အလုပ်စတီ လောကော၊ သဘောမလွဲ၊ ဖြစ်ပျက်မြဲတိ၊ နိဂုံအပြား၊ အင်ဝါး
ပါးကို၊ ထောက်ထား စွာနာ၊ ဆင်ခြင်ရာသည်၊ ကမ္ဘာရှည်မြင့်၊ ဤသို့သင့်၏၊ လူ
ကောင်း၍လည်း မဟုတ်၊ လူဆိုး၍လည်း မဟုတ်၊ ဓမ္မနိဂုံ၊ မလွဲသာချေ၊ အိုသည်၊
နာသည်၊ သေသည်မှာ ဓမ္မတာဟူ၍ယူ၊ ဖြစ်လျှင်ပျက်မြဲ၊ မလွဲနေကြ၊ လောကထုံး စံ၊
ချေင်သန့်စင်၊ သည့်ပို့မြင်သည်၊ ဆင်ခြင်မရှိ၊ သတိချွတ်ယွင်း၊ ဥာဏ်မလင်း ပါကြောင်း
ရွှေဘဝါး တော်မြွက်အောက်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ပါသည်ဘုရား ။

စိတ္တံ၊ စိတ်သည်၊ အမိတ္တိကတံ၊ ရာဂစသည်တို့နှင့်မရော၊ ကိလေသေဟိ၊ ကိ
လေသာတို့နှင့်၊ အာရမဏေဟိ၊ အာရုံတို့၌၊ သဒ္ဓိ၊ တကွ၊ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်၊ နမိတ္တံ၊
မစက်၊ သေတံ၊ ထိုကိလေသာတို့သည်၊ အဘာဝါ၊ မရှိ၊ ပတိဋ္ဌိတံ၊ ရောနှောသည်မပြု၊
ပတိဋ္ဌိတံ၊ မြဲစွာတည်သောကြောင့်၊ သိတံ၊ သိတမည်၏၊ အနဝဇ္ဇပဏ္ဏ၊ အဇလပဏ္ဏ၊ မတုံမလှုပ်၊
နိဗ္ဗါန်ဟူသော စိတ်သည်၊ အဝိဓိဇ္ဇတိ၊ လွတ်နိဗ္ဗုတိ စိတ္တသ၊ စိတ်သည်၊ နိဗ္ဗာန်မည်၏၊ အဟံ၊
ငါဘုရားသည်၊ အဝေါစ၊ မိန့်တော်မူ၏၊ တသာဝတ္တုတွင်ရှိ၏၊ ကံမှန၊ ကံကြောင့်၊
လောကော၊ လောကသည်၊ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏၊ ကံမှန၊ ကံကြောင့်၊ ပဇာ၊ သတ္တဝါ
တို့သည်၊ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာနှစ်ပါးကို၊ ကမ္မံ၊ ကံဟူ၍၊ အဟံ၊
ငါဘုရားသည်၊ အဝေါစ၊ မိန့်တော်မူ၏၊ စံရိုတ်ဌတု၊ ဒါန၊ သီလ၊ ညာဏဟု သုံးခု
သာ စိတ်ဖြာမှု ဘုန်းတံခိုးကိုရအံ့သောအကြောင်း ဆယ်ပါးကို၊ ပုညကြိယာဆယ်ပါး၊
ထိုဆယ်ပါးတွင်ဒါန၌ ပေးကမ်းလှူဒါန်းလိုသော စေတနာစောကား ကံ၊ အပြီး
မြောက်အောင် ယုတ်သူမြတ်သူတို့ကို ပေးမှုဒါန၊ ပေးကမ်းမှုသာငါလူကောင်း
ဖြစ်မည်ဟုယုံကြည်၍ ပေးကမ်းမှုသဒ္ဓါဒါန၊ အလှူဝတ္ထုကိုအလျှော်ပေသောသူကိုရိုသေ၍ ပေး
မှု သက္ကစ္စဒါန၊ မထိမခိုက်ဘဲသူတပါး အား ပေးလှူမှုအနုပဟစ္စဒါန၊ များအံ့လော
ငါ့ဥစ္စာကုန်အံ့လော ထွေး တောတွန့်တိုသော စိတ်ကင်း စေ၍ ပေးမှုအနုဂ္ဂဟိတ
စိတ္တဒါန၊ ကာလလိုက် ဒေသလိုက်သူလိုရာ ပေးမှုကာလဒါန၊ သည်ဒါနငါးပါးကိုပြုမှု
ဘုန်းကံစည်ပင်၏၊ လူချမ်းသာနတ်ချမ်းသာရောက်၏၊ သူများကိုနိုင်မြဲနိုင်လျှင်

လည်း ကိုယ်မြွတ်၏၊ မလျှုလျှော်ဆင်း ရဲ၏၊ ဆင်း ရဲလျှော်လျှမည် လော၊ မလျှမည် လော၊
ဤကား သဘောရင်း ၊ ထိုသဘောရင်း သာပါဠိစစ်၊ မြန်မာလိုဘုရား ၊ မာဂဓ
လိုဗုဒ္ဓ၊ ထိုဗုဒ္ဓကိုမြန်မာလိုပြန်မှုပွင့်သည်၊ နိုး သည်၊ ရောက်သည်ဟုလို၊ (ဘုရားကါး
လေး)ဆူ၊ သိဒ္ဓတ္ထကိုများ စွာ သောလူနတ်တို့ကသိကြသည်ကိုမြန်မာလိုပြန်မှုပြီး စီးသော
သူ၊ ပြီး စီး သည်ဟုရာ၌သီလ ပြီး သည်၊ ပညာပြီး သည်ဟူ၍နှစ်စု၊ ဂေါတမကား
သာကီဝင်အမျိုး ရင်း အမည်နာမ်သင့်မှည့်ကြ သောအမည်စုမှာမိန္ဒာဒိဋ္ဌိပုဏ္ဏား မိုက်
တို့အမည်၊ ဗုဒ္ဓဒတ် တပဿည်း ၊ သည်နှစ်စုတွင် တပဿည်း ကား နိုင်လုံအောင် ထောက်
ပံ့သမား ၊ ဗုဒ္ဓဒတ်ကား နိုင်ခန့်သမား ၊ ဤကား သဒ္ဒါတတ်တို့ရေး မှတ်ခေါ်ဝေါ်
ကြသည်၊ သိဒ္ဓတ်ပုဒ်၊ အတ္ထပုဒ် နှစ်စုတွင်၊ အတ္ထ၊ သီလနှင့်ပညာနှစ်စုသည်သိဒ္ဓ၊ ပြီး၏
ဟူ၍မြန်မာလိုပြန်၊ ပွင့်သည့်ဘုရား၌မိုက်မဲသော မှောင်ကပွင့်လင်း သည်၊ နိုး ၏
ဟူသည်ကား မောဟဟူ သောအိပ် ပျော်ခြင်း မှနိုး သည်၊ ရောက်၏ဟူသည်မှာယုတ်မာ
တုံ၊ ကောင်း စား တုံတခြာခြာလည်ရာမှထွက် မြောက် ရောက်သည်၊ မသိကြ၍သာ
သတ္တဝါဖြစ်ကြသည်၊ သိသောအခါသတ္တဝါမဟုတ်ပြီ၊ သီလနှင့်ပညာအပြီး တိုင်သည်ဟုသိသည်၊
သည်အစုကား ဘုရား မှချ၊ မာန်ငါး ပါး ကိုအောင်မှုဇိနဗုဒ္ဓ၊တယောက်တည်း သိမှု
ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ လက်ျာရံ လက်ဝဲရံစသောသာဝကတစုသည်သာဝကဗုဒ္ဓ၊ အာစရအရိ
ယ၊ လိင်္ဂအရိယ၊ ဒဿနအရိယ၊ သောတာပန်စသောပဋိဝေဒ၊ သည် လေး စု
သည်အရိယဗုဒ္ဓ၊ လူအကြောင်း ရဟန်း အကြောင်း များ ကိုကြား ရမြင်ရသိမှုသုတ
ဗုဒ္ဓ၊ ရှင်ဒေဝဒ တ်လည်း တိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ကမ္ဘဝါဒီ၊ ထိုထို့လျက်သမ္မာပဋ္ဌာန် လေး ပါး
တွင်မှား သောပလ္လင်သစ်ကြောင့်သမ္မာပဋ္ဌာန်လုလ္လမှန်တိ၊ ဘုန်း သစ်နိုး မှ၊ စိုးမိုး
စကြာ၊ ပိုင်သရာ၏၊ ပါရမီခန်း ၊ အခါမစေ့သောရှင်သုမေဓာကား လုလ္လမှုလည်း
ထိုဘဝတွင်ဘုရား မဖြစ်၊ ထိုကြောင့်တယောက်ထက်ကား၊ တယောက်ပွား ၍ထင်ရှား
မျက်မြင်ကောင်း ကြွယ်ခြင်း လည်း ၊ ပဲ့ပြင်ကြမ္မာ၊ အရင်း ရှာကို၊ စိတ်ဖြာမကြ၊ နှ
လုံး နှံနှင့်၊ ဝေး လံရပ်မြေ၊ သွား ရှာချေသည်၊ ပန်း ခြေကျလျက်၊ အင်မဘက်တည့်၊
နှောက်ရှက်ညိုး နိုက်၊ မီး အိုး ပိုက်သို့၊ ကိုယ်၌အမျက်၊ချုပ်ချုပ်ထွက်၍၊ ဟိန်တက် ခေါ် ခေါ်၊
ပြုတုံ သော်လည်း ၊ သူတော်ဇာတိ၊ သည်း ခံဘိမှု၊ မိမိနှစ်သက်၊ နေကာပတ်လျှင်၊ ထိုး
တက်တုံလှည့်၊ လုံးစုံပြည့်၏၊ အသင့်လုလ္လ ရှိရာ၌လည်း ရှင်ငယ်ပင်အမြီး နှင့်သမုဒ္ဒရာ

ကို ပက်၏၊ သား ကိုရ၏၊ မဟာဇနက္ကမင်း လည်း ကမ်း မမြင် သော သမုဒ္ဒရာကို ကူး ၍၊ နန်း ကိုရ၏၊ ဂေါဇာနီရအမည်ရှိ သော ဘုရား လောင်း မြင်း ကား အရာ မဟုတ်လျက် စစ်တိုက်၍ သေ၏၊ သေလျှင် နတ်ဖြစ်၏၊ ဒေဝဒတ်အ လောင်း ငါးကား လွတ်ချင်၍ ခုန် သော ကြောင့် တ ငါတို့ ရိုက်၍ သေ၏၊ အာနန္ဒာအ လောင်း ငါးကား တံကိုဆင်ခြင်အား ကြီး ၍ သေ၏၊ ဘုရား လောင်း ငါးကား အရာသင့်နိုက် ခုန်၍ အား လွတ်၏၊ သမ္မုဒိ လေး ပါး တွင် ပရောဂသမ္မုဒိဟူ သော လုလ္လ ရေး မှား ၍ ဒေဝဒတ်အ လောင်း ၊ အာနန္ဒာအ လောင်း ငါး နှစ်ခု သေ၏၊ စက် လေး ပါး တွင် ရှင်သာရိပုတ္တရာ ကျောင်း တကာ သည် ရှင်သာရိပုတ္တရာ သာ ပဏ္ဍိတနမဂ်လိ မှတ်၍ မှီမိ သော ကြောင့် မေတ္တာ ဈာန်တွင် လေ့လာ သော အဂ္ဂသမာ ပတိဒီး မှား ၍ ပြဟ္မာ ဖြစ်၏၊ ဘုရား ကိုမှီမှုလည်း ဆန္ဒအမတ် နိဗ္ဗာန်ကို မရသူ ယုတ်သာ ဖြစ်၏၊ ဆန္ဒအမတ် မှာ ကိုယ်ကသမာ ဝါယာ မမှု၊ ရှေး ကနန်း တော်မှာ ပင်ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်လုပြုသမျှ မတူသည့် မာနကို မဖျောက်ဘုရား မရှိမှ မာနကျိုး ၍ နိဗ္ဗာန်ကို ရ၏၊ ကာလ ငါး ပါး ကိုပိုင်း ခြား သော အဋ္ဌကထာ မှာ ရဟန္တာ နှစ်ပါး ကာလ ကုန်ပြီ၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ သည်သုံး ပါး ရထိုက် သော ကာလ ရှိ သေး ၏၊ မဟာပရိတ်နိဗ္ဗာန်နသုတ် ပါဠိ တော် မှာ လုလ္လ မှု ကာလ မ ရွေး သာ၊ တကမ္ဘာလုံး ပင်ရဟန္တာ ပင်ဖြစ်၏ဟုပါသည်၊ ဝိနည်း ပရိဝါ ပါဠိ တော်တွင်ကား ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ငါဘုရား မရှိလျက် သာသနာ တပည့်များ ကျင့်နိုင်ခဲ့သည် ခုဒ္ဒါနု၊ ခုဒ္ဒက ငယ်သမျှ သိက္ခာပုဒ်ကို နှုတ် တော် မှာ သည်၊ ရဟန်း များ ကျင့်မည် လော၊ မကျင့် မည် လော မေး ။

အဋ္ဌကထာ မှာ စကြာမင်း ကသား တော်ကို နတ်ပြည် နှစ်တပ် နှင့်အ ရှေ့ကျွန်း အနောက်ကျွန်း ကိုမအပ် နှင်း တော့ဟု မှာ ပုံရှိ၏၊ သင်္ဂါယနာ တင်ပွဲ တွင်ဘုရားသ ခင်သည်ကိုယ် စား နှ်ခဲ့ပါသ လော ရှင်အာနန္ဒာကို မေး ကြ၏၊ မသ္ဘန်ခဲ့ ပါဟု ပြော ၏၊ အလျှင်လူမီး ငြိမ်း လျှင် နောက်လူ မီး သစ်ပွါး သင့်ပြီ၊ သင်္ဂါယနာ တင်သုံး တန် သော စကား စုကိုသာ ပါဠိ တော် ခေါ်ကြသည် မှတ်၊ ရှင် ဒေဝိလနှ မသား မော နေယကျင့် သော ရှင်နာဋ္ဌတကား ဘုရား ထံ မှာ မနေတခဏ ရှိ၍ သာ သွား ၏၊ ဝါမှာ ဗုဒ္ဓသယ်ဟုပါဠိ တော် စာ ခြောက်လုံး တွင်တ စုတစုတို့ ခွဲသတ ပဏ္ဏ၊ ၄ - အနက်

ပရက္ခ၄ – အနက်၊ ပမာအနက်တိတ်အနက်၊ သည်ဆယ်ချက်ထွက် စေတိုက်ငိုက်အနက်ကား နိတ္တဇ္ဈ ကောင်း သောအနက်ကား နေယျတ္တ၊ သကပ်ဖြဲပ်ထိန်သန်ျာ၊ ကာရကသည် ငါး ချက်ထွက် စေ၊ ဟတ်၊ တ ယောက်သည်၊ ရက္ခတိ၊ တတ်စေ၏၊ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၊ ရာဇာ၊ ရာဇာ မည်၏၊ ဟတ်၊ တ ယောက်သည်၊ ရာဇတိ၊ တင့်တယ်၏၊ ဣတိ၊ ထို့ ကြောင့်၊ ရာဇာ၊ မင်း ၏၊ ဗုဒ္ဓ ငါလိမ္မာ အောင်၊ သရက်၊ အောင့်မေ့ပါ၏၊ ဂန္ဓာမိ၊ စိတ်သွင်း ပါ၏၊ ဤကား ကိုယ့်ကိုတွင်ဆင်ခြင် သော ကြောင့်သကပက္ခ၊ အ နက်၊ ဗုဒ္ဓ၊ ရှင်ပင်ဘုရား လိမ္မာ အောင်၊ သရက်၊ အောင့်မေ့ပါ၏၊ ဂန္ဓာမိ၊ စိတ်သွင်း ပါ၏၊ ဤကား ၊ ပရဟိတပရပက္ခ၊ အနက်၊ သည်နည်း ချည်း စာတလုံး ကား ခန့်ကျမ်း ဖိပ္ပါယ်အနက်ကျယ် စေ၊ ဗုဒ္ဓ၊ ငါလိမ္မာ၏၊ ဤကား အပြီး မသတ်၊ ဗုဒ္ဓ၊ ငါလိမ္မာ အောင်ဗုဒ္ဓ၊ ဒီပင်္ကရာစ သောဘုရား သခင်တို့ကို၊ ဗုဒ္ဓ၊ လိမ္မာ ပေ သော၊ မိန်း မ ယောကျ်ား တို့ကို၊ ဤကား ကိုယ်နှင့်သူများ ကို စပ် သော သကပက္ခအနက်၊ ပရပက္ခ အနက်၊ သည်နှစ်ပါး ပြန်သည်၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာဟု သုံး စုသာ စိတ်ဖြာ မှုဘုန်း တံခိုး တိုး အံ့ လော၊ပုညကြိယာတဆယ်၊ ကာယဒုစရိုက်သုံး ပါး ၊ ဝစီဒုစရိုက် လေး ပါး ၊ မနောဒုစရိုက်သုံး ပါး ၊ ဤကား မ ကောင်း သော အကျင့်ဆိုက် သော ဒုစရိုက်တဆယ်တည်း ၊ နှစ်ဆယ်ကား ပညတ်၊ လောဘမှု ရှစ်ခု၊ ဒေါသမှု စိတ်နှစ်ခု၊ မောဟမှု စိတ်နှစ်ခု၊ ဤကား အကုသိုလ် ဇော၊ မဟာကုသိုလ် စိတ်ဟု ပြောအပ်ကုန် သောကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ အကုသိုလ်စိတ်တဆယ့်နှစ် ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ သည်နှစ်ဆယ်ကား ပရမတ်၊ ပညတ်နှစ်ဆယ်၊ သည် လေး ဆယ်အစုက မလွတ်သာ၊ သည် လေး ဆယ်တွင်တခုခု ဖြစ်ပြုကုန် သောလူမိုက်လူလိမ္မာတို့ကို ကြော်ကြား သိန့် အံ့ သောအသံသည်အနန္တစကြာဝဠာတိုင်တွန်း ၏၊ ဆုံး မသမ္မာဝိ နည်း ပင်၊ မဆုံး မတတ်ဝိနည်း သင်တစု၊ နား ထောင်သမျှပင်၊ သုတ္တံ၊ ရွှေ ဘုရား ပညတ် ရွှေ မင်း ပညတ်တို့ကိုနား ထောင် တော်မူသည်၊ အဒိန္နဒန်၊ ပါ ရာဇိကကိုဆို တော်မူမည်တွင်ဇီမသာရမင်း မှာတရား သူကြီး ပြု ဘုံးသော တော ထွက်ရဟန်း ကို ခေါ် တော်မူ၍တိုဝ်ပင် တော်မူသည်၊ ဘုရား ပင်သုတ္တံ၊ သုတ္တံကိုသင် သောလူတစု၊ မုဏ္ဍဆပ်ဆပ်သာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာငါး ပါး ၊ အာရုတနခြောက်ပါး ၊ဓါတ် လေး ပါး များ သောအဘိဓမ္မာသင်တစု၊ ဝိနည်း ထဝ်စုနှင့်အဘိဓမ္မာဘပ်စုရန်

ပွားကြ၏၊ ဘုရား ပြေး ရှေ၏၊ ပုလဲလဲဆင်မင်း လုပ်ကျွေး၏၊ ပိဋကတ် ဗေဒင် ဟုပြသ ထောင်လွှား၍ကိုယ်ကျိုး သူကျိုး နစ်မွန်း ပျက်ပြုန်း ဝေါအသံကား အောက် သို့စုန်၏၊ အဝိဇ္ဇာတွင်ဆုံး၏၊ သူချမ်း သာ အောင်ကိုယ်ချမ်းသါ အေါင်ကြံကြကျင့်ကြ ပြောကြ သောအသံကား အညာသို့ဆန်၏၊ နိဗ္ဗာန်မှာအပြီး သပ်၏၊ လောကီဗုဒ္ဓ၊ လော ကုတ္တရာဗုဒ္ဓ၊ သည်နှစ်ဆူမှသာ ဖိတ်ဖြဝမှုများ ဘုရား ဂုဏ်ပေါ် အောင်ဘယ်သူ သိသနည်း ၊ နဝဒေး စိန္တ ကျော်သူတို့ခြီး မွမ်း ဝံ့မည်လော၊ လက်ဝဲသုန္ဒရဦးထွန်း ညို၊ လက်ဝဲနော်ရထာတို့မိန်း မဂုဏ်ကိုခ်ီး မွမ်း တတ်၏၊ လိမ္မာလိုသော ဘုရား လောင်း တောင့်တအံ့ဆိုး တော်မှုသည်ကား ဘုရား ပညာ၊ ဝဲမှာဝိဇ္ဇာ၊ အောင်နိုင်ရှိဟု၊ သီလတ်သော်၊ မြေ တော်တူး ဆွ၊ အရကုပ်ကုပ်၊ အထဲငုပ်၍၊ စုပ်စုပ်ပင်လို၊ လျှိုး လေ လိုမှု၊ ကနုဆံချည်၊ ဆယ်စိတ်မည်မှု၊ မခွထိုယိပ်၊ ရသေ့စိတ်ကို၊ မလိတ်မလည်ဟု၊ သု မေဓာစိတ်ကြံ၍လုလ္လသတိရှိ ကြောင်း ကိုပါရမီခန်း မှာပါသည်၊ ငါစား ဦး မှငါ သိသမှုပြောမည်ဟုဘီလူး ကဓမ္မသုန္ဒရမင်း ကိုဆိုသည်တွင် ဟောရင်း ဝင်၊ စား ပါတော့ခံဝန်သည်၊ သိဝရာဇ်မင်း ဖြစ်စဉ်ပညာကိုရလို၍ကိုယ်က မျက်လုံး ကိုထုတ် ၍လှူသည်၊ ဗာရာဏသီသူ ဌေး ဖြစ်သည်၊ ငှဟန်း ဆွမ်း ခံသည်ကိုလှူလို၍ မီး ပုံသို့ခုန် သည်၊ ဘယ်ဆုကိုပန်သည် မဟုတ်အလှူရဲသည်၊ ယုန်ဖြစ် စေလည်း မီး ပုံသို့ဆင်း သည်၊ မီး ပုံတွင်ရှောန်ရ၏၊ ပဒုမ္မာပွင့်ပေါ်၏၊ သိဝရာဇ်မင်း မှာလည်း မျက်လုံး ပေါင်း ထက်သာ သောမျက်လုံး သစ်ရ၏၊ နန္ဒိရဟူသောဘုရား လောင်း သမင်ကား မြက် ဘိုး ရေဘိုး အသား ကိုပေး ၏၊ ထိုမှစ၍ ရေသား တောသား အား လုံး ချမ်းသါ ၏၊ ဆုံး မသည်သာသနာ ရဟန်း စုမှာဘုရား သာဆုံး မ၏၊ လူမှာမင်း သားဆုံး မ၏၊ မောင်မြတ် နေကိုသောသနာပိုင်ဟုပြုသင့်၏၊ ဘုရား တပည့်ခံကြမှုဘုရားသါ သနာပိုင်အမှန်၊ မင်း နှင့် မောင်မြတ် နေတို့မှာအာဏာထား ကြယုံမှုသာ၊ ဆုံး မတတ်မှုသာသနာ၊အဆုံး မကိုပေး မှုသာသနာ့ဒါယကာဆုံး မရာတည်မှုသာသန ဒ္ဓိက၊ ဆုံး မအံ့သောအကြောင်း စုဘား သာသနာတော့၊ ဆုံး မရာသာ မသာ မလျော့စေရ လုံ့လမှုသာသနာ ဇောတိ၊ သာသနာသည်လူမှာဆိုက်ပြီး မှတ်ပြီး ၊ မြတ်တကာမိုက် သော ဇောတိ လော၊ အမိုက်ထွန်း သ လော၊ လိမ္မာသ လော၊ ဇော တိ ယော၊ မြည်သူတကာချစ်သ လော၊ မုန်း သ လော၊ ဗေဒင်သုံး ပုံ၊ ပိဋကတ်သုံး ပုံ

သည် ခြောက်စုသာမြတ်စွာဘုရား ပညတ်တော်၊ ထိုပညတ်တော်သိန်း သန်း ကုဋေ
တက်ပရမတ်တပါး သာမြင်၏၊ ဒါနပရမတ်သီလပရမတ်မှစ၍ ပရမတ္ထ ၁၀ - ယုန်
မင်းကား ပရမတ္ထဒါန၊ သင်္ခပါလနဂါး မင်းကား ပရမတ္ထသီလ၊ ခန္တီဝါဒီရသေ့ကို
တုလာပုမင်း စင်း၊ ခန္တီဝါဒီရသေ့ကား ပရမတ္ထခန္တီ၊ မဟာသုတသောမမင်းကား
ပေါရိသာဒဘီလူး အစား ခံမည်ဟုသွားငြ၊ ပရမတ္ထသစ္စာ၊ ဘူရိဒတ်နဂါး မင်းကား
ပရိမတ္ထအဓိဋ္ဌာန်၊ ပရမတ္ထမှာ စွာတက် မဂ်လေးပါး ဖိုလ်လေးပါးသည်
မြတ်၏၊ သည်ထက်ကား နိဗ္ဗာန်သာမြတ်၏၊ တတ်၍ ရေးသည်မဟုတ်ပါ၊ နန်းတော်
မှာဖတ်သောပါဠိတော်ကို ရေးသည်၊ တလိုင်းမင်း အရေး ပုံမှာမြန်မာမင်း
ကျွန်မြို့လှစား ကိုတိုက်ပါမည်တိုက်လျှင်လည်း ကျွန်တော် သေစိမ့်မည်၊ အသေခံပါမည်၊
ကျေးဇူး တော်ကိုဆပ်ခဲ့ပါမည်ဟုလကွန်းအိမ်ကရာဇာဓိရာဇ်မင်း ကို လျှောက်၏၊
အသေခံ၏၊ မြို့လှစား ဘဝမိုး ညွှင်း မင်းတရားတို့မင်း၏စကား အင်းဘဲစား
တဆယ့်သုံး နှစ်သား ရာဇာဓိရာဇ်မင်းက ရှေ့သို့မောင်သူ တောင်း ဖြစ်လိမ့်မည်
ဆိုလိုက်၏၊ နောက်သူ ကောင်း ဖြစ်သည်၊ ထူပါရုံ ဒါယကာနရပတိဖြစ်၏၊ ရွှေနန်း
ကြော့ရှင်ဘုရင်နရပတိကြီး ကို နော်ရထာကျွန်သောကြာ ဓါး နှင့်ခုတ်၏၊ ထီး ဖြူ
တော်ရိုး ကိုခုတ်မိ၏၊ ရွှေနန်း ကြော့ရှင်ကျွန် ရေနံ့သာမြို့စား ကင သောကြာ
မှာ ဓါး ကိုလု၍ ထွေကြ၏၊ ထီး ဖြူတော်တဖွက်၍လက်သုံး တော်ဓါး နှင့်င သောကြာ
ကိုခုတ်မည်တွင် ရေနံ့သာမြို့စား ကြောင့်ငင့်၏၊ အရေး တော်မပျက်သာ၊ ကျွန် တော်
ပါခုတ်တော်မူပါဟု လျှောက်၏၊ ထိုအခါ ရေနံ့သာမြို့ကိုမှူးမစား ရသေး၊ အကျင့်နှင့်
အကြံတစု၊ အပြောတစုစကား ပြောယုံကား အမေး ငါး တွေ၊ အဖြေ လေး ပါး ပေါင်း
ကိုး ပါး၊ မသိ၍ မေး မှုအဒိဋ္ဌဇောတနာ၊ ပုစ္ဆာသိလျက်ပင်နိုင်ချင်၍ မေး မှု
ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ၊ သက်ာယုံမှား ကို ပျောက်လို၍ မေး မှုဝိမတိစ္ဆေဒပုစ္ဆာသည်
သုံးပါး ကား ရဟန်း ဖြစ်ဆန်း လူဖြစ်ဆန်း ကျမ်း တတ် ဗေဒင်တတ်ဟုပြသူ တွေ
ဝေသောသူတို့ကိုအ မေး အမတ် မပြတ်ပညာ သီလရှိ သောသူဖြစ်အံ့၊ စဂိုက် ခြောက်
ပါး ကိုချင့်၍အနုမတိပုစ္ဆာဖြင့် မေး ၏၊ သူစကား ပြော စေလို၍ မေး မှု တထေ
တုကမျတာပုစ္ဆာ၊ တေမိမင်း ကိုနိုင်လို၍တဆယ့်ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ကာသိကရာဇ်
မင်း မေး ၏မရရှေ၊ ဝိမုရကိုရလို၍ ပုဏ္ဏကနတ်မြင်း ပတ္တမြား နှင့် မေး ၏၊ ဝိ

မူရကိုရလေ၏။ ယခုလည်း ရှုံး ရေး နိုင် ရေး လူရဟန်း ကိုစမ်း ဆဲ မေး ဆဲ မှတ်။
မသာမလျော့ မပြော့မမာ တိုက်ဆိုက်သာ ဖြေမူ ဧကံသဗျာကရဏဝိသဇ္ဇ
နာ။ စိတ်စိတ်ဖြာဖြာ ဝေဝေဖန်ဖန် တိုက်ရိုက်တန် ဝဂ်တန် မလွန်ရ မရုတ်
ရပြသသည်ဖြစ်မူ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏဝိသဇ္ဇနာ။ မဖြေသာ၍မဖြေမူ ဌပနဗျာကရ
ဏဝိသဇ္ဇနာ။ ဤကား ဖြေရိုး လေးပါး မှတ်။ ပြုတ်ခွာဘုရား ကိုရှင်သာရိပုတ္တရာ
ကန့်ကွာန်ယူပါတော့မည် လျှောက်၏။ ဖြေတော်မမူ၊ အမဋ္ဌလုင်ကိုသင်ကား ဘယ်
အမျိုး နည်း ဟုမိမျိုး ဘမျိုးကိုဘုရား သခင် မေး တော်မူ၏။ အမဋ္ဌလုင်ကား မ
ဖြေ။ မဖြေသာ၍မဖြေမူ ဌပနဗျာကရဏဝိသဇ္ဇနာ။ ကာကဝဏ္ဏမင်း နှင့်တလျှာ
ဏီမင်း ၏သမီး သုန္ဒရဒေဝီတွင် ဒုဋ္ဌဂါမဏီမင်း နှင့်သဒ္ဓါတိဿကိုမြင်သည်။ ဒုဋ္ဌဂါ
မဏီမင်း သား ကိုစား သောဥ ငွေနီမှာ ရှိနိုက်ကာကဝဏ္ဏမင်း လွန်၍ညီသဒ္ဓါတိဿ
နန်း တက်နှင့်၏။ မယ်တော်နှင့်တဏ္ဍုလဆင်ကို တောင်း၏။ မပေး သောကြောင့်
စစ်ဖြစ်ကြ၏။ သဒ္ဓါတိဿရှုံး သောကြောင့်ရဟန္တာ ဂေါဓမ္ဗထံမှာပုန်း၏။ တောင်း
၏။ သည်တွင်သဒ္ဓါတိဿမရှိဟုဆို တော်မူ၏။ မဟာ ကေဝဋ္ဌတား ဘာလက်ဆောင်ပါ
သနည်း ဟု မေး လျှင်ဒူမံမကရတက်။ ဤပဏ္ဏမြား ရတနာကိုဂါကျာဟီ။ ယူလော့။
မဟောသထာသုခမိန်ကပြုသည်။ ယူစဉ်ကား မြေသို့ချသည်။ ကေဝဋ္ဌမရ။ ပဉ္စာ
ဝုဓဇာတ်တွင်သိ လေသ လော မဘီလူး အား ငဝမ်း တွင် ဝရဇိန်ပါသည်။ သင်ဝါး
မှုအုအတုံး တုံး ပြုတ်အံ့သည်ဟု ပြောသည်။ ရတနာသိင်္ဂ ဒုတိယမင်း ကစည်သူ ကျော်
ထင်ပုန်စား ၏။ မပုန်စား ကိုငကို ပြောဟုဆီး တောသား ငကို ကိုမေး လျှင်
ပုန်စား ကြောင်း လျှောက်၏။ ငကို ကိုပြုစု သောစည်သူ ကျော်ထင် သေရ၏။ အ
မရပူရမြို့တည်မင်း ညီပင်း တလဲစား ပုန်စား ကြောင်း ကိုသပုံးစား တို့က ပြော
ကြ၏။ ပင်း တလဲမင်း ကတိုင်ပင် ရင်း လူသူရဲကြီး မျှ ဟောင်း ငရွှေဦး ကားမ
ပြောလို။ မင်း ကြီး ခွာ စော်ကဲကား ဝန်ဇင်း ဥသာအ ငသိုကိုစည်း တပြစ်ဟု
ဘွဲ့တတ်၏။ နောက်ကား ရာဇာကိုသူအား တရား ကြောင်း ဒွဲ လောဘမရှိမှသိ
ဆိုသည်။ သင့်သ လောဟု မေး လျှင်အရာရာသာပဋ္ဌာနဟု လျှောက်၏။ အာဘော်
ကိုစုံစမ်း ပြန်လျှင်ရဟန်း တို့မှာဥစ္စာကိုမထိန်း သင့်။ လူတို့မှာဥစ္စာကိုသိမ်း ဟု
လျှောက်၏။ စလင်း စား မင်း ကြီး နရပတိလက်ထက်ငဆွေကိုစတား အမှန်သာ

ပြောမှသင့်မည်မဟုတ်လောမေး၏၊ ဒေ ရှေး သာပဋ္ဌာနပု လျှောက်၏၊ မိုး မိတ် ကျေး စကား တောင်ဦ့ကို ပေး၏၊ ပဋ္ဌမမင်း ခေါင်အမတ် ဒေါင်တွင်း ကျေး မြို့လှစား ဥဒိန်ကား မြေးမှူး မွား ဟူသော ရဲ လှကိုစီး၏၊ ရာဇဗိုလ်ရာဇ်အ မတ်လက္ခဏ်း အိမ်ကား မိကျောင်း ရဲ လှကိုစီး၏၊ ရွှေတဂါမြစ်လယ်တွင် တွေ့ကြရာ လက္ခဏ်း အိမ်ရှုံး၏၊ ပြည်သူတို့ယူခဲ့၍ အိမ်ရွှေမင်း ကရေကွမ်း ပေး၏၊ ဆေး ထ မင်း စား ပါအနာလွတ်လျှင်မြန်မာပြည်တလိုင်း ပြည် ပျော်ရာ နေတော့၊ မစ ခြီး မြှောက်မည်ဆိုသည်ကိုအရှင်နှစ်ပါး ထမင်း ကိုမစား လိုင်ဘေး ဝံ့ပြီဟု လျှောက် ၏၊ နောက် သေ၏၊ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူမှူး ရှင်က ပေါ်လသိုင်း စား အား မိုး ကောင်း စော်ဘွား အား ပြုဟု တောင်း၏၊ ကျွန်တော် ကျေး ဇူး သခင်ကိုမပြု ဟုခံ၏၊ မင့်သခင်ကိုမနှိပ်စက်ပါဟုသစ္စာပြုမှပြု၏၊ စူလပေါ်ရိုသာဒမင်း ကဥက္က သေနမင်း ကိုဖမ်း ရာခမ္မဒိန္နာမိဘုရား လိုက်၍အရိုအသေပြု၏၊ စူလဘောဓိ မင်း ကိုရှိမခိုး သောကြောင့်မေး လျှင်မင်း ကြီး ကျေး ဇူး မရှိဟု စူလဘောဓိ မင်း ကိုရှိမခိုး၊ ဝိဒူရကား နှိပ်စက်မည့်သူ ဒဏ္ဍရဋ္ဌမင်း အား ရှိမခိုး၊ အကျိုး ကိုသာ ရှု၏၊ မဟာဥမ္မင်တဇာတ်၌ ဥဋ္ဌာန တော သတိမတော၊ သုစိကမ္မဿ နိသမ္မကာရိနော သညတဿ၊ ဓမ္မဇီဝိနော၊ အပ္ပမတ္တဿ ယသောဘိဝဍ္ဎတိဟူ၍ စီး ပွါး ချမ်း သာ တိုး တက်ရာ သောအင်္ဂါခုနစ်ပါး ဟုလုံ့လကိုအစတည်၍ ဝိဒေဟရာဇ်မင်း အား မဟောသဓာ သေနာပတိ ပြော၏၊ အရိဋ္ဌဇနကမင်း ၏သား ကား ပရမတ္ထဝိ ရိယပါရမီ၊ ဒေဟဝဏ္ဏရုံကား ပရမတ္ထဒါန၊ သင်္ခပါလနဂါး ကား ပရမတ္ထသီလ၊ စူဠသုတသောမမင်း ကား ပရမတ္ထမနိက္ခမ၊ သေနကသုခမိန်ကား ပရမတ္ထ ပညာ၊ ခန္တီဝါဒ ရသေ့ကား ပရမတ္ထခန္တီ၊ မဟာသုတသောမမင်း ကား ပရမတ္ထ သစ္စာ၊ ကာသိကရာဇ်မင်း သား မူဂပက္ခဟူသော တေမိမင်း ကား ပရမတ္ထ အဓိဋ္ဌာန်၊ မဟာဟံသာမင်း ကား ပရမတ္ထမေတ္တာ၊ ကေသူပမင်း ကား ပရ မတ္ထဥပေက္ခာဟုပါဠိစာမှာထုတ်၍အဋ္ဌသာလိနီစသောစာမှာရှိ၏၊ မသိမှုပြစ် မှား ကြ၏၊ ပရမတ္ထအရိယာ၊ အရိယာဟူသောသူမြတ်တို့ကဲ့သို့ခဝ်သိမ်း သောကာ လ၌ ဒေသထိုက်ရှိကုန်၏၊ ထိုတကျိပ်တွင် ပရမတ္ထဝီရိယဟုမဟာဇနကပြုသည်၊ မဇ္ဈ ဇာတ်မှာလုံ့လ ဆော့ကျွတ် သော ဒေဝဒတ်အ လောင်း ငါး၊ လုံ့လ နှေး သောအာ

နန္ဒာအလောင်း ငါး တို့ကိုတငါသတ်ရသည်၊ ကာလဒေသကိုချင့်၍လုံ့လပြုသောဘုရား လောင်း ငါး ကိုတငါမသတ်ရ၊ ဘုရားလောင်း မြင်း ဂေါဇနီရဖြစ်စဉ်သာရီ ပုတ္တရာအလောင်း စစ်သူရဲမြင်း စီး ၊ ငါ ကျေး ဇူး ဆပ်မည်၊ ငါမှတပါး သည် စစ်ကိုဖြို ဝံ့မည့်မြင်း မရှိဆို၍အထိုး အပြစ်ခံ၏၊ ရန်ပုံသို့ချင်း ၏၊ ရန်ကို အောင် ၏၊ အောင်မှ သေ၍နတ်ရွာသို့လား ၏၊ အရာမဟုတ်သည်၌ပင် ကျေး ဇူး ရှင် အား ကျေး ဇူး ဆပ်လို၍လုံ့လအား အံကိုထုတ်သည်ဟုဇာတ်ပါဠိရှိသည်၊ ဘုရား အ လောင်း နန္ဒိယသမင်ဖြစ်စဉ်အမိနှင့်အဘ ဘေး မှလွတ် စေသည်၊ ရှင်အာနန္ဒာ အလောင်း ဗာရာဏသီမင်း သွင်း ရာသမင်ခြံသို့ဝင်ရ၍ထိုတွင်ရှိ သောမြက် ရေ ကိုစား သောက်သည်၊ ခြံကိုခုန်နိုင်လျက်အမိနှင့်အဘကိုတသလျက် မထွက်ပြီ၊ မြက်ဘိုး ၊ ရေဘိုး အသား နှင့် ကျေး ဇူး ဆပ်ပါမည်ဟု လေး ပစ်ခံသည်၊ မြွား မထွက်မသေ၊ တပါး သတ္တဝါအသား ကိုမစား ပါပြီဟုဝန်ခံမှမိဘထံသို့သွား သည်ဟုစာပါဠိရှိသည်၊ ကုဏ္ဍလဇာတ်တွင်ညီတော်အာနန္ဒာအလောင်း ရူလကုဏ္ဍလ၊ ဝက်သား ထိုး သော သူ့ရစ်တို့သို့ ရောင်း သည်တွင် သေမည်ကိုမ ကြောက်နှင့်အသား နှင့်အမိ ကျေး ဇူး ကိုဆပ် ပေဟုဆိုဘူး သည်၊ သုတ္တနိပါဌ်အင်္ဂုတ္တိုရ်စာပါဠိမှာပြဟ္မာက မေး သည်မှာ ကတံဟိ၊ တွံမာရိသ၊ မာရိသအ ဆွေ၊ တွံ၊ အ ဆွေသည်၊ ကတံဟိ၊ အဘယ်အကြောင်း တို့ဖြင့်၊ ဩဃံ၊ လော် လက်ခြင်း ၊ နစ်မြုပ်ခြင်း ၊ မြောပါခြင်း မှ၊ တရတိ၊ ကူး ၏၊ မသိပါသေး ၊ တဝ်ပါဦး ဟု လျှောက်ပြန်၏၊ တိဋ္ဌ နော၊ သံသိဒဟိအဝယနော နိဗ္ဗုယှာမိ၊ တသမာအပတိဋ္ဌအနာ ဝှယံဩဃံတရန္တံ ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏၊ တိဋ္ဌ နော ရပ် ချေ သော်၊ သံသိဒတိ၊ နစ်မြုပ်၏၊ အာဝှယ နော၊ လုံ့လပြု ချေ သော်၊ နိဗ္ဗုရတိ၊ မြော၏၊ တသမာ၊ ထို့ကြောင့်၊ အပတိဋ္ဌ၊ မရပ်ဘဲ၊ မနေဝှယံ၊ မလုံ့လဘဲ၊ ဩဃံ၊ လော်လက်ခြင်း ၊ နစ်မြုပ်ခြင်း ၊ မြောပါခြင်း တို့မှ၊ တရတိ၊ ကူး ၏ဟူ၍ ဟော တော်မူ၏။ ဤကား ဩဃာရတနသုတ်ပါဠိ တော်။

အတ္တတိတံ၊ ပညာမုဋ္ဌံ၊ ပရဟိတံ ဝါစာမုဋ္ဌံ၊ မုဋ္ဌံကား အကြောင်း ၊ အတ္တဟိ တကား ပညာ၊ ပရဟိတကား စကား ဟူ၍ မှတ်၊ သဒ္ဒါရ၊ တရတိဩဃံ၊ အပ္ပမာ ဒေ နအာဏ ဝံပိ ဂိ သေနဒုဋ္ဌာ၊ မုတ္တန္တိ၊ ပညာယပရိသုဇ္ဈတိ၊ သဒ္ဒါရ၊ သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဩဃံဩဃမှ၊ တရတိ၊ ကူး ၏၊ အပ္ပမာ နေန၊ မမေ့မလျော့ဖြင့်၊ အဏ္ဏဝံ၊ သမုဒ္ဒရာမှ၊ တရတိ၊

ကူး၏၊ ဝိရိယေန၊ ဝိရိယဖြင့်၊ ဒုက္ခ၊ ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခမှ၊ မုန္တိ၊ လွတ်ကုန်၏၊ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်၊ ပရိသုဇ္ဈတိ၊ သန့်စင်၏၊ သဒ္ဓဟ ဘောအရဟတမံ့နိဗ္ဗာနပတ္တိ ရာ၊ သုသုဿံ လော၊ တေပည်အပ္ပမ ဟောဝိစက္ခဏော၊ ယ လေ တေစတုဒ္ဒေ ရာစမ္မာ၊ သဒ္ဓါဿယရ မေဿ နော သန္တံ၊ စမ္မာမိတိစာ ဂေါဿ ဝေပန္တံ ဿော ဇဂီဟူ၍ အာဋ္ဌာ ဝကာဘိလူး အား ဟော ဿော၊ ဩဋ္ဌာ ဂေယျ ဆန့်ကျင် ဿော မဟုဂ် လော၊ ဟုတ်ချင်း ပင်မဝင်ဆန့်ပြီ မဟုတ် လော၊ ဆွေး နေး၊ ယင်း မှတပါး လည်း သမ္မပဋ္ဌာန် လေး ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန် လေး ပါး စီ ဝိရိယနှင့်မတင်း သာ၊ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဝိရိယ၊ ပညာသည် လေး ခုနှင့်သာ၊ သဒ္ဓါမူပါတိ မောက္ခသံဝရ သောတာပန်၊ သတိကား ဣန္ဒြိယ သံဝရသဂဒါဂံ၊ ဝိရိယကား အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ အနာဂံ၊ ပညာကား ပစ္စယ သန္နိဿိတာအရဟတာ၊ သဒ္ဓါသတိဝိရိယ ပညာသည် လေး ပါး သာပဋ္ဌာန၊ သည် လေး ပါး တွင်လည်း သဒ္ဓါသာအာစ ပညာကား အဆုံး၊ ပညာရှိလျှင်ချမ်း သာ၏၊ လော ကီဥဿာစုကား ဒုက္ခဖြစ်ရာ အတိသာ၊ လောကီဥဿာ ရလိုမူ နာနုပ္ပ ဘော နာဝိသု ဏော၊ နာန တောနတုဋ္ဌဟ လော၊ ပုဗ္ဗေသု၊ လာ ဘေလာဂံ ဿော ဘော အနုသာသနီ ဟူ၍ နာနမဇ္ဈတာတ်ပါဠိရှိပြီ၊ ဤအကြောင်း ကြောင့် ဗြဟ္မာအား ပြဿာရတနသုတ်ကို ဟောသလော၊ ဆွေး နေး၊ မိတ်နှင့်၊ အနှော ဿန္နကိုလိုသလော၊ ဆွေး နေး၊ အသက်ရှိ သောသဏ္ဍာဝါဟူသမျှကား ဂေါရူပမာချည်း၊ နွား သည် တိဋ္ဌစ ဂုံနီသိနွှသရန၊ သည်အရိယာပုဒ် လေး ပါး မကင်း၊ သည်နည်း တူချည်း၊ ပညာရှိသူ တော် ကောင်း ဟူသမျှတို့၌လည်း သဒ္ဓါသတိဝိရိယပညာသည် လေး ပါး မ ကင်း ပေဟူ၍မှတ်၊ အာဇီဥာဏ်တခုတခုတို့၌အနုလုံပဋိအပြီး သတ်မှုအတဟိတ အပြီး သတ်၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစု၊ သာဝတစုတို့သည်ကိုယ်တို့ပင် ဧဝအပြီး သတ်ကုန်၏၊ စကား ပြောပရဟိတ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုကား အပြီး မတိုင်ကြ၊ ဘုရား လောင်း ဟူသမျှလည်း လူမိန်း မ နှမ်း သောသား၊ ငါလည်း လူမိန်း မမွေး သောဟုအား အန်ကိုတုလို လျှင်တူ၊ မင်း ပွဲသဘင်စင်ကြရာ၌ တောင်သာစား ကို ပြေား ကား တဆယ့်နှစ် ရာသီ၌ မိဿ ပြိဿ စသည်ကား ကောင်း ကင်၌ဆိတ်ရုပ်တာရာ နွား ရုပ် တာရာစသည်ဖြင့်တာရာတဆယ့်နှစ်လုံး ရှိသည်၊ သာလွန်မင်း လက်ထက် တောင် ငူကလာ သော လောကုဇ္ဇရာရဟန်း ကား အနောဂန်ဖြစ်သည်၊ ပန်းယ ရွှေစည်းခုံ

(22 March 1807)

အရှေ့၊ နဖူး တော်မှာပင်ခုနစ်ရက်၊ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စား သည်ဟု
ပြောလေပြီ၏၊ မြို့ကြီး ပြန်လှည့်သား မောင်လာကို ရွှေငွေစား ကျေး ဝန်စု
ပေး သည်၊ မဟာရာဇသကြီန်ဟုဘွဲ့တတ်သည်၊ ထိုသူကား ၅၅၀ ဇာတ်တွင်သဏ္ဍမ
နိပါတ်၌ဗာရာဏသီပြည်ပျက်အံ့သည်ဟု ခွေး မသိသည်ကား ခွေး မဝမ်း သို့တုမ္ဘ
ိုး နတ်ဝင်၍ ပြောသည်ဟုထမင်း သခင်ပြည့်ရှင်မင်း အား လျှောက်၏၊ ဇာတ်
ပါဠိမှာ မပါတုအတွင်း ဝန် မောင် ပေါ် ဦး ကဟန့် သော အခါအဋ္ဌကထာ၌ရှိသည်
ဟု ချေ၏၊ မောင်ပေါ်ဦး မှန်သလော၊ မောင်လာ မှား သလော၊ ဆွေး
မေး ၊ မင်း ပွဲသဘင်ဝင်သမ္မာလူရဟန်း နှစ်ဦး ယခုတိုင်လူနတ်ယုံ လောက် သော
သူပါသလော၊ မပါသလော၊ ဆွေး မေး ၊ ရွှေငွေရခြင်း မှာ ငသာဦး ၊ င
တော၊ ငကဲ့ဘား တို့မှ စ၍ မှား ကြ၏၊ လူနတ်ယုံ လောက် သောသူ၊ လူရဟန်း တို့
သာရှာလို မေး လိုသည်မှာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ပွေါ်ပညာက္ခန္ဓာ၊ သမ္မာဝါစာ၊
သမ္မာကမ္မန္တော၊ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သမ္မာဝါယာမော၊ သီလက္ခန္ဓာ ဟူ၍ မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါး တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်နှစ်ပါး သည်ပညာ၏အစု၊ သမ္မာ
ဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝသည်သုံး ပါး သည်သီလ၏အစု၊ သမ္မာ ဝါယမ
သမ္မာသတိသမ္မာသမ္မာဓိသည်သုံး ပါး သည်သမာဓိ၏အစုဟုသီလပညာသမ္မာဓိသုံးခု
၌ထိုက်သင့်သည်၊ သီလနှင့်ပညာ ရှိလျှင်သမာဓိရှိပြီဟုသီလရှိ သောအခါသမာဓိရှိမူ
ပညာရ၏ဟုသိသဖြင့်ယုံ၍သီလပညာ ရှိမည်သာသိခဲ့ဖွာဟုပြသည်၊ သီလဟူသည်စစ်လျှင်
တည်၍နိုင်ကျည်သတိသမ္မာဒိဟု ထောင့်ဝိစသည်၊ စစ်လည်သည်နှင့် ကျင့်နည်း ကျင့်
ဝတ်၊ ဝိပဿနာ၊ ပညာစစ်မှသိဆန္ဒဖြင့်၊ ပါပရှန် အောင်၊ စစ်ကြီး အောင်
သား ဟုသံဝရ၊ သီလပညာသမ္မာဓိဒွာန်တုမဲ့လွန်၏ဟုပါရမီခန်း ၊ ဩသရတန
သုတ်နှင့်၊ ချင့်ကြံစရာထပ်၍ ရေး သည်၊ ဒါနကိုပြုကြရာ၌မိန္ဒာဒိဋ္ဌိတို့ကိုရိ သေသူ
ဗျူဒါန်း တို့ဝပ်သသူတို့ကိုအပါယ်လား ကြောင်း သူတော် ကောင်း ရဟန်း အား ဗျူ
၍ ရေစက်သွန်း မှသာပြီးဆွာအဖြစ်ကလွတ်ကြ ကြောင်း ၊ တိရိစ္ဆာန်၊ သတ္တံ တောဟိ၊
ဒုသီလာနံသဟဿံ စ တောတိ၊ တိရိစ္ဆာန်ကိုလှူမှုတရာ ၊ ဒုသီလကိုလှူမှုတ ထောင်၊ အ
ကျိုး တခုထက် တခုကြီး ကြောင်း ကို ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ်ပါဠိ တော်တွင်လာသည်၊
စုစကာ ဒုသီလပုဏ္ဏား အား ဝေဿန္တရာမင်း သည် သား တော်ဇာလီ သမီး

တော်ကျောစိန်တို့ကိုလှူသည်၊ ရှင်ဂေါဓမ္မမိး မျက်စုံကို၊ သံဃာသို့၊ ညွှတ်တော်မူ၍
အင်္ဂယ်ဆုံး သံဃာခံသည်၊ သံဃေဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဝိဇ ဧဇ္ဇယျ ဒါဘဗ္ဗဟူ၍လည်း ဓါပါဠိရှိသည်၊
အရိဋ္ဌပုရပြည်၌အဘိသေနအမတ်၏ မယား ဥမ္မာဒန္တီကိုမင်း ကြိုက်၍ မတည်တံ့နိုင်
ရှိသည်ကိုအဘိသေနမင်း အရှင် ကျေး ဇူး တော်ကို ထောက်၍သစ်ပင် စောင့်နတ်
ကအဘိသေန ကျေး ဇူး မှန်း သိသည်၊ ကျေး ဇူး ရှင်အသား မယား ဥမ္မာဒန္တီနှင့်
ပူဇော်ပေဟုဆိုသည်ကိုငါမှား ပြီသူ့မယား ကိုငါသူ့ရှုသည်ဟုနတ်များ ပင်သိကြပြီဟု
ငါမယူဝံ့ပါ၊ ငါမှား သောစိတ်ကို ဖျောက်ပါမည်၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်ရှက်ဘွယ်တကား
ဟုဆိုသည်၊ မယား ကိုမယူ၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓါနှမ၊ ရောဟဏီဇရပ် ဆောက ယော ကြောင့်
အနူ ပျောက်သည်၊ နတ်ပြည်သို့ ရောက်သည်၊ နတ် လေး ယောက်အလယ်တွင်ကျ၍သကြား
ယူသည်ဟု ပြောကြသည်၊ ယူသင့်၏ လော၊ မယူ လော၊ဆွေး မေး ၊ အရိဋ္ဌပုရမင်း
ကား ဆုရား ၊ သကြား ကား သောတာပန်၊ သူ့ဥစ္စာကို ညှုစူမူ နတ်ပြည်ပျက်
အံ့၊ နတ်ပြည်ပျက်ပြီ လော၊ဆွေး မေး၊ ဒေဝဒတ်အ လောင်း မင်း ပြုစဉ်ပြည်သူ
တို့မနာလို၍ မင်း ကို သေလွှတ် ကြောင်း ညောင်ပင်မှာ ရေ လောင်း သည်၊ ဂေါ
တမအ လောင်း အိမ်ရှေ့မင်း လည်း ရေ လောင်း သည်၊ ထိုပ ညောင် သေသည်၊
ပြည်သူတို့နည်း ပင် ကျေး ဇူး ရှင်အဘကိုသား အိမ်ရှေ့မင်း သေစေလို သောစိတ်
ရှိသ လော၊ဆွေး မေး ၊ ဗာရာဏသီပြည်သို့စစ် ရောက်အံ့သည်ဟု ဒွေး မ သိသည်
ဟု ပြောသည်၊ စစ် ရောက်သည်၊ ဗာရာဏသီမင်း ကိုခိုး သူဖမ်း ကြောင်း ကိုခိုး
သူလက်မှလွှတ် ကြောင်း များ ကိုရှင်အာနန္ဒာအ လောင်း ပုဏ္ဏား သိသည် ပြောသည်
ဟူ၍ စာရှိသည်၊ ယခုထို ဒွေး မတို့၏ ပုဏ္ဏား ကဲ့သို့သိသသူရှိ၏ လော၊ မရှိ၏ လော၊ ယ
ခုလူရဟန်း တို့ဘုန်း ပညာ မဲ့ကြသူသူချည်း လော၊ ဘုန်း ပညာဘယ်သူမှာ ရှိသနည်း၊
ဆွေး မေး ၊ အမရပူရပြည်ကြီး သခင်မှာအသီး သီး လူရဟန်း တို့ရှိကြသည်၊ ရဟန်း
က ကျေး ဇူး သိသ လော၊ လူက ကျေး ဇူး သိသ လော၊ စား ရဝတ်ရကာ နှင့်သာ ကျေး
ဇူး မသိ၊ သစ္စာမ စောင့် နေကြသ လော၊ မ နေသသူရှိသ လော၊ ဆွေး မေး ၊
ညောင်ပင်ကို ရေ လောင်း သောဘုရား လောင်း စေတနာသည်အကုသိုလ် စေ
တနာ လော၊ ကုသိုလ် စေတနာဖြစ်မူ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာသည်
လေး ခုတွင်အိမ်ရှေ့မင်း စေတနာကိုဥပေက္ခာဆိုဝံ့မည် လော၊ မဆိုဝံ့ဘူး လော၊

ရဟန်း ယောင်လူ ယောင် ဆောင်လွှား ဆိုး သွမ်း သူတို့ကို ဖျက် သော်မ ထောင်
မလွှား ၊ တရား မတ်သူကိုလို၍ လော ၊ သုတ်မယော ဝါ၊ အဋ္ဌကထာတွင် ပါဋလိပုတ်
ပြည်၌ ဝိန္ဒုသား တော်ဥဇ္ဇေနီ ဝိရုဒ္ဓါသအစ်ကိုများ ကိုသတ်၍ မင်း ပြုသည်၊ ၂၁၈ ခု
နှစ်တွင်အဘိသိက်ခံသည်၊ ၂၃၅ ခုတ ပေါင်း လသင်္ဂါယနာတင်သည်၊ ၂၃၆ ခုတန် ဆောင်
မုန်း လပြည့် နေ့ပြီး သည်၊ ထိုပိယတိဿမှာ သောကဇမ္ဗူဒီပါလုံး ပိုင်သည်၊ ခေတ်
တော်ကိုရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿနှင့်ရှာကြသည်၊ အဇာတသတ်မင်း နှင့်ရှင်ကဿပ
တိုင်ပင်၍ ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏အရှေ့ တောင် ထောင့်မှာ ဓါတ် တော်ရှစ်စရွတ်ကို မြေအ
တောင်ရှစ်ဆယ်တူး ၍မြှုပ်သည်၊ အယူခက် အောင်စက်ယန္တရား ထား သည်၊ ဓါတ်
တော်များ ကိုမရှိ သေမည် ကြောင့် လော ၊ ယခုဓါတ် တော်တတင်း ခန့်ရပြီ၊ စစ်
၏ လော ၊ မစစ် လော ၊ ဆွေး မေး ၊ မင်း တို့အခြီး အမွမ်း ခံမှု ဂါဇာဝလ္လဘာ၊
ထိုကြောင့် ဝိနည်း တော်နိဿရည်း ကို ရေး သောပုခန်း ကြီး ရှင်ဇမ္ဗူဓဇကား
ပုခန်း ကြီး မှာ နေသည်၊ စလင်း သား တောင်ဘီလာ ကျော်ကိုပြည်မှာ နေရာ
အနောက်ဘက်လွန်မင်း ပြည်ကိုရရာတွင်ဝင့်ခဲ့သည်၊ အသက် ၂၇နှစ်သား ထိုပုဂ္ဂိုလ်
ကိုညီ တော်သာလွန်တွင် သောရာဇမဏိစူဠ ဒါယကာလက်ထက်ကိုး ကွယ်သည်၊ ရှင်ဇမ္ဗူ
ဓဇကိုပရိက္ခရာများ ဖွာလှူဒါန်း သည်၊ စည်သူရှင်မှာ ပုံထား သည်မသုံး ၊ ခမည်း
တော်လက်ထက် နေရင်း ပုပ္ပါရုံခင်ကြီး တင်ကား စလင်း ကျေး သရက်ချည်မှာသာ
နေသည်၊ ပဋ္ဌာခင်ကြီး လုံ၊ စလင်း လက်ပံပင်ပြည်မှာကြသည်ကန်၊ သဒ္ဓါ ဝါကိုသတ်
လွှင်ပါရာဇိကံကြ စေ၊ တိရိစ္ဆာန်ကိုသတ်မူ ပါစိတ်လွှင်မှုသာအာဂါဝါး ပါး စုံမှ ပါကာ
တိပါဒ၊ မိုး ညှင်း မင်း တရား လက်ထက်သီဟိုဠ်သို့ကူး သော ရှင်သဒ္ဓမ္မစာရီသည်
အရှင်တပည့်ကား မဟာသာမိ၊ ၎င်း တပည့်ကား ဓမ္မသာမိ၊ ၎င်း တပည့်ကား
အတုလဝံသ၊ ၎င်း တပည့်ကား ပြည်နဝင်း ချောင်း နား နေအဘိသင်္ကေတ၊ ၎င်း
တပည့်ကား စလင်း မြို့လယ်သာ၊ သာမဏေကိုပြည်ရန်နိုင် ဈောင်း မှူး မင်း ဖြစ်
စက်ပဍွင်းခံသည်ပြည်ကိုအနောက်ဘက်လွန်ရရာတွင်တဆယ့်တနှစ်အရွယ် ငထင်က
လေး တယောက်၊ စလင်း သား ခုနစ်ဝါရ သော ပဍွင်း ကပါး ၊ သန်မြန်ဖွာဆင်
တစီး ရခဲ့သည်၊ ပြည်ပဍွင်း ကိုညီ တော်မင်း ရဲ ကျော်ဖွာတ လေး ထပ် ကျောင်း
စကိုင်း မှာ ဆောက်၍တင်သည်၊ သာလွန်မင်း လက်ထက် တောင်ဘီလာရှိ သော

တော်သို့ဝင်သည်။တိပိဋကာရဟုအမည်ပေးသည်၊ ၎င်း တပည့်ကား အမြင့်ပေါ်ဂိုသ်
ဒစေတီနား နေရှင်တိဿ၊ ၎င်း တပည့်ကား စလင်း သား ရှင်ဓဇ၊ ၎င်း တ
ပည့်တား တုံရွာခင်ကြီး ၊ ၎င်း ဂဏာဘိလင်္ကာရနှင့်မြို့ကြီး ပြန်လှည့်သား ရှင်စန္ဒ
ပညာ၊ ၎င်း တပည့်ကား ရေမိန်ရွာသား ရှင်ဂုဏသိရိ၊ ၎င်း တပည့်ကား ပေါ
က်မြင်ရွာသား ရှင်ကလျာဏနှင့်တက်ရွာတုန်း တော်ကြီး၊ ရှင်ကလျာဏတပည့်ကား ဆုံ
တား နန္ဒမာလာ၊ တက်ရွာခင်ကြီး တပည့်ကား မအိုခင်ကြီး ၊ ဆုံရွာခင်ကြီး ၊
ဆုံရွာတပည့်ကား ဒီပဲရင်း ရှင်ပညာရာမ၊ ၎င်း တပည့်ကား ဟန်လင်း ရှင်
ရှင်ခေမာဘိ၊ အလောင်း မင်းတရား ဆရာတယောက်ကား အုတ်ရှစ်ကျေး
ရှင်ဓမ္မာဂဇာတာဘိ၊ ၎င်း တပည့်ကား ရှင်ယသ အတုလဆရာ တော်၊ စနေမင်း
19 August 1807
သား တနင်္ဂနွေမင်း တို့လက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၈ရက်
နေ့သာမဏေဒုက္ကုဋ်တင်ဆရာ တောင်ဘီလာရှင်ဥတ္တမသာရ၊ သင်္ကန်း ရုံ စေလို
သူ ရွှေယင်မှော်ရွာသား ရွှေကြက်ယက်ဂိုဏ်း အုပ်ရှင်ဥက္ကံသမာလတို့မာန် အောင်
ရတနာသုမဓမ္မာဇရပ်တွင်ဆိုကြသည်၊ အောင်မြေစံလွှတ်ဆရာ တော်၊ မဟာဇော
ဓိဆရာ တော်၊ လက်တောင်း ဆရာ တော်၊ မှန်စီဆရာတို့နား ထောင်ကြရသည်၊
မှတ်ဆိုး ဘိုကိုတည် ထောင်စသင်္ကန်း ရုံက ရွှေချောင်း ကောက်နေဘဟင်း ရွာသား
မုနိန္ဒ ဃောသ၊ ပလိုင်း သိုးဥသုဇာတ၊ ဒုကုဋ်တင်ကရှင်ယသ၊ အတုလနှင့်ဆိုကြသည်၊
ဘဟင်း သား တို့ဂိုဏ်ရုံနံ ချွန်ထိုး သည်၊ တဦး ကိုတဦး ဆိုကြသည်၊ အမှီမင်း ကိုရှာ
ကြသည်၊ ကျောင်း ဖြူမင်း ကား ကွမ်း ထမ်း ရှဲ ရေဝင်း သေသူ၊ ထိုသူသား ကား
အနုရုဒ္ဓါဒေဝတွင် သောအနော်ရထာ၊ သား စောလူး ၊ ထိုစောလူး ကိုဒေါထိန်း
တော်ဒလ ငရမ်းသတ်၍ သေသည်၊ သား ကား စောယွန်း၊ မိုးခြား ကထီး လှိုင်
ရှင်ပြု၍ နေ သောကျွန်စစ်သား ကား သတုံမင်း ၏သမီး ကိုထိမ်း မြား ရာသမီး
ရွှေအိမ်စည်ကိုမြင်သည်၊ စောလူး သား စောယွန်း နှင့်ထိမ်း မြန်း ရာအလောင်း
စည်သူကိုမြင်သူ၊ သား ကြီး ကား အောင်ပင်လယ်ကန်ကိုဆယ် သောမင်း ရာဇာ၊
အလောင်း စည်သူအသိမ်း တွင်မြင် သောငခွေး ကား မင်း ရှင်စောကိုစား
ဆိပ်ဆေး ခပ်၍ သေသည်၊ ငခွေး မင်း ပြုရာကုလား တို့သတ်၍ သေသည်၊ ငခွေး
သား ကြီး နရသိင်္ခမင်း ပြုစဉ် ပြေဘုတို့ကကရင်မကိုဆက်သည်တွင်နား ကျယ်သည်ဟု

(22 March 1807)

၍ မသိမ်း ၊ နရသိင်္ခအမိကနား ကိုဖြတ်၍ဆက်ရာညီ ဇေယသူသိမ်း ယူမည်ကိုအကိုတ
မနာလို၍ ငဆောင်ချမ်း သို့စစ်ချီခန့်သည်၊ ကရင်မကိုယူနှင့်သည်တွင် အောင်ဖွာ
သတ်၍ သေသည်၊ ဇေယသူရကား ကိုယ်ကိုနရပတိစည်သူဟုအမည် ပေးသည်၊ ဘောင်
နှင့်လည်ညည်၊ ဇမ္ဗူသ ပြေပင်သို့ ရောက်သည်ဟူ၍သ ပြေလား စာငယ်တွင်ဆိုသည်၊
ကိုကုလား ရေးသည့်ရာဇဝင်မှာအ လောင်း စည်သူသ ပြေပင်သို့ ရောက်သည်တူ
၍ ရေးသည်၊ မညီကြသူး ၊ မှတ်လိုရာဇဝင်တွင်ပင်၊ ၁၁၆၄ခု နော်ရထာနန်း
တက်သည်၊ ၁၁၆၇ခုနှစ်ဗိမာန် ပြောင်း သည်ဟုပြသည်၊ ပင်း ချောင်း ဝပုထိုး
ကျောက်စာမှာ ၄၁၀ခုနှစ်အ နော်ရထာသထုံသို့ချီသည်ဟု ပါသည်၊ ဟံသာဝတီအ နောက်
ဘက်ကလျာဏီ ကျောက်စာမှာ ၄၁၆ခုနှစ်ပိဋကတ်သုံး ပုံ ဗေဒင်ဟတ်ပိဋကတ်တတ်တို
ကိုအနော်ရထာပုဂံသို့ ဆောင်သည်ဟု ပါသည်၊ တရုတ်ပြည်သို့ ၁၉ခုပြာသိုလပြည့်
ကျော် ၉ရက် နေ့ နော်ရထာမင်း စောချီသည်ဟုနတ်ဝင်များ နတ်သံပြစ်သည်၊
ပုဂံ မော်ကွန်း တန်း တို့စါတွင် ၄၂၁ခုတပို့တွဲလ ရွှေစည်ခုံကို နော်ရထာမင်း စေါ်
တည်သည်ဟု ပါသည်၊ စာခြင်း မညီ၊ ဇေယျသူရသမီး ကျောင်း တော်သည်လင်အနန္တ
သူရိယသား သိင်္ခကာ၊ သား ဘဲကြီး ၊ ငှင်း သား ဘဲငယ်၊သား လဲသူး ကိုစား သော
ရန္တသူသား ပေါက်မြိုင်မြို့စား မင်း ပုလဲကျမ်း၊ မင်း ပုလဲကျမ်း နှင့်ငါး စီး ရှင်
သမီး ရွှေအိမ်စည်တွင် မြေနဲ စောဒီဃာကိုမြင်သည်၊ ညောင်ရမ်း စား စော
မွန်နစ်သမီး နှင့်ထီး မြန်း သည့်သားငနန်စီ၊ မိုး ညှင်း စား ၊ ညီဝန်သိုစါး
နော်ရထာ၊မြောက်ဘက်မြင်း မှုနော်ရထာ၊ ထိုနော်ရထာကိုနန်း ကြော့ရှင်
နှစ်မဘိုး တော်ရှင်မယ်နှင့်ထီး မြန်း သည်၊ သား သမီး မမြင်၊အသိမ်း သား
မြေး ရှိသည်ဟူ၍ စာတွင်မရှိ၊ဆရာစဉ်မ ပြော၊ အမရပူရမင်း လက်ထက်တွင်မှ
စကား အင်း သား ငမြတ်သူကမယ် ကေး ချေင်း ဟုစီရာ နော်ရထာသား အသင်္ခ
2 December 1809
ရာဟုမျက်နှာရစာ ရေး လေသည်၊ ၁၁၇၁ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၁ရက် နေ့
သည် မောင်မြတ် နေမပါသဃ်ာအား လုံး စုရုံး ကြသည်၊ မင်း သား ကလည်း အိမ်
ရွှေမင်း မပါ၊ပြည်မင်း ၊ တောင်ငူမင်း မှစ၍မင်း သား မှုး မတ်စုဝေး
ကြသည်၊ ရှေး ကပင်ပိဋကတ်များ ပျက်စီး ၊ ဘုန်း ကြီး များ ကိုသတ်သည်၊ စာ
များ ကိုမီး တိုက်သည်၊ ယခုစာများ သည်သာလွှန်မင်း လက်ထက်ကစါစုသာရှိ တော့

သည်ဆို တော်မူရာတွင်သာလွန်မင်း လက်ထက်ကစာများ လည်း ပျက်ပြီ၊ တက် ခေါင်
ဘုန်းကြီး ၊ ဖလန်ကန်ရှင်ကြီး တို့အသစ် ရေး ကြ၍ ပိဋကတ်တိုက်မှာ စာရှိသည်ဟူ၍
ငင်ုက လျှောက်သည်၊ ဖလံကန်ကား ဝက်လက်စလုံမင်း ဖျက်စဉ် တောင်ငူသို့သွား
ကြသည်၊ ပြည်သို့ရှင်ရဋ္ဌသာရတို့စုန်ကြသည်၊ မြန်မာတိုင်း မှာစါစုဆရာစုမကုန်၊ အင်း
ဝပိဋကတ်တိုက်စါစုသာကုန်သည်၊ ယခုလည်း မီး လောင်ရာ ပိဋကတ်တိုက်အတွင်း 1526
ကစာစုကိုမီး မလောင်၊ ၈၈၈ ခု ဂငယ်သုံး ခုမြန်မာပြည်မှာဥသျှစ်ထု၊ မိုးညှင်း 1551
စလုံသား တို့ထံသွား ၊ ဒု ရွှေအုံးပေါင်ခိုမှိုင်း ၊ မိုး ဗြိန်ရပတိ ၉၁၃ ခုမှ ရှမ်းပျက်
သည်၊ ၂၆ နှစ်သရေခေတ္တရာ ဒွိစန္ဒာသမ္မဝ၊ မဟာသမ္မဝသား ဒွတ္တပေါင်ငှင်း
သား ဒွတ္တရံငှင်း သား ရံမံငှင်း သား ရန်ပေါင်ငှင်း သား ရန်သိဂ်ပေါင်း
တိုး ဆက်၊ နောက်တပါး ကား ကျောင်း သား ကိုငတပါး တွင်သည်၊ ၁ဂ ဆက်နှစ်
စု ၂ ရ ဆက် နောက်သရေခေတ္တရာပျက်မင်း သုပညာနဂရဆိန္နမင်း ၏တူသမုဒ္ဒ
ရာဇ်မင်း ၏သမီး နှင့်ပျူလင်မယား ဒမ္ဗူး စား သောပျူစောထီး ၊ ပျူမျိုး ၄၅၊
မျိုး ခြား ၁၃ ဆက်၊ ၂ ရု၅ဂဆက်၊ နောက် ပြေ့သိဂ်ဝိုသား ညီနောင်သုံး ယောက်၊
ထိုသုံး ယောက်တွင်အငယ်ဆုံး မောင် ရွှေ ထွေး သိဟသူ အမည်နှင့်မင်း ပြုသည်၊ ပင်း
ယ၁ ပြေ့မျိုး ခြောက်ဆက်၊ အင်းဝမှာဆင်ထိန်းသား သတိုးမင်းဖြား ၊ စစ
ကိုင်ဆိပ်တွင် ကျောက် ပေါက်၍ သေသည်၊ နောက်သတိုး မင်း ဖြား မိဘုရား ဒမောင်
သရက် မြေ့ထဲသား မောင်ခဲ၊ အမြင့်ကိုတရဖြား ၆မည်နှင့်စား သသုကိုနန်းတင်
ကြသည်၊ သရက် ခြောက်ဆက်၊နောက် ညောင်ရမ်း မှာဖွါး သောငနံ့စီကား ပဋ္ဌမ
မင်း ခေါင်ထံအမှုထမ်း ၍ ဥဒိန်အမည်နှင့် တောင်တွင်း ကျေး လက်မြို့လှကိုစား
သည်၊နောက်မိုညှင်း ကိုစား၊သည့် နောက်မင်း ဖြစ်သည်၊ သား မြေး ဆက်၍မိုး
ညှင်း စား က ခြောက်ဆက်၊ နောက်ရှမ်း သုံး ဆက်၊ နောက်စလင်း စား စည်သူ
ကျော်ထင်၊ နောက်မဟာမျိုး သတိုး မင်း စော၊ တောင်ငူကသည် ကေတုမတီသ
မုတ်၍မြို့တည် သော မောင်ညိုကား မဟာမျိုး ဟုဖွဲ့ရာ မောင်ညိုသား တပင် ရွှေ
ထီး အဘော်မြင်း ၂ဂစီး ဘွဲ့သည်၊ တပင် ရွှေထီး ကိုစစ်တောင်း စား သမိန်စေါ
ထွတ်ညီလက်ဝဲမါး မှူး ခုတ်၍ သေသည်၊ မဟာမျိုး ဖွဲ့ရာပါ သောကျက်ရိုး ပင်မင်း ကြီး
သား ရှင်နီတာ၊ ပြည်မြို့မှာသတိုး ဓမ္မရာဇာ၊ နောက်သတိုး စုကို မဟာမျိုး ဖွဲ့

ရာပါသော ကျော်ထင်နော်ရထာ၊ ညီတောင်ငူစား တိုက်၍ ရသည့်ပြည်မှာ ကျော်ထင်နော်ရထာ၏ညီနန္ဒ ရော်ဓါကို မင်းပြုစေသည့် မဟာမျိုး ကျော်ထင်နော်ရထာကား ဟံသာဝတီမှာမင်း ပြုသည်၊ နောက်သား ငါး ဆုဒါယကာကို ရနိုင်မင်း တောင်ငူမင်း တို့တိုက်ကြသည်၊ ကျော်ထင်နော်ရထာကိုယ်လုပ် ညောင်ရမ်း သူရှင်ပြည့်စုံသား မောင်သစ္စာအင်း ဝသို့ပြေး လာသည်၊ မောင်သစ္စာသား မောင်လပ်၊ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ၊ ညီမောင်ကြီး သာလွန်မင်း ၊ သား မောင်ကျော်၊ ညီမောင်ဖြူသား နရာဝရ၊ သာလွန်မင်း မြေး ရမည်းသင်း စား မောင်သက်ရှည်၊ သား မောင်အောင်၊ သား မောင်ဆိန်၊ ပကိုး ပါမင်း ၊ မဟာမျိုး ဆယ်ဆက်၊ နောက်မှတ်ဆိုး ဘိုကို မောင်ဇေယသား မောင်လှောက်၊ ညီမောင်ရွှဲ၊ သား မောင်ရဲလှ၊ မောင်လှောက်၊ သား မောင်မောင်၊ ဘကြီး အမရပူရမြို့တည်မင်း၊ ရာဇဝင်သိတတ်ဆိုသူတို့ကိုတပင် ရွှေထီး အေး ချင်း ၊ မင်း ရဲရတနာ အေး ချင်း နှစ်စောင်တတ်၏၊ မတတ် မေး ၊ သည်နှစ်စောင်ကိုတတ်ပေမူမင်း မျိုး မင်း နွယ် ရာဇဝင်သိတတ်၊ လက်စရပြီမှတ်၊ ယခုမျိုး တော်စဉ်ကို ပယ်မျိုး ထွန်း ကိုမေး စုသော၊ ရေး မှတ်ကြသည်၊ လက်စွဲ တော်ကား ၊ ပယ်မျိုး ထွန်း စကား ၊ မောင်ပုံ ရေး သည့်စာ၊ စာတွင်း ကား စောင်မတူ၊ မောင်ငုံတ ယောက် မောင်ပု၊ ပဒေါ်ပြောက်၊ မဟာရှင်မွန်သမီး ရှင်ငြိမ်း ဦး ၊ လင်မောင်ညိုစံ၊ သား မောင်အောင်ဇေယ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်သည်၊ မောင်ပု၊ ပဒေါ်ပြောက်သမီး ရှင်ငြိမ်း အောင်၊ သမီး ရှင်လင်း ဘော်၊ လင်မောင်ကုလား ၊ သား မောင်ရွှဲ၊ မောင်စစ်နိုင်၊ မယား ရှင်ဖြိုး ၊ သား မောင်ညိုစံ၊ မယား ရှင်ငြိမ်း ဦး ၊ သား မောင်အောင်ဇေယ၊ မယား ရှင်လွမ်း စံ၊ သား မောင်လှောက်၊ အနုသာသန၊ ကိုး ကြောင်း ပြအံ့ဟုပတိညာဉ်ခံ၍ ရေး သောဂန္ထိသာရကို ဒုတိယမင်း ခေါင်လက်ထက်ရှင်ရဋ္ဌသာရစီသည်၊ ကြား ပိန့်သူမြတ်၊ အများ မှတ်ဟု၊ ချီ သော လောကာသာရကိုသာလွန်မင်း ခေါင်သား တော်ဓါတ် တော်ကျောင်း ဒါယကာပြည်မင်း လက်ထက်ဓါတ် တော် ကျောင်း နေရဟန်း ရေး သည်၊ ဂန္ထိသာရတွင်၊ မွန်း ခေါ် မည်ရည်၊ ဆိုစုံတည်၍၊ နှုပ်ချည် ပေါ်လွှ၊ ပွဲအသံဝယ်၊ အသံဖြစ်ခါ၊ ပြောပြလာသည်၊ ဝါစါ တွေပြား၊ သုံးစကား ကို၊ မကြား သန်ရှင်၊ လန်း

မြူး ရယ်အကယ်နှင့်သို့၊ လှယ်ဘယ် ပျော် ဘော်၊ ပြုရာ သော်လည်း ၊ နာ ပျော်စရာ်၊ ဂိုဏ်ချည်မြုပ်၍ ၊ စက်ဆုတ်ထဲ ရွာ၊ ထိုစိတ်မှာကိုယ်၊ သိသာ မဲ့ တွေ၊ ကျင့်နိုင် စေ၊ ပညတ်များ ဖွာတက်ပရမတ်ခက်၏၊ ရုပမတ်ရှစ်ပါး ထက်နိဗ္ဗာန်သည်ခက်၏နက်၏၊ နိဗ္ဗာန်ထက်သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုရခဲ၏၊ သဗ္ဗညုတထက်၊ သူ ကျေး ဇူး ကိုသိခက်၏၊ အကုသိုလ်ဇော တဆယ့်နှစ်၊ မဟာအကုသိုလ်ဇော ရှစ်ခု၊ သည်နှစ်ဆယ်ကား ပရမတ်၊ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး ၊ ပုညကြိယာဆယ်ပါး ၊ ပါရမီဆယ်ပါး တို့ကား ပညတ်၊ ပရမတ်နှင့် ပညတ် သက်သက် သည်နှစ်ချက်ကိုဖတ်ကြ လေ၊ ချင်း ၊ ကချင်၊ ကုလား ၊ အင်္ဂလိတ် စ သောလူမျိုး တို့မှာပညတ်တွင်မျှသာ၊ နှလုံး မမူ သော ကြောင့် အယူမြင် မနက် မ လေး ပြည် ရေး ထဲစဉ်၊ လူမိုက်စုက. ဂေါတမဘုရား ဟုမြန်မာပြည်တွင်ထင်ရှား ရာ မိုက်မဲယုတ်မာ သော ကုလား ပုဏ္ဏား တို့ကနှစ်မလည်း ဂေါဓမ္မီ၊ ဂေါတမနှင့် ဂေါဓမ္မီအမှာ မွေး သည်ဟုစာ ရေး၍ပြည့်ရှင်မင်း ကိုပြ၏၊ ပြော၏၊ သင်း တို့ ကား ပရမတ်ကိုအလျှင်း မသိဟူ၍ မှတ်၊ ပုဂံခွဲကျန်စစ်သား သမီး ရွှေအိမ်သည်၊ လင်ကား နော်ရထာ စော မြေး စောယွန်း သား ကိုအ လောင်း စည်သူ၊ သား အောင်ပင်လယ်ကန်ကိုဆယ် သော မင်း ရှင် စော၊ ညီကုလား ကျ၊ သား မင်း ယင် နရသိင်္ဃ၊ ညီကား ဇေယသူရ၊ ထို ဇေယသူရမင်း ပြုစဉ်သားရာဇသူ၊ စည်သူပုံရှိ ၂၊ ထောက်ရှုကာ ခုဟူ၍ လေး ယောက်၊ ဇေယသူအထိမ်း ငယ်ကား ဥယျာဉ်သည် သမီး ပဘာဝတီ၊ ထိုသူတို့သား ကား ဇေယသိင်္ဃ၊ ထို ဇေယသိင်္ဃကိုမင်း ချစ်၍ထီး နန်း နှင်း လိုသည်၊ သား ငါး ယောက်အလယ်တွင်ထီး ဖြူစိုက်၍ထီး ညွှတ်ရာမင်း ပြု ပါတော့ တောင်း ပန်၍သား ငယ်ဆီသို့ထီး ညွှတ်သည်၊ ဇေယသိင်္ဃကား နောင် တော် လေး ပါး အိမ်သို့မပြတ်သွား ၍ ရှိခိုး သည်၊ ထိုတွင်မှီသူများ သည်ကိုအား မ ကိုး ပါ၊ ကိုယ် တော် လေး ပါး သည်ဘုရား လေး ဆူ ပေ၊ ဘုန်း ဇေရာလည်း နေ လွန်း သည်၊ ဘုရား ဖြိုင်လည်း ပြေလွန်း သည်၊ ဆင်ရှည်စား လည်း လေလွန်း သည်၊ တောင်ငူမင်း လည်း သွေလွန်း သည်၊ ဇေယသိင်္ဃ မင်း ၏သား ၊ ကျစွာ သား ဥဇနာ၊ သား ကြီး သီဟသူ၊ ပင်း ပွဲသယ်သမီး ကိုသိမ်း ရာသား ငနွေး ရွေး တို့မင်း ဖြစ်၍တရုပ် ကြောင့် ပြေး ရသည်၊ ဇီရာ ကရဝေး ဆေး စုံဖက် သော ထောပတ်ကို ဇနပုတ်သား ဘုန်း မဲ့ကံမဲ့ တွေ့လျှင်တသက်လုံး မုန်း သောအ

တု၊ လုဖြစ်ဆန်း ၊ ဂဟန်း ဖြစ်ဆန်း ၊ ဂဟန်း ပြင်ပြင် ကျွေး မှု၊ ညှစ်ခြင်း ဖြစ်
ကြလိမ့်မည်မှတ်၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ ရှင်အာနန္ဒါ၊ ရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ ရှင်ကိမလ၊ ရှင်သကုလမင်း
သား ဂဟနှာ စု တော မှာ နေကြစဉ် တောတွင်း သား ပုထုစဉ်ဂဟန်း လာသည်
ကို တောင် စောင့်နတ်က တော စကား တော ကြမဖြစ်ရ အောင်တား ဘူး ၏၊ မူလ
ပဏ္ဏာသ စာ မှာ ကြည့်၊ တောတွင်း သား ရှင်ဓမ္မသာမိကို ရှင်ရဋ္ဌသာရထံသင်ဘူး
၏ လောဟု၍ဆင်ဖြူများ ရှင် မေး လျှင်မကြိုက်၍ ပင်မသင်တု၍ မကြိုက်သွင်း ၍မာ
နသံ၊ ဒေါသသံ၊ ဒွေသံ၊ နပရဝန္တန ပြော၏၊ ကောသန္တီ ဗိနည်း တတ်စုနှင့်
အဘိဓမ္မာတတ်စုရန်မှုကြ၏၊ ဘုရား မနိုင်၍ ပုလဲလဲ တောသို့ကြွ တော်မူ၏၊ မင်း
ကအာဏာထား မှရှင်အာနန္ဒါကိုနှစ်ဦး တောင်း ပန်၍ ဝါကျွတ်မှဘုရား ကိုပင့်
ရ၏၊ ထိုတွင်မှသုတ်ကို ဟော၏၊ ဒီဃာဝုဇာတ်ကို ဟော၏၊ ရန် ပြေကြ၏၊ သီဟိုဠ်ဒွီ
စောရနာဂမင်း လက်ယက်ဂန္ထာဓုရနှင့်ဝိပဿနာဓုရညင်း ကြ၏၊ ပကိုး ပါမင်း
19 August 1729
အသမှန်နန်း ရှင်လက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၀၉၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၇ရက် နေ့
မာန် အောင်ရတနာသုဓမ္မာဇရပ်တွင်ထန်း တပင်ရွာသား တိလောကဂုရုတိုက်
နှုပ်ရှင်ဥတ္တမသာရက သာမဏေကိုဒုကုဋ်ဝယ်တင် စေ၊ ရင်ဖွဲ့ စေ၊ ရွှေယင်
မြော် ရွာကြီး သား ရွှေကြက်ယက်တိုက်အုပ်ရှင်ဥက္ကံသမာလာက သာမဏေကို
ပဉ္စင်း ကိုရုံ စေညင်း ကြ၏၊ မဲ ထီး ဆရာ တော်၊ မှန်စီဆရာ တော်၊ လက် တောင်း
ဆရာ တော်၊ မဟာ ဇောမိဆရာ တော်၊ သည်ဆရာ တော်ကြီး လေး ပါး နား
ထောင်ကြရ၏၊ ပကိုး ပါမင်း အင်း ဝအ နောက်ဆင်တဲနန်း ကိုကျော် အောင်စံ
နန်း သမုတ်သည်ကိုနန်း ကိုဖျက်၍ ကျောင်း ဆောင်တရာ ကျော် ဆောက်သည်၊ တောင်
ပိုင်း ကျောင်း ၂၀ကို ကျော် အောင်စံတား ကျောင်း အုပ် ကာရှင်ပါသံသ သာ
မဏေကိုဒုကုဋ်တင်ကြိုက် မြောက်ပိုင်း ကျောင်း ၅၀ကို ကျော် အောင်စံထား ကျောင်း
အုပ်ကာပုခန်း ပိုက်သင်သား ခင်ကြီး ပန်း ၊ ပဉ္စင်း မည်ကာ ညာဏဝရသာ
မဏေကိုသက်နန်း ရုံကြိုက်၊ မှတ်ဆိုး ဘိုကိုရတနာသိခ်သမုတ်၍မြို့တည်စဉ်မအူ လေး ရွာ
သား ခင်ကြီး ကိုင်ပဉ္စင်း မည်ကား မုနိန္ဒ ဃောသ၊ ပလိုင်း သား ခင်ကြီး သုဇာ
တကိုကသာမဏေစုမှာ ပဉ္စင်း ကိုရုံ စေ၊ အုပ်ရှစ် ကျေး သား ခင်ကြီး ပန်း ဖွေး
ပဉ္စင်း မည်ကား ရှင်ယသအတုလဆရာကသာမဏေစုမှာ ဒုကုဋ်တင် စေ၊ ညင်း

ကြသည်၊ နောက်ခင်ကြီး ချစ်ဖြိုး ကို မြေစွန်း ဝန်ငကြီး မြတ်စိတ ကျောင်း ဆောက် ရှိတင်စေ၊ လူငယ်င ဖြေကိုသာမဏေပြု၍ ဒုကုဋ်တင်ရင်ဖွဲ့စည်း ထား သည်၊ ဆင်ဖြူရှင်သား တော်မင်း ရဲလှနန်း စံစဉ်အတုလတို့ ဆောက် သော ကျောင်း ကို မအိုသား ခင်ကြီး ငအောင်ကျော် ခံသင့်၊ မခံသင့်၊ အစမ္မိကဒါန၊ အစမ္မိကပဋိဂဟန ဖြစ်သင့်၊ မဖြစ်သင့် ပြောကြသည်၊ နောက်မာန်အောင်ရတနာသုခမ္မာဇရပ်မှာစည်ကိုင်ဆရာတော် တောင်ဘလူရှင်ပညာ၊ ဖျိုး ဂန်ဆရာအတုလတို့သာမဏေကိုမငုံစေနှင့်၊ မအိုသား ခင်ကြီး အောင်ကျော်၊ ဆုံတား ပေါက်ပင်ရွာသား ခင်ကြီး ချစ်ဖို၊ ပုခန်း ကျေး မြိုင်အလယ်တန်ရွာသား ခင်ကြီး ညိုပု၊ ဖါးကရာတိုက် နေတို့ကသာမဏေကို ဒုကုဋ်မတင် စေနှင့်ညင်း ကြသည်၊ ပြည်ကြိုက်ကြိုက်ဆုရ၏၊ ဒုကုဋ်ကြိုက်လူစုကို မေခေါင်း လှည့်၏၊ နောက်အမရပူရမြို့ဆင်ကြီး ရွှေကူဝါး ဇရပ်မှာအတုလကိုခင်ကြီး ညိုပုကဘယ်ပါဠိတော် ကြောင့်သာမဏေကို ဒုကုဋ်စီရင်သနည်းဟုမေး၏၊ ဂန်သစ်သား လူထွက်ငကြိမ်း ၊ ချောင်း ကောက်သား လူထွက်သဒ္ဒနန္ဒီတို့မှတ်ကြရ၏၊ စကား ပြောကြလျှင်အကြား တွင် ကောက်သူရှိမှသာ၊ ကောက်သူပင်ရှိစေဦး နား မထောင်ဘဲအတက္ကသနပရဝဇ္ဇနပြုကြ၍ ကောသမ္ဗီဒွိဝိနည်း တတ်စု၊ အဘိဓမ္မာတတ်စုတို့ကိုမနိုင်၍ ပုလဲလဲ တောသို့ချိရဘူး ချေသည်ဟုအတုလကဆို၏၊ အတုလက မေး သမျှကိုမ ရေး ကြပြီ၊ ရှင်ဒပ္ပတို့စွတ်စွဲ သော မေတ္တိရနှင့်ဘုံမဇကကဲ့သို့သာသနာဆူး ညောင့်ပြည်ရွာဆူး ညောင့်ပြုသ၍ ငပန်း ထွေး ဟုစာ ရေး၍သွင်း ကြ၏၊ အတုလကို မေခေါင်း ကြော်၏၊ မလည်သား ခင်ကြီး သာ၊ မအိုသားခင်ကြီး အောင်ကျော်၊ ဝါရင်း တုတ်သား ခင်ကြီး စံရာ၊ ဆုံတား ပေါမင်း သားခင်ကြီး ချက်ဖြိုး ၊ သည် လေး ယောက်အား နိုင်ငံကို လေး ဇိတ်ခွဲ၍တဇိပ်စီအပ်၏၊ သာသနာပိုင်နိုင်ငံထိမ်း အပ်၏၊ သည့်ပြင်ကား မြိုင်ရွာသား ခင်ကြီး ညိုပု၊ ဒိုင်းဝန်ကျောင်း နေမုံ တောသား ခင်ကြီး စံ ပျော်၊ အိမ်ရှေ့ကျောင်း နေ ရွှေနတ်တောင်သား ခင်ကြီး ကျော်လှ၊ ငကုမင်း သား ကျောင်း နေဝလိုင်း သား ခင်ကြီး ငအား ၊ မြောက်ဝင်း မှူး သီဟမင်း ရဲ ကျောင်း နေ မြေတူးသား ခင်ကြီးစံသာ ၊ အလယ်နန်း ကျောင်း နေထန်း တပင်ကုလား ခင်ကြီး စံလှ၊ မာန်လည်ဝန်ထောက် ကျောင်း နေကတိုး သား ခင်ကြီး စံမှတ်၊ အတွင်း ဝန်ငကူး ကျောင်း

(22 March 1807)

နေ မောင်း ထောင်ငစံဦး သား ခင်ကြီး မြတ်နေ၊ လမိုင်း ဝန်ကျောင်း နေ ပုဂံကျေး ကျောက်ကန်သား ခင်ကြီး ချစ်ဖြူ၊ မြောက်ဘက်မြင်း ဝန်ငယော ကျောင်း နေပုခန်း ဆင်တဲသား ခင်ကြီး ရွှဲ၊ မြောက်ဘက်တိုက်ဝန် ကျောင်း နေ ညောင်ကန် သား ခင်ကြီး ရောင်၊ မြောက်နန်း ကျောင်း နေ ငါး ဖို့ ကျောင်း နေတိန်နှ သား ခင်ကြီး... ပေါင်း တဆယ့်နှစ်၊ စံ ကျောင်း သစ်ဆီမ့်ဗိုလ် ကျောင်း နေကုံး တဲခင်ကြီး၊ ၂ စု ပေါင်း ၁၄၊ စန္ဒဝေသော် ကျောင်း နေ ပေယင်း သား ဦး ထွေး၊ မဟာဒါန်ဝန် ကျောင်း နေ တောင်တွင်း ဦး မြတ်ဖြိုး၊ လယ်ဝန် ကျောင်း နေကတိုးဆိပ်သား ဦး ညွန့်၊ ဝန်ထောက်ငစ ကျောင်း နေ ကျောက် မြောင်း ခင်ကြီး ငသော၊ ကတိုး ကျောင်း နေ ရွှေကျင်ခင်ကြီး၊ တောင်တွင်း ဝန်ကြီး ကျောင်း နေခင်ကြီး ငနော၊ မိထွေး တော် ကျောင်း နေ စုစု ပေါင်း ၂၁၊ တိုက်သား စါ သင်စါပို့ကံကြီး ကံငယ် မှ စ၍ သမငြသ မောဒါနကံကြီး ကံငယ် ပေါင်း ဘက်ကြ ရမည်၊ သည့် ပြင် ကျောင်း များ ကို ဝိသဘာဝ ပြု၍ ကြဉ် ရှောင်ကြရမည်ဟု ခွဲကြသည် နောက်ခင် ကြီး မောင်မြတ် နေကသာဆုံး မရသည်၊ ခင်ကြီး မောင်မြတ် နေကိုသာသနာပိုင် ပြုစေဟု ခန့် တော်မူသည်၊ ဝိဘ ကော ဝိဇင်း ကိုပြန်နိုင်သူသာ နိသျှ စရိယ နိဿယည်း ဆရာဟု ခန့်သည်၊ (30 January 1814) နောက် ၁၁၇၅ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့တွင်သင်္ဃာ များ သင်း ခွဲကြသလော၊ မခွဲ လောဟု မင်း ကွန်း နန်း တော်တွင် မေး တော်မူရာ တွင် မောင်း တောင်ခင်ကြီး မြတ်နေနှင့်ခင်ကြီး တစုကသင်း ခွဲမိ ပေသည်၊ သင်္ကန်း ဝတ်၍ မနေသင့် ပေပြီဟု ပြောကြသည်၊ နောက်ခင်ကြီး မြတ်နေတို့တစုလူဝတ်လဲကြ သည်၊ ငပိတန်း တောင်ဘက်တခွင်က နေကြ သောသင်္ကန်း ဝတ်စုတကျိပ် ကျော်တို့ကား တရား နေရာမှန် အောင်စကား လည်း မပြောတတ်ပါ၊ ဝိပဿနား မူရ၊ ဂန္ထာ မူရနှစ်ပါး ပင်အား မရှိပါ၊ နေမိနေရာသာ အလွယ်တကူလူလက်အုပ်ချီခြင်း၊ အစား အဝတ် ပေး ခြင်း များ ကိုတတ်မက်၍ နေကြ ပေသည် ပြောကြခြင်း များ ကိုတပ်မက်၍ နေကြ ပေသည် ပြောကြ သော ကြောင့်အ ဖြောင့်ပင် ပြောကြသည်၊ တပ် မက်၍ ပေး ကမ်း လိုသူ ပေး ကမ်း ကြ စေ၊ သည်အစုသို့ဝင်လိုလျှင်လည်း ဝင်ကြ စေ စမ်း တော်မူ၏၊ သည်အစုသို့အများ အပြား ဝင်ကြ၏၊ သည်အတုန်ဘမ်း ၌ ထောင်း သတ်၏၊ ချည်မှ ရိုက်၏၊ ထောင်သို့လူ ဝတ်လဲ စေ၍ သွင်း ၏၊ လွှတ်လျှင်အချို့ ပြေး ၏၊

အချို့တား ဟသ်ာတမင်း သမီး အိမ်မှာ နေသူ နေကြ၏။ အချို့ကား သင့်ရာမင်း
သမီး တို့အား ပေး အကမ်း ကိုခံ၍ စား သုံး ကြ၏။ လူထွက်စုမှာလည်း ငလာ ငွေ ကြောင့်
ငပု တောင်ဖိလူး ငါး ရွာတို့တစုမင်း ဆရာဖြစ် အောင်ဝန်စုရ အောင်ဟု ကြောင်
ဖြူသား ငမြတ်နှင့်တိုင်ပင်၍ ပုန်စား ကြ၏။ သင်း တို့မိုက်မှုလည်း မသတ်အဲလွှတ်၏။
နောက်ငလာကို ငွေဝ၊ ရွှေဝ၊ ဝိတ်ဝအုပ်စွန့်ကြ ပေ၍ မှန်ရာအင်္ဂါး ရှိရာ
ပြောစိမ့်မည်ဟု မင်း ပါး မှာထား၏။ နောက်မဟာရာဇာသကြိန်ဟုဘွဲ့တတ်၏။
မောင်း ထောင်သား လူထွက်ငမြတ် နေကိုလည်း လောကစည်း စိမ် ပေး ကမ်း၍
မဟာ ဇေယသကြိန်ဟုဘွဲ့တတ်၏။ သင်း တို့နှင့်လှည့်စား သ မှုလူထွက်မိုက်စုကိုလည်း ချည်
၍ ထောင်း ကြဝိုက်ကြ၏။ ထောင်မှာထား၏။ ရဟန်း ယောင်လူ ယောင် ဆောင်
၍ စင်း လဲ စင်း စားမိစ္ဆာအယူနှင့်အကြံအစည်အဆိုအ ပြော ဆော့ကျွတ် ရိုင်း ပြကုန်
သောသူယုတ်မာတစုတို့ကိုခွါလို့မှုခွါ၊ ပေါင်း လိုမှု ပေါင်း ။ အ ကြောင်း ကိုသာမြင်
ရာကြား ရာ ရေး သည်၊ အကျဉ်း သာ ရေး သည်မှတ်။ ရဟိတန်း ဆော်စု နေလူ
ထွက်ငတံရ၊ နား ထောင် သောအိမ်ရှေ့ဘဏ္ဍာစိုး ဟောင်း ငအေး ၊ လူထွက်င
ဖေါ၊ ငနက်၊ ငရွှေ တောင်၊ ငမြတို့နှင့်စိတ်တူဥပုသ် စောင့်ဟု၍လည်း တစု၊
သေလျှင်နိဗ္ဗာန်သို့ဝင် တော့မည်၊ နိဗ္ဗာန်ရပြီဟု၍ ဂုဏ်ရင့်စား လူတစု၊ ပြည့်ရှင်
မင်း အား လည်း လှည့်စား သောလူရဟန်း တစု၊ ဤကား ထင်ရှား ရာထွင်သာ
ရေး သည်၊ နုတ်နုတ်ဖွဲ့ဖွဲ့ မိုက်မဲ တွေဝေသ မှုသူငါတို့ကို မ ရေး ပြီ၊ လောကီ လောကုတ်
အား ထုတ်စိမ့်ငှါ၊ မင်္ဂလာ အောင်ပန်း ၊ မွှင့်လှုလမ်း အောင်၊ ဥဒါန်း တထူး ၊
ကြူး ပြန်ဦး မည်၊ ပရိရုပ်ပဋိပတ် ပဋိဝေ ဓ၊ သည်သုံး စုသည်သာသနာဟု၍
မှတ်၊ စကား ပြောကာအစပရိယတ်ဟု၍ မှတ်၊ စကား တတ်ကြ သောအခါသာသနာ
တိုင်း ပြည်စည်ပင်မြဲဟု၍ မှတ်၊ တ ယောက်ကင်ါစကား ကိုနား ထောင်မည် လော
မေး ၊ နား ထောင်မည်ဟု၍ဆို၊ မြဲကိုလျှိုး ၊ ကုန်း ကိုတက်ဟု၍ တင်္ဂလျှိုး မိုင်းတက်
မည်ဟု၍ဆို၊ ဤကား ပြောသာလိုက်ဖက် သော စကား ဟု၍ မှတ်၊ ကိုယ်နှင့်တန်ရုံသာ
စေပါဟုတဦး သူဆို၊ ဤကား မှန်ထုတ်ချစကား ဟု၍ မှတ်၊ နှစ်ဦး အကျိုး ရှိလျှင်လျှိုး
မည်၊ တက်မည်ဆို၏၊ ဤသူတပညာ နှင့်နိုင်းချိန် သေါ်စကား ဟု၍ မှတ်၊အလိုရှိတိုင်းပြောတိုင်း
လိုက်ပါမည်၊ ယုံကြည်ပါ၏ဟု၍သိက မသိကဆိုသ မှုကိုလိုက် ဖက်ကြည့်မှု၊ လူယုတ်မာရဟန်း

ယုတ်မာစုဟုန့်မှတ်၊ ဗေဒင်ဝိနည်း ကိုယ်ယုံသလောစပ်ပုံနှင့်သူတွဲကိုယ်ယုံသလောဟု မေး၊ ကိုယ်လေ့လာယုံရာကို ပြောမှုလူ ဖြောင့်လူမတ်ဟူ၍မှတ်၊ လူကောင်း နတ်ကောင်း မ၏၊ သူနှင့်တန်ရာသူ့မှာအကျိုး ပေး၏၊ ဤပစ္စုပ္ပန်မနေသက်၊ ဝဇီကံဟူ၍မှတ်၊ အပရာပရိယ၊ ဝေဒယ၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယသည်ကံနှစ်ပါး ကိုမျက်မှောက်ကမ်းလှမ်းနိုင်သည်၊ မလှမ်းနိုင်သည်တခြားမှတ်၊ ဝိဍူသိရမင်းနှင့်နှစ်ဆောင်း မမှား ရအောင်မဟာကဿပ၊ နန္ဒီကဿပ၊ ပယောကဿပစသောသူမြတ်စု၊ ပဋိဟာရိယပြုလွှင်တသိန်း နှစ်ဆောင်း မျက်မှောက်ယုံမှား ခြင်း ကင်း၏၊ နောက်ကအာကြောင်း မှာနာရဒဇာတ်ဖြင့်သိစေ၏၊ ယင်း သို့အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့်ပြသည်ကား ဝိနည်း ယုံမှတ်ကြ၊ နား ထောင်ကြသည်ကား သူတို့၊ မှတ်ရာအကျိုး ရှိရာအဆင့်ဆင့်မြင့်မြတ်ထိုး တွင်း ကြသည်ကား အဘိဓမ္မာဟူ၍မှတ်။

(ရှေး ဟောင်း ယုတေသန စာစု အမှတ် ၄၂၆၃)

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း တန်ဆောင်း တော်လက်ယာဘက်က တော်သင့်ရာတွင်ငိုင်ဖြူ များ ကိုမြွက် ကျွေး ရန်စား ခွက် ဆောက်လုပ် စေ၊ မေဃဝတီမြို့ဝန် နေမျိုး လကျ်ာ သူရဂျိုနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာပြင်သစ်သင်္ဘောစီး တို့ကဆက်သ ခဲ့သည့် အနက် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သည့်ပြင် မေဃဝတီမြို့တွင်ကျန်ရစ်သည့် ပြင်သစ်ကုလား ၁၀ ယောက်နှင့်အလှူး ၅ ဝိင့်လုံး ပတ် ၅ င့်ကျည်ဝ ၆အ မြောက် ၄၊ အလှူး ၅ ဝိင့်လုံး ပတ် ၅ င့်ကျည်ဝ ၈အ မြောက် ၂၊ သံ ကျောက်ဆူး ၂၊ သံတိုး ရေ ၁၄၄ များ ကို မေဃဝတီမြို့ဝန်အရာရှိတို့က ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လှာ စေ၊ အလှူး ၃လုံး ပတ် ၅ ၂ကျည်ဝ ၅အ မြောက် ၄၊ သံအ မြောက် စေ့လုံး ရေ ၃၀၂၊ အ မြောက်စ ဂိုတ်သံပချော်လုံး ရေ ၁၀၀ များ ကို မေဃဝတီမြို့တွင်မြို့ စောင့်ထား စေ၊ မိုး နဲမြို့ မှာ စောမယ် စောဂုံတို့ကိုဘယား ဗိန်ဗိသံနှင့်စကား ပြောဆို စေရမည်၊ ရွှေ ဘဝါး တော် အောက်အလျှင် ရောက် အောင် ခေါ် စေ။

24 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု(နှောင်း)တန်ခူး လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခါဘ ထ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တုရင်သာရကျော်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့တပ်စုကိုမသိမ်းမခေါ်စေနှင့်၊ အိမ်ရှေ့ဝန်နားခံကျော်သူကျော်တို့တပ်များကိုတုရင်သာရကျော်တပ်သို့ပေါင်း၍ချီသွား လိုက်လံလုပ်ကြံရုံးသိမ်းစေ၊ မဟာခန်မှာလည်းနိုင်ငံပေါ်ကျိုင်းတုံမြို့နယ်အတွင်းနေပြီးလျှင်ထောင်ထားဆိုးသွမ်းသူဖြစ်သည်၊ မတာခန်ကိုရအောင်တိုက်ဖျက်သိမ်းယူရမည့်အကြောင်းနှင့်မိုးနဲဗိုလ်မှူးသို့မှာထား၍လာလူကန်သစ်သူကြီးကိုအလျင်ပြန်စေ၊ ဗန်းမော်မြို့ဝန်နေမျိုးဇေယျကျော်ချက်ကိုထောက်၍ကချင်ဇဖတောင်စော်ဘွားသမီးနှင့်လက်ဆောင်တော်များကိုဝိုင်းမော်ရွာကသည်ဗန်းမော်မြို့ရောက်လမ်းခရီးလုံခြုံအောင်ခန့်ထားကြိုယူစေ၊ ဗန်းမော်မြို့သို့ရောက်လျှင်ဗန်းမော်စစ်ကဲအရာရှိသို့ကြပ်မ၍လှေဘောင်လှည်းလူဆောင်လူနှင့်ရွှေဘဝါးတော်အောက်ပို့ဆက်လာစေ၊ ဇဖတောင်ကချင်စော်ဘွားသမီးနှင့်လက်ဆောင်တော်ဗန်းမော်မြို့သို့ရောက်သည့်နေ့ရက်လက်ဆောင်တော်စာရင်းကိုလည်းရှိနိုးသံတော်ဦးတင်လာစေ၊ ဗန်းမော်မြို့ဝန်သို့ဆင့်ဆိုမှာထား၍မြို့စာရေးငစံသူကိုပြန်သွားစေမည်ဆက်သွင်းချက်အတိုင်းသင့်ပြီ၊ အောင်မြေလောကတုရားမှာတပ်ရန်ပြွန်ကိုသွန်းလုပ်စေ၊ အမိန့်တော်ပါသည်မှာပြွန်မတပ်မလုပ်စေနှင့်၊ ကျောက်တွင်းကရွှေပြည်သေနတ်သားတို့ကိုတိုက်စေသည့်ကျောက်ကိုမြစ်နားမှာအခြားကျောက်နှင့်မရောမထွေးစေရ၊ သီးသန့်၍ရုံထားစေ၊ စောမယ်စောဂုံတို့ကိုခေါ်စေ၊ အမိန့်တော်ပါသည်မှာမိုးနဲတွင်မရှိတပ်ဦးသို့ချီရာပါသည်ဖြစ်သည်၊ မခေါ်စေသာပြီ၊ အခေါ်ခန့်ထားသူကိုလိုက်၍နှုတ်စေ၊ မဟာခန်ကိုအသိမ်းအယူလူ၂၀၀၀ခန့်ထားချီသွားစေရမည်မှာဒိုင်းဝန်ကိုလွှတ်သို့တက်၍စကိုင်းမင်း ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း ပုဂံမင်း ပုခန်းမင်း မိုးမိတ်မင်းတို့ဆင့်ဆိုရာနာခံခန့်ထား စေ၊ လူ၂၀၀၀တွင်တော်သင့်သူကိုတပ်မှူးတပ်အုပ်ခန့်ထား၍အလျင်အမြန်ရောက်လွယ်အောင်**လင်းဇင်း**ကြောင်းချီသွားစေ၊ မိုးနဲဗိုလ်မှူးစစ်ကဲတို့ကို၁၀၀၀တန်သည်၅၀၀တန်သည်ခန့်ထားပြီးလျှင်ရွှေဘဝါးတော်အောက်ကတပ်စုနှင့်ပေါင်း၍ချီသွားတိုက်လံစေ၊ မဟာခန်အရေးပြီးလျှင်ရွှေဘဝါးတော်အောက်တချီတက်သည့်တပ်စုကိုပြန်လာစေ၊ မိုင်းလျည်ကြီး၊ ကျိုင်းရုံးကြီးမြို့ရွာများသည်နိုင်ငံတော်နှင့်

တရုပ်နိုင်ငံအကြား နှစ်ဘက်ကျွန်ဖြစ်သည်၊ စော်ဘွား တင်လျှင်လည်း နှစ်ဦး နှစ်ဘက်တင်ရသည့်မြို့ရွာဖြစ်သည်ကိုယိုး ဒယား စား ကောဝိလတို့ကကျိုင်း ဂုံး မြို့ကို နှောက်ရှက်သည်၊ မိုင်း လျည် စော်ဘွား ကိုသတ်၍အုပ်ထုပ်တံဆိပ်ကိုသိမ်း ယူသည် မှား သည်ပြည်ကြီး နှစ်ပြည်ကိုပင်ကြူး လွန် စော်ကား သည်ဖြစ်၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကဗိုလ်ပါအများ ခန့်ထား ချီတက် စေသည်၊ တရုပ်တို့ကလည်း ချီတက်တိုက်လံသင့်သည်ဖြစ်လျက်မချီမတက်မတိုက်မလံနှစ်တိုင်း နှစ်ပြည်ကျွန်မဟုတ်သကဲ့သို့ နေသည်မှာ နေသင့်သည်မဟုတ်၊ မည်သည့်အကြောင်း ကြောင့်မချီမတက် နေသည်ကိုသိသာအောင်နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာကိုယ်တိုင်အကြောင်း သွား ၍ မိုင်း ဆီစုံး တုကိုမေး စေ၊ နုံး တူသို့ပေး ရန်စာကိုလည်း တော်သင့်အောင်စီကုံး ၍သွင်း၊ ဘသည်း မင်း သမီး ကိုအကြိုသွား စေရာ ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား ၄၊ ၄င်း တို့အုပ်စု ပုဏ္ဏား ၂၀၊ ငမွင့်၊ ပဒနာဘတို့အုပ်စု ၅၀ လိုက် စေမည်၊ စာရင်း ဆက်သွင်း ပါသည်မှာ ငမွင့်၊ ပဒနာဘတို့အုပ်စုကိုပုဏ္ဏား စာရင်း သွင်း ရမည်မဟုတ်၊ ပုဏ္ဏား တို့မှာ ကံ ကျေး ပေး ၍လိုက် စေ၊ ဒိုင်း ဝန်ကိုလွှတ် တော်မှာ စကိုင်း မင်း ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း ပုဂံမင်း မိုး မိတ်မင်း တို့ဆင့်ဆိုရာနာခံ၍ စီရင်မြဲစီရင် စေ၊ မဟာခန်ကိုအသိမ်း အယူလူ ၂၀၀၀ ခန့်ထား ချီသွား စေ၍ စာရင်း ရန်ထား ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

25 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လက်ယာဝင်း ဒိုင်း စာရေး ပုံချီဇေယကျော်၊ ငပေ၊ ဝင်း စာရေး သိဒ္ဓိဝေ
သော်၊ လက်ဝဲဝင်း ဒိုင်း စာရေး ရာဇဝေလု၊ ငရွှေရန်၊ ဝင်း စာရေး င
ရွှဲ၊ ငအော၊ ရှေ့ဝင်း ဒိုင်း စာရေး ရဲခေါင်မဏိ၊ ဝင်း စာရေး ငအို၊
နောက်ဝင်း စာရေး ငအုတို့ကိုအတွင်း သွေး သောက်လပ်စည်တပြစ်ကြီး သွေး
သောက်မှာစာရင်း သွင်း ရှိဘွဲ့၊ အသက် နေ့နံသား မယား စာရင်း ကိုလည်း
သွင်း ။ စို့ငှဝဒိုင်း တပ်၊ ဒိုင်း တပ် ကောင်း ဟန်အစုများ သည်မငြိမ်မသက်အ
တပ်အနိုအနှုတ်အယူများ သည်ဖြစ်သည်။ မင်း ကျော်သီဟကို ဒိုင်း ဝန်တပ် ကောင်
ဟန်ဝန်ခန့်မြဲခန့်၊ လက်ယာ ရွှေ တောင် ရွှေ တောင်ရဂ္ဂ ကျော်တို့ကိုနှုတ်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခ
ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယင်း ခဲမြို့စာရေး ငပွား ၊ ငမိုး ဆွေတို့ကိုစာရေးကြီး လက်ဝဲဇေယသူက ရွှေဘဝါး တော်အောက်အလျှင်ရောက်အောင်ခေါ်စေ။

28 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခ
ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သာသနာကွယ်ခြင်း အကြောင်း ငါး ပါး ကိုဆိုသည့်စကား အဋ္ဌကထာကျမ်း များ တွင်ရှိသည်ကိုဆရာတော်တို့ကသွင်း စေ။

29 March 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့ နား ခ ဇေယ နေ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်အရာလစ်သည်မှာ ရွှေ တောင်လက်ဝဲ ကျော်ကို မိုး ကောင်း မြို့ ဝန်ခန့်မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မိုး ကောင်း မြို့ပတ်လည်ကချင်သိန် ပေါ အရိုင်း အစိုင်း တို့ကို မိုး ကောင်း မြို့ဝန်သည် ကျ(ပျက်ပြပ်ဝပ်အောင်သိမ်း သွင်း ပြုစု၍ ဝင် ရောက်သူတို့ကိုအထက်မိုး ကောင်း စော်ဘွား တို့ဘွဲ့အမည် ပေး သည့်နည်း မိုး ကောင်း မြို့ဝန်က ပေး စေ၊ မိုး ကောင်း မြို့သို့အလျှင်မှာထား သည့် ကျောက် နွား ကိုလည်း မိုး ကောင်း မြို့ဝန်က ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လှာ စေ၊ အိမ် ရှေ့မင်း ကို ရွှေမြို့ တော်သို့ပြန် စေ။

ယက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့် ကျော် ၇ ရက် နေ့နံနက် ခ ဘာယ ကျော်ဆင့်တွင်ပြန်။ 30 March 1807

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ဘယား ပိန်ပီဆန်ကဇင်း မယ်သို့ပြန်သွား စေသတို့ကိုလမ်း ခရီး တ လျှောက်မြို့ ရွာများ က ချောစဉ်ရိက္ခာလုံ လောက် ကောင်း မွန် အောင် ပေး ကမ်း ၍သွား စေ၊ မိုး နံ့ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့ကလည်း ကောင်း မွန် အောင် ချောစဉ်ရိက္ခာ ပေး ကမ်း စေ၊ ဒိုင်း ဝန်မင်း ကျော်သီဟအုပ်စုမြင်ကွန်း မြို့နေငပိုရှိန်း သံ တော် ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငပိုနှင့် လှေကြီး ၅ နွေထိုး လှေငယ် ၄ဝတို့ လှေ တော်များ နည်း သေနတ်ဓါး လှံတင် ဆောင် ရောင်း ဝယ် စေ၊ ကင်း ခွန် ကြေး ငွေကိုတင်း တမ ကောက်မခံ စေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆိုင်ရာဝန်အကြီး စာ ရေး တို့ထံ
(သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်အတိုင်း ပေး ချိန် ဆောင်ရွက် စေ၊ တနှစ် 1783
ကိုငပိုက သေနတ် ၅ ၅ဆက် စေ၊ ဇူပရာဇာနှင့်သမီး သား တို့မှာဘာသာ ဆောင် ရွက်မြဲအ ဆောင်အရွက်နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ အနောက်ဘက် တော်င ဝိုး မှာရှိသည့်တည်ပင်များ ကိုမခုတ်မဖြတ်ကြ စေနှင့်၊ ဆိုင်ရာဆင့်ဆို၍ထိန်း သိမ်း မြစ်တား ကြ စေ၊ စော ဟော်ငန်ကို သောင်သွပ် စော်ဘွား ခန့်၊ သောင်သွပ်မြို့ ကိုလည်း ရှေး မြို့ဟောင်း အတိုင်း ဖြစ် အောင်တပ်နိုင်တပ်လုံတည်လုပ် စေ၊ သောင် သွပ်မြို့ကိုစကိုင်း မင်း ကိုသနား တော်မူသည်၊ မြို့ရွာဖြစ်ပွား အောင်စကိုင်း မင်း တမစပြုစု စေ။

31 March 1807
သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နေ်ရထာတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

2 April 1807

တရုပ်ဥတည်မင်း ကဆက်သည့်မိုင်း တိမ်မင်း သမီး ကို ဆောင်ယူခဲ့ရာ စခန်း တလျှောက် တွင်ဘာသာထုံး စံအတိုင်း အမြောက်သံ ပေး ခဲ့သည်မှာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်မင်း တွန်း သို့ ရောက်လျှင်အမြောက်သံမပေး စေနှင့်၊ သား တော်သတိုး မင်္ဂရာဇာနှင့် သမီး တော်မြတောင်မင်း သမီး သီရိသုရတနာစန္ဒာ ဒေဝီကိုလက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင် တော်မူမည်အလုပ်အဆောင်အခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုသား တော် ပုခန်း မင်း သား သတိုး မင်း ရဲကျော် ခေါင်နှင့်သမီး တော် ရွှေကူမင်း သမီး သီရိ ရတနာ ဒေဝီကိုလက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင် တော်မူသည်တွင်ခန့်ထား စီရင်သည့်နည်းခန့် ထား စီရင်။

2 April 1807

သက္ကရာဇ်၁၁၆၈ခု(နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော်၁၀ရက် နေ့နား ခ ရာဇ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အထက် တောင်ဒဝယ်၊ မြောက်ဒဝယ်မြို့ဟောင်း လူတို့ကို ခေါ်၍ထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေ၊ ငရွှေကြာ ငတုတ်စံ ဘော်တို့ကို သွေး သောက်ကြီး မခန့်နှင့်၊ စွန်း လွန်း က ဒဝယ်မှာမြဲ စေသည့်လူ ၄၉ အနက်၊ ဥယည် တော် စောင့်ငမောနှင့်(လူ) ၄၊ ဆေး ခင်း လုပ်၊ ကိုင်း လုပ်လူ ငသာဆု၊ ငစံရာတို့နှင့်(လူ) ၁၉တို့ကိုလုပ်မြဲလုပ် စေ၊ ကုန်လူ ၂၆ ယောက်ကို ဗဒုံမြို့သူကြီး သို့အပ်၊ ဗဒုံမြို့သူကြီး သို့အပ်သည့်လူတို့ကိုလည်း မင်း ညီမင်း သား မှုး တော်မတ် တော်တို့တလက်မခံ စေနှင့်၊ ရဲ လှေ တော်သမ္ဗာန် တော် များ ကိုယခု ခင်း ကျင်း စေ၊ ပြည်မင်း ၊ တောင်ငူမင်း ၊ ပုဂံမင်း ၊ ပုခန်း မင်း ၊ မိုး မိတ် မင်း တို့ကိုယခုအတွင်း တော်သို့ဝင် စေ၊ အ နောက်အတွင်း တော်မှာ ဆောက်လုပ်ယည့် ကသည်း မင်း သမီး တဲအိမ်ကိုမဖျက်မသိမ်း စေနှင့် တော့၊ ရှိမြဲရှိ စေ၊ ရဲ လှေ တော် သမ္ဗာန် တော်ဆွဲ လှေငင် လှေများ ကိုယခုပြီး ပြေ အောင်စီရင် စေ၊ မင်္ဂလာ သေနတ် စွန်း လွန်း သေနတ်ဒဝယ်သား ၁၅၀လူတို့ကို နောက် တော်သို့အကုန်လိုက် စေ၊ ၁၅၀က ဆန္ဒန်ဆင်မင်း မှာရှိသည့်လူတို့နှင့်မင်္ဂလာကမြို့ စောင့်ရှိသည့်လူတို့ကိုလည်း နောက် တော် လိုက် စေ၊ စကိုင်း မင်း လူတို့မှာစကိုင်း မင်း က ခေါ်လိုသူတို့ကို ခေါ်၍ နောက် တော် လိုက် စေ၊ ဗဒုံမြို့သူကြီး နှင့်မင်္ဂလာ သေနတ်ကိုကုန်း ကြောင်း လိုက် စေ၊ အမိန့် တော် ပါလူတို့အပြင်တစုံတ ယောက်မှ နောက် တော် မလိုက် စေနှင့်၊ လိုက်လျှင်အဆုံး စီရင် စေ၊ တိုက် တော်တွင်ရှိသည့်ယမ်း ၁၀၀၀၀၊ ခဲ ၁၀၀၀၀ကို ဗဒုံမြို့သူကြီး သို့အပ်၍မြို့သူကြီး က ဆောင်ယူခဲ့ စေ၊ လက်နက်တိုက်သား တို့ကိုမလိုက်မလာ စေနှင့်၊ ကျောက်မျက်ဝန်ဗို လှေနှစ်စင်း သား တို့ကိုလည်း နောက် တော်သို့လိုက် စေ၊ ယမ်း တင် လှေ၊ စီး ရန် လှေ များ ကိုလည်း လက် ရွေး ကြီး မှုး ထိမ်း စု လှေက ပေး စေ၊ စကိုင်း မင်း ၊ မဏ္ဍရာ မင်း သား ၊ မင်း တုံး မင်း သား ၊ လိုင်မင်း သား ၊ ဟင်္သာတမင်း သမီး ၊ မရွေး မင်း သမီး ၊ တကောင်း မင်း သမီး ၊ မိတ္ထီလာမင်း သမီး ၊ ကျောက်မော်မင်း သ မီး တို့မှာသနား တော် မူသည့် လှေစုကသည်း စုများ ကိုသား မယား ပါနောက် တော် သို့လိုက် စေ၊ နောက် တော်လိုက်လူတို့မှာလည်း ကုန်း ကြောင်း တချို့ရေ ကြောင်း တချို့ နောက် တော်လိုက် စေ၊ စား တော်ကဲတို့နှင့်ပွဲ တော်သား တို့ကို နောက် တော်လိုက် စေ၊ ရေကြည့်မှာတီတွတ် ရေကြည့်ကိုသာ နောက် တော်လိုက် စေ၊ နောက် တော်လိုက်လူတို့မှာ

20 April 1807

လည်း သား မယား ပါလိုက်ကြ စေ၊ (နန်း စံ ၂၅နှစ်)ဒသာမိမော်သိမ်ပွား ဆဲ၊ သုဒ္ဓဒိန်

3 April 1807

20 April 1807

ရ၃၅မိဿရာသီစန္ဒရမာသ၊ ၁၅ အင်သာကဆုန်လပြည့် နေ့ဆန် တော်မူမည်၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်ခန့်ထား စီရင်၊ ထီး နန်း တိုင်း နိုင်ငံကို အိမ်ရှေ့မင်း ကိုအပ် တော်မူသည်၊ နောက် တော်သို့လိုက် စေအမိန့် တော်ပါသည်လူပြင် အခြား မလိုက် စေနှင့်၊ လိုက်လူကိုနိုင်နင်း အောင်အိမ်ရှေ့မင်း ကစီရင်၊ အမိန့် တော် ကိုအိမ်ရှေ့မင်း သို့ပြန် စေ၊ အိမ်ရှေ့ တော် မှါရှိသည့် မြောက်နန်းတော်သန္တာန်၊ မြတောင် မင်း သမီး သန္တာန်၊ စကုမင်း သမီး သန္တာန်များ ကိုမကွေး မင်း သမီး၊ ကြည့်ပ် မင်း သမီး၊ တကောင်း မင်း သမီး တို့ကိုစီး စေရမည်၊ ယူ၍ခင်း ထား စေ။ ရှေ့ဝင်း မှူး ကို နောက် တော်လိုက် စေ၊ ကျွန် တော်ရင်း သား မြေး စု၄၀ တော် ဘွဲ့သည့်လူတို့ကိုလည်း လိုက် စေ၊ ရွှေး ကြီး သား ရခိုင် လှေသင်း သား ရွှေပန်း တံမင်း စံသား တို့ကိုလည်း လိုက် စေ၊ ရွှေပြည် သေနတ်သား တို့ကိုအကုန်လိုက် စေ၊ ငစ်လိုက်စစ်ပါ အခေါ်း အလံရှိသူတို့မှာရှိနှင့် စေ၊ ပြန် ရောက်လျှင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်လိုက် စေ၊ နောက် တော်တွင်ပါသမျှလူတို့မှာ ရှေ့ဝင်း မှူး ကိုဗိုလ်ဒဝယ်ဗိုလ်နှင့်ပဒုံမြို့သူကြီး တို့ကို စစ်ကဲခန့်၍အုပ်ချုပ်စီရင် စေ။

3 April 1807

သက္ကရာဇ်၁၁၆၉ခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၂ရက် နေ့ဘယကျော် ထင်နှင့်ဇေယ နေဝိရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုင်း တိမ်မင်း သမီး မဏိသုဝဏ္ဏပဒုမ္မကို ဝတ်ဆင်မြဲဘာသာ ဝတ်အဆင်နှင့် ရွှေနန်း
တော်သို့သွင်း မည်မှာ သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့် ကျော် ၁၂ (3 April 1807)
ရက် နေ့သကြန် ခေါ်၍ ၁၃ ရက် နေ့သွင်း စေ။ (4 April 1807)

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခ (3 April 1807)
ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေဝင်း မှူး ဒိုင်း ဝန် မြေတိုင်အမတ် ပန်းဘဲဝန် အမြောက်ဝန် သံချက်ဝန် သူရဲကြီး မှူး ရွှေတိုက်စိုး နှင့်စာရင်း ရေး လုစုတို့ကိုသာ ရွှေဘဝါး တော် အောံ ထွင်နေစေ၊ ကျန်သမျှအမှူး အမတ်တို့ကို ရွှေမြို့တော်သို့သွား စေ၊ သွား သူတို့အိမ် များ ကိုလည်း ရွှေဝင်း မှူး မင်္ဂလာဗိုလ် ဒဝယ်ဗိုလ်တို့ကိုခန့်၍ဆင်တော်များ နှင့်ဖျက်သိမ်း စေ၊ မင်း သား များ ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်သို့ ပြောင်း စေ၊ ထွက်တော်မူမည် ခင်း ကျင်း စီရင်သည်များ ကိုသိမ်း ။

4 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တလုပ်မြို့ကျေး ပေါက်အိုရွာတွင်ရသည်ဆိုသည့်အံတော်ပွား မှန်မမှန်နား လည်သူကို ခန့်ထား ၍ကြည့်ရှုစေ၊ ဝင်း ကောင်း ဟန်ဝန်ကလည်း လှူထည့်စေ။

4 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခ စ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်း ကွန်း ပုထိုး တော်ကြီး သဲတိုက်ကိုသဲဘို့သည်မှာ ပြည့်လွယ် အောင်လွှတ်ကလည်း ကု
ညီ၍ကို့စေ၊ ကွမ်းသီး တိုက် တော်ရှိကွမ်းသီး စာရင်း ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ တောင်
ငုကွမ်းသီး အသစ် ၁၅၀၀ ကိုချန်ထား၍သာ ပိုသည့်ကွမ်းသီး ကို ဈေး နှုန်း ပေါက်
ရာ ငွေတိုက်ဝန်က ရောင်း၍ဆက်သွင်း စေ။

6 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုကဆုန်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ဆင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျောက်စေတီတော်တတိယပစ္စယာ၊ စတုတ္ထပစ္စယာလုပ်ဆောင်ကုန်ဝင်ရန်ကျော်
တူး ကျောက်သည်အနှုန်းအစုံ၊ သံမီး သွေး ပန်းဘဲ သစ်ဝါး ကြိမ်ပေးမည်၊
ဂုန်ထား ဆက်သွင်းသည့်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မိုင်းတိမ်စော်ဘွား ကိုထီး နီတစင်း၊
ညောင်ရွက်ဒုဆင့်ထီး ချက်ထီး လက်ထီး ရိုး ရွှေပိန်း၊ ကွမ်းခွက် ၁၂ ရာသီ၊ လက်
ဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်ကွမ်း လိပ်ဒုမြှားကြုတ်ခွက်အစုံ ငွေထွေး အင်ရွှေနား
တောင်း ဘော့ချယ်စလွယ်ဇသွယ်ရှမ်း ဖောင်း ဖြူရွှေသား ပန်း ဇတမာရွက် ၄
မျက်နှာ ဆောင်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ဇ ရွှေဇာဝါပိန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်
[illegible]မ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါက တောင်ရွှေ[illegible] မြင်းကြီး ကတ္တီပါရွှေကြယ်
တပ်စီး နှီး တင်ရန်း ကတ္တီပါစက်ရွှန်း ဒုဆင့်၊ ဆင်ပေါင်း ဝန်း ကခွက်ရွှေ ၂ စု
အနီ ၁ စု၊ တိုင်ထုပ် လျှောက် ရွှေပိန်း၊ အုံး နီယပ်နီခြင်ပိတ် ရွှေ ၂ စုအနီ ၁ စု၊ အ
ထွတ် ရွှေပိန်း အလံကျည်လွှံကျည်ရင်း ဖျား ရွှေဒိ၊ ကတောင် ရွှေရေး ရုံကခွက်
ရွှေ ၂ စုအနီ ၁ စု၊ တိုင် ရွှေပိန်း၊ ကတောင် ရွှေရေး အလံကျည်လွှံကျည်ရင်း ဖျား
ရွှေဒိ၊ ထား မိုးကြိုး ဆင်ရွှေချည်စုံအိမ်ဖြူသတ္တလပ်အိတ်နီသွပ်၊ စုံတံဆိပ်ထား လိုက်
အရိုး ရွှေကွပ်၊ အိမ်ဖြူဖြစ်ပင်း၊ ဟော်အဆောင်မအဆောင်ဦး လည်ပေါ်ပတင်း
ရွှေချ၊ လက်ဝဲဆောင် လကျာဆောင် နောက်ဒုဆောင်၊ စကြောတမွင့်၊ ချင်
ပိတ်အမွမ်း လည်ပြောက်၊ တိုင်အနီသုတ်၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ် ၁၊ ပုံသာ ၁၊ လင်း
ကွင်း ၁၊ ငွေနှံကြီး ၁၊ ငွေနှံငယ် ၂၊ ခရာ ၂၊ တံပိုး ၁၊ ဆောင်ထီး အထွတ်နှိး
ရွက် ရွှေထည့်ထီး ရွက်အနား ပတ်လည်သံ ၂ ရွှေထည့်၊ ဆင်ပေါက် ၃၊ ဆင်မ ၁ သနား
တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း၊ သိန္နီမြို့အရှေ့ မိုင်းတိမ်မြို့အနောက်
တောတောင်၌ရှိနေသည့်လဝတို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက် ဘောက်ကား ရောင်း
ဝယ်စေ၊ လမ်းခရီး တလျှောက်မြို့ကျေး ရွာများ ကဆိပ်တည် ပွဲ ကင်းကူး တို့
အကောက်အစား အဆီး အတား မရှိစေနှင့်၊ ရွှေတိုက်ဝန်ကဆီး ကြိုခေါ်သိမ်း၍
တရုပ်ကုန်သည်တို့နည်း အကောက်တော်ကိုကောက်ခံဆက်သွင်းစေ၊ မိုင်းတိမ်မင်း
သမီး နှင့်ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပါသည့်အမတ်တို့ကိုမြို့ရွာပြန်သွားစေ။

7 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး သီဟ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မင်း ညီမင်း သား တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်တွင် နေမြဲ နေ စေ၊ မှူး တော် မတ် တော်တို့ကိုလည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက် နေ၍ ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်မြဲ ဝင်ထွက် ထမ်း ရွက် စေ။

8 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ ရက် နေ့ နား ခံ ရာဇ နော်ရထာတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရတနာသိင်္ခမြို့ရှိလယ်တော်မြေဟော်များ ကိုတိုင်း တာမှတ်သား စေသည်တွင် ငပိုက်တုတ်၊ ငလွန်းသာ၊ ငပေါ်သာ၊ ငတလုပ်၊ ငဖုတ်လှတို့ကအမွေဆိုင်သင့်သည် လယ်မြေများကိုလယ်ခေါင်း ငအောင်ပန်း တအမွေခံမရှိဆို၍သိမ်း ရုံး ကြောင်း နှင့်စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်ဆက်သွင်း ချက်တွင်ပါသည်၊ အမွေခံမှန်မမှန်ကိုစစ်၊ အမွေ ခံမှန်လျှင်အရာတော်မသိမ်း စေနှင့်၊ အမွေခံလူတို့ကလုပ်စား မြဲလုပ်စား စေ၊ အမွေခံမရှိသည်မှန်မှအရာတော်ဖြစ်စေ။

8 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ ရက်နေ့နား ခရာဇ်နော်ရထာတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုး ဇေယကျော်သူကို မင်းကြီး မဟာသက်တော်ရှည်နှင့်ဘက်၍အတွင်း ဝန်ခန့်၊ င ရွှေထွန်း ကိုစာရေးကြီး အရာကနှုတ်၊ ထောင်မှာ ခြေကျည်း ၃ဆင့်နှင့်အကျည်း ထား ၊ ကျော်သူ ကျော်တပ်ကိုအ ရှေ့ဘက် စစ်ကဲကြီး တုရင်သာရ ကျော်ချီထက်ရာလိုက် ထမ်း စေ၊ ဖိုလ်မှူး ကဆင့်ဆိုသည့်စစ်ကဲကြီး တုရင်သာရ ကျော်က ခေါ်သည်ကိုမလိုက် မထမ်း မချီမသွား ကြောင်းနှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ကျော်သူ ကျော်တပ်ကိုစစ်ကဲကြီး တုရင်သာရ ကျော်ရှိရာအလျင်အမြန်ချီတက် စေ၊ မင်း ကျော် သိတ နေမျိုး နော်ရထာ နေမျိုး ကျော်ထင် နေမျိုး ကျော်သူတို့ကိုအရာနှင့်စီ ရင်နှင့်ကြ စေ၊ လွှတ်တော်မှာ ပုဂံမင်း တ ယောက်ကိုသာ တက်၍ စီရင် စေ၊ ပြည် မင်း တောင်ငူမင်း ပုခန်းမင်း မိုး မိတ်မင်း တို့မှာ မတက် စေနှင့် တော့၊ လွှတ်တော်တွင်စီရင်ခင်း စီရင်သွယ်အ ဝေး အလံအ ပေး အမှာမှစ၍စီ ရင်ရန်ရှိသမျှကိုကညီတသွတ်တည်း ပုဂံမင်း အမိန့်တော်ကိုခံ၍ စီရင် စေ၊ (သက္က ရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုပြက္ခဒိန်တွက်သင်္ကြန်စာကိုအိမ်ရှေ့တော်မှာသွင်း စေ။ 1807

(8 April 1807)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ရက်နေ့နား ဓိရာဇာ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အမြောက်သံကိုလည်း ရွှေမြို့တော်မှ ပေးမြဲပေး စေ၊ ပြည်သူပြည်သားတို့ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်မှာ ရေဖြန်း ပက်မြဲဖြန်း ပက်ကြစေ။

9 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုကဆုန်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား ခံရာဇ နော်ရထာတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လက်ဆောင်ယူမျိုး သမီး မင်း သဋ္ဌာ သေလွန်ရာမှာ ပြည်အဘုံး ကမွတ် ရွှေထည့်
နှင့်သဂြိုဟ်စေ။

10 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ ရက်နေ့ နား ၆ ဗေယ် နေ၀ံရထာတွင်
ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ထွင်းသင်း ဝန်ကိုစီကုံး စေသည့်ဝိကာလ ဘောဇနကျင့်ဝတ်အမိန့်တော်ကို ရွှေမြို့
ရပ်စုကွက်စု လမ်းသေးလမ်းမ စေ့နှံ့အောင်အမိန့်တော်ပြန်မြဲအတိုင်း ခန့်
ထားစီရင်ပြီးလျှင် ဒသာမိမာသ်ပွါး ဆဲသုဒ္ဓဒိန်ရ၂၅ မေထုန်ရာသီစန္ဒရှာသ
10 May 1807
၅အသ်ာနယုန်လဆန်း ၅ရက်နေ့ကစ၍ အရပ်ရပ်စေ့အောင်အမိန့်တော်ပြန်ဆို
စေ၊ အမိန့်တော်ကိုလည်း တရပ်လျှင်တစောင်စီပရပိုက်နှင့်ရေး၍အပ်၊ သွေး
ကြီး သွေးဆော်ရပ်စုကွက်စုသားတို့လည်း အမိန့်တော်ကိုမပြတ်ကြည့်ရှု၍ လေ့ကျင့်
ဆောင်ကြစေ၊ ရှေးအစဉ်ပဒ္ဒမပေးမြဲရှိသည့်အတိုင်း ပဒ္ဒမပေးစေရမည်၊
ဝခွင်း ပဒ္ဒမ ရှင်ပဒ္ဒမတို့ကိုမိုး ထိမှန်စီတို့ပေးသည့်နည်းပေးစေ၊ ငြော
နွယ်တို့နွယ်ကမပေးစေနှင့်၊ ပဒ္ဒမပေး ရာတရားသူကြီး ရာဇသိရိနှင့်ပရိုက်
တော်ဌွတ်တို့ကိုခန့်ထား၍ကြပ်မနှိုး ဆော်စေ၊ မောင်းထောင်ဆရာတော်မှာ
သာလွန်မင်းလက်ထက်လေးထပ်ဆရာတော်နည်း နေလိုလျှင်နေစေ၊ မြတ်စွာမ
ဟာအမိသေလွန်သည်မှာ ပျည်အဖုံး ကမ္ဗတ်ရွှေထည့်နှင့်သင်္ဂြိုဟ်စေ၊ မောင်းထောင်
ဂူဆရာမေတ္တာရပ်ခံချက်အတိုင်း မောင်းထောင်ဂူရွာကခုတိုင်ကွာမြစည်း ခုံ
ဘုရားအနီးအပါး မောင်းထောင်ဂူဆရာကေတုမာလာသတင်းသုံးနေသည့်
တောကျောင်းကအရှေ့အနောက်တောင်မြောက်တာ ၂၀၀၀အတွင်း ဘားမဲ့
ပေးတော်မူသည့် တောကြက်တောငှက်ယုန် ဒရယ်သတ္တဝါတိရစ္ဆာန်တို့ကိုမပစ်
မခတ်မဖမ်း မထောင်ကြနှင့်၊ ဘားမဲ့ပေးတော်မူသည့်မြေတိုသူကြီး မြေတိုင်
နှင့်ပန်းသုံး မှတ်တိုင်စိုက်၍သိသာအောင်ထားစေ။

14 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၉ရက်နေ့နံနက် ခံဇေယနော်ရထာတွင်
ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဇူပရာဇာကိုသနား တော်မူသည့်အ ပေါင်း အထုတ်ဝတ်လုံများ ကိုဝတ်ဆင်၍ ဒသာ
2 May 1807
ဓိမာသ်ပွဲး ဆဲသုဒ္ဓဒိန်ရ၄ရပြီဿရာသီစန္ဒရမာသ၂ရအသ်ာကဆုန်လပြည့်ကျော်
၁၂ရက်နေ့အ ရှေ့ဘက်သို့ကူး၍ဆန္ဒန်(ဆင်)မင်း ကိုဘူး မြှော်ကန် တော့စေ။
15 April 1807
သက္ကရာဇ်၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံရာဇာ နော်ရထာ
ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

မဏိပူရ စော်ဘွား ၊ မတ်တို့ကို စော်ဘွား ကမည်သို့အမှါထား ရှိသည်၊ ဇူပရာဇာ ကို စော်ဘွား အမှုး တို့က ဇူပရာဇာအဖြစ်ဖြင့် ပင်အစွဲအမှတ်ပြုမည် မပြုမည်ဘစ် ကို စော်ဘွား နှင့်မသင့်မတင့်ခြား နား သူဖြစ်သည်၊ နှလုံး အထူး ရှိကြသည် မရှိ ကြသည်မှစ၍ မေး ရန်ရှိသမျှစကား ကိုကုန်စင် အောင်ခန့်ထား ၍ မေး စေဦး ၊ ဆန္ဒနံဆင်မင်း ကိုအဘူး အ မြှော်ဇူပရာဇာ ဝင်သည်ကာလမင်း ညီမင်း သား မှုး တော်မတ် တော်တို့ကို ဗေ ခေါင်း ဝတ်လုံဝတ်ဆင်၍ဆန္ဒနံဆင်မင်း တန် ဆောင်း သို့ ဝင် နေကြ စေ၊ လွှတ် တော်တွင်ဆင့်ဆိုစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုအထက်ခန့် တော်မူရင်း အ တိုင်း ဒိုင်း ဝန်နှင့်ဘက်၍ မြေစွန်း ဝန်ကိုဝန် ထောက်အရာ နှင့်ဆင့်ဆိုစီရင် စေ မည် ပုဂံမင်း ကဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

16 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံဘယ် ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

မဟာရာဇာကသက်သည့်မင်းသမီးနှင့်အတူပါသည့်ကသည်းမှူးမတ်တို့ကိုဥပရာဇာထံလာ၍စကားပြောဆိုကြစေ၊ ကင်းဝန်ကုမ္ဗာတို့ကကျိုဝန်ထံအစီရင်ခံသည့်စကားကိုလည်းဘတ်၍မေးမြန်းပြောဆိုစေ၊ လွှတ်ကလူတို့နှင့်စကိုင်းမင်းထမ်းငွှန်းကိုလည်းလိုက်စေ၊ မေးမြန်းမှတ်သားချက်ကိုလည်းသွင်း၊ ရွှေကြက်ယက်သံတဲမှာပုဏ္ဏား ငှက်ကိုရွှေဘဝါး တော်အောက်ခေါ်စေ။

17 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နား ခံ ဇေယနေဘ်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

သံတော်ဆင့်စည်သူရာဇာအား ယောလွန်ရာမှ သံတော်ဆင့်လက်ယာရန်မိတ်အား
ယောလွန်သည်တွင်သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ် စေ၊ ကသည်း မင်းသမီးကို ရွှေကြက်ယက်
ကအနောက်ဘက်တဲသို့ ဆောင်ယူစေ၊ ဥပရာဇာကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်အခ
အယမ်းကူး လိုလျှင်ကူး လာစေ၊ စကိုင်းမင်းသား တော်မှူးအိမ်သို့သွား လို
လျှင်လည်း သွားစေ၊ နှစ်စဉ်သွန်း လောင်း မြကဆုန်ညောင်ရေကို ရွှေမြို့တော်
မှာခန့်ထား စီရင်၍သွန်း လောင်း စေ၊ ရဟန်း သံဃာတို့ဝါဆိုဝါကပ်မှာ (သက္က
ရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုနှစ်သည်ပြက္ခဒိန်ထွက် ဝါကပ်ဖြစ်သည်၊ အစဉ်ဝါသပ်လျှင် ဝါကပ်မြဲအ 1807
တိုင်း တညီတသွတ်တည်း ဝါကပ်ကြစေ၊ အစဉ်အတိုင်း ဝါမကပ်လိုပါဋ် တော်ရှိတိုင်း သါ
ကပ်လိုသည်စကား ဆိုရန်ရှိလျှင်လည်း ဆိုကြစေ၊ မဟာရာဇာကဆက်သည့်မင်းသမီး
နှင့်ဥပရာဇာသမီးတို့မှာဥပရာဇာသမီးကိုအလျင်ဆက်သွင်း စေ၊ မဟာရာ
ဇာဆက်သည့်မင်းသမီးကို နောက်မှသွင်း စေ၊ ရွှေကြက်ယက်ကမင်းသမီးကို ဆောင်
ယူလာသည့်ကာလ ယိုးဒယား သံတို့ကိုအတူ ခေါ်ခဲ့စေမည်ဆက်သွင်း သည်မှာယိုး ဒ
ယား သံတို့ကိုမခေါ်စေနှင့်၊ ဥပရာဇာနှင့်ပါသည့်လူတို့မှာလည်း ဆွေမျိုး ပေါက်
ဖော်ရှိရာ ဝင်ထွက်သွား လာလိုလျှင် ဝင်ထွက်သွား လာစေ၊ ဥပရာဇာကိုအိမ်
ရှေ့မင်း ဆီသို့သွား စေ။

18 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၃ ရက်နေ့နား ခရာဇနော်ရထာ
တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ယောမြို့စား မင်း သမီး ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း လက်ဝဲ ကျော်စွာကို ယောမြို့ဝန်အရာက နှုတ်၊ သိမ်ကျော်စွာကို ယောမြို့ဝန်ခန့်။

19 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နေ့ရာထား တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့နေ လှေစီး ငသာ ဘော်က (သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၇ခုနှစ် သေနတ်ဆက်အမိန့် 1805
တော်ထွက်နှင့် နွေထိုး လှေငယ် ၂၅ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်၍ (သက္ကရာဇ်)
၁၁၆၈ခုနှစ်ဆက်စုသင့် သေနတ်ကိုဆက်သွင်း ပြေကုန်ပါသည်၊ နောက်ကိုဆက်လက် 1806
၍မသွား မလာမ ရောင်း မဝယ်နိုင်ပါ၊ စာချွန် ၂၅ စောင်အနက် ရေမြှမ်း
ရာ ၂၊ မီး သင့်ရာ ၂ ပါပါသည်၊ ကျန်စာချွန် ၂၀ ကိုဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း
နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စာချွန် ၂၀ ကိုဆက်သွင်း စေ၊ နောက် သေ
နတ်ဆက်လွှတ် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခရာဇ နော်ရထာ (20 April 1807)
ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မဏိပုရတသည်း မင်းသမီးတို့ကိုဆက်သွင်း မည်မှာဇမ္ဗုပရာဇာသမီးကိုရွှေ့၊ မ
ဟာရာဇာကဆက်မည့်မင်းသမီးကိုနောက်၊ အတူတနေ့တည်းဆက်သွင်းစေ၊
ငမွင့်ပဋ္ဌနာပဒိသျှရာတို့နှင့်စလွယ်သိမ်းနှုတ်သည့်ပုဏ္ဏားတစုကိုစလွယ်တင်တော်
မူမည်၊ အတိတျှားတို့ကိုစလွယ်တင်သကဲ့သို့ပုဏ္ဏားစုကိုစည်းဝေစေ၊ တသည်းပြည်
ကရောက်သည့်ပုဏ္ဏားတို့ကိုလည်းစုဝေးစေပြီးလျှင်အတိတျှာတို့ဆရာများကိုဆ
ရာပြု၍စလွယ်တင်စေ၊ စလွယ်တင်မည့်သူတို့ကိုလည်း ငမွင့်ပဋ္ဌနာပဒိသျှရာတို့က
စာရင်းဆက်စေ၊ စလွယ်တင်အခမ်းအနားခန့်ထားစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီး
ပြေအောင်စီရင်၊ ရွှေတော်ပြေးတစုကိုမည်သည့်မင်းလက်ထက်မည်သည့်အစုက
သွဲ့ရင်းဖြစ်သည်သိတော်မူသာအောင်စာတမ်းစာဟောင်းကိုစစ်ကြော၍သွင်း၊
ညီတော်ပုခန်းမင်းကိုခမည်းတော်ဘုရား လက်ထက်ပေးသွဲ့သနားတော်မူသည့်
မြေညီတော်ပုခန်းကကုလားဘောဂဗလမှာအတိုးကြေးငွေနှင့်ပေးဝယ်သည့်
ဥယဉ်ဘောဂဗလကငွေကိုမပေးနိုင်၍ဆက်သွင်းသည့်မြေများသည်ညီတော်ပု
ခန်းမင်းရှိစဉ်သိမ်ဝေသော်ကိုခန့်ထား၍ချင်းနင်းကြည့်ရှုပြီးလျှင်ပန်း
သုံးမှတ်တိုင်စိုက်မှတ်သိမ်းယူသည့်ဥယဉ်မြေကအသီးအပွင့်အဘိုးအခွန်ကိုမပြတ်ဆက်
သွင်းရသည်၊ သိမ်ဝေသော်စစ်ချက်မှတ်သားရင်း ပုံစံအသေအချာနှင့်ဖြစ်သည်၊
သိမ်ဝေသော်စစ်ချက်ထွက်အရွှေ့ကိုဆံဖြတ်မန်ကျည်းပင်၊ အရွှေ့တောင်ကိုဇောင်း
ချမ်းပင်၊ တောင်ကိုခံလူးရွာ၊ အနောက်တောင်ကိုပန်းလောင်မြစ်ကမ်းန
ဘူးကသည်ပန်းလောင်မြစ်ကောက်ကောက်စင်းစင်း၊ သကြားဟင်းအိုးကြီး
ထိ၊ အနောက်ကိုသကြားဟင်းအိုးကသည်ဥနှဲပင်တုန်းတန်းကျည်းပင်အဝေး
ချောင်းထွက်ပေါက်သုကြီးမြေနှင့်အစပ်၊ အနောက်မြောက်ကိုဆူးပန်းတော
အင်းမြေစပ်၊ မြောက်ကိုဆူးပန်းတောအင်းမြောက်မြစ်နဘူးကသည်ပန်း
လောင်မြစ်ကောက်ကောက်စင်းစင်းတပက်ဆွဲရွာအရွှေ့လမ်းမတောင်ဘက်
ပသီကုလားကျောင်းတိုက်၊ မြောက်ကိုထနောင်းပင်မောင်နှမ၊ အရွှေ့မြောက်
ကိုရွှေဆံတော်ဘုရားလမ်းခွ၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်းဥယျာဉ်တော်မြေဖြစ်စေ၊
ဆင်းရဲသားတို့ဥယျာဉ်မြေဖြစ်သည်မဆိုစေနှင့်၊ သံတော်ဆင့်လက်ယာရန္တမိတ်က
ထိမ်းသိမ်းကောက်ခံဆက်သွင်းစေ၊ ပုံပါနယ်ရှစ်ရပ်အတွင်းမြေမှာအိမ်မရှိစေ

နှင့်၊ လွတ်ရာထွက် ပြောင်းကြစေ။

(20 .April 1807)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခရာဇ နော်ရထာ ထွင်ပြန်)။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငပွင့်ပဒ္ဒနာပအိသျှရာတို့နှင့်စလွယ်ချွတ် ဟောင်း လုတို့ကိုစလွယ်တင် စေ အမိန့်
တော်ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ တင်လိုလျှင်အ လျှောက်ဘာသာဆရာ ဟောင်း နှင့်သာတင်
စေ ၊ ကိုး ပါး ပုဏ္ဏား ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား နှင့် ပုဏ္ဏား ပေါင်း စာ
ရင်း ကိုယ်တော်ဆင့်လက်ယာရက္ခမိတ်က ကောက်နှုတ် စေ ၊ စာရင်း ကျ့ပုဏ္ဏား တို့
ကိုလည်း ခေါ်သိမ်း စေ ၊ ကသည်း စော်ဘွား မဟာရာဇာကသံတော်ဦး တင်
စာပါသည်ကိုပြန်ဆိုရန်သွင်း ၊ ဇူပရာဇာကဆက်သည့်မင်း သမီး များ ကိုစန္ဒရ
မာသ၂အသံ့ာနယုန်လဆန်း ၂ရက် နေ့သကြိန် ခေါ် စေ၍ ၎င်း လဆန်း ၃ရက် နေ့ 7 May 1807
ရွှေနန်း တော်သို့သွင်း မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သွင်း စေ။ 8 May 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော်ရထာ 21 April 1807
ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ကသည်း မင်း သမီး များ ကိုအတွင်း တော်သို့ဆက်သွင်း ရာကို ဝန်တု ဥယဉ်မှုး နရါ ရွှေ တောင်ကိုဒူး နေရာတို့နည်း ဗောင်း ဝတ်လုံဝတ်ဆင်၍လိုက် စေ၊ ပွဲ တော်တ စောင်ချက်သည့်အ နောက်ကတန်း လျား ကြီး ဆောက် စေ၊ ရွှေမြို့ တော်ရှိကိုး ပါး ပုဏ္ဏား ငဦကာ ငအု ငလှ ငမြတ်လှ ငပါစံ ငအို ငမြဘူး ငမြတ်သာစံ င သာမြတ် င ရွှေခဲ င ပေ ငမြတ်ရာ င ခွေး ဖြူ ငမြတ်ထွေး ငကာ င ရွှေ ပွင့်တို့ကိုး ပါး စုနှင့်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား ငကလစန္ဒ ငဂာသာသိမ် မဟာ သေဋ္ဌရါ ဇဂုရု အိန္ဒြဗြဟ္မာ ငမြတ်ဦး ငစိန် င ရွှေမြတ်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ ကိုး ပါး ပုဏ္ဏား ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား တို့မှာ ရေး အစဉ်သိက္ခာတင်မြဲ စာ တမ်း စာ ဟောင်း ထုံး စံရှိစည်ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ။

22 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

23 April 1807

(ကသည်း) မဟာရာဇာ (က စေလွှတ်သည့်) အမှူး အမတ်တို့ကို ရွှေမြို့တော်သို့သွား
၍ပြသကြည့်ရှုစေ၊ အမှူး အမတ်တို့နှင့်ပါသည့်လူငယ်မြင်း(မီး)များ ရွှေကြက်ယက်မှာ
ရှိသည်ကိုရွာ ရောင်သို့ကူး၍ နေစေ၊ မိုးညှင်း စော်ဘွားသည် စော်ဘွား
ဖြစ်လျက်ပတ်လည် ကျေးရွာကိုတိုက်သည်၊ မိုးညှင်း အင်း တော်ကိုလည်း တိုက်၍ဆက်
မြဲအခွန် တော်ကိုမဆက်ရ၊ ကျေးရွာပျက်ပြား ကြောင်း ကိုအကြိမ်ကြိမ် ရွှေနား
တော်ကြား တော်မူရသည်၊ မိုးညှင်း စော်ဘွား ကို စော်ဘွား အရာက နှုတ်၊
တော်သင့်သူကိုမြို့ဝန်ခန့်အပ်၍ထိန်း အုပ်စီရင်စေ၊ ယောင်သွပ်အရပ်တွင်ခင်
ကြီး ပေါက်ဆိန် တွေ့သည့်ဝပ့်ပ်ကိုခင်ကြီး ပေါက်ဆိန်ကို မေး၍ ဆောင်ယူစေ၊ ဇုပ
ရာဇာ၊ မဟာရာဇာတို့ကဆက်သည့်မြင်း သမီး နှစ်ပါး နှင့် ကျေးကျွန်တို့ကိုကျိုဝန်
မင်း ကျော် ရွှေ တောင်က ကောင်း မွန် အောင် ကျွေး မွေး စေ။

23. April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခဘယ ကျော်ထင်တွင်
ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

၎ ခေါင် ကျော်စွာကိုနတ်ကျွန်း အောင် မြေကင်း တဝ်မှူး ခန့်၍ စီရင်မြဲ စီရင် စေ၊ သာလွန်မင်း လက်ထက် လေး ထပ်ဆရာ တော်နည်း ကျင့်လို ကြောင်း နှင့် မေတ္တာစါ ဆက်သွင်း သည်မှာ လေး ထပ်ဆရာ တော်အကျင့်သည်ပြဂ္ဂ ဒိန်ထွက်သက္ကရာဇ် နေ့လဥ ပုသ်ပဝိရဏာ ဝါဆိုဝါကပ်ညတ်ကထိန်သဗ္ဗိတာအာပတ် ဖြေဝိကာလမဏ္ဍိတ နေလွဲအယူ စား မြဲဆွမ်း စား၊ သူငယ် မွေး ၊ မယားလိုက်၊ တပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယ၊ ဦး ထုပ် ဆောင်း၊ တရပတ် ဆောင်း နှင့်ကျင့် ဆောင်မြဲအကျင့်အ ဆောင်ပင်ဖြစ်သည်၊ မဟာရာဇာ နှင့်ဥပရာဇာတို့ညီအစ်ကိုသင့်တင့်မြဲသင့်တင့် အောင် ပေါင်း ဘက်ရမည့်အကြောင်း နှင့်မဟာရာဇာသို့ပြန်ရန်အမိန့် တော်ကိုဆရာပုဏ္ဏား သို့အပ်၍ဆရာပုဏ္ဏား ကို အလျင်ပြန်နှင့် စေ၊ တသည်း မင်း သမီး တဲ့မှာအိမ်သာကိုတဲ့နှင့်တစပ်ထည်း သင့်ရာ တွင် ဆောက်လုပ် စေ၊ မဟာရာဇာအမှူး အမတ်တို့ကိုမဟာရာဇာနှမမင်း သမီး နှင့် တွေ့ အောင်အတွင်း တော်သို့ဝင်၍ စကား ပြောဆို စေ၊ သံလျင်မြို့စား သီရိသု ဓမ္မရာဇာက ရှောင်ထုံး နား ထွင်း မင်္ဂလာတွင်ကွမ်း ကိုင် ရေကိုင် ပေး ဘွဲ့သ နား တော်မှုညည့်လှ ၁၀၀ အနက်ကကြေး မုံ့ရွာ ရွှေတိုက်စာရင်း ပင်သည့်အသည် ၃ ရွှေတိုက်မပါအသည် ၃၀ မုံ့ရွာ ရွှေတိုက်စာရင်း ဝင်အသည် ၂၃ ရွှေတိုက်မပါအသည် ၃ လူ ပေါင်း ၅၉ အိမ် ထောင်သား တို့သည် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၄ ခု [1802] ပဒ္ဒုမြို့နယ်ကြီး ပတ် ဝိုက်ရွာ ကျေး ရွာ နေလူဖြစ်၍သိမ်း ခေါ်မရဂိ ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပေး ဘွဲ့သနား တော်မူရင်း လူမှန်လျှင်ထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေ။

24. April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေဘ်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုး ဇေယကိုဗန်း မော်မြို့ဝန်အရာကနှုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ခေါ် စေ၊ ဗန်း မော်မြို့ဝန်ခန့်ထားရန်ကိုလည်း သွင်း၊ မေဃဝတီမြို့စား စာရေး ငမြတော်ဦး စစ်ချက်ကို ထောက်၍အင်္ဂလိပ်များ တို့ကိုကုမ္ပဏီထံ စေ၍ တောင်း စေ မည်မြို့ဝန်အရာရှိတို့ကိုလည်း အရာကနှုတ်၍ ရာဇဝတ်စီရင်မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မေဃဝတီမြို့မှာမြို့ဝန်အရာရှိခန့်ထား ရန်ကို ရွေး၍သွင်း၊ ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား ကိုး ပါး ပုဏ္ဏား တို့ကိုစလွယ်တင် တော်မူမည်၊ သိက္ခာတင်ဆရာမှာအတိဂျာ တို့ပြဟ္မဏများ ကဆရာပြုမှတင် စေ၊ ငပွင့်ပဋ္ဌနာပဒိဿရာတို့စလွယ်ချွတ် ဟောင်း လူတို့ကိုလည်း စလွယ်တင် တော်မူမည်၊ စလွယ်တင်အခမ်း အနား များ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ ဆရာပုဏ္ဏား ထွင်မဟာရာဇာနှမမင်း သမီး က မောင်မဟာ ရာဇာသီသို့စာ ပေး မှာ စေ၊ သောင်သွပ်အရပ်တွင်ခင်ကြီး ပေါက်ဆိန် တွေ့သည့် ဝပုဝ်ကိုခင်ကြီး ပေါက်ဆိန်ထွက်ဆို ချက်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ပေါက်ရှိန် ရောက် သည်ကာလခင်ကြီး ပေါက်ဆိန်နှင့် သောင်သွပ် စော်ဘွား တို့ကရှာယူ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက် စေ၊ မင်း ထွန်း ဥယဉ်မှာအုန်း ရည်ကိုထန်း တက်သကဲ့သို့တက်ယူ ၍ဆက်သွင်း စေ၊ ကုလား ဒေါ်နကိုလွှတ်ရုံး မချဉ်း မလာ စေနှင့်။

25 (April) 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခု (ကဆုန်)လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နံ ခရာဇ နေဘိရ ထာတွင်ပြန်။

(ရွှေဟောင်း သုတေသန)

မဏိပူရ စော်ဘွား မဟာရာဇာသို့ ပေး ရန်အမိန့် တော်၊ မဏိပူရအမှူး အမတ်တို့သို့ ပေး ရန်စာ၊ မင်း သမီး က မဟာရာဇာသို့ ပေး ရန်စာများ ကိုဆက်သွင်းချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မဟာခန်ကသနား တော်ခံချက်အတိုင်း ဘယား ဗိန် ပီဆံ မတ်ဆံ တောက်အိန္ဒစက်အတို့လှကြီး သုံး ယောက်အနက် တောက်အိန္ဒစက်ကိုလာလှတို့နှင့်အတူထည့်အပ်၍တပ် တော်ကလှဘက်ခန့်၍ ခေါ် စေမည်ဆက်သွင်း သည်မှာ တောက်အိန္ဒစက်ကိုမသွား စေနှင့်၊ အိမ်ရှေ့ဝန်သူရနော်ရထာ ကျော်သူကျော်တို့ကတပ်စုကိုစစ်ကဲကြီး တုရင်သာရကျော်တပ်သို့ ပေါင်း မိအောင်ချီသွား၍ကျိုင်း ရုံး သို့ချီစေ၊ နောက်တခေါက်တပ် တော်ကအာ လျှောက်အထား ရောက်၍မချီမသွား နေလျှင်အိမ်ရှေ့ဝန်သူရနော်ရထာ၊ ကျော်သူကျော်တို့ကိုသွား ၍သတ် စေ၊ သား မယား တို့ကိုလည်း မီး ပုံ၍တိုက်၊ တောင်ပိုင် စော်ဘွား အမတ်အမှုဆောင်ငရေ အောင်စိန်၊ ငကြာတို့က နေမျိုး ကျော်ထင်ကိုဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ နှစ်နှစ် ကျော်သာရှိပါသည်၊ ငဘူး ငပိုက် ငဝါတို့ကိုစစ်ကဲခန့်ထား၍ နေမျိုး ကျော်ထင်သား ငမှိုင်း တို့ကလုလင် စေလွှတ် တောင်း ခံ စေသည်တွင်အစုစု ပေး ရသည့် ငွေ ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော်ရှိပါသည်၊ မိဘုရား သုံး ပါး အသုံး တော် ငွေတနှစ်လျှင်၁၀၀၊ ကန်တော့လက် ဆောင် တော်လာဘက် ချောင်း ပေါင်း ပြင်မှုသာရှိပါသည်၊ နေမျိုး ကျော်ထင်သား ငမှိုင်း ကစစ်ကဲလုလင်တို့စား ယူသည်များ ကိုမခံနိုင်၍လွှတ် တော်မှာ လျှောက်ထား အစစ် တော်ခံကြရလျှင်မင်း မှုတော်ပြင်သာ ပိုကုန်သည့် ငွေကိုစား ယူသူတစုတို့ကပြန်း ပေး စေ ကောက်ချက်နှင့်ရှိပါသည်၊ မိဘုရား သုံး ပါး ပဒေသာပင်တို့း ငွေ ၃၀မှာလည်း ဖြောင့်ချက်နှင့်ရှိပါသည်ကိုမ ပေး မရပါ၊ တောင်ပိုင်း နယ်တွင်တရုတ်ကုန်သည်တို့ကိုယား ပြတိုက်သည်၊ ထား ပြကို ပေး အပ်ရမည် တောင်း သောကြောင့်မ ပေး မအပ်နိုင်၍ ငွေ ၁၂၀ ကျော် ပေး ရပါသည်၊ စုံစမ်း သည်တွင်မှသိ ပေါ်မြို့ သိန္နီမြို့ ကျေး ရွာကထား ပြဖြစ် ကြောင်း ကိုသိ၍လွှတ် တော်မှာ လျှောက်ထား သည်တွင်သိ ပေါ်မြို့ သိန္နီမြို့မှာ တောင်း ၍ရသည့်ထား ပြတို့ကလူ ပေါင်း ၁၄၀ ကျော်နှင့်တရုပ်တို့ကိုတိုက် ကြောင်း နှင့်စစ်ချက်ထွက်ရှိပါသည်၊ တောင်ပိုင်မြို့က လျော် ပေး ရသည့် ငွေ ၁၂၀နှင့်ရိက္ခာတင် ဆောင်၍တပ်သို့ ငွေပို့ စေရာသီ ပေါ်ကျေး ကျောင်း ခန့်ရွာတွင်ထား ပြတိုက်၍ ငွေ ၈၀ ပျောက်ဆုံး ကြောင်း

နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ဝင်စကား ရပ်ကို လွှတ်တော်ကပြီး ပြတ် အောင်စီရင်စေ။

26 April 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံရာဇ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငသာပွင့်ကိုအကြပ်၊ ငပြေ၊ ငကြာအေး၊ ငမွှေး၊ ငရွှေစ၊ ငပေ၊ ငရွှင်၊ ငသာအေး၊ ငဖေါ်တို့လူ ၈၊ ငဖြူကိုအကြပ်၊ ငယ် ၄၀ (အထိန်း) ၁၀ အကြပ် ၅ ပေါင်း ၅၅၊ ငပိုက်ကို သွေးသောက်ကြီး ခန့်တော်မူ၍ ရွှေပြည် သေနတ်အစုအမှုထမ်း ဖြစ်စေထပ်၍ သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း သွဲ့စု တော်မူသည်၊ ကျေးဇူး သစ္စာ တော်မြတ်နှစ်ပါး ကိုစောင့်ယိုရို သေစွာ ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး အမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ။

30 May 1807

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်တရားကြီး နန်းစံ ၂၅ နှစ်ဒသမိမဟာသိသုဒ္ဒိန် ၇၇၅ နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့ နားခံတော်ဘယ ကျော်ထင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

င ရောက်၊ ငဖြူတို့လူ ၈၊ ငတုတ်လှကိုအကြပ်၊ ငယ် ၄၀ (အထိန်း) ၁၀ အကြပ် ၅ ပေါင်း ၅၅၊ ငဝင်းကိုသွေး သောက်ကြီး ခန့်တော်မူ၍ ရွှေပြည်တော် သေနတ်စုအမှုထမ်း ဖြစ်စေထပ်၍သမှတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည်၊ ကျေးဇူး သစ္စာ တော်မြတ်နှစ်ပါးကို စောင့်သိရို သစ္စာ ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး အမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း တရားကြီး ဘုရား နန်းစံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် 6 June 1807 ၇၈၂ ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့လွှတ်တော်တွင်နား ခံတော်ရာဇ နေဘ်ရထာ ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်း တော် မြောက်သစ်တပ်ပြင်လမ်း မရှိစေနှင့်၊ နား ခံ ရာဇ နော်ရထာကို ပြော့ကြီး မှူး အရာ နှင့် မှူး အုပ်ထမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြို့ သာသံကျောင်း သံရွာစား မင်း သမီး သိရိမဗ္ဗာဝတီ လျှောက်ချက် မြေစွန်း စာရေး တို့စစ် မေး ထွက်ဆိုချက်ကို ယောက်၍ မြေစွန်း တော် ကျေး ရွာ မြေ ရေအင်း အိုင်မှာ အခြား ကျေး ရွာ မြေ ရေအင်း အိုင်ကဲ့သို့မဟုတ်၊ အရာ တော်မင်း မြေဖြစ်၍အစု နှင့်လုပ်သား ချတင် စေပြီး လျှင်အစုကိုသိမ်း ခံဆက်သွင်း ရသည်၊ ဆက်စုအင်း စု မြေစုတွင်ရွာစား အင်း စား မြေစား တို့ကို ၁၀ နိုင်တနိုင်နှုတ်၍ ပေး စေ၊ ကျန်သည်ကို မြေစွန်း ဝန်ကဆက်သွင်း စေ၊ အမိန့် တော်မ ဆွေး မရှက်အရှင်း အလင်း ဖြစ်သည်၊ မြေစား အင်း စား ရွာစား တို့စား မြဲထုံး စံအတိုင်း ၁၀ နိုင်၁နိုင်ကိုသာ မြေစု အင်း စုသိမ်း ခံရသည့် ငွေကနှုတ် ပေး ၍ကျန်သည်ကိုအမိန့် တော်အတိုင်း မြေစွန်း ဝန်ကဆက်သွင်း စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဝိမာသ်သုဒ္ဓိဒိန်
30 June 1807
ဂဝ၆ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုဠ်က ရောက်သည့် ဗောဓိပင်၊ ဓါတ်တော် ပိဋကတ်စာပေများကို ရွှေတော် ပြေး စည်တော်စုံနှင့်မှူး တော်မတ်တော်တို့ကြိုပ်မသွင်း စေမည်၊ ပဉ္စင်း သာမ ဏေတို့ကိုမင်းကွန်း ကျောင်း တော်နေစေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဟီ ဟိုဠ်က ရောက်သည့် ဗောဓိပင်ကိုမင်းကွန်း ပုထိုး တော်ကြီး မှာအရင်စိုက်သည့် ဗောဓိပင်နှင့်အနေအထား တော်သင့်အောင်စိုက်စေ၊ သီဟိုဠ်က ရောက်သည့် ပိဋကတ်တော်များကိုဆရာတော်ထံပို့စေ၊ ဆရာတော်ကပြန်၍ဆက်သွင်း စေ၊ လှေသင်း သား လူငယ်တို့စွဲကိုင်ရန် ကာ၊စုကြီး သား ရွှေပြည်သား လူငယ်တို့ဆောင် ရန် မောက်တိုလုပ်စေ။

3 July 1807

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာမိမသည်)
သုဒ္ဓဒိန် ၁၁၆၉ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နာ ခံပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုဠ် ရေခက်ရဟန်း သာမဏေတို့ကိုဆရာတော်ယံပို့၍ ကျောင်း တော်မှာသိထင်း သုံး နေစေ၊ တောင်ဘက်တိုက်လက်ပန်စဉ်ရွာသူကြီး နှင့်လက် ရွေးကြီး ထောင်ကဲ တို့လက်ပန်စည်ရွာ နေငအောင်မြတ်ကျော် ငအောင်မြတ်ထင် ငအောင်ထွန်း ငပါ ငအောင်မြတ်စံတို့ကို လှေသင်း စုမှာထမ်း ရွက်ရကောင်း သည်၊ အသည်မှာ ထမ်း ရွက်ရကောင်း သည်လုဆိုကြသည့်စာရင်း မှုမှာလက်ပန်စည်ရွာသူကြီး က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုဆက်သည့်စာရင်း တွင်အသည်မှန်ပြ ပါသည်အတိုင်း လက်ပန် 1783 စည်ရွာသူကြီး ကရေစေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမသိ)

သုဒ္ဓဒိန် ဂ၁၁ဝ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။ 4 July 1807

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုဠ်ရဟန်း တို့တွင်ပါသည့်စာစုအနက် ဆေး စာ၊ ပိဋကတ်စာတို့ကိုဆရာ တော်က ပြန်၍သွင်း စေ၊ သီဟိုဠ်ရဟန်း သာမဏေတို့ကိုမင်း ကွန်း သို့ပင့်၍ဆန္ဒန်ဆင်မင်း ကိုကြည့်ရှုဖူး မြော် စေပြီး လျှင်တပ်သား လှေတွင်လိုက်သွား စေ၊ တံသာဝတီမြို့ဝန် အရာရှိတို့က တော်သင့်သည့်သင်္ဘောတွင်တင်ပို့ စေ၊ စစ်ကိုင်း မင်း သမီး တော် ချည်ပါရွာစား မင်း သမီး သေလွန်ရာမှာသဂြိုဟ်ခမ်း ကိုသွင်း ချက်အတိုင်း သင့် ပြီ၊ သဂြိုဟ်ရမည့်အရပ်မှာစစ်ကိုင်း အိမ်အနောက် တောင်သစ်တပ်အတွင်း သင့်ရာ တွင်သဂြိုဟ် စေ၊ သံ တော်ဆင့်စည်သူနန္ဒ ကျော်ထင်ကိုမနုဖြူမြို့စား ဝန်ခန့်၊ ရွှေပြည် သေနတ်မှစ၍အစုသား လူငယ်တို့ကို ကျွေး ရန်ဆန်မှာကို တော်ထဆန်ကို ထောင်ကျင် က ထောင်း စေ၍ကျိုဝန်ကသွင်း စေ။ သွေး သောက်ကြီး ရာ၄မှာထား သတ္တလတ် ဝါး ပတ်ခံတွင် ငွေကွပ်စွဲကိုင် စေရန်အိမ်လုပ်၍သွင်း စေ၊ အကြွပ်၃၅၀၀မှာ ထား အိမ်နက်၁စီ၊ လှံ၁စီ ပေး အပ်စွဲကိုင် စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသါဓိမာသ်သုဒ္ဓ
6 July 1807
ဒိန်ဂ၁၂ ဝါခေါင်လဆန်း ၂ရက်နေ့နား ခံဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ရခိုင် လေး မြို့ရှိ မြန်မာတို့ကိုလက်နက်ကိုင်အသိမ်း အရုံး ခန့်ထား မည့်စာဆက်
သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရခိုင် လေး မြို့ရှိ မြန်မာတို့ကိုလက်နက်ကိုသိမ်း ရုံး မည်
မှာစုကြီး ယောနတ်မှစ၍ မည်သည့်အစုအငန်း အမှုထမ်း သား မဆိုမြန်မာနှင့်စပ်
သမျှကိုတအိမ်တ ယောက်ခန့်ထား သိမ်း ရုံး ၍အမိန့် တော်အတိုင်း စီရင်ခန့်ထား
စေ။ ရခိုင်နှင့်စပ်သည်ကိုတအိမ်တ ယောက်မျှထား ရာမပါစေနှင့်၊ အမိန့် တော်
ကိုမတည်ရခိုင်တို့ကိုခန့်ထား သိမ်း ရုံး ၍ ခေါ်ခဲ့လျှင်အဆုံး စီရင်ရမည်၊ ပုဏ္ဏား
ဝန်ကမြို့စုတိုက်စု ကျေး ရွာရှိပုဏ္ဏား တို့ကိုသိမ်း ရုံး စေအမိန့် တော်နှင့်သိမ်း ရုံး
ခေါ်ငင်ပြီး ကိုး ပါး ပုဏ္ဏား ၊ နှစ်ဆယ့် လေး ပါး ပုဏ္ဏား တို့ ဆွေမျိုး ပေါက် ဘော်
ငအူ ငသို ငအိုတို့နှင့်လူ ၂၀ ကျော် ရွှေဘ ဝါး တော် အောက် ရောက်သူကိုစလွယ်မ
တင်ရရှိပါကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ပုဏ္ဏား ဝန်ကသိမ်း (ရုံး)
ခေါ် (ဆောင်)၍ ရောက်သည့်ကိုး ပါး ပုဏ္ဏား ၂၀ ကျော်ကိုသိကြွာ ပေး ဆရာတို့
ကစလွယ်တင်စေ၊ နဝဒေး ကိုယ် တော်ဆင့်ခန့်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဗိမာသည်)
7 July 1807
သုဒ္ဒဒိန်၁၁၆၉ ဝါခေါင်လဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျောက်ဆည်ဝန်သိဒ္ဓိဇေယ ကျော်ထင် သေလွန်ရာမှာ နေရာအလိုက်သဂြိုဟ်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသိဘိမသည်)

8 July 1807

သုဒ္ဓဒိန်ဂ၁၄ဝါခေါင်လဆန်း ၄ရက်နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယခုစာရင်း ဆက်ပေး ကြသည်မှာ ဆက်သင့်ပေး သင့်သူကိုသာ မပေး မဆက်၊ မ
မှန်မကန် ဖွေး ရောဆက်သွင်း ကြသော ကြောင့်စာရင်း မရှင်း မလင်း မငြိမ်
မဝပ်အသည်သူကြီး တို့နှင့်စုရှင်ငန်း ရှင်တို့အ လျှောက်အထား အလုအဆိုရှိကြရသည်၊
သူကြီး ပေး စာရင်း တော်တွင်အသည်ပါသူတို့ကိုအစုကစာရင်း ဆက်ပေး သူတို့မှာ
ပုရပိုက်ဖြူသို့တင်မိ သော်လည်း သူကြီး ပေး ရာတည် စေအမိန့် တော်နှင့်ဖြစ်သည်၊
ပုရပိုက်ဖြူသို့တင်မိသည့်စာရင်း ကိုနှုတ်၍အသည်သူကြီး နှင့်ထမ်း စေ၊ စာရင်း
ပေး သူစု ရေး စုကိုင် သွေး သောက်ကြီး ခေါင်း အဝန်း တို့ကို ၅ ချက်စီရိုက်၊ မြို့
ရွာသူကြီး တို့ကအစုစာရင်း ကိုင်သူ သွေး သောက်ကြီး ရွာသူကြီး တို့က မယူလိုဆိုသူတို့
မှာလည်း သိ တော်မူသာ အောင်အင်း စာရင်း နှင့်ပြုသ လျှောက်ထား ၍အစုမှန်
ပါသည်ကိုအသည်မှန်ပြင်၍အသည်သူကြီး နှင့်ထမ်း စေ၊ အစုအငန်း ကအစုလက်ရှိစာ
ရင်း ဆက်ပေး ရာမပါကျွန်သူတို့မှာလည်း အစုကရ ကောင်း သည်မဆို စေနှင့်၊
(သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ခုစာရင်း တော်တွင်အစုမှန်ပါသည်ကိုအသည်မှန်ပြင်၍အ 1807
သည်သူကြီး သို့ပေး အပ်ထမ်း ရွက် စေ၊ အောက်မား ဝန်အရာလပ်သည်မှာနန်း
ကံ ကျေး ဝန် ရွှေ တောင်နရာကို အောက်မား ဝန်ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်
ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသမိမာသ်သုဒ္ဓိဒိန်
ဂ၁၅ ဝါခေါင်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။ 9 July 1807

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝံသဓမ္မိဇရာဇဂုရုနှင့်စလွယ်တင်တော်မူသည့်ပုဏ္ဏားတို့မှာတန်ဆောင်းတော် ဖွင့်စလွယ်တင်ရာပါသမျှပုဏ္ဏားတို့ကိုစလွယ်တင်ရင်းအတိုင်းဗြဟ္မဏဖြစ်စေ၊ စလွယ်တင်ရန်ပေးအပ်ရင်း နေမျိုး ကျော်ထင်လက်တွင်ရှိသည့်ဂေါရင်း ပုရိုဟိတ်ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ တန်ဆောင်းတော်မှာစလွယ်တင်လူမပါဆွေမျိုး ပေါက်ဘော်ဆို၍ နောက်မှစလွယ်တင်သူဥဖကိုစလွယ်တင်သည်မဆိုစေနှင့်၊ စုရင်း သုဒ္ဒိယမှာထမ်း စေ၊ အရပ်ရပ်စလွယ်တင်ပုဏ္ဏားတို့ကလည်း နောက်ကိုစလွယ်တင်လိုမျှင်သား မြေး မှန်သူကိုသာဆက်လက်၍ စလွယ်ဇင်စေ၊ သား မြေး မဟုတ်သူတို့ကိုဆက်လက်၍စလွယ်မတင်စေနှင့်ရ အောင်ဆင့်ဆိုစီရင်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး)နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသမီမသည် 10 July 1807 သုဒ္ဒဒိန်ဂ၁၆ဝါခေါင်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံစမြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

နန်းကံကျွေး ဝန်ကိုအောက်မား ဝန်ခန့်ထား ဆောင်ရွက်စေမည်မှာ ရဲလှကျော်ခေါင်ကိုနန်းကံကျွေး ဝန်ခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်) 11 July 1807
သုဒ္ဓိဒိန်ဂါရဝါခေါင်လဆန်း ရရက်နေ့နား ခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

စကိုင်း မင်း ကိုအပ် တော်မူသည့်လူငယ်တို့ နေရန်ဝင်း တော်အတွင်း ရွှေပြည် သား လူငယ်တို့ နေသည့်တဲ တောင်တဲ မြောက်သင့်ရာတွင်တဲ ဆောက်လုပ်၍ ပေး ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒဿမိမာသ်)

12 July 1807

သုဒ္ဓဒိန် ဂ၁ဂ ဝါခေါင်လဆန်း ဂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေ ရထာတွင်ပြန် ။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေပြည် သေနတ်မှစ၍ သေနတ်အစုသား တို့မှာလည်း ရွှေဘဒိုး တော် အောက်ချ ပေး သနား တော်မူသည့် မြေတွင်အမြဲအစွဲ နေ၍ထမ်း ရွက်သူ တောတွင်း ကျေး ရွာများ မှာရှိ နေသူတို့စာရင်း ကိုဆက် စေ၊ အသီး သီး ချ ပေး သည့် မြေများ တွင်အစုသား ရင်း လုပ်သည်၊ အခြား အစုသား တို့ကို ချလုပ် စေသည်များ ကိုလည်း စစ်၍စာရင်း ပေး စေ၊ အောင် မြေ လောကပဒ္ဓမပစ္စယာသမန်တလင်း ခင်း ရန် ကျောက်ကို အောင် မြေ လောတဘုရား ရောက်ပဋ္ဌမအထက်ဆဋ္ဌမဘုံကြာလုပ်ရန် ကျောက် ၁၂၃ ကိုနို တောင်မြစ်ဆိပ် ရောက် ရွှေပြည်သား တို့လှည်း တော်ကတိုက်ချ စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ် ဒသာဗိမာသ်)
13 July 1807
သုဒ္ဓဒိန် ၁၁၆၉ ဝါခေါင်လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တီမိသာလ စော်ဘွား နှင့်မိုး မောက် စော်ဘွား ပခွန် စော်ဘွား တို့ကိုသဿမေဓ ငွေ တော်က တော်သင့်အောင်သနား တော်ခံစေ၊ သံချက်ဝန် ရွှေ တောင် လှစည်သူကမင်း စံ လှေ တော်မှာ ငရှမ်း အိုကိုပဲ့နင်း ငထွန်း သာကိုဦး နေခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော် ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငရှမ်း အိုကိုပဲ့နင်း ငထွန်း သာကိုဦး နေခန့်ထား ဆောင်ရွက် စေ၊ မော်တုံမြို့စား သီရိသုဝဏ္ဏဝတီက မော်တုံမြို့ကိုသနား တော်မြတ်ခံရ၍သိမ်း ရုံး ပါသည်၊ မော်တုံမြို့တွင်သူကြီး မရှိရွာ နေသူကြီး ငယ်တို့ကို မေး လျှင် မော်တုံ မော်ကယ်နှစ်ရပ်သည် မကွဲမပြား (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ 1783 ခု မော်တုံသူကြီး ဆက်သွင်း သည့်နယ်အတွင်း မော်ကယ် ကျေး ရွာပါဝင် ကြောင်း နှင့်ထွက်ဆိုပါသည်၊ မော်တုံ မော်ကယ်နှစ်မြို့ကိုတဝတည်း သနား တော်ခံရပါမည့်အကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား ချက် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ 1783 ခုစစ်တမ်း ထွက်ပုံစံမှား နှင့်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း မော်တုံ မော်ကယ်နှစ်မြို့ကို သီရိသုဝဏ္ဏဝတီကိုသနား တော်မူသည်၊ နယ်ပယ်မှာတဝတည်း ဖြစ်စေ၊ ဆိုသာနှစ်မြို့နှစ်နယ်သီး ခြား စီရင်မြဲသီး ခြား စီရင်ကြ စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမာသ် သုဒ္ဒဒိန် ၁၁၆၉ ဝါခေါင်လဆန်း ၁၂ ရက် 16 July 1807 နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျိုးဖိုး ဓမ္မဗန္ဓုရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကျိုးဖိုး အိန္ဒပုံ့ချိကိုစစ်၍ သွင်း ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမာသည်) သုဒ္ဒိန် ၈၂၃ ဝါခေါင်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နဝါး ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။ 17 July 1807
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တိမ်သာလ စော်ဘွား ကို ဆောင်ရွက်ရန်အခမ်း အနား မှာ ကြေး ဝါ ရွှေရည် ပွတ်၊ မြင်း ကြိုး စီး နှီး သက္ကလပ်နီ၊ သံက ငွေဇာ ဝါ ပြောက်၊ က တောင် ရွှေ ရေး စါမရိုရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား ရွှေ မှောကြိုသက္ကလပ်နီ မွမ်း ၊ ငွေသံ ပတ် ၅ တန် ရင်း ဖျား ရွှေငါး ပတ်ခံတွင်း ၊ ထား အ ဆောက် ငွေ ပိန်း ၊ ရွှေသံမှုရာခွံတစ် လုပ် ဆောင် စေ၍သနား တော်ခံ စေမည်၊ ကြေး နီပုရပိုက်နှင့်လည်း နေလအ ခေါ်အဝေါ်အမှတ်အသား ရတနာသုံး ပါး ဂုဏ် ကျေး ဇူး ပဋ္ဌသိတရား ငါး ပါး ကို ရေး သား ပေး အပ်မည်၊ မိုး မောက် စော်ဘွား ၊ ပခွန်း စော်ဘွား တို့ကို တွမ်း ခွက်လဘက်အိုး ၊ တ ကောင်း ပိတ် ငွေ ထွေး အင်ထား တု ပြောက်ထီး နီ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရမှင့်ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇာ ဝါ ရေး နင်း နှင်း သိပ်အိမ် မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာ ဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ စါမရိုရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံ ငုံ ရွှေ ပိန်း လုပ်၍ စီး နင်း ဆောင်ရွက် စေ၊ သနား တော်ခံ စေမည်သွင်း ချက် အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မိုး မောက် စော်ဘွား ၊ ပခွန်း စော်ဘွား တို့မှာ မိုး မောက် စော်ဘွား ကိုမိုး မောက်သိုစင်ဘွား ၊ ပခွန်း စော်ဘွား ကိုပခွန်း သိုစင်ဘွား ဘွဲ့သနား တော်ခံ စေ၊ ထန်း ရွက်နှင့် ရေး ၍အပ်။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာ ဗိမာသ်) သုဒ္ဒဒိန် ဂ၂၉ ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှုး တွင်ပြန်။ 23 July 1807
(ရွှေ တောင်း သုတေသန)

ပုံ့ချီသိဂိုငရာတို့ကိုပုခန်း မင်း မှာစာ ရေး ကြီး အရာနှင့်ခန့်ထား ထမ်း ရွက်
စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မိုင်း ဆည်စိုးတူမိုး မှည်း မြို့ဝန်မိုး မှည်း ဗိုလ်
မှူး တို့ကကျိုင်း ရုံး ကြီး မြို့အ ကြောင်း အရာတို့ကို မေး မြန်း ရာတရုပ်ကပိုင်သည်
ကျိုင်း ရုံး ကြီး မရှိ ကြောင်း နှင့်ဗန်း မော်မြို့ဝန်သို့အထက်က ပေး လိုက်သည့်စက္ကူ
အိတ်ပါစက္ကူစာ ၂ စောင်ကိုမိုး ရေမထိ စေရလုံမြဲ အောင်ဗန်း မော် စော်ဘွား
နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာက စေလူတို့တွင် ပေး အပ် ဆောင်သွား စေ၊ စက္ကူစာ
တွင်ပါသည့်စကား အရ တောက်၍အကျိုး တော်နှင့်ရှည်စပ်ရာမိုင်း လည်စိုးတို့ကို ပြော
ဆိုရမည့်အ ကြောင်း နှင့်မှာထား ၍လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေ၊ စက္ကူစာတို့ကိုမ ပျောက်
မပျက် စေရ၊ ထိန်း သိမ်း ၍ နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာပြန်သည်ကာလ ရွှေဘဝါး
တော် အောက် ဆောင်ယူခဲ့စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာမိမာသိသုဒ္ဒ
24 July 1807
ဒိန် ဂ၃၀ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နာ း ခဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကလေး မင်း သား သတိုး မင်း ရဲနရာသမီး သေလွန်ရာမှာ ပျည်အဘိုး ကမ္ပတ် ရွေထည့်ခါသါ ရွှေ မှောကြံနှင့်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာ ဓိမဘည်)

26 July 1807

သုဒ္ဓဒိန်ဝ၃၂ဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော်ရရက် နေ့နာ၁း ခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငသူကိုပြည်မင်း က ရွှေဘဝါး တော် အောက် ၃ ရက်နှင့်အ ရောက်အကျည်း ခေါ်ယူ၍ ပေး အပ် စေ၊ ပြည်မြို့တွင် ငသူကဆီး တား သည့် သေနတ်ဆက် ရွှေဆက် လှေ များ ကို မ ဆီး မတား မနှောက်မရှက် စေနှင့်၊ အထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ကင်း က ပန္နာလက် ဆောင်စစ်ဝတ် ရေး စား ကင်း စား ခွန် ကြေး ငွေမတောင်း မခံ စုန်ဆန်သွား လာ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ် စေ၊ မင်္ဂလာ လေး သင်း အဝကိုး သင်း ပြည် လေး သင်း အောက်မား တော် များ နှင့်တ တောင်း မြို့ ကျေး နေ ဝင် လုံ တော ရပ်က အောက် ငင် ခဲ့သည့်အတိုင်း ၅် ကျော်ဆင် တော်ကို ရွှေမြို့ တော်ကျုံး မှာ အိမ် ရှေ့မင်း ကြပ်မ၍ ကြော့ဘမ်း ဖြ ကြော့ဘမ်း စေ၊ ဆင်ဝန် အောက်မား ဝန် တို့ကိုလည်း လိုက် စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမာသ်) သူဒ္ဒဒိန် ဂ၃၃ဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ဂ ရက် နေ့နား ခံ စေယ နေ ဘုရားထာ တွင် ပြန်။ (27 July 1807)
(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဇရွံ့မြို့စား သီရိရာဇာမဟေ သေလွန်ရာမင်း သမီး ကိုသင်္ဂြိုဟ်သည့်စာတမ်း တွင် ထီး ဖြူသံလျှင်း ပျည်၄ ထောင့်ရွှေ ညောင်ရွက် ကျောက်စီများ ကိုနှုတ်၍ကျန်သည့်အခမ်း အနား များ မှာစာတမ်း ထွက်အတိုင်း သင်္ဂြိုဟ်စေ၊ သင်္ဂြိုဟ်ရန်အခမ်း အနား များ ကိုယခု နေ့ညပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ သင်္ဂြိုဟ်ရပ်မှာမင်း ထွန်း အနော်ဘက်သဲဖြူရောင်း မြောက်ကျိုဝန်ကိုသင်္ဂြိုဟ်သည့်အရပ်တွင်သင်္ဂြိုဟ်စေ၊ ဇရွံ့မြို့စား သီရိရာဇာမဟေ သေလွန်ရာအခမ်း အနား မှာအထက်အမိန့် တော်ရင်း တွင်သံလျှင်း ကိုတိုး ၍သံလျှင်း နှင့်သင်္ဂြိုဟ်စေ၊ ဇရွံ့မြို့စား သေလွန်သည့်အခမ်း အနား မှာထီး ဖြူ၂စင်း ထည့်၍သင်္ဂြိုဟ်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)
28 July 1807
သုဒ္ဓဒိန်၀၃၄ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စာရေးကြီး လက်ဝဲဇေယသူ မယား သေလွန်သည်မှာ ဒူး နေရာတို့ သေလျှင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ်စေ၊ ဝန်အိမ်ကသမ္ဗန်ကိုယူ၍သမ္ဗန်တော်များ နှင့်အတူထား စေ၊ မင်းမိဘုရား ထား တော်သမီး တော်တို့သမ္ဗန်များ ကို ရေကြီး လျှင်မင်း တွန်းဘက်မှာ မထား စေနှင့်၊ နန်း တော် ရှေ့မြစ်ဆိပ်မှာထား စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဝိမာသ်)

29 July 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၈၃၅ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆရာ တော်ကသီဟိုဠ်ရဟန်း တို့တွင် ပေး ရန်ကျမ်း စာမှာ တတိယပုဏ္ဏ၊ သဏ္ဍမအ ကြောင်း အရာ မပါကျန်သည်၊ တည်း ၍ ပေး စေ၊ ငမှိုင်း ကို ခြေချင်း ခုဆင့်နှင့် အကျည်း ထား ၊ ငမှိုင်း ကိုနတ်ကို စေ၍ ခပ် စေသည်၊ လက်နှင့်ယူ၍ ခပ်သည်၊ မန္တန် ကြောင့်ဖြစ်သည်ကို ပေါ် အောင် ရိုက်၍ စစ်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာ ၁ ဓိမာသ်)

30 July 1807

သုဒ္ဓဒိန်ဂ၃၆ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျော်သူ ကျော်ခံငပါနောက်ကိုမိုး နဲ့ဗိုလ်များ ကအာကျည်း ယူ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လာစေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး ဘုရား နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဝမိ 31 July 1807 မာသ်သုဒ္ဓဒိန်၁၃ရဝိခေါ်လပြည့်ကျော်၁၂ရက်နေ့(နား ခံစ မြောင်များ ထွင်ပြန်)။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုဠ်သို့ ပေး ရန် ဝုရပိုက်ဖြူစာတွင်ဖြည့်သွင်း ရန်ဆရာ တော်ကသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ပေး မှာသည့်ပုရပိုက်ဖြူစာလက်ခံကိုလည်း ကူး ၍သွင်း စေ၊ ကျော်စေတီ တော်မှာ ဒုတိယပဉ္စယာမှာ ၍လုပ် ဆောင်ပြီး သမ္ဗုလက်နား ကျောက်ဝမ်း စာ ကျောက်များ ကိုစကိုင်း အောင်မြေ လောကတုရား ရောက် လှေနှင့်ငှါး ၍သယ် ပို့စေ၊ အခ ငွေ တော်ကိုအတွင်း တော်မှာထုတ်၍ ပေး ။

(ဆန္ဒြန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်) သုဒ္ဓဒိန် ၁၁၆၉ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ စေယ နေ့ဂိုရတာတွင်ပြန်။ 2 August 1807
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့သို့ပေး မှာရန်စာ မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့က ကျော်မင်း မှူး မတ်တို့သို့ပေး မှာစေရန်စာများ ကိုစီကုံး ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ သမ္ဘန် တော်များ ကိုရေသို့ချရန်မြစ်နား ရောက်လမ်း ကိုလျှောက်၍တူး စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဗိမာသ်)

4 August 1807

သုဒ္ဓဒိန် ဂ၄ာ တော်သလင်း လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဦး ရီး တော်သမီး မိနှင်း စိုကမိဘတို့ပိုင်လင်း ဇင်း တောင်လက်အလစ် တော
လယ်ဘဲ့လင်း ဇစ်း တောလယ်၂ဝဲကို မိဘတို့မရှိ နေ့ဘက်ညီအမလုပ်စား ပါသည်၊ အမ
သေကအရာ တော်သိမ်းဆည်း ရာပါပါသည် အသနား တော်ခံ၍လုပ်စား ပါရမည့်
အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အလပ် တောလယ်ဘဲ့လင်း ဇင်း
တောလယ်၂ဝဲကို မိနှင်း စိုကိုသနား တော်မူသည်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် သာဓိမသည်)

6 August 1807

သုဒ္ဒိန်ဂ၄၃ တော်သလင်း လဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ရာဇ နော်
ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

မုံ့ရွာစား မယား ကိုအကျည်း ထား၍စစ်၊ ငစိုကိုလည်း ထပ်၍စစ်၊ ကသည်း ပြည်သို့အမိန့်တော်ပြန်ခန့်ထား သွား စေသူတို့ နေ့ရက်အရှည် မပြန်မရောက်ရှိသည်၊ အရှည်အကြာ နေ စေရမည် မဟုတ်၊ အမိန့်တော်ကိုဘတ်ပြန်ပြီး လျှင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လှာ စေ၊ ဇူပရာဇာကိုကြပ်မ၍ ပို့စေသည့်တပ်မှူး စစ်ကဲအမှုထမ်း တို့ကိုလည်း ပြန်လာ စေ၊ ဇူပရာဇာနှင့်ကသည်း စော်ဘွား မှူး မတ်တို့ကလည်း ကသည်း ပြည်သို့သွား စေ၊ ကသည်း စော်ဘွား ညီအစ်ကိုသင့်လျှင်သင့် လျှောက်မသင့်လျှင်မသင့် လျှောက်အကြောင်း အရာရှိသမျှကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်လှာ စေ၊ ပန်ဆိုင် ဩည်လုံ မောရန်တို့ကိုတိမ်သာလစစ်ကဲခန့်ထား၍ တိုက်တော်က သေနတ် ၂၀ ထုတ် ပေး စွဲကိုင်အုပ်ထိန်း စေမည်၊ တိမ်သာလ စော်ဘွား သါး အဒူလနှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည့် တောင်စား ပေါ်မိုင်တို့ကိုလည်း သဒါ နောင် စော်ဘွား နည်း သဗ္ဗာ တော် ပေး ၍သနား တော်မြတ်ခံရသည့်အစိုး အနင်း အဆောင်အရွက် များ ဂုံသနား တော်ခံ စေပြီး လျှင်စစ်ကဲတို့နှင့်အတူပြန်သွား စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဝမိမာသ်)

8 August 1807

သုဒ္ဓိဒိန်ဂ၄၅ တော်သလင်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငစို အစစ်ခံချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာသိန္ဒိစစ်ကဲဥစ္စာ ရွှေငွေများ နှင့်မယား မိဘုတ်ဆုံကိုငစိုခိုး သည်၊ ငစိုနှင့်ခိုး ရဥစ္စာများ ကိုမုံရွာစား လင်မယား လက်ခံဖြစ်သည်၊ သိန္ဒိစစ်ကဲမှာဆုံး ပျောက်သမျှကိုမုံရွာစား ကပေး လျော်စေ၊ င လျှော်တို့မှာလူဆိုး လက္ခဏာငစိုအစစ်ခံသည်သာဖြစ်သည်၊ ချမ်းသာစေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမသ်)

11 August 1807

သုမ္ဘိဒိန် ၈၄၈ တော်သလင်း လဆန်း ၈ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငသူသည်အမိန့်တော်နှင့်ရွှေဆက်သေနတ်ဆက်သွား လာရောင်း ဝယ်စေသည့် လှေစီး တို့မှာအမိန့်တော်အတိုင်း မတည်ရာဇဝတ်တော်ကိုမထောက်မကြောက် မဆီး မတား သင့်သည်ကိုဆီး တား သည်၊ မပြောမဆိုစာပေမပေး မမှာတန် သည်ကိုပြောဆိုပေး မှာသူဖြစ်သည်၊ ငသူနှင့်ငသူသား မယား ဆွေခုနစ်ဆက်ကို မီး လောင်တိုက်သွင်း ၊ သီရိသုသာမာဝတီကိုထန်း တပင်ရှာနှင့်လဲ၍ဇရုံမြို့၊ သီ ရိသုမုဒ္ဒုဝတီကိုတွင်း သင်း တိုက်ထန်း တပင်ရှာကိုသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

13 August 1807

သုဒ္ဒဒိန်ဂ၅၀ တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အမြောက်စိန်ပြောင်း သေနတ်လက်နက်အစုအငန်း ဖွဲ့ဘက်စည်း ကြပ်တော်မူသည် မှာအခွန့်ရှည်စွာဌာဝရအကျိုး တော်ရှိမည်ကို ထောက်တော်မူ၍ဘွဲ့တော်မူသည်၊ သွေး သောက်ကြီး အကြပ်ငယ်သား တို့တွင် သွေး သောက်ကြီး ကိုအကြပ်ရို့ သေရမည်၊ အကြပ်ကိုငယ်သား ရို့ သေရမည်၊ သို့မှလူကြီး အာဏာလူငယ်မှာ ခွဲရပ်၍ ဗိုလ်မှူး စစ် ကဲတို့ဆင့်ဆိုရာအမှု တော်ကိုစွန့်စား ထမ်း ရွက်ကြမည်ဖြစ်သည်၊ ဖွဲ့တော်မူသည့်အစု စေ့အောင်အမိန့်တော်ပြန်၍အသီး အသီး ထိန်း အုပ်စီရင်ကြစေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာမိမာသ်)

17 August 1807

သုဒ္ဒဒိန် ဂ၅၄ တော်သလင်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံဘယ် ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျီစိုး ဓမ္မဗန္ဓုလျှောက်ချက်စစ်ကြောချက်နှင့်စာဆက်သွင်း သည်မှာကျီတော်ရှိဆန်ကိုရောင်း ချသုံး ဆောင်ရန်ရှိသော်လည်း အတွင်း ဝန်မှာအစီရင်ခံ၍သုံး ဆောင်ရမည်ဖြစ်လျှက်အစီရင်မခံ၊ အလျှောက် ရောင်း ချသုံး ဆောင်သည်၊ ကျီဝန်ကိုသွင်း ချက်အတိုင်း စီရင်သင့်သည်၊ တကြိမ်တခါသာဖြစ်သည်ကို ထောက်၍ ချမ်းသာစေ၊ ကျီစိုး အိန္ဒပုံရှိမှာကျီဝန်ဆင့်ဆိုချက်နှင့်မင်း မှုတော်ရှိရာ ရောင်း ချသုံး ဆောင်သည်ဖြစ်သည်၊ ရာဇဒဏ်လွတ်စေ၊ တိမ်သာလ စော်ဘွား တို့ကိုရပ်ရွာပြန်စေ၊ ဗန်း မော်မြို့ဝန်ကိုလည်း ဗန်း မော်မြို့သို့ပြန်စေ၊ တိမ်သာလ စော်ဘွား တို့ကျေး ရွာ တော တောင်များ တွင်ရှိသည့်ပိန်း ချည်ပိန်း နက်ဂမုန်း မျိုးနနွင်း မျိုး ဆေး မျိုး ရသမျှကိုဗန်း မော်မြို့ဝန်ကယူပြီး လျှင်ရှင်အောင်စိုက်ပျိုး၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လှာစေ၊ မြိတ်ဝန်အရာရှိတစုတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက် လှေစီး ပရင်ငထော်မှတ်အစစ်ခံချက်များ ကို ထောက်၍ ဂီတာ စော်ဘွား အကြောင်း အရာပရင်ငထော်မှတ်နှင့်စကား ပြောဆိုရင်း ရှိသည့်အတိုင်း ဂီထာ စော်ဘွား နှင့်ပြောဆိုသင့်စကား ကိုဆက်လက် ပြောဆိုစေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမသ်)

သုဒ္ဒဒိန်၀၅၅ တော်သလင်း လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး ရာဇ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

မင်းကွန်း ရွှေမြို့တော်စကိုင်း အဝ ပင်းယမြို့နယ်လေး ရပ်ဆိပ်ကမ်းများ ကိုတောတွင်း ကျေး ရွာကမဲပုဆိုး ကျရောက်သည်များ မှာအသွယ်သွယ်အဝဝမ ရောင်း မဝယ်ကြစေနှင့်၊ ရွေး နှုန်း ပေါက်ရာဒိုင်း ဝန်ကတဝတည်း ရောင်း ဝယ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဝိမာသ်)

19 August 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၈၅၆ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြည်မင်း ထမ်း သေ့မှာတကြိမ်တခါဖြစ်၍ချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ သေ့နှင့်သား မယား တစုကိုအကျည်း ကလွှတ်၊ မဟာသဏ္ဍရ ဇေယအစုမှစ၍အစုသား တစုတို့ကိုပြန်ရန်အမိန့်တော်ကိုစီကုံး ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆန္ဒနီဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၂၅နှစ်ဒသာမိမာသ်သဒ္ဒိန် ၁၅၇ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။
20 August 1807

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

လူတို့အသက်တသိန်း နေသည့်ကာလဘုရား ရှင်သက်တော်ရှစ်သောင်း၊ လူတို့အသက်တရာ နေသည့်ကာလဘုရား ရှင်သက်တော်ရှစ်ဆယ်သာ၊ ပွင့်တော်မူကုန်သမျှဘုရား ရှင်တို့သက်တော်တမ်း ဖြစ်သည်၊ သက်တော်ရှစ်သောင်း ရှည်သည်ဖြစ်စေ သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှည်သည်ဖြစ်စေကျွတ်တန်း ၂၄ သင်္ချေနှင့်တူ ငွေ ဖ ဝ ဗိုလ် ခြေတ သိန်း ကျွတ်မြဲ ဓမ္မာဘာသ တောက မယုတ် မလွန်ကျွတ်တမ်း လည်း တညီတညွတ်တည်း သတ္တဝါတို့အကျွတ်ရကုန်သည်။

(ဆန္ဒနန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဝိမာသ်)

21 August 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၈၅၈ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး တွင်သည့် အတိုင်း ဆရာတော်တို့ထံ ဝန်ထောက်တို့က မှာရမည် ရှေ့တော်တွင်အဝ်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နှဲ့မှတ်သင်ရန် ငွေ တောင် ပေါ်ထင်ကစာရင်း ဆက်သွလက်ဝဲရွာ နေငမြွတ် အေး၊ ငရွှန်း ၊ ချောင်း တောင်ရွာ နေငတံ ပေး သား ငရှမ်း ဓိအေး မောင် ငသွှင်း ၊ ငွေ တောင်သွန့်သား ငရွှေပုတို့ ၅ ယောက်ကိုအခြား ကမ ခေါ် မချမ နှောက်မရှက် စေနှင့်၊ နှဲ့မှတ်တတ် အောင် ငွေ တောင် ပေါ်ထင်ကျွန်သင် စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမသည်)

21 August 1807

သုဒ္ဒဒိန် ၈၅၈ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေး ကြိုး သား တို့ကိုဘွဲ့ရင်း စာရင်း နှင့်တကွစစ်မေး ချက်သွင်း ချက်တွင်ဘွဲ့ ရင်း စာရင်း နှင့်မညီဘွဲ့ တော်မူသည့်ကာယခုတိုင်ထမ်း ရွက်ရှိသူ ၁၄ မှာ မမှန်သည့် စာရင်း ကိုသိမ်း၍ မှန်သည့်စာရင်း ကိုသွင်း ၊ အတိတ္တာတို့တစုကိုစလွယ်တင် တော်မူရာတန် ဆောင်း သို့မပါ ဆွေမျိုး ပေါက် ဘော်ဆို၍ နောက်မှစလွယ်တင်လူ ၃၆ ကို စလွယ်တင်သည် မဆိုစေနှင့်၊ စုရင်း သုဒ္ဓိယမှာထမ်း စေ၊ အမိန့်တော်ပါသည်မှာ ၃၅ အနက်စလွယ်တင် တော်မူသူတို့သား မြေး မှန်သူ ၁၉ ပါ ကြောင်း နှင့်ပုဏ္ဏား ဝန်ကဠိုးသံ တော်ဦး တင်သည်၊ သား မြေး မှန်လျှင်ဆက်လက်၍ စလွယ်တင် စေ၊ အမိန့်တော်နှင့်ပင်ဖြစ်သည်၊ ၁၉ ပုဏ္ဏား တို့မှာ စလွယ်တင်သည့်အတိုင်း ဗြဟ္မဏဖြစ် စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

24 August 1807

သုဒ္ဓိဒိန်ဂဇော တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံဘထ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငပါနောက်ကိုမိုး နဲတွင်အဆုံး စီရင်စေ အမိန့်တော်ပါသည်မှာ မိုး နဲတွင်မစီရင်စေနှင့်ဦး ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်အကျည်း ယူစေ၊ ငပါနောက်အုပ်ချုပ်သည့်တပ်ကိုစစ်ကဲကြီး တုရင်သာရ ကျော်ကအုပ်ချုပ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခဝ်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

25 August 1807

သုဒ္ဒဒိန် ဂ၆၂ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ရရက် နေ့နား ခံပြော ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စကိုင်း မြို့နေနန်း စည် လှေစီး ငကျော် လှော်ချက်ကို ယောက်၍အမိန့်တော်စာ ချွန်တော်နှင့်သွား သည့် လှေပြင် ကျောက်တလုံး ကင်း တော် အောက်မြို့ရွာများ တွင် စုန်ဆန်သွား လာ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်ကြသည့် လှေများ မှာ ငကျော်ကို လှေ အုပ်ခန့်ထား၍မြို့ထွက်ကင်း စာကို ငကျော်ကဆိုင်ရာခံယူ ပေး စေပြီး လျှင် ကျောက် တလုံး ကင်း အစောင့်အနေတို့ကစစ်ဝတ် ရေး စာပန္နာလက် ဆောင်မတောင်း
1783
မယူ စေရ၊ကင်းခွန်ကို (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခု စစ်တန်းထွက်အတိုင်းဆိုင်ရါပေးချိန် ဆောင် ရွက် စေမည်ငကျော်ကလည်း တနှစ်လျှင်ပြန်ပြီး ယမ်း ချိန် ၁၀၀၀ ခဲချိန် ၁၀၀၀ ဆက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓ
27 August 1807
ဒိန် ၀၆၄ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဓညဝတီမှာ ရနိုင်မင်းတို့လက်ထက်ဘွဲ့အမည်နှင့် ဆေးဝါး ပေးကမ်း ရသည့်ရနိုင် ဆေးသမားတို့ကို မြို့စာရေး ဟောင်း သီရိစည်သူက စာရင်းတင်စေ၍ ရွှေဖဝါး တော်အောက် ခေါ်စေ၊ ဓညဝတီမြို့ရှိ ကျောက်ဆစ်သမား ပန်းဂံတတ်ရနိုင်ကု လားကရားစားနှင့် ကျောက်ဆစ်ပန်းဂံတတ်သူတို့ကိုလည်း ရွှေဖဝါး တော်အောက် ခေါ်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

28 August 1807

သုဒ္ဓဒိန်ဂ၆၅ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဓညဝတီမြို့အနောက်မြောက်ကျောက်လှေခါး ဝေသာလီမြို့မှာ တောချုံသစ်ပင်ရှိ သည်များကိုခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းပြီး လှိုင်မြို့ရွာဖြစ်အောင်ပြုစုနေထိုင်ရမည့်အ ကြောင်းနှင့်ဓညဝတီမြို့ဝန်သို့မှာ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

29 August 1807

သုဒ္ဒဒိန် ၁၁၆၉ တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့နား ခံပြော်ကြီး မှူးထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ကျွဲဝန်မင်း ကျော်ရွှေထောင်ကအကျိုး တော်ကိုဆောက်၍အုန်လွှတ် မိုးကြိုး ပစ်
နတ်မောက်ဆည်တော်များ မှာထားဝရအခွန့်ရှည်စွာနိုင်ခန့်လုံခြုံအောင်ဆည်
ကြီး ဆည်စေအမိန့်တော်အတိုင်း ထိန်း သိမ်း စောင့်နေရမည်၊ ရွာဟိုင်း စား
သား ဗညား သေညီကိုအထက်ခန့်ထား ရင်း ငကြို၊ ငခွေး တို့နှင့်ဘက်၍ဆည်ကြီး ခံ
ဆည်တော်မှာအထက်နေရင်း အိမ်၅၀နှင့်ရွာဟိုင်း စား အုပ်စုလူတို့ကိုလည်း ဆည်
ထိန်း ဆည်စောင့်ခန့်၍ကြည့်ရှုထိန်း သိမ်း စောင့်နေစေ၊ အထက်ပိုင်း အခြား
ပေး အပ်တော်(မူ)သည့်ဆည်တော်နယ်မြေကိုလည်း အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း
ကျေး ရွာဖြစ်ပွါး အောင်ပြုစု၍လုပ်စား နေထိုင်ထမ်း ရွက်စေ၊ ကျော်စည်တိုက်
ဝန်တိုက်စာရေး ပယ်ရှင်နယ်ရှင်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကမနှောင့်မရှက်စေနှင့်။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဝိမာသ်)

1 September 1807

သုဒ္ဒဒိန်ဂ၆၉ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၁၄ရက်နေ့နား ခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လိုင်မင်းသား သီရိဓမ္မရာဇာကသနား တော်မူသည့်ရတနာထမ်း စင်သား ၁၂ ရလူတို့ကိုကြိုး တိုင်း ကြိုး တာ ချ ပေး သည့် မြေအတွင်း ဝဲကြီး အင်း တင်ကြီး သေ အင်း ကိုပန်း တိမ် ခေါင်း ပညာနန္ဒ ကျော်တို့ကိုအင်း စား သနား တော်မူသည်၊ အင်း နှစ်အင်း မှာ ရေပိုး ရေမွှား အခွန်ကိုအင်း တိုင်လုပ်သား တို့မှာ ခံယူသည့် ပြင်ရတနာထမ်း စင်အစုရင်း နောက် တောင်လုံး လှေထမ်း လူတို့ကိုချ ပေး ရင်း ကြိုး တိုင်း ကြိုး တာ မြေအတွင်း စပါး အသီး အခွန် ပေး ရမည် တောင်း ခံ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ရတနာထမ်း စင်သား တို့ကို ပေး ချသနား တော်မူသည့် မြေအတွင်း အင်း စား ရှိသင့်သည်မဟုတ်၊ အင်း စား တို့ကိုနှုတ်၊ ပန်း တိမ် ခေါင်း တို့မှာအခြား သင့်ရာလဲ၍အသနား တော်ခံ စေ၊ ရတနာထမ်း စင်သား ရင်း လိုင်မင်း သား တောင်လုံး လှေထမ်း လူတို့ကိုချ ပေး ရင်း အတိုင်း တဝတည်း လုပ်စား ထမ်း ရွက် စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဝိမာသ်)

2 September 1807

သုဒ္ဓဒိန်ဂရဝ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တရုပ်ကုန်သည်တို့ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကို ထောက်၍တတိုင်း တပြည်ကလာ ရောက်သည့်တရုပ်ကုန်သည်တို့အမှုဖြစ်သည်၊ နေ့ရက်မရှည်မကြာ စေနှင့်ပြီး ပြတ်အောင်စစ်ကြောစီရင်စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓ

4 September 1807

ဒိန်ဂရ၂သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေ့ရက်နှစ်လဥပုသ် ပဝါရဏာ ဝါဆို ဝါကပ်အခေါ်အဝေါ်အမှတ်အသား အသုံးအဆောင်များ မှာလည်း နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ကျော်ပုံတော်ဗေဒင်အဓိမာသ်နက္ခတ်များ ကိုပြသတော်မူသည်ကိုနား လည်သူမရှိမသိမတတ်နိုင်ကြဖြစ်သည်၊ နားလည်သူမရှိမသိမတတ်နိုင်ကြဖြစ်ကလည်း နောင်ကာလအရှည်အမှန်အကန် ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား သုံးဆောင်နိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ ပုံတော်ဗေဒင်အဓိမာသ်နက္ခတ်များ ကိုစွဲလမ်း၍ မခေါ်မဝေါ်မမှတ်မသား မသုံး မဆောင်ကြစေနှင့်၊ ရှေးအစဉ်ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား သုံး ဆောင်မြဲအတိုင်း ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား သုံး ဆောင်ကြစေ။

4 September 1807

(နန်းစံ ၂၅ နှစ်)သုဒ္ဓဒိန်ဝရ၂၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ရက်နေ့နားခံ ကျော်ထင်ရာဇာသူတွင်ပြန်

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ ဘ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ်၃၉၄/ဇ၊ စာ၁၂၆)

သိန္နီစော်ဘွား အမတ်ငထွန်း ခန်ကိုအကျည်းထား ၊ ပုဂံမင်း လွှတ်သို့မတက်နိုင်မီ
ပုခန်းမင်း ကိုလွှတ်သို့တက်၍ စီရင်စေ၊ အလိုတော်ရှိကျား ငယ်တောင်း မည်သိမ်း
ခေါ်ရာစုကြီး သေနတ်သားတို့ရပ်ရွာတတိမ်း ရှောင်ကြောင်း နှင့်ရွှေနား
တော်ကြား တော်မူသည်၊ တိမ်း ရှောင်သမျှလူတို့ကို သေနတ်အုပ် တွေ့မိအောင်ခန့်
ထား ဘမ်း ဆီး စေ၊ ရွှေးလက်ယာ သေနတ်သွေး သောက်ကြီး စက်ရန်နိုင်မယ်ါး
ကိုပေလေး ခွရွာက ခေါ်ငဲ့ရာလမ်း ခရိုး ကွင်အိမ် ရွှေ့မင်း ထမ်း ရှမ်း ပြည်
မှာနေ အောင်သာဆိုသူ နှင့်လူ ၂၀ ကျော်လုယူလိုက် ကြောင်း ကို သေနတ်အုပ်ကရှိခိုး
သံတော်ဦး တင်သည်။ လုယူလိုက်သူတို့ကိုအိမ်ရှေ့စာ ရေး ကြီး တို့မှာ တောင်း ၊ အစု
အငန်း သား တို့ကိုမင်း ညီမင်း သား တို့ကအကပ်အနိုခံ၍ကျား ငယ်မ တောင်း ရ
ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ကပ်နိုသမျှလူတို့ကိုဆိုင်ရာဝန်၏
ရေး ကြီး တို့မှာ ရ အောင် တောင်း၍ ဘမ်း ။

5 September 1807

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)
သုဒ္ဒဒိန်ဂရုဥသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်တင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျောက်တလုံး ကင်း မှာ ငွေဆက် သေနတ်ဆက်ခဲဆက်ယမ်း ဆက်ရှိ၍ကင်း ခွန် ကြေး ငွေကိုကင်း ကမကောက်မခံ စေရဆိုင်ရာ ပေး အပ်ဆက်သွင်း စေစာချွန် ပေး အပ်ရှိသည်၊ ကျောက်တလုံး ကင်း တွင်အစောင့်အနေအများ အပြား ခန့်ထား သင့် သည်မဟုတ်၊ ကင်း ကိုင်နရာသိမ်ကိုနှုတ်၍ကင်း ဝန်ကင်း စာ ရေး တို့ကလူနှင့် ကျောက်တလုံး ကင်း စား သီရိသူ ကောသာကလူဘက်ခန့်၍လုံခြုံ အောင် စောင့် နေ မှတ်သား ခန့်ထား ကောက်ခံ စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

6 September 1807

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ဒသာဓိမသည်) သုဒ္ဓဒိန်ဂရု၄သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၄ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

8 September 1807

3 September 1807
နှစ်စဉ် ဝါကျွတ်ကန်တော့ကိုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့ ရွှေမြို့တော်လွှတ်
10 September 1807
တော်မှာကန်တော့စေမည်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၈ ရက်နေ့ ရွှေဆင်များနှင့်
အလှူတော်များကိုပြသကြည့်ရှုစေ၍ ဝင်းလေးမျက်နှာပွဲသဘင်ခံစေပြီး လျှင်
17 September 1807
လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့လှူဒါန်း စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြဝတီမြို့ဝန်
အရာရှိတို့က မြဝတီမြို့ရှိမြန်မာကျွန်တော်မျိုးတို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဒသ
ဘာဂဆက်သည့်နည်း တောင်းခံဆက်သွင်း၍ မြို့ရွာတွင်စောင့်နေထမ်းရွက်ပါ
ရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာမြန်မာကျွန်
တော်မျိုးတို့ကိုရနိုင်လေး မြို့တွင်မရှိ စေသင့်ဖြစ်သည်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ကုန်
စင်အောင်သိမ်း၍ ချီသွားထမ်းရွက်စေ။
8 September 1807
(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)
သုဒ္ဓဒိန်ဂရု ၆ သတင်းကျွတ်လွှန်း ၆ ရက်နေ့နာ ခံ ပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်းကြီး မဟာမင်း ခေါင်ကို တော်နေရာ နေတို့နည်း လှော်ကား ဇောင်း
ဝတ်လုံစလွယ်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ဘွဲ့အမည်များ ကိုသနား တော်ခံ၍
ထမ်းရွက်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြေစွန်း ဝန်မင်း လှသီရိကို
ဟင်္သာတမင်း သမီး ဝန်အရာကနှုတ်၊ အတွင်း ဝန် နေမျိုး ဇေယ ကျော်သူကိုဟင်္သာ
တမင်း သမီး ဝန်ခန့်၊ မိုင်း ဆည်စိုးတို့သို့ ပေး ရန်စာ နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာ
သို့ဆင့်ဆိုမှာထား ရန်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ တွင်း သင်း တိုက် မြေစွန်း
အဝင် မြွေ တောင်ရွာ မြောက်ရွာလွတ်လပ်သည်မှာလက်ယာ ရွှေ တောင်ကိုသနား
တော်ခံ စေမည်၊ မဟာဒိန်တိုက်အဝင် ချောင်း ခွ ဆပ်ပြာကျင်း ရွာလွတ်လပ်
သည်မှာ ဇေယ ရွှေ တောင်အသနား တော်ခံ စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

4 September 1807

သုဒ္ဒိန် ၉ ၀ ၆ တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား မှူး ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဂုံစက် ကျော် ခေါင်ကိုသိ ပေါမြို့ဝန်ခန့်၍ မြို့ရွာ စည်ပင် အောင်ပြုစုထိန်း သိမ်း အုပ်
ချုပ်စီရင် စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဗိမာသ်)

9 September 1807

သုဒ္ဓိဒိန် ဖြဝရတန် ဆောင်မှန်း လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံတယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကရင်ဆံတိုလွယ်လုံ စော်ဘွား လျှောက်ချက် (ယူဆောင်)လာလူကရင်တောင်တော စား လင်း ပင် ကျောက် မောက်မင်း သမီး ကျွန်ငစိန်တို့စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကို ထောက်၍လွယ်လုံ စော်ဘွား ကစေသူနှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်စာလက်ဆောင် တော်များ ကိုနှုတ်ယူ၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာ ရောက်ဆက်သစေမည်လွယ်လုံ စော်ဘွား လူတို့ကိုဘမ်း ဆီး ပြုကျင့်သူ စကာ စအဘိုး ဆိုသူနှင့်ပြုကျင့်ရာ ပါသူတို့ကိုအ ကျည်း ခေါ်ယူပြီး လျှင်စစ် ကြော၍ထိုက်ရာ စီရင်မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ငဘဲငယ်သည်အမိန့် တော်အာဏာ တော်ကိုမတည်ဆိုး သွမ်း သူဖြစ်သည်။ ထောင်မှာ ခြေချင်း နှင့်အကျည်း ထား ၊ ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း အဆုံး စီရင်၊ ငဘဲက လေး မှာ ဥစ္စာ ကြေး ငွေများ ကိုမြို့ဝန်အကြီး စာ ရေး ဘဏ္ဍာ စိုး တို့နှင့်တိုက်ဆိုင်၍ စစ်ဦး ၊ လွှတ် တော်တွင်အသုံး စာ ရေး အရာလစ်လပ်သည်မှာ ငသူကိုအသုံး စာ ရေး ခန့်ထား မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

10 September 1807

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာ မိမာ သသုဒ္ဒ ဒိန်ဂရုဂသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

မြိတ်တနင်္သာရီ ထားဝယ် ဟံသာဝတီများ ကဒူး ရည်း သီး ဆက်သည်မှာပြသ တော်မူသည့်ပုံအတိုင်း အရင်အမာကိုမလုပ်မ ဆောင်မဆက်မသကြ သော ကြောင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်အမှည့်အကောင်း မရောက်ဖြစ်သည်၊ ဒူး ရည်း သီး ဆက်သည်မှာလည်း မြို့ရွာကစရိတ် ကြေး ငွေနှင့်ဆက်ကြသည့်အရာဖြစ်သည်၊ နောက်ကိုမဆက်စေနှင့်၊ ရေကျသည်ကာလာကျွန်ကြီး မှာလူ၄၀၀၀၀ နေရန်အိမ်ကောင်း အိမ်နိုင် ရေလွတ် အောင် ဆောက်စေ၊ မှန်စီ ဘောင် တော်မှာအလျင်မိုး သည့်ခဲအုတ်ဖြူဝ်ငယ်သည်အနံတ တောင်ပြည့် အောင်အသစ်သွန်း လုပ်၍မိုး စေ၊ မဟာသီရိသုဓမ္မရာဇာအသက်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်အိမ် ရွှေမင်း စကိုင်း မင်း ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း ပုခန်း မင်း မိုး မိတ်မင်း ပုဂံမင်း တို့ကအသနား တော်ခံချက်အတိုင်း ချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်းကလွှတ်၊ နောက်ကို သေထိုက် သေတန်သူဖြစ်၍ သေစေအမိန့်တော်ရှိ သော်လည်း မြေးတော်စကိုင်း မင်း ကနှုတ်ယူလျှင်ချမ်း သာ စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

11 September 1807

သုဒ္ဒဒိန်ဂရုဠသတင်း လွှတ်လဆန်း ၉ရက် နေ့နာ ခံ ဇေယ နေဘုံရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငဘဲကလေး မှာသနား တော်မူသည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက် ပေါင်း ဝတ်
လုံစလွယ်ဘွဲ့အမည်များ ကိုသိမ်း၍သွင်း ၊ အိမ်မှာလည်း မနေ စေနှင့်၊ ဆင်း စေ၊
ငွေဝယ် လှေထမ်း ကျေး ကျွန်များ ကိုသင့်ရာအထိန်း အသိမ်း ခန့်၍ထိန်း သိမ်း စေ၊
သီပေါမြို့မှာလည်း တော်သင့်သူကို ရွေး၍မြို့ဝန်ခန့်။

12 September 1807

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ဒသာဓိမာသ်)
သုဒ္ဒိန်ဝဂဝသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကနောင်မြို့နယ်တွင်း နေပဲ့နင်း ငအော ငရေး တို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်
အလျှင် ရောက် အောင်လွှတ်ကခန့်ထား၍ ခေါ်စေ၊ ရောက်လျှင်အတွင်း တော်သို့
သွင်း ၊ ရွှေ တော်တွင်ကနောင်မြို့သူကြီး သား ငမြတ် လေး လျှောက်ချက်အတိုင်း မှန်
မမှန်ကိုစစ် တော်မူမည်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ် ဒသာဗိမာသ်)

13 September 1807

သုဒ္ဒဒိန် ဂဂဝသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မျှား တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အောက်မြစ်ငိုး မြစ်စဉ်မြို့ရွာများ မှာမင်း ညီမင်း သား တို့လျှောရှိသမျှကိုလူရှိ အတိုင်း လုပါလျှောပါတစင်း မကျန် ရှေ့ဘဝါး တော် အောက်ဆန်လှာစေ၊ ရေဝက် လျှင်စာရင်း သွင်း ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီးနန်း စံ၂၅နှစ်ဒသဝဓိမသည်)

15 September 1807

သုဒ္ဒဒိန် ၁၁၃ သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငပိုကိုအကျည်းထား၍ ငရွှေပုကိုရအောင်တောင်း ၊ ရာဇာကိုမိုး ကောင်း မြို့အမတ်ကြီး ခန့်၊ ရတနာသိဃ်မြို့ထောင့်စေတီတော်ကန်တွင်း စေတီတော်များ မှာသစ်ပင်ပေါက်ကြောင်းနှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ သစ်ပင်ကို ခုတ်စေပြီး လျှင်နောက်ကိုမပေါက်စေရ၊ သေအောင်သတ်စေ၊ မင်းတုန်း မင်း သား ကိုသနား တော်မူသည့်ခဲတူး ကသည်း တို့ကိုကုန်စင်အောင်မရကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ မရရှိရမည်မဟုတ်၊ အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း စေ့ငုကုန်ငင် အောင်သိမ်း၍အပ်။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဗိမာသ်ယ့ဒွိ

21 September 1807

ဒိန်ဂဂဉသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ငူဝန် ဟောင်း ငကြွက်ကြီး သေလွန်ရာမှာ ပုည်ခါသာ ရွှေ မှောကြိနှင့် သကြိုဟ် စေ၊ နန္ဒဝန်ဥယဉ် တော်မှူး ဥဒိန် ရွှေ တောင် လျှောက်ချက်ကို ထောက်၍ ရွှေတိုက်ဝန် ဟောင်း သား ငမြတ် ကျော် မောင်နှင့်နှမတို့ကလုပ်သည့်လယ်သည်အဘိုး နှင့်ပေး ဝယ်သည့်လယ်ကိုလုပ်သည်ဖြစ်မည်၊ တိုး မွါး၍လုပ်သည်ဖြစ်မည်ကိုစစ်ကြော၍ထိုက်ရာစီရင်၊ ရွှေခွန် ငွေခွန်သံသတ် စေး အခွန် တော်ဆက်လုတို့မှာပတုန်း တံဆိပ် တော်နှင့်အခွန် တော်ကိုဆက်သွင်း ရသည်၊ တပ် တော်သို့ပို့ရန်နွား ဝန်တင်ဆန်ဆား ငပိများ ကိုလည်း ပေး ပို့ထမ်း ရွက်ရသည်ဖြစ်သည်၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့ကလက်နက်ကိုင်မခန့်မထား စေနှင့်၊ လွှတ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာမိမာသ်)

23 September 1807

သုဒ္ဒဒိန်ဝ၉ာသတင်း ကွှတ်လပြည့် ကျော်၆ရက် နေ့နား ခံဘယ် ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေပန်းတံ လှေတော်နှင့်သီရိစည်သူ ကျော်ကိုထား၍ အောက်မြို့အောက်ရွာများ ထွင်သူခိုး ထားပြ လုဆိုး လုသွမ်း တို့ကိုသရဝေါ်ရွာက နေ၍ မည်သည့်အရပ်မှာမဆို ပေါ်ရှိကြား သိရာ တွေ့မိအောင်ဘမ်းဆီး စေ၊ ပြည် သာယာဝတီ ကနောင် ရွှေတောင် မြေထဲ တောင်ငူ ရမည်းသင်း တောင်တွင်း များ မှာမြို့ရွာ နယ်တွင်သူခိုး ထားပြ မဝင်ရောက်စေရလုံခြုံအောင်မြို့ရွာသူကြီး တို့က စောင့်ထိန်း ဘမ်းဆီး စေ၊ သူခိုး ထားပြ ပေါ်ထွက်ဝင်ရောက်၍ မမိမရလျှင်မြို့ရွာသူကြီးတို့ ကိုအဆုံး စီရင်၊ သာရဝေါ်သို့ ရောက်လျှင် ရွှေပန်းတံ လှေတော်ကိုကုန်း မှာ ကောင်း မွန်အောင်တင်ထား စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာမိမာသ်)
24 September 1807
သုဒ္ဒိန်ဂ၉၂သတင်း ဖွတ်လပြည့် ကျော်၇ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး မှုး ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်းစံ မုံတိုင်း ရန်လင်း လှေတော်မှစ၍မြစ်ဂိုး မြစ်စဉ်များ မှာရှိသည့် မင်းညီမင်းသား လှေစုများကို လှေနှင့်မထမ်း စေနှင့်၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့ကို အပ်၍ထမ်း စေ၊ နောင်မြို့ရွာသူကြီး တို့အဆင့်အဆိုမခံ မသင့်မတင့်ရှိ ကြောင်းကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူရလျှင်သင်း တို့တစုကိုအဆုံး စီရင်၊ အောင်မြေသော ကဘုရား မှာ ဒုတိယပစ္စယာဌာပနာ မြေကို ရွှေနန်း တော်တဌာပနာရန်ဓါတ် တော်မွေတော်ဂုဏ်ထုတော်ဆင်းတုတော်များကို အောင်မြေလောတသို့ ရွှေးကြီး လှော်ကား တော်နှင့်တင် ဆောင်ပြီး လျှင်ပွဲသဘင်နှင့်ပို့ စေ၊ မညဝတီ ရမ္မာဝ တီ ဒွါရာဝတီ မေဃဝတီ ရခိုင်လေး မြို့ရှိကို တော်ရှိစပါး တော်များ သည်ရှည် ကြာ၍ ရှိသည်၊ စပါး ဟောင်း ကိုသင်္ဘောယမ်း နှင့်ထပ်လဲ စေ၍ယမ်း ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သွင်း စေမည်၊ ကျို တော်များ လည်း နှစ်စဉ်သွင်း မြဲစပါး တော် ကိုအသစ်သွင်း ထား စေမည်သွင်း ချတိအတိုင်း စပါး ပေါ်များ သည်ဖြစ်သည်ကို တော် စပါး ဟောင်း နှင့်စပါး သစ်ပါ တော်သင့် အောင်အသုံး တော်အလို တော်ရှိရာခဲ ယမ်း မီး ကျောက် သေနတ်များ နှင့်ထပ်လဲ စေ၊ သိဂိုစည်သူ**ကျော်ကိုရေကင်း**ဝန်ခန့်၊ ရေကင်း ဝန်တို့စီရင်မြဲထုံး စံအတိုင်း စီရင် စေ၊ အထက်အမိန့် တော်အတိုင်း လည်း ရေကင်း ဝန်သာရဝေါက နေ၍သူခိုး ဆားပြတို့ကိုဘမ်း ဆီး စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓ ဒိန် ၁၁၆၉ သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။ 25 September 1807

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အနောက်တံခါး ပန်သီရိရက္ခ ကျော်သူ သေလွန်ရာမှာဒူး နေရာနေတို့ သေလွန်
လျှင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ် စေ၊ မအူကြီး ရွာသူကြီး နှင့်ယွန်း စုစကြီး တို့ မြေမှု
စကား ကိုစာသက်သွင်း သည်မှာအထက် ရေ ့ ပ်ပြီး ချက်ပြတ်စာ များ နှင့်ရှိ လေ
ပြီး သည်၊ ယွန်း စုသား တို့ကိုမအူကြီး ရွာနယ်အတွင်း မှာမ နေ စေနှင့်၊ အခြား
သို့ပြောင်း သွား စေ၊ မအူကြီး ရွာနယ်တွင်း မှာယွန်း စုသား တို့ကိုတိုင်း တာ
ချ ပေး နေ စေထုတ်ပြန် တော်မူသည့်အမိန့် တော်ကိုသိမ်း ၊ ပြည်ကိုတန်ဆာဆင်၍
တန် ဆောင်မုန်း လတိုင်း ဆီမီး ထွန်း ညှိမည်မှာတူရာသီဒန္တရမာသအသီတန်
3 October 1807
ဆောင်မုန်း လဆန်း (၁) ရက် နေ့တစ်၍အရက်၃၀ပြည့်ထွန်း ညှိပူဇော်မြဲ ကောင်း
1 November 1807
ကင်ဆီမီး ထွန်း ညှိပူဇော် တော်မူမည်မှာတူရာသီစန္ဒရမာသအသီတန် ဆောင်
3 October 1807
မုန်း လဆန်း ၁ရက် နေ့ကသည်အရက်၃၀ပြည့်ထွန်း ညှိပူဇော် စေ၊ ရွှေမြို့တော်
1 November 1807
ရွှေနန်း တော်ဝင်း တော် လေး မျက်နှာမြို့တွင်း မြို့ပြင်လမ်း သေး လမ်း မ
ရပ်စုတွက်စုများ မှာသာယာ အောင်တမြက်တလင်း သုတ်သင်ရှင်း လင်း စေ၊ သဲ
မွှေကြဲ စေ၊ ရာဇမှတ်ကာ၍တံခွန်ကုက္ကား မှ လေး မွှါး ရေချမ်း အိုး ရေပြည့်ပန်း
ဖိုက်လုပ် ဆောင်တည်ထား စေ၊ ငှက် ပျောပင်ကြံပင်စိုက် စေ၊ ရွှေမြို့တော်တံခါး
၁၂ရပ်ပြကြီး ပြငယ်မြို့ထိပ်ဝန်း ကျင်ကျုံး နဘူး အတွင်း ပြင်များ မှာလည်း မြက်
သစ်ရွက်အမှိုက်သရိုက်မရှိ စေရသာယာညီညွှတ် အောင်ရှင်း လင်း သုတ်သင် စေ၊
ပြည်သူပြည်သား တို့အိမ်ယာများ မှာလည်း ဆီမီး ထွန်း ညှိပူဇော် စေ၊ မီး ထွန်း
ပွဲသဘင်လည်း စည်ပင် အောင်ခံ စေ၊ မီး ရှူး မီး ပုံမီး ဖြူမီး ဝါဥပါဆင် သံမြင်း
သံမီး ပန်း များ ကိုလည်း အခါသုံး ရက်အတွင်း ရှိလွှတ်ပူဇော်မြဲပူဇော် စေ၊ အခါ
သုံး ရက်အတွင်း ပြည်သူပြည်သား တို့မှာတတ်ကုန်နိုင်သမျှဝတ်စား တန်ဆာဆင်ဝတ်
16 October 1807
စေ၊ ဆီမီး မြင့်မိုရ်ကိုလည်း တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ရက် နေ့တစ်၍သုံး ရက်
18 October 1807
ထွန်း ညှိပူဇော် စေ၊ ဆီမီး မြင့်မိုရ်ကိုစန္ဒမုန်ဘုရား အရှေ့တည့်တည့် သောင်တွင်
လုပ် စေ၊ ဆင့်ဆိုခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်ခန့်ထား စီရင်။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

26 September 1807
သူဒ္ဒိန်ဝ၉၄သတင်း ထွတ်လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

လစဉ်တော်သလင်း လအသုံး စာရင်း ဆက်သွင်း ချက်တွင်အလှူတော် ရွှေဆင်စီး အရုပ်ဘရောင်း ကိုလုပ်သည့်နား ဆွဲ အောဝ်ဖြူကိုထည့်သည်ပါသည်မှာဘယောင်း ကိုအရုပ်မလုပ်စေနှင့်၊ သစ်သား ကိုလုပ်စေ၊ နား ဆွဲမှာလည်း အောင်း ဖြူကို မထည့်စေနှင့်စက္ကူကိုသာထည့်လုပ်စေ၊ အောင်ပင်လယ်နန္ဒာကန်တော်များ မှာ ပြွန်တော်များ ကိုဝိက်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

27 September 1807

သုဒ္ဒဒိန်၁၁၆၉သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်၁၀ရက်နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုသိမ်မြို့မှာ ငလှကိုမြို့ဝန်အရာက နှုတ်၊ ဆိုင်ရာအစုရင်း တွင်ထမ်း ရွက်စေ၊ နေမျိုး ဇေယနော်ရထာကိုပုသိမ်မြို့ဝန်ခန့်၊ ပုသိမ်မြို့ဝန်နှင့် ရေကင်း ဝန်တို့စီရင်စုမှာ ပုသိမ်မြို့နှင့် ပုသိမ် ၃၂ မြို့ ခဲပေါင်မြို့ မြန်အောင်မြို့ ကနောင်မြို့ ဟင်္သာတမြို့ ဓနုဖြူမြို့များကိုပုသိမ်ဝန်က၊ တရုပ်မော်မြို့ သာယာဝတီမြို့ ပေါင်းတည်မြို့များကို ရေကင်း ဝန်ကရာဇဝတ်ခိုး သေး မီး ပွါး စစ်လက်နက်တိုင်မှုရှိသည်များကိုထိန်း သိမ်း အုပ်ချုပ်စီရင်ကြစေ၊ ခင်ကြီး ပေါက်ဆိန်ကရင်ရွာသို့ပြန်သွားပါရမည့်အကြောင်း နှင့် မေတ္တာရပ်ခံသည့်အတိုင်း ရပ်ရွာပြန်သွား စေ၊ ထူပါရုံဘုရား မှာအုတ်ရိုး လုပ်၍ပြီး သည်၊ သရွေး ကုန်ဝင်ရန်ကိုတိုင်း၍တွက်ချက်ပြီး လျှင်စာရင်း သွင်း ၊ ဆင်များ ရှင်ဘုရား ယိုယွင်း ပြိုပျက်သည်ကိုပြင်လုပ် တော်မူမည်၊ အတိုင်း မှတ်၍ စာရင်း သွင်း ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဗီမာသ်သန္တ
28 September 1807
ဒိန်ဂ၉၆သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေတိုက်စိုး ဇေယျရဂ္ဂသူရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သုံး ဆယ် ဒီ ပေါ် သိန္နီ
ရှမ်း ပြည် မြေလပ်တပြင်မြို့ ကျေး ရွာ များ သို့မြင်း နွား ဝန်တင်နှင့် ဘောက်ကါး
ရောင်း ဝယ်ကုန်သည်တို့ကို ရွှေတိုက်စိုး ဇေယျရဂ္ဂသူက ပျော်ဝိုက် အောင်ပြုစု၍ လှေ
စီး ကုန်သည်တို့မှာ သေနတ်တား လှံတင် ဆောင် ရောင်း ဝယ်သည့်နည်း သေနတ်ဓါး
လှံ ဆောင်ယူ ရောင်း ဝယ် စေ၊ ခရီး လမ်း တ လျှောက်မြို့ ကျေး ရွာဆိပ်တည်ပွဲကင်း
ကူး တို့များ ကကင်း ကြေး ငွေ စစ်ဝတ်ပန္နာအ ကောက်အစား အဆီး အတား
မရှိ စေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်သို့ ရောက်မှ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ် 1783
တမ်း ထွက်အတိုင်း ဆိုင်ရာ ပေး ချိန် ဆောင်ရွက် စေ၊ ရွှေတိုက်စိုး ဇေယျရဂ္ဂသူ
ကလည်း တနှစ်လျှင်ကုန်သည် ၁၀၀ ကို သေနတ် ၁၀၀ ရွှေ ၂ ဆက်သွင်း စေ။

(ဆန္ဒနှ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)
30 September 1807
သုဒ္ဓဒိန် ဂ၉ဂ သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံသယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အနောက်ဝန်စီရင်စုဆူး ပန်း တော်ဆက် သွေး သောက်ကြီး င ပေါင်အစစ်ခံချက် တွင်တွင်း သင်း တိုက်ကုတ္တိုလှ မင်း သာ ရွာ မှာအသုံး တော် မြေယာခင်း ၄၄ကျန် ကြီး ငယ်ဝါထန်း ရရင်း တက် မြေ၊တောင် မြောက်တတိုင်ခန့်၊အ ရှေ့အနောက်ငါး ရာတွင်း ခန့်(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုသူကြီး ပေး စစ်တမ်း စာရင်း ပါဝင်ထွက် 1783 ရှိပါသည်လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း ပါစေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်အနောက်ဝန်ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မြေတိုင် သူကြီး သွေး သောက်တို့နှင့်မျက်နှာညီစစ် တမ်း စာရင်း များ ကိုထုတ်ကြည့်တိုက်ဆိုင်စစ် မေး၍စစ်တမ်း ထွက်ရှိသည်မှန်လျှင် စစ်တမ်း ထွက် မြေရပ်ကိုအနောက်ဝန်ကသိမ်း ရုံး လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာမိမာသ်)

1 October 1807

သုဒ္ဒိန်ဂ၉၉သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်၁၄ရက် နေ့နား ခံရာဇ နေ်ရထာတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကရင်နီလတ်မိုင်စော်ဘွား လျှောက်ချက်ကို ထောက်၍ မိုး ဗြဲ စောင့်တပ်မှူး စော်ဘွား အမတ်တို့ကို မိုး နဲ ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့က စစ်မေး စေမည်၊ မှန်လျှင်သိမ်း ယူသမျှ ကိုပြန် ပေး စေ၊ လတ်မိုင်စော်ဘွား မှာအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း တပ်တည်လုပ် ပြုစု နေထိုင် စေ၊ မိုး နဲ ဗိုလ်မှူး သို့မှာ မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ စစ်ကိုင်း အင်း ဝ တံတား ဦး ပင်း ယများ တွင် စေတီပုထိုး ယိုယွင်း ပြိုပျက်သည်များ ကို ကြည့်ရှု၍ လုပ် ဆောင်ကုန် ဝင်ရန်ကို စာရင်း သွင်း ၊ ရတနာသိဃ်မြို့ကန်တွင်း စေတီ တော်ယိုယွင်း သည်ကိုလည်း စစ်ကိုင်း မင်း ဝန်တို့က ကြည့်ရှု၍ လုပ်လုကုန် ဝင်ရန် များ ကိုစာရင်း ဆက် စေ၊ မဟာမုနိဘုရား ပြသာဒ်တိမ်း ယိမ်း သည်မှာသိမ်း၍ အသစ် ဆောက်လုပ် စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

2 October 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၉၀၀ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၅ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဟံသာတမြို့အရှေ့ကွင်း ကောက်ရွာမှာသူကြီး မမိရွှေဦး အဘသူကြီး သေလွန်ရာ
ကွင်း ကောက်ရွာသူကြီး အရာနှင့်အမှုတော်ကိုခံ၀န်ထမ်း ရွက်သူငရွှေကိုကိုသူကြီး
တံဆိပ်စာပေး အပ်ကြီး စိုး စေမည် (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခု ၆၄ခု မိရွှေဦး ဆက် 1783
သွင်း သည့်စစ်တမ်း စာရင်း တံဆိပ်စာများ ကိုနှုတ်ယိမ်း၍ ငရွှေကို 1802
စစ်တမ်း စာရင်း ကိုပြောင်း လဲဆက်သွင်း စေမည်စာဆက်သွင်း သည်မှာကွင်း
ကောက်ရွာသူကြီး တွင်သား မရှိ၍သမီး မိရွှေဦး ကိုခန့်တော်မူသည်ဖြစ်သည်၊
မိရွှေဦး မှာတံဆိပ်ကိုမနှုတ်နှင့်၊ ငရွှေကိုမှာ ပေး အပ်သည့်တံဆိပ်ကိုနှုတ်၊ မိရွှေ
ဦး ကိုယ်စား အမှုတော်ထမ်း လူမှာ မိရွှေဦး က တော်သင့်သူကိုထည့်၍ထမ်း စေ၊
ဆီမီး မြင့်မိုရ်တည်လုပ်မြဲနန်း တော်ရွှေ့ သောင်ရေပြည့်လျှမ်း သည်မှာနန်း တော်
တောင်မြေလပ်တွင်တည်လုပ်စေ၊ နေမျိုး ဇေယနော်ရထာကို တောင်ငူမြို့၀န်အ
ရာကနှုတ်ယိမ်း တော်မူ၍ ရှိသည်၊ တောင်ငူမြို့၀န်ခန့်ထားသည့်အတွင်း စီရင်
ဆက်သွင်း သည့်အခွန်ဘဏ္ဍာကြေးမှု ငွေမှုများ ကိုတောင်ငူမင်း က မစစ်မကြောမ
တောင်း မခံစေနှင့်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ဒသာဓိ ေ ဘသိသဒ္ဒ
ဒိဋ္ဌ၀၂တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။ 4 October 1807
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုင်း လျည်း ကြီး စော်ဘွား ဆွေသား အမျိုး အမတ်တို့အစီရင် တော်ခံပါသည်အိမ်ရှေ့ ဝန်မင်း ဘုရား နယုန်လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့သံလုင်ရှစ် ယောက်သား တို့လာ ရောက် (3 May 1807) သည်တွင်တရုပ်သံတို့လာ ရောက် ကြောင်း ကို ပြောဆိုလျှင်ရှစ် ယောက်သား သံတို့စိတ်ဆိုး ကြပါသည်၊ ဝန်မင်း ဘုရား ဆီကစာချွန်လာ ရောက်မှအကြောင်း အရာများ ကိုကြား သိရပါသည်၊ စစ်ကဲသီရိရန် အောင်တို့မိုင်း ခဲကနယုန်လဆန်း ၁၁ရက် (16 May 1807) နေ့လာ ရောက် ပါသည်၊ ၄င်း လဆန်း ၉ရက် (14 May 1807) နေ့တရုပ်မင်း ကငရှင်ဇိုကိုစိုးတူဆီကစာနှင့် စေ၍လာ ရောက်ပါသည်၊ စာမှာစစ်ကဲသီရိရန် အောင်၊ ဗိုလ်ဘုဟိန်တို့မိုင်း ဆည်စိုးတူထံစာနှင့် လာ ရောက်ပါသည်၊ ၄င်း စာကိုဥတည်မင်း ထံ ရောက် အောင်စိုးတူက ပေး ပို့ရမည် ဆို၍ဥတည်မင်း ကစာပြန် ရောက်လာမှမင်း တို့မိုင်း လျည်း မြို့သို့ဥတည်မင်း အမိန့် စာအရကိုစာ ပေး မည်အကြောင်း မှာလည်း မိုင်း လျည်း မြို့ကစိုးတံဆိပ်ကို ကောဝိလ ယူသွား သည့်အရာကို ကောဝိလအမတ်ဘယား လုံထွန်မိုင်ကိုယ်နှင့်စိုးတံဆိပ်ကိုမိုင်း လာ မြို့သို့လက် ဆောင်ဆင်ဓွယ်၊ ကြံ့ချိုများ နှင့်စိုးတူတ် ပေး ပို့သည်ဖြစ်၍မင်း တို့မိုင်း လျည်း မြို့စော်ဘွား ဆွေသား မျိုး သား တို့သိရ အောင်စာ ပေး လိုက်သည်၊ အကြောင်းမှာ လည်း မင်း တို့မြို့တွင်သူခိုး လူဆိုး မပေါ်မရှိ စေရစစ် ကြော၍တင်း တိုကင်း ဒ္ဌည်အ စောင့်အနေထား ရမည်၊ (တရုပ်)ဥတည်မင်း ကစာ ရောက်၍မင်း တို့မိုင်းလျည်း မြို့သို့လည်း စာ ပေး မှာလိုက်သည်၊ တရုပ်ဥတည်မင်း က(စာ ပေး မှာလိုက်သည်)ဆို သည်မှာမလာမရောက် သေး ကြောင်း အစီရင် တော်ခံပါသည်၊

စာတစောင်ပြန်ချက်ဘုရား

နယုန်လဆန်း ၁၃ရက် (18 May 1807) နေ့မင်လင်ဘုမြို့ကစာမိုင်း လျည်း မြို့သို့ ရောက်ပါသည်၊ ဗိုလ်ဆိုဟိန် ဆောင်ယူသွား သည့်စာဥတည်မင်း ထံ ရောက်ပြီ၊ ဥတည်မင်း ကစာမပြန်မ ရောက် လာ သေး၊ပြန် ရောက်လာလျှင်မင်တို့ဆီသို့ဥတည်မင်း ကစာ ရောက် ကြောင်း ကိုထိုက မင်း ကိုမိုင်း လျည်း မြို့သို့စာ ပေး မှာလိုက်မည်၊ တကြောင်း မှာလည်း စင်း မယ်ကော ဝိလအမတ်ဘယား လုံထွန်မိုင်၊ ဘယား သီရိကိုမိုင်း လျည်း မြို့ကစိုးတံဆိပ်ဆင်ဓွယ်၊ ကြံ့ချို၊ ကျောက်လက် ဆောင်များ နှင့်ကျိုင်း ဂုံမြို့သို့လာ ရောက်သည်၊ ကျိုင်း ဂုံကမိုင်း သာသို့ ပို့ရပါသည်၊ မိုင်း လုံမြို့ကမိုင်း ဆည်မြို့စိုးတူထံ ပေး ပို့သည်၊ စိုးတူကမိုင်း လျည်း သို့စာသိ ရအောင် ပေး မှာလိုက်ပါသည်၊ မင်း တို့မိုင်း လျည်း မြို့မှာလည်း လုံခြုံ အောင် စောင့်

နေထိန်းသိမ်းရမည်၊ ပေါ့လျော့၍မနေကြနှင့်၊ တရုပ်ကရှိသည့်သံနှင့်တိုင်ပင်၍
ပြောဆိုဆောင်ရွက်ကြမှကောင်းမည့်အကြောင်းကိုမှာလိုက်သည်၊ ၂၅နှစ်ဆဒ္ဒန်
ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ ၂၅နှစ်ဒသာမိမာသ်သုဒ္ဒဒိန်၉၀၃တန်
5 October 1807
ဆောင်မုန်းလဆန်း ၃ရက်နေ့ဗန်းမော်မြို့ဝန်နေမျိုး ဇေယျကဍ္ဍိုးသံတော်ဦး
တင်စေလွှတ်သူသိရိကျော်စွာတွင်ပါသည်၊ မှိုင်းဆည်စုံတူကရောက်ရင်းစဏ္ဍုပုရပိုက်
နှင့်တရုပ်မင်း ရေးစာကိုလွှတ်တော်တွင်တရုပ်တန်းခေါင်းသိဝရာမကျော်ထင်
ငရွှေဦးပြန်ဆိုချက်တူရား

သေဗ္ဗာနီအလျား ၁၅၊ ဘန်းဝိဋ်ငှင်းအတွင်းကျမ်းနှီနှင့်စဏ္ဍုပုရပိုက်အစတွင်ပါ
သည့်စာ ၁၁ ကြောင်းကိုဘတ်စေလျှင်တရုပ်စုံတူဘွဲ့ဖြစ်သည်သာဆို၍တန်းခေါင်းတို့မြန်
မာတာသာမပြန်မဆိုနိုင်၊ ငှင်း ၁၁ ကြောင်းများကစ၍တတ်ပြန်စေသည်ပြန်ချက်
(6) May 1807
ဘုရား၊ စုံတူဝဲထာရည်လျှောက်ပါသည်၊ သည်နှစ်နယုန်လအတွင်း ရွှေပြည်တော်ကစော်
ဘွား မောင်ကံကိုင်းမား မြေသို့ရောက်လာသည်၊ ရွှေပြည်တော်အသျှင်မင်းကအမိန့်
တော်နှင့်စုံဘူကိုမျက်နှာအတွေ့ပြောရမည် မောင်ကံကဆို၍အမိန့်တော်ကိုတင်စေလျှင်
အမိန့်တော်ထန်းရွက်နှင့်ပါလာသည်၊ စဏ္ဍုနှင့်လည်း မဟုတ်ကုလား အုပ်တံဆိပ်လည်း မပါ
မောင်ကံလည်း စော်ဘွားအရာကကျသူဖြစ်သည်၊ အမိန့်တော်နှင့်စေခန့်တော်မူ
သည်ဆိုသည်ကိုမယုံပါ၊ မောင်ကံဆိုသည်မှာကျနုပ်တို့အရှင်ကမေးသည့်အမိန့်တော်ကိုကုလား
အုပ်တံဆိပ်ခတ်ရိုးထုံးစံမရှိပါဆိုပါသည်၊ မောင်ကံဆိုသည့်အတိုင်းလည်းကျွန်တော်ကို
မ . . .

(မန်း သမိုင်း ဌာန စာစု)

မသိုး သယ်န်း အလှူတော်မှာနှစ်စဉ်လှူဒါန်းမြဲအတိုင်း လှူဒါန်းစေ၊ ဇင်း မယ်ကဆို၍ မုတ္တမမြို့ဝန်ကဆက်သည့်ဓါတ်တော်ဆိုသည်မှာ မဟုတ်မမှန်ဖြစ်သည်၊ မဆက်စေနှင့် မုတ္တမမြို့ဝန်သို့ပြန်၍အပ်၊ ဇင်း မယ်က မုတ္တမသို့မရောက်မပေါက်စေနှင့်၊ မုတ္တမမြို့ကလည်း မကူး မသန်း မပြောမဆိုစေနှင့် ကူးသန်း ပြောဆိုရောက်ပေါက်လျှင် မုတ္တမမြို့ဝန်ကိုရာဇဝတ်စီရင်၊ ပဌနကိုမင်း သမီး မကျန်း မမာရှိသည်မှာ တောင် ဝင်း တွင်ဖိုကြီး အိမ်နှင့်တစပ်တည်း အိမ်ဆောက်လုပ်၍ ဆေး ဝါး ကုမစေ။

7 October 1807

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဝမာသီ) သုဒ္ဒိန် ၉၀၅ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စန္ဒာဝရကို ချုပ်ထား ရာကလွတ်၊ ဗလ (ညာ) ကျော် ပညာစက္က ကျော်တို့ကပြည် တော်သာနယ်တွင်း စစ်ပင်ရှင်မကသည်မြင်း မှ ရောက်အစုန်အဆန်ကူး တို့ကို သနား တော်ခံရပါသည် ရွာသစ်ကြီး နယ်အတွင်း ကူး တို့ထား၍ အောက်အရပ်သို့ ပို့မြဲအစဉ်မရှိပါသည်ကိုယခုမှကူး တို့ထား၍ကူး ပို့သော ကြောင့်အစဉ်ပို့မြဲ စစ်ပင် ရှင်မကသည်မြင်း မှ ရောက်ကူး တို့မကူး မပို့ခဲ့ရရှိခဲ့သည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ရွာသစ်ကြီး နယ်အတွင်း က အောက်သို့ပို့မြဲကူး တို့အစဉ်မရှိသည် မှန်လျှင်ယခုမှကူး တို့မထား မပို့စေနှင့်အစဉ်ပို့မြဲကူး တို့ကသာ ပို့စေ။

ဆန္ဒနှင်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ဒသာဗိမာသိသုဒ္ဓ 11 October 1807 ဒိန် ၉ဝ ၉တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငဘဲက လေးကိုသစ်တော်သို့ပို့၊ ငပိုမှာလည်း လျှောက်သင့်ထား သင့်သည်ကိုမ လျှောက် မထား နေသူဖြစ်သည် မြို့ဝန်အရာက နှုတ်၍သစ်တော်သို့ပို့။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာမိမာသ်)

12 October 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၉၁၀တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး ၅၉ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆင်ဖြူဘုရား အရှေ့စောင်းတန်း ကိုပြည်မင်းက ဆောက်လုပ်ပါရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းစေ၊ မဟာမုနိဘုရား ပြဿဒ် ဆောက်လုပ်မည်ကုန်ဝင်ရန်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ငွေတော်ပေး၍အပ်၊ တောင်ငူမင်းက ဆောက်လုပ်စေ၊ ငဘဲက လေးနှင့်ငပိုတို့ကို မြေးတော်ဆင်ဖြူ ရှင်မယ်ကအသနား တော်ခံသည့်အတိုင်း ချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ သစ်တော သို့ပို့သည်ကိုလိုက်၍ နှုတ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၂၅ နှစ် ဒသာဗိမာသီ)

13 October 1807

သုဒ္ဒဒိန် ၉၁၁တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဘယား ဝိန်ဝိဆံနှင့်အကျည်း ထား သမ္ဗလူစုတို့ကိုအကျည်း ကလွှတ်ပြီး လျှင်တဲကန္နား အစား အသောက် တောင်း မွန် အောင် ကျွေး မွေး ပေး ကမ်း ၍ နေ စေ၊ ဘယား ဝိန်ဝိဆံနှင့်ပါသည့်လူအနက်ကသုံး ယောက်တန်သည် လေး ယောက်တန်သည် တော်သင့်သူကိုလွှတ်ကမှာ စာနှင့်ဇင်း မယ်မြို့သို့ပြန်သွား စေ၊ သိန္နီအမတ်ထွန်း ခန်ကို အကျည်း တလွှတ်၍သိန္နီ စော်ဘွား သို့အပ်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

13 October 1807

သုဒ္ဒိဒိန် ၉၁၁တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံ ဇောယ နော်ရထာတွင် ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေယန)

ငါးစည်ပေါ်ရွာစား ရွှေတောင်ဇေယကျော်ထင် သေလွန်သည်မှာ ဒူး နေရာ
နေတို့ သေလွန်လျှင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ်စေ။ နားခံ ကျော်သူ ကျော်ကိုအကျည်း
ကယ့်စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာ စစ်ကဲကြီး တုရင်သာရ ကျော်နှင့်တပ်ဦး မှာထမ်း
ရွက်ရှိသည်၊ နားခံ ကျော်သူ ကျော် ရွှေဘဝါး တော်အောက်မခေါ် စေနှင့်ထမ်း
ရွက်မြဲထမ်း ရွက်စေ၊ နေမျိုး ဇေယကိုဗန်း မော်မြို့ဝန်အရာကနှုတ်၊ တရုပ်
တန်း ခေါင်း တို့ လျှောက်ချက်စကား ကိုမှန်မမှန်စစ်၊ ရေကျိုကုန်း ပေါ်လျှင်
လေး ပစ်နန်း တော်ကိုပြင်စေ၊ နန်း တော် ရွှေသောင်မှာလည်း မသန့်မရှင်း
မရှိစေနှင့်။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဝိမာသ်)

14 October 1807

သုဒ္ဓဒိန်၉၁၂တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ရက်နေ့နားခံ ဇေယ နော်ရထာလွင်
ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သ ပြေလှ ရွာစား သူသာမ သလွန်ရာမှာ ပျည်ခါသာ ရွှေမော်ကြိုနှင့်သဂြိုဟ် စေ၊ ဆောမြို့စား ကိုချမ်းသာပေး ပါမည်အကြောင်း နှင့်မြေး တော်ဆင်ဖြူ ရှင်မယ်ကဍ္ဍိုဒိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွှတ်။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၂၅ နှစ် ဒသာဗိမာသ်သူ
16 October 1807
ဒိန် ၉၁၄ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗန်း မော်မြို့မှာ ခန့်ထား စောင့်နေစေသည့် မင်္ဂလာ သေနတ် ၁၀၀ ရွှေဘဝါး တော် အောက်သိမ်း ခေါ် မည့် စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ကထည်းမင်း သမီး အိမ်နှစ်အိမ်အကြား တွင် ရေး တော်မူသည့်ပုံအတိုင်း အိမ်ဆောက်စေ၊ တောင်ပွဲ တော်အိမ်ကိုလည်း သိမ်း၍ ကြောမြင့်မြင့်နှင့်မီး နိုး ထွက်သာအောင်ဆောက်စေ၊ ပွဲတော်အိမ် ဆောက်သည့်အနိုက် ပွဲတော်ချက်နှင့်ရန်ပွဲတော်အိမ်အရှေ့တွင်ယာယီ ပွဲတော်အိမ် ဆောက်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဝိမာသ်)

17 October 1807

သုဒ္ဒိန် ၉၁၅ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နာ: ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်း စံ မှန်တိုင်း ရန်လင်း လှေတော်မှ စ၍မြစ်ရိုး မြစ်စဉ်များ တွင်ရှိ သည့်မင်း ညီမင်း သား လှေစုများ မှာ ပဲ့နင်း တို့ကိုယ်နှင့် လှေထမ်း တစုကိုအမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်သိမ်း ခေါ်စေ၊ ရောက်လျှင်မြို့ရွာ သူကြီး တို့နှင့်မျက်နှာညီ ရွှေတိုက်စာရင်း တော်နှင့်တိုက်ဆိုင်၍ မြို့ရွာသူကြီး တို့သို့အပ်၊ ပဲ့နင်း တို့ကိုလည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်တွင်အထက်ထမ်း ရင်း မင်း ညီမင်း သား တို့ထံထမ်း ရွက် နေစေ၊ မြို့ရွာ မပြန်မသွား စေနှင့်၊ လှေကိုလည်း ဆိုင်ရာတို့က ရွှေ ဘဝါး တော် အောက်သိမ်း ထား စေ၊

ပဲ့နင်း တို့ကို ခြေချင်း နှင့်အကျည်း ထား ၍မြစ်စဉ်မြို့ ကျေး ရွာ ရှိ လှေပဲ့နင်း လှေ ထမ်း တစုတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်သိမ်း ခေါ်ရန်လူတို့တွင် ကျေး ရွာသူကြီး တို့ နှင့်ထမ်း သည့်လူတို့မှာ ကျေး ရွာ နေစာရင်း ကျလူတို့ကို မခေါ်စေနှင့်၊ အခြား ကျေး ရွာက ဝင် ရောက်ကပ်နို့ထမ်း ရွက်သူတို့ကိုသာ ခေါ်စေ၊ ပေး အပ်သည့်လှေ ကိုလည်း အပ်ရင်း လှေရှင်တို့ကသိမ်း စေ၊ ကျေး ရွာသူကြီး မဟုတ်သူတို့မှာအမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ပဲ့နင်း တို့ကိုယ်နှင့်တကွ လှေထမ်း မှန်သမျှလူတို့ကို ခေါ်စေ၊ ရွှေပန်း တံ လှေ တော်မှာ ၄လဲကျသင့်အိမ် ၂၀၀ကိုသာ လှေ တော်မှာထမ်း စေ၊ အိမ် ၂၀၀က ပိုသမျှလူတို့ကို လှေ တော်ထမ်း ဖြစ်သည် မဆို စေနှင့်၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့ခန့် ဏား ရွာနာခံထမ်း ရွက် စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

18. October 1807

သုဒ္ဓဒိန်ဥ၁၆တန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော်၁ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒိုင်း ဝန် မြေစွန်း ဝန်တို့ကိုလွှတ်သို့မထက် စေနှင့်၊ ဝန်ထောက်အရာကနှုတ်၊ ဝန်ထောက်ခန့်ရန်ကိုလည်း ရွေး၍သွင်း စေ၊ စစ်ကိုင်း မင်း တောင်လုံမှိုင်း လှေ တော်မှာတက်ကိုင်လူငလိကျွထွက်၍ထမ်း ရွက် စေ၊ ငလိကျွလူပြင်ပိုလူတို့ကို လှေထမ်း မဆိုစေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး ထော် အောက်သိမ်း ခေါ် ပေး အပ် စေ၊ သိမ်း ခေါ် ရောက်သည့်ပဲ့နင်း လှေသား တို့ကိုလွှတ်က လှေ ပေး အပ်၍အ ရွှေဘက်က မြေကိုသယ် ယူပြီး လှောင် လေး ပစ်နန်း တော်ပတ်လည်စုပုံ စေ၊ ဝန်ထောက်ဒိုင်း ငန် မြေစွန်း ဝန်တို့ကိုလွှတ်သို့တက်မြဲတက် စေ၊ နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာကိုတရုပ်ပြည်မှိုင်း ဆည် သို့စေ တော်မူသည်မှာဒေကျိုး တော်နှင့်ရှဉ်စပ်ရာ ပြောဆိုရန် စော်ဘွားအမတ်ဆိုင် သူပိုင်သူ မေး ချက်ထွက်ချက်ကိုသင့်ရာခန့်ထား ၍ နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာထံ ပို့ စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

19 . October 1807

သုဒ္ဓဒိန် ဥဝရတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နသား ခံ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယောင်ပေါ်မှာတင်ထားသည့် လှော်ကား တော်အသစ်များကိုသစ်စေး သုတ်စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဝိမာသိသ္ဒ
22 October 1807
ဒိန်၉၂၀တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၅ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

မိုး ရေစဲလျှင်ပုခန်း မင်း ကိုမိုး နဲ ကြောင်း ဇင်း မယ်သို့ချိ စေ၊ ဝန် ထောက် မင်း ကျော်သီဟ၊ နေမျိုး နော်ရထာ တို့ကို စစ်ကဲခန့်၊ ကျွား ငယ် တောင်း သည် အစုအမှုထမ်း တို့ကိုလက်နက်ကိုင် ၃၀၀၀၀ ခန့်ထား၍လိုက် စေ၊ သာလှ ဝေ ဿော် ကိုဗန်း မော်မြို့ဝန်ခန့်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီးနန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာ ဓိမာသ်)

23 October 1807

သုဒ္ဒ ဒိန် ၉၂ ၁ တန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နံ နက် ခံ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရွှေ: ဟောင်း သု တေသန)

မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး သို့ပေး မှာဆင့်ဆိုရန်စကား ကိုစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ စွယ်တော်စင် တောင်ဖြူ ကျော်ဘုရား ရုပ်ထု တော်ထား သည့်တန်ဆောင်း ယိုယွင်း သည်မှာဖြူ ကျော်ဘုရား ကိုစွယ်တော်စင်ထက်သို့တင်ထား စေ၊ တန်ဆောင်း ကို လည်း မိုး ရေလုံခြုံ အောင်ပြင်လုပ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

24. October 1807

သုဒ္ဒဒိန်၉၂၂တန်ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော်ရရက် နေ့နား ခဘာယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သံလျှင်မင်း သား ကိုပဒုံမြို့နယ်တွင် ကြေး မှုံရွာ မှုံရွာများ က ပေး ဘွဲ့ရာပါသည် လူတို့မှာအခြား မြို့ရွာကသင့်ရာလူနှင့်လဲ၍ ပေး ဘွဲ့ရင်း စာရင်း ကိုလည်း သိမ်း ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ်ဒသာဓိမာသ်)

25 . October 1807

သုဒ္ဒဒိန် ၉၂၃တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာ ထွင်ပြန် ။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သမား တော်စန္ဒ ကျော်သူ သေလွန်ရာ မှာ ပျည်အတိုး ကမ္ဗတ် ရွှေထည့်နှင့်သင်္ဂြိုဟ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်
26 October 1807
သုဒ္ဒဒိန် ၉၂၃ တန်ဆောင်မုန်း)လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နာ: ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်
ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မိုး နဲ ကြောင်း ချိလက်နက်ကိုင်အခန့်အထား မှာရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ယမ်း စိမ်း ၁၃၀၀ ကိုသုံး လေး တ လေး ကျမီး သွေး ထည့်ပြီး လျှင်တိုက်ရှိ မီး ယမ်း ဟောင်း ၄၀၀ နှင့် နှော၍ တချက်တည်း ထောင်း စေ၊ ရွှေထား မှူး သို့အဝ်၊ မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၉၂၉ တန် ဆောင်

31 October 1807

မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နံနက်တန် ဆောင်တိုင် တော်များ ကိုအတွင်း တော် သို့သွင်း ၍ ပြုမြဲပြု စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား တို့တန် ဆောင် တော်များ လည်း ပြု စေ၊ ၄င်း နေ့ညတန် ဆောင်တိုင် တော်မှာ စ၍ မီး ရှူး မီး ပန်း မီး ပ ဒေသာ များ ကိုပူ ဇော်မြဲ ပူ ဇော် စေ၊ အ ရှေ့ဘက်ဇာ ရပ် တော်နှစ် ဆောင်မှာအဩ ဂဏ္ဍကအလာအနေရာကြည့်သည်တို့ကို ချက်ပြုတ် ကျွေး မွေး စေမည့်သူ ၁၅ အိမ် ထောင် သား တို့ နေရန်အိမ်ကိုလွှတ်ကသစ်ဝါး ကြိမ် ပေး ၍ ဆောက်လုပ် စေ။ စရပ် တော်နှစ် ဆောင်ဥပစာသစ် စေ့မျိုး စေ့ချလုပ် ဖိုက်မျိုး ရန်ခြံအကာအရံ မှာဒိုင်း ဝန်ကကြည့် ရှု၍ ကာရံ စေ၊ ချက်ပြုတ် ကျွေး မွေး ရန်စပါး မှာမင်း ကွန်း ကျီ တော်က ပေး စေ၊ က လေး မင်း သား ကျောက်ပန်း တောင်း မင်း သား တို့ကိုပခန်း မင်း ချီတပ် မှာတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်၍ လိုက်ထမ်း စေ၊ စရပ် တော်နှစ် ဆောင်မိုး မလုံရှိသည် မှာလုံခြုံ အောင်အသစ်ပြင်၍ မိုး စေ၊ ပျည်ကိုလွှတ်က ပေး စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

27 October 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၉၂၅ တန် ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ကုလား မတောင်အရှေ့တောင်ထွင် ရွှေလောင်း မြောင်း ကိုဆည်၍အရှေ့သို့ ရေတင်ကြောင်း နှင့်နန္ဒဝန်ဥယဉ်များ ဥဒိန်ရွှေတောင်ကရှိခိုး : သံတော်ဦး တင်သည်၊ ဆည်သည်မှန်မမှန်ကိုလွှတ်ကခန့်ထား၍ကြည့်စေ၊ ဆည်ရိုး ရှိလျှင်ချိုး ဖျက်စေ၊ မည်သူကဆည်သည်ကိုလည်း စစ်။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသိသုဒ္ဒ 28 October 1807 ဒိန် ၉၂၆ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေလောင်း ရေလာအားကြီးသည်ဖြစ်သည်၊ မန္တလေး တောင် တောင်ဘိုး တော်ဂူလွှဲကိုဘွင့်စေ၊ ဆည်ရိုးကိုဖျက်သိမ်း၍ ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ ဆည်လုပ်သူလမိုင်း သားတို့ကိုချမ်းသာစေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမသာ) 29 October 1807 သူဒ္ဒဒိန် ၉၂ ရတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရ ဆာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုသိမ်မြို့မှာ ကျော်ခေါင်ပုံ့ချိုကိုအကောက်ဝန်၊ ကျော်ထင်ဗလကိုအခွန်ဝန်၊ ဇေယ ရွှေတောင် ကျော်ခေါင်လက်ယာတို့ကိုစစ်ကဲ၊ နရာကျော်ရွာ ငပုတို့ကိုနားခံ၊ ငနီး ငဖျိုးတို့ကိုဝန်စာရေး ခန့်၊ ခမွန်ရွာစား သီရိသုသာမကိုခမွန်ရွာ နှင့်လဲ၍ ကျော်စည်တိုက်သ ပြေလှရွာကိုသနား တော်မူသည်စာချွန် ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။ ပွဲတော်ချက်ပဘာဝတီကို မြောက်ဘက်တိုက်သစ်စိန်ကြီး ရွာကိုသနား တော် ခံ စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း ထရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ် ဒသာဝဓိမာသ်)
30 October 1807
သုဒ္ဒဒိန် ၉၂၀တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၃ရက် နေ့နား ခဘယ ကျော်ထင် ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သည်ရဟန်း သည်လူတို့ နာရီ ၆၀ အပိုင်းအခြားကို ရှည်ထိုက်သည်ကို ဘယ်သို့ ပြောဆိုကြဦး မည်နည်း၊ မေဃဝတီမြို့ဝန်က ဆက်သည့်ပြင်သစ်သင်္ဘောကုလားတို့ကို ဟံသာဝတီမြို့ဝန်သို့ အပ်၍ ခေါ်ယူသွားစေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမသည်)

1 November 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၉၃၀ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်နေ့နား ခဘယ ကျော်ထင် ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဗန်း မော်မြို့ဝန်သာလှ ဝေယော်ကိုဒုး နေရာမှာချ၍ခစား စေ၊ သာလှ ဝေယော်ကိုတွမ်း ခွက်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်အဝန်း ထား အဆောက်ကတ္တီပါ စိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ရွှေး မရွှေး ငယ်၅တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါကတ္တီ ပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ရွှေး မသံပတ်၅တန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်အထွတ်ပါနီသုတ်၊ ထမ်း စင်တလဲ၃ဝန်း အနား ကြာနု ဘောင်လက်ပင် ဆီး ရွှက်ကမွတ် မှော်တမြုံးခြုံး ကမွတ်နား အတွင်း အပြင်ပွတ်ချမ်း စက် ဇော့ကွင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောဝ်ရွှက်တမြုံးခြုံး ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း အိမ် ညောင်ရွှက်အတွင်း ကုလား ပန်း ယောင့်ကျေး စေတိုင်အဖြေမြင်း နား လျှောက် ၅ဝန်ထုပ်၃ဝန်း တု ပြောက်အနီသုတ်ခါး ပန်း ဆက်မှာလက်ဝဲလက်ယာတဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ်တဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်စက်နား ညောင်ရွှက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်တုလား ပန်း အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော် ကျေး စေတိုင် အဖျား ဆင်စွယ်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ မြင်း တကိုင်း ညောင်ရွှက်သန္တာရာခံ ရက် ဘောက်တ တောင်ဆွဲဆက်ပါး ကာ ရွှေဇာဝါပိန်း နင်း နှင်း သိပ်အိမ် မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါက တောင် ရွှေ ရေး စာမရိုရှုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငှ် ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကာထိပ် ဆောင်း မြီး ပြန်း ရင်ပတ်သတ္တုလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တစ်၊ စီး နှီး သတ္တုဒါန်သတ္တုလပ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်သနား တော်မှုသည်စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ဒသာဝမိမာသီသုဒ္ဓ ဒိန်၉၃၁နတ် တော်လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

2 November 1807

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရဟန်း သင်္ဃာတို့မှာ ရှေး အစည်ရှိသည့်အတိုင်း နေမြဲနေစေ၊ စကိုင်း အင်း ဝ တံတား ဦး ပင်း ယမျှား နှင့် ရွှေမြို့တော်အနီး အပါး ကျေး ရွာ၌ရဟန်း သင်္ဃာ ကိုလည်း လွှတ်က ခေါ်၍ဆရာ တော်တို့နှင့်အမိန့် တော်ကိုနား ခံကြစေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာ၁မ်မာသ်)

3 November 1807

သုဒ္ဓဒိန်၉၃၂နတ် တော်လဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံဘာယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရနိုင်ပန်း ဂုံတို့မှာသူရဲကြီး မှူး သို့အပ်၍သီဟ တောဘုရား ကိုထုစေ၊ ယခုလည်း အောင်မြေ လောက ကျောက်ကိုစ၍လုပ်နှင့်စေ၊ လစည်ရိက္ခာကိုမင်း ကွန်း ကို တော်က ပေး ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)

4 November 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၉၃၃ နှစ် တော်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုင်း ဆည်စုံတူက နေမျိုး မင်းလှ နော်ရထာတွင် ပေး မှာသည့်စာကိုဆက်သွင်း သည်မှာ စုံတူသို့လည်း လွှတ်ကစာပြန်၍ ပေး ရမည်ဖြစ်သည်။ ပေး ရန်စာကိုစီကုံး ၍သွင်း ၊ နန်း စံအဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်လရက်ကို ခေါ်ဝေါ် မှတ်သား သည်မှာ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ရဟန်း သင်္ဃာ ပြည်သူပြည်သား တို့မညီမညွတ်ဖြစ် သည်၊ မခေါ်မဝေါ် မမှတ်မသား ကြစေနှင့်၊ မင်း စဉ်မင်း ဆက်ဆရာစဉ်ဆက် ခေါ်ဝေါ် မှတ်သား မြဲသက္ကရာဇ် နေ့လအခေါ်အဝေါ်ကိုသာ ခေါ်ဝေါ် မှတ် သား ကြစေ၊ ဥပုသ် စောင့်သူတို့မှာ စောင့်လိုသည့်ရက်ကို စောင့်သုံး ကြစေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမာသ်)
6 November 1807
သုဒ္ဓဒိန် ၉၃၅နတ်တော်လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ်၃၉၄၊ စာ၁၂၆)

ဇေယစည်သူ ကျော်ထင်ကို တောင်တွင်းကြီးမြို့ဝန်ခန့်၊ ရဟန်း သင်္ဃာတို့မှာ မိုး ထိ မှန်စီတို့နည်း ကျင့်လိုသူတို့ကျင့်စေ၊ ငမြာနွယ်တို့နွယ်သို့လိုက်၍ ငမြာဆရာတို့ဆရာ တို့နည်း ကျင့်လိုသူတို့လည်း ကျင့်ဆောင်စေ၊ ပွဲ ကျောင်း တို့နည်း ကျင့်လိုသူလည်း ကျင့်စေ။

8 November 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်းသုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ၁၉၇၆၊ ပိုဒ် ၅၀၉/၃၊ စါ၂၅၃)

လှိုင်မင်းသား အကြီး သီဟဗလ ကျော်ထင်အဘ သေလွန်ရာမှာ သံတော်ဆင့်စည်သူ ရာဇာ ကျော်ထင်အမိ သေလွန်ရာသဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ဒသာဝ မိမါယ်

9 November 1807

သုမ္မဒိန်(၉၃၀)နတ်တော်လဆန်း ၈ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ငူမင်း ဝန်အတွင်း ဝန်တို့ကိုအကျည်း ကလွှတ်။

9 November 1807

သက္ကရာဇ်၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နှ ၁း ခံဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုး နှံဗိုလ်မှူး မဟာမင်း ခေါင်စစ်ကဲတို့ကရှိခိုး သံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း ကြေး ငွေစား ယူသူတပ်မှူး စစ်ကဲအရာရှိတို့ကိုကြား မြင်သမျှကြောက်ရွံ့အောင် အဆုံး စီရင်စေ၊ ပတောက်သား ယမ်း စည်ကိုစက်ကျည်ထိုး လူတို့ကိုလုပ်စေ။

10 November . 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်းမုန်း လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နံနက် ခံတော် ယနေ့ရထားတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝက်ကျွဲရွာ ၊ ား သိရိရတနာက တောင်ဘက်တိုက်ပြင်စည်ရွာနှင့် ဝက်ကျွဲရွာကိုလဲ၍ သနား တော်ခံရပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဝက်ကျွဲရွာနှင့်ပြင်စည်ရွာကိုလဲ၍သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ အုတ်လုပ် တော်မူသည့်မှာကျွား ငယ်သား တို့က ၁၀ ကျော်အနက်လူသန်လူမြန်လုပ်နိုင်သူ ရ ၀၀၀၊ ရရန်လူတို့ကလူတကိုယ်တ နေ့အုတ် ၃၀၀ကျလုပ် ဆောင်ရာတ နေ့လျှင် ၂ သန်း တသိန်း ၁၀ရက်သင့် ၂ကု ငွေတသန်း ထွက်စုကျသည်၊ ယခုတလ ကျော်နှစ်လသယ်၍ စုပုံသည့် မြေလည်း တရက်မျှမလုပ် လောက်ဖြစ်သည်၊ မြေသယ်သိမ်း ခေါ် စေသည့် အောက်မြို့ ကျေး ရွာက လှေသား လူ ၁၀၀၀ ကျော်သာ ရမည်မဟုတ်၊ အများ ရရန်ရှိသည်ကိုကြပ်ကြပ်တည်း တည်း မသိမ်း မရုံး နေ သော ကြောင့်လူမ ရောက်မရရှိရသည်၊ နေ ခင် မြေအ ရောက်နည်း ၍မလုပ်မ ဆောင် လောက်မရှိ စေနှင့်၊ လုပ်ဆောင် လောက် အောင်စီရင်။

11 November 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်း မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခရာဇ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရေး ဟောင်း သုတေသန)

မဏ္ဍရာမင်းသား ပဋ္ဌမနတ်ရှင်ရွှေး မှာပြည်မင်း ပဋ္ဌမနတ်ရှင်ရွှေး ကဲ့ သို့မဟုတ်ရာဇဝတ်တော်နှင့် ထောင်တန်း အကျည်းထား ရာကချမ်းသာပေး တော်မူ၍ မဏ္ဍရာမင်းသား ကိုသနား တော်မူသည့်လူစုဖြစ်သည်၊ အစုအငန်း မကွဲသင့်၊ ပဋ္ဌမနတ်ရှင်ရွှေး ကွဲသည့်အစုစာရင်း ကိုသိမ်း ၊ ကျွား ငယ်ရန်ထါး ရာပါသည်ကိုလည်း နှုတ်၊ အစား သင့်ရာအစုကလဲ၍သွင်း ၊ ဆေး ထိုး မိသည့်ကျွား ငယ်တို့မှာလည်း ခြင်သေ့ရုပ်ကိုဖျက်စေ၊ ပဋ္ဌမနတ်ရှင်ရွှေး ထမ်း ဟောင်း လူ တို့မှာ**စာ**ရင်း ကျအတိုင်း မဏ္ဍရာမင်းသား ထံထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက်စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဓိမါယ်)

12 November 1807

သုဋ္ဌဒိန်၉၄၁နတ်တော်လဆန်း ၁၁ရက်နေ့နား ခံဘာယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

12 November 1807

ဟင်္ဂ မော်မြို့မှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု စစ်တမ်း မပါမဝင်ကင်း စိုက်ထူသည် 1783
ကို နှုတ်သိမ်း စေပြီး လျှင် ကြေး ငွေခံယူသည်ကို စစ်ကြောပြန်ပေး စေမည်သွင်း
ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

12 November 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နာ ၁း ခံ
ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝေယန်ဘုံ ကျော် ကျောင်း တော်ရှိ ပိဋကတ် စာ တော်များ ကိုရတနာသိမ်
မြို့ပိဋကတ်တိုက်မှာသွင်း ထား စေ၊ ရွှေပြည်စက်ဦး အစုနှင့်မှူး တော်မတ် တော်
တို့ကိုအပ် တော်မူသည့်လူငယ်တို့ကို သနား တော်မူရန်
မောက်တိုလုပ် စေ၊ ဟံသာ ဝတီ၊ ဓည ဝတီ၊ ရမ္မ ဝတီ၊ ဒွါရာ ဝတီ၊ မေဃ ဝတီမြို့
မြို့များ သို့သဏ္ဍလပ်ကုလား ဝတ်အင်း ကျီ၄၀၀၀၀တန်သည် ၅၀၀၀၀တန်သည်သ ဘော်
သို့မှာထား ရှာယူ၍ဆက်သရမည့်အ ကြောင်း နှင့်မြို့ဝန်သို့မှာ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅နှစ် ဒသာဓိမာသ်
13 November 1807
သုဒ္ဓဒိန် ၉၄၂နတ် တော်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မဒ္ဒရာပြည်က ရောက်သည့် ဇော်ဂျီ နေရန်နန်း တော် မြောက်သစ်တပ်ရင်း ရေစက်အ ရှေ့မြစ်နား ရေကာအတွင်း ကျောင်း ဆောက် စေ။

13 November, 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ကျောက်မော်မြို့စား မင်းသမီး တ ကျောက်မော်မြို့တွင်မြို့အုပ်မြို့ကိုင်အခြား မ
ခန့်မထား မြို့သူကြီး ဝဏ္ဏနဇေယကို စီရင်ပါစေ၊ အာဏာ တော်နှင့်ကြပ်ကြပ်တည်း
တည်း သူပုန်လူဆိုး သူခိုး ဓါး ပြတို့ကို တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး၍ကြား မြင်သမျှ ကြောက်
ရွံ့အောင် ကျောက်မော်မြို့တွင် စီရင်ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်
ဦး တင်ချက်အတိုင်း သူပုန်လူဆိုး သူခိုး ဓါး ပြတို့ကိုဘမ်း ဆီး တွေ့မိလျှင် ကျောက်မော်
မြို့သူကြီး ဝဏ္ဏနဇေယတ ကျောက်မော်မြို့တွင်အဆုံး စီရင်စေ၊ တလုပ်မြို့တိုင်မှာ ငွေ
တောင်လှအစား ချောဝ်း တောင်း ရွာ နေငကံ ပေး သား ငရှဲ ငွေ တောင်
ပေါ်အစား နွား ထား ရွာ နေငပုံ မြေး ငသာ လှေး ငွေ တောင်သွန့်အစား
ရှား ကိုင်း ရွာ နေငမြတ်ဖြူတို့ကိုအစုစာရင်း အသည်စာရင်း ပါလျှင်နှုတ်နှိမ်၍
အတွင်း တော်မှာဆိုင်း အုပ် ငွေ တောင် ပေါ်ထင်တအုပ်ချုပ်တီး မှုတ်ထမ်း ရွက်
စေ၊ မျိုး တော်မတ် တော်တို့မှာသနား တော်မူသည်အစီး အနင်း အဆောင်အ
ရွက် ဇောဝ်း ဝတ်လုံစလွယ်များ ကိုသိမ်း၍တိုက် တော်သို့သွင်း ၊ နေရာဒါး သွယ်
(တွင်)လည်း မနေစေနှင့်၊ နီး ခေါက် နေရာမှာ နေ၍ခစား ကြစေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဝိမာသ်)
13 November 1807
သုဒ္ဓဒိန်၉၄၂နတ် တော်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရေခါး ရွာမှာ ရေခါး ရေကိုတထမ်း ယူ၍အထွင်း တော်သို့သွင်း စေ၊ ရွှေ
တိုက်ဝန်ကဘွား ဘက်ကျော်အစုမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း 1783
တော်ပါ သွေးသောက်ကြီး တမန် ကျော် သေ   သား ငစိလှငယ်၍အမှု တော်ကိုမ
ထမ်း နိုင်ဘ ထွေး ငပန်း တုတ်ကို သွေး သောက်အရာနှင့်ထမ်း ရွက်ပါသည်၊ င
ပန်း တုတ် သေ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း တော်ပါသွေး သောက် 1783
ကြီး တမန် ကျော်သား ငစိလှကိုဘွား ဘက် ကျော် သွေး သောက်ကြီး အရာထမ်း ရွက်
ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း (သက္ကရာဇ်၁၁) 1783
၄၅ခုစစ်တမ်း ဝင်   တမန် ကျော်သား ငစိလှကိုဘွား ဘက် ကျော် သွေး သောက်
ကြီး ခန့်၊ နေမျိုး ရာဇာသူကို နေမျိုး ကျော်စွာနှင့်ဘက်၍ စကိုင်း မင်း ဝန်ခန့်၊
လက်ဝဲ ဇေယ ရွှေ တောင်ကိုမြို့ဝန်အရာနှင့်စီရင်မြဲစီရင် စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ်ဒသာဝမိမျိသ်)

14 November 1807
သုဒ္ဓဒိန် ၉၄၃နတ် တော်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယခုနှစ်ပြဿဒိန်လထပ်သည်မှာ ရက်တရက် မပါဆိုကြသည့်စကား ကိုရက်ပါသင့်မပါ
သင့်ရဟန်း ပညာရှိလူပညာရှိ ဗေဒင်သမား တို့ပြောဆိုမြဲပြောဆိုကြစေ၊ ရန်
အောင်မြို့သစ်မြို့စား ကမြို့ကျေး ရွာပျက်ပြား သောကြောင့်အမိန့်တော်နှင့်
သိမ်းသွင်း ပြုစုပါရသည်၊ ခန့်တော်မူသည့်လက်နက်ကိုင်မှူးတွင်သူကြီး နှစ်ယောက်
တွက်ပေးသွင်း သည့်လူနှင့်လွတ်ငြိမ်း၍ မြို့ရွာကိုအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်းပြုစုပါ
ရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ထောင်ဆက်တိုက်ရန်အောင်
မြို့သစ်က ပေးသွင်း သည့်လက်နက်ကိုင်လူ ၁၀ နှင့်သာပြေစေ၊ နောက်ကိုမခန့်မ
တောင်း နှင့်လက်နက်ကိုင်ကိုလွှတ်၍ မြို့ရွာကိုပြုစုစေ၊ ကျှင်း ဂုံး ကျောင်း ချိစစ်
ကဲကြီး တုရင်သာရ ကျော် လှော်ချက်ကို ထောက်၍ ဝင်ရောက်သမှူးမြို့စား တို့ကို
သစ္စာတော်ပေး မြဲပေး စေ၊ တရုပ်ပြည်သို့ဝင်သွား သည့်မဟာခန့်မိုင်း တုံစါး
တို့ကိုလည်း တရုပ်တို့မှာ တောင်း ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဇိမာသ်
15 November 1807
သုဒ္ဒိန် ၉၄၄ နှစ် တော်သလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နာ ခံဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျော်ပြည်သို့ ပေါက်ရောက် အောင်သွား နိုင်သူမဲ့ ခေါင်အ ရှေ့ဘက်မိုင်း ကာမြို့ မှာရှိသည့်တုရင်ပ တေ့နှင့်လူ ပေါင်း ၃၀ ကျော်ကိုမိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး သို့မှာထား၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက် ခေါ်စေ၊ တောင်ငူမင်း ဝန်အတွင်း ဝန်တို့ကိုအကျည်း ထား၊ ကျွား ငယ်အစုသား တို့မှာအမှုအခွင့်ရှိလျှင်အကြပ်ကိုတိုင် ပြောစေ၊ အကြပ် ကလည်း သွေး သောက်ကြီး တို့ကိုတိုင် ပြောစေ၊ သွေး သောက်ကြီး ကလည်း မင်း သား မြွား လူစုဖြစ်လျှင်ဝန်အကြီး စာရေး လူအုပ်တို့ကိုတိုင် ပြောစေ၊ ဝန်အကြီး စာရေး လူအုပ်တို့ကမင်း သား မြွား မှာ လျှောက်ထား စေ၊ မှူး မတ်တို့အုပ်စု ဖြစ်လျှင်အတွင်း ဝန်တို့မှာအစီရင်ခံစေ၊ အမိန့်တော်အတိုင်း မတည်ပတိုင်မကြား မလျှောက်မထား ထွက်သွား လျှင်ထွက်သွား သူတို့ကိုမိဘနှင့်တကွထင်ရှား အောင်စီ ရင်။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ်ဒသာဝမိမ်သ်)

16 November 1807

သူ့ဒ္ဒိန် ၉၄၅ နတ် တော်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နံနက် ခံ ဇေယနေ၁ရထာ၁တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

1807
သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခု ဝါကပ်သည်မှာ ရက်ပါ ရက်မပါ ကွဲပြားကြသောကြောင့် ပြောဆိုစေရာတွင် ရက်မပါဆိုသူ ရဟန်း ပုဏ္ဏားလူ ဗေဒင်သမားတို့က နိုနန်းဆရာသည် သက်ကြီး ရွယ်ကြီး ပြက္ခဒိန်တတ်သူဖြစ်ပေသည်၊ နိုနန်းဆရာဆိုရာ အဆုံးအဖြတ်ကို ခံပါမည် လျှောက်ချက်နှင့် နိုနန်းဆရာထံသွား၍ ပြောဆိုစေရာ နိုနန်းဆရာက (သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုနှစ် ဝါကပ်သည်မှာ ရက်ပါသင့်ကြောင်း နှင့်အဆိုကိုသွင်းချက်အတိုင်း ရက်ပါ ခေါ်ဝေါ်ရေး မှတ်ကြစေ၊ ဗေဒင်သမားတို့ စီကုံးရေးသားသည့် ပြက္ခဒိန်တွင် ရက်မပါစီကုံးရေးသားသည်ကိုလည်း ရက်ပါပြက္ခဒိန်အသစ်စီကုံး ရေးသားကြစေ။

16 November 1807
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခု တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့ နာခံ ဘယကျော်ထင် တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မိုး မိတ်မြို့နယ်မိုး နံ့ ရေတံ ခွန် ကျောက်တွင်း မှာ ငကြွင်း အောင်ကိုစိုး သူ ကြီး ခန့်၍ ဒိုင်း ဝန်ကပြုစုတူး ဘော် စေ၊ မိုး ကုတ်ကြဝ်ပြင်ကဆက်သည်ထက်လည်း ပိုး ၍ဆက် စေ၊ အာပစ်ရှာဟို သိန္နီတပည့် င ရွှေလူး၊ င အေးတို့က နိုင်ငံ တော်အ တွင်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာ များ မှာ ရှိ နေသည့်ပသီကုလား တို့ဘာသာကျမ်း ရှိသည့်အ တိုင်း အာပစ်ရှာဟို သိန္နီပြုသရာနာခံကြ စေအမိန့် တော်ထုတ်ပြန် ချက် ရှိပါသည်၊ ရခိုင် လေး မြို့ ကျေး ရွာ များ မှာ ရှိ နေသည့်ပသီကုလား တို့တွင်ဘာသာတရား စ ကား ရှိသည်များ ကိုစစ် ကြော စီရင်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ရခိုင် လေး မြို့ ကျေး ရွာ များ မှာ ရှိ နေသည့်ပသီကုလား တို့ တွင်ဘာသာတရား စကား များ ကိုအရပ်ရပ်ပသီတုလား တို့နည်း စစ် ကြော စီ ရင် စေ၊ ဘယား ဝိန် ဝိဆန်ကလွှတ် တော်တွင် မှူး တော် မတ် တော်တို့ကိုအစီရင် ခံ ချက်အတိုင်း သင့်ရာလုကို တော်သင့် အောင် စေလွှတ် စေ။

17 November 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန၊ အဝ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ၁၉၇၆၊ ပိုဒ်၅၀၉/၃၊ စါ၂၅၄)

ကျား ငယ်အစုသားတို့မှာ အရှေ့သောင်တွင်လူ့တကိုယ်လျှင် တနေ့အနှုန်း ၃၀၀ ကျလုပ်ဆောင်စေ၊ လူငယ်တို့မှာ မြေနင်း မြေသယ်၊ လူကြီးတို့မှာ အနှုန်းကျမ်း စေ၊ ကျားငယ်တို့လုပ်သည်မှာလည်း မင်္ဂလာသားတို့ကပြု စေ၊ တရုပ်ပုလုမြို့ဗိုလ်ချုပ်မြို့ဝန်တို့ တစာအရကို ထောက်၍ တော်သင့်အောင်ဗန်း မော်မြို့ဝန်ကမှာထား စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့မှာဆင်ဖြူတော်ကိုရှာ ဆဒ္ဒန်ဆင်နား ခံ ဂဇ ကျော်သူကိုသွား၍ကြို စေ၊ ဓမ္မ ဝေသူကိုလည်း လိုက် စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဝဗိမ်ယ်)

17 November 1807

သူ့နှ ဒိန် ၉၄၆ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့ နား ခံ ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗဟိုစည်တော်မျက်နှာကျက်သရေယိုယွင်းသည်မှာအသစ်ကျက်လုပ်စေ။

18 November . 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခရာဇ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ထား ဝယ်မြို့နား မံဟောင်း မနော် ရွှေတောင်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အ
လျှင် ရောက် အောင်ဟံသာဝတီမြို့ဝန်သို့ မှာထား၍ ခေါ်**စေလက်**ရွေးကြီး သား ရ
နိုင် လှေသင်း သား တို့ကိုကျွေး ငယ်အစုတို့နှင့်အတူအုဋ္ဌကို ဝင်၍လုပ် စေ။

18 November 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံရာဇ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်္ဂလာဗိုလ်၊ မုံရွာ၊ ကျေး မုံရွာသူကြီး ရွာမှူးဆောင်တို့က ဗဒုံမြို့နယ်တွင် မုံရွာ ကျေး မုံရွာများ ကလူကို ပေး ဘွဲ့ရာပါသည်ကိုသံလျှင်မင်း သား ကမနှုတ်မယူစေ နှင့်၊ ပေး ဘွဲ့ရာပါသည့်စာရင်း ကိုသိမ်း ၊ မင်္ဂလာမှာထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေ။

18 November . 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျော်ထင်ရာဇာကိုစာရေးကြီး ခန့်မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဟံသာဝတီ မြို့ကဆက်သင့်ကုလား ဝတ်အင်း ကျိမှာ ရွှေဘဝါး တော်အောက် ရောက်သည့်ကာလ ငွေတော်ပေးမည်၊ ဓညဝတီ၊ ရမ္မာဝတီ၊ ဒွါရာဝတီ၊ မေဃဝတီမြို့များ ကဆက် သင့်ရာကုလား ဝတ်အင်း ကျိမှာလည်း အထက်အဖိန့်တော်ရင်း အတိုင်း စပါး နှင့် ထပ်လဲဆက်သစေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဓိမိသ်)

18 November 1807

သုဒ္ဓဒိန် ၉၄ ရနတ် တော်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မင်္ဂလာဗိုလ်စာရေးတို့ကရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း တောင်လုံးမြိုင်းလှေနှင့်ထမ်း စေအထက်အမိန့်တော်ပြန်ချက်ရှိသည်မှန်လျှင်လှကိုဝန်စာရေးတို့က အမိန့်တော်အတိုင်း သိမ်း ရုံး၌ ဝန်အိမ်တွင်ထမ်း ရွက်ရှိလျှင်လည်း ဝန်အိမ်မှာ ထမ်းမြဲထမ်း စေ၊ ဝန်စာရေးတို့ကမသိမ်း မရုံး ရ၊ မင်္ဂလာမှာထမ်း ရွက်ရှိသည်ကိုလည်း ယခုမှမသိမ်း စေနှင့်၊ မင်္ဂလာမှာ ထမ်းမြဲထမ်း စေ၊ မင်္ဂလာမှာထမ်း ရွက်ရှိလျှင်အထက် တောင်လုံးမြိုင်းလှေနှင့်ထမ်း စေအမိန့်တော်ကို သိမ်း ၊ ရွှေမြို့တော် ကြေးတိုက်မှာရှိသမျှ မောင်း စုကိုတလုံး မကျန် ရွှေဘဝါး တော်အောက်ယူစေ၊ ဘယား ဗိန်ပီဆန်ကဇင်း မယ်သို့ပေး မှာရန်စာကိုသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

19 November 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နားခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရေး ဟောင်း သု တေသန)

အဆောင်တော်မြဲ ရွှေ တောင်မင်း ကျော်ရာဇာ ကို မြောက်ဘက်တိုက် စမွန်ရွာ ၊ ဆိမ်း ထွန်း မှူး ဘယစည်သူကို မြောက်ဘက်တိုက် မုဆိုး ခြရွာ ၊ တင်း တိမ်ရုံ မှူး နန္ဒ ကျော်သူကို မဟာဒါန်တိုက် ရေတာ့ ကျိန်း ရွာကိုသနား ခံ စေမည်သွင်း ချက်အ တိုင်း သင့်ပြီ ၊ အသုံး စာ ရေး အရာလပ်သည် မှာငရွှေရကိုအသုံး စာ ရေး ခန့် ထား ရေး မှတ်ထမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ၊ နေ ဇေယကိုအ ကျည်း ကလွှတ် ၊ ကျောက်မော်မြို့စား မင်း သမီး ကသနား တော်မူသည့်မြိတ် ၊ တ နင်္သာရီကုလား တို့တံသာ ဝတီမြို့မြိတ်မြို့များ သို့ထွက်သွား ရှိနေသည် ၊ မြိတ်ကုလား မှန်သမျှကိုသိမ်း ရုံး ယမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိဒိုး သံ ထော်ဦး တင် ချက်အတိုင်း အထက်သိမ်း ရုံး ရာ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ပေါက် ရောက်သူတို့ကတံ သာဝတီမြို့မြိတ်မြို့များ သို့ထွက်သွား ရှိနေသည်မြိတ်ကုလား မှန်သမျှလူတို့ကို ကျောက် မော်မင်း သမီး ဝန်ကြီး တို့တသိမ်း ရုံး၍ ကျောက်မော်မင်း သမီး မှာထမ်း ရွက်စေ ၊ မင်း ကွန်း ဥယည် တော်မှာသိရိဇ္ဇတ် မှူး ကြီး အုပ်ထိန်း သည် ၊ မရှိလျှင် သား ကျော်သူ ကျော်အုပ်ထိန်း မှူး ကြီး သည် ၊ သိရိဇ္ဇတ် ကျော်သူ ကျော်တို့မရှိဥယည်မှူး အရာလပ်သည်မှာသိရိဇ္ဇတ်သား စကိုင်း မင်း ထမ်း ငမြတ် ထွေး ကိုအဘအစ်ကိုတို့ မှူး ကြီး သည့်နည်း မင်း ကွန်း ဥယည် တော်ကင်း များ မှာ မှူး ကြီး အုပ်ထိန်း စေ မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာဒိမါသ်ဆုတ္ဒ
19 November 1807
ဒိန် ၉ ၄ ဂ နတ် တော်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

တရုပ်ပြည်မှ လူ မြို့ဝန်တို့က ရောက်သည့်စာအရကို ထောက်၍ဗန်း မော်မြို့ဝန် သာလှ ဝေ ယော်ကမိုင်း ဆည်စိုး တူသို့ ပေး မှာ စေမည် ပေး မှာရန်စာကိုဆက် သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

20 November 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ဇေ ယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

1801

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှစ်ကသည်ယခုနှစ်တိုင်စပါး ပေါင်း ၅၂၃၇၃၃၀၀အနက်

(31) December 1807

က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လတိုင်သုံး ကုန်စပါး ပေါင်း ၄၂၀၃၉၆
၅၁ ကျန်ရန် ၁၀၃၃၃၆၉၇ ရှိသည့်အနက် ၀၅၉၂၅၀၅ လျော့၍ ၁၇၄၁၀ ၅၅ ကို
တော်တွင်ကျန်ရှိ ကြောင်း နှင့်ကို ဝန်ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ၀၅၉၂၅
၀၅ စပါး ကိုအ လျော့ဖြစ် စေ၊ ၁၇၄၁၀ ၅၅ ကို တော်ကျန် စပါး ကိုသာအသုံး တော်
ရှိရာသုံး စေ၊ သီဟရန် အောင်ထင်အုပ်စုစွန်း လွန်း သေနတ်အမှုထမ်း ဒဝယ်
ဆောင်ကချထား ၍ မင်္ဂလာ ဗိုလ်သို့ ပေး အပ်ထမ်း ရွက် စေသည်ငသာ ကောင်း ၊
ငအောင်း ၊ င ကျော်သူ၊ ငတုတ်တို့နှင့်လူ ပေါင်း ၄၀ ကျော်သား တို့ကိုသီဟရန် အောင်
ထင်ဆင့်ဆိုရာ နာခံ၍ စွန်း လွန်း သေနတ်မှာထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေမည်
သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရေကင်း ဝန်ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပန်း
တောင်မြို့ ကျေး ရွာမရွာ စောင့်သူကြီး ငသာဖြူလက်ခွဲသူသူနိုး ဒါး မြတို့ကို ရေကင်း
ဝန်သို့အပ် စေ၊ ရွာ စောင့်သူကြီး ငသာဖြူကိုလည်း အဆုံး စီရင် စေ၊ ကနောင်
မြို့၊ မြန် အောင်မြို့၊ ဟသ်ာတမြို့၊ ဇလွန်မြို့၊ ခနောဖြူမြို့၊ ခဲ ပေါင်မြို့ရွာ များ နှင့် ရေ
ကင်း ဝန်တို့အစဉ်စီရင်မြဲမြို့ရွာ များ ကိုလည်း ရေကင်း ဝန်သိရှိစည်သူကအုပ်ချုပ်
စီရင် စေ၊ သိန္နီမြို့မှာ စစ်ကဲခန့်ရန်ကို ရွေး ၍သွင်း ။

20 November 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နာ: ခ
ဇေယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဇုပရာဇာကရှိခိုး သံတော်ဦး တင် ရောက်သည့်စာအရကို ထောက်၍ဆင့်ဆိုမှာ
ထား ပြီး လျှင်လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မဂ္ဂရာမြို့
စား မဟာသီရိဓမ္မရာဇာကငယ်ရွယ်စဉ်သနား တော်မူသည့်လယ်ယာကိုင်း ကျွန်း
ဥယည်အင်း စား ကျေး မြို့ရွာသင်း ပင်း များ ကိုလက်ထပ်မင်္ဂလာဖွဲ့တော်မူ၍
လက်ဖွဲ့တော်မူသည့်အမိန့်တော်ပြန်တမ်း ဝင်စာရင်း ကို ရွှေလွှတ်တော်မှာတင်
ပေး၍အတွင်း တော်သို့ဆက်သွင်း ပါသည်၊ ဆက်သွင်း ရာပါသည့်ငရွှေ အောင်သိမ်း
စုဥယည်လယ်ယာကိုင်း ကျွန်း အင်း များ ကိုပုံဆက်သွင်း၍အမိန့်တော်နှင့်သနား
တော်မူသည့်အတိုင်း ထိန်း သိမ်း ပြုစုကာလအရှည်ရှိ နေပါသည်ကိုယခုနှစ်မှသူရဲသား
တို့ကလွှတ်တော်မှာ လျှောက်ထား ပြန်၍သူရဲ ရွှေး သောက်ကြီး ငသာထွန်း အောင်
ကိုင်း ခွန်၊ ပွဲခွန်၊ ကူး တို့ခွန် ငွေ ၅ါ ကျော်ကို ကောက်ခံယူခဲ့သည့်အကြောင်း နှင့်
ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငရွှေ အောင်သိမ်း စုမဂ္ဂရာလက်လှိုင်ဆိမ်တည်
ပွဲဥယည်လယ်ယာကိုင်း ကျွန်း များ ကို(သက္ကရာဇ်)၁၁၅၄ခုနှစ်ကပင်မဂ္ဂရာ 1792
မင်း သား ကိုသနား တော်မူ၍ရှိသည့်အမိန့်တော်ကိုဆန့်လွန်၍လွှတ်မှာ လျှောက်
ထား သူ သူရဲ ရွှေး သောက်ကြီး ငသာထွန်း အောင်ကို၅ချက်ရိုက်၊ ကိုင်း ခွန်၊ ပွဲ
ချိန်၊ ကူး တို့ခွန်ခံယူသည့်ငွေကိုလည်း ပြန် ပေး စေ၊ မြေမှာသနား တော်မူရင်း
ပုံ၊ ပေး ဖွဲ့ရာပြန်တမ်း စာရင်း သွင်း ချက်ပါဝင်သည့်အတိုင်း မဂ္ဂရာမင်း သား
ကရ စေ။

22 November 1807

(သက္ကရာဇ်)၁၁၆၉ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၈ရက် နေ့နား ခ
ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မညဝတီမြို့မှာအမိန့်တော်နှင့်ခေါ်သည့်ဆေး သမား ၄၊ ဗေဒင်သမား ၁တို့ကို မြို့ရွာပြန်သွား စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ကျော်ထင်ရာဇာသူကိုစာရေး ကြီး ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း ကျော်ထက်ရာဇာသူကိုစာရေး ကြီး ခန့်၊ ဗဒ္ဒုံမြို့နယ်တွင်း ရှိစုကြီး သေနတ်သား တို့မှာလည်း ရွေး ကောက်တော် မူရင်း လူစုမှန်လျှင်စုကြီး သေနတ်မှာထမ်း စေ၊ဘွဲ့ရင်းလူစုစါရင်းတို့လည်းအခုကသွင်း စေ၊ဘွဲ့ရင်းလူများမှာ ငါဘုရင်မင်းတရားကြီး နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ဝင်ထမ်းသူ ဖြစ်လျှင်အစုကမသိမ်း စေနှင့်၊ ဗဒ္ဒုံမြို့သူကြီး တို့သို့အပ်၍ ဗဒ္ဒုံမင်း သို့ဝင်ရောက်အ မှုထမ်း စေ၊ စာရင်း ကိုလည်း ဗဒ္ဒုံမြို့သူကြီး ကဆက် စေ၊ အာကာ ကျော်စွာ၊ လက် ယာပုံချီ ကျော်၊ နရာ ကျော်ထင်၊ အာကာ ကျော် ခေါင်၊ အာကာ ပုံချီ၊ လက်ဝဲပုံချီ ကျော်၊ လက်ဝဲရဲ ကျော်၊ နရာရဲ ကျော်၊ ကျော်ထင် ကျော်သူ၊ လက်ယာရဲ ခေါင်၊ ဒေ ဝ ကျော်၊ ဗလဖွဲ့ ကျော်၊ ဗလ ပုံချီ၊ လက်ဝဲရဲ ခေါင်၊ ဇေယ ကျော်ထင်၊ သီရိပုံ ကျော်၊ ရဲမှ ပုံချီ၊ စန္ဒသီရိ၊ ရဲလှ ဇေယ ကျော်၊ ဝေ သော်သာရ၊ ကျော်ထင် ဝေသူ၊ အာကာ ကျော်သူ၊ လက်ယာ ပေါ်၊ င လှ၊ သီရိ ဝေ သော်၊ ငကံ ပေး၊ ငသာ၊ ငသူ၊ င ဖျော်၊ င ရွှေ၊ သာထွန်း အောင်၊ နန္ဒသီဟ၊ င ကျော်လှ၊ င မောင်၊ င ရွှေကြူ၊ နာရာ ပုံချီ၊ ငစိန်၊ ငကြိုင်၊ ငခဲ၊ ငကာ၊ ငမြတ် ကျော်၊ ငငြိမ်း၊ ငကြွင်း၊ င ပို၊ င နောင်၊ လက်ဝဲ ဝေ သော်၊ င ရွှေပို၊ င ရွှေမင်း၊ ငပံ၊ ငပဲ၊ ငလူလှတို့လု ပေါင်း ၅၁ ယောက်ကို ရွေး ကောက်လက်စည်တပြစ်ကြီး ရွေး ကောက်မှာဖြည့်ဖွဲ့ ထမ်း ရွက် စေ၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

24 November 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နာခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့မင်း အုပ်စုကျား ငယ်တို့မှာ အိမ်ရှေ့မင်း ကျီကရိက္ခာကို စားစေ၊ စကိုင်းမင်း အုပ်စုကျား ငယ်တို့မှာလည်း စကိုင်းမင်း ကျီကရိက္ခာကို စားစေ၊ ကျန်မင်းသားများ အုပ်စုနှင့် မှူးတော် မတ်တော်တို့ အုပ်စုကျား ငယ်တို့မှာ ကျီတော်က စပါးကုန်လျှင် သားတော် သမီးတော်တို့ ကျီများ က စပါးကို တကျီ တကုန်လျှင် တကျီလှည့်၍ ရိက္ခာပေးစေ။

25 November 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခု တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခ ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ကိုး ခရိုင်ဆည် တော် ရေ သောက်လယ်ပယ်များ သည်လယ် တော် ငွေ တော်ဖြစ်သည်၊ ကိုး ခရိုင်ဆည် ရေ သောက်လယ်ပယ်မှန်သမျှကို ရေဘို့ ရေခွန်ဆက်သွင်း စေ၊ အထက်အမိန့် တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရသည့်လယ်ပယ်လုပ်သား တို့မှာ မြို့စား တို့က ရေခွန်စပါး ၆၇၃ ရေးစစ်သိမ်းခံရသည်ကိုဆိုင်ရာစစ် မေးလျှင်မြင်စိုင်း မြို့၁၇၀၀၀၊ ပင်လယ်မြို့ ၄၀၀၊ ပျဉ်း မနား မြို့၁၁၂၀၊ မကွရာ မြို့၅၆၀၀၊ မြစ်သား မြို့၅၉၆၊ မြောင်းလှမြို့၂၀၂၅၊ စောလှမြို့၆၀၀ရ ကြောင်း နှင့်ထွက်ဆိုသည်၊ အထက်အမိန့် တော်ရင်းအတိုင်း မြေစု ရေခွန်များ ကို ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍မြို့စား တို့မှာ ရမြဲ ရေခွန်စပါးကို ပေး ပြီး လျှင်ကျန်သည့်စပါး တော်ကိုကျီ တော်သို့သွင်းပါ့ရမည့်အ ကြောင်း နှင့် ဒိုင်းဝန်က လျှောက်ချက်အတိုင်း ရေး စစ်သိမ်း ခံဆက်သွင်း စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ လဲချား မြို့မှာ နော်မိုင်း သား ငခွန်လိပ်အရိုး အရာမှန်သည်ငခွန်လိပ်ကိုလဲချား မြို့စား ခန့်၊ နော်မိုင်း သား ငခွန်လိပ်တို့ဥစ္စာပစ္စည်း များ ကို လေါ်ပန်င ရွှေသား တို့ကသိမ်း ယူသည်မှန်သမျှကိုလည်း ပြန် ပေး စေ။

28 November . 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အရှေ့ဘက်စရပ်တော်နှစ်ဆောင်မှာ တော်သင့်သည့်အရပ်ကအ တော်အသင့် ဆောက်လုပ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၅ နှစ် ဒသာမိမိယ် သုဒ္ဓဒိန် (၉၅၈ နတ်တော်) လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံဇေယျ နေဝ ရထာတွင် 29 November 1807 ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

29 November 1807

15 December 1807

ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၉ရ၄မွား သည် နေ့ဖုသျှသကြိန် တော်ဝင်ရေချိုး ထွက်တော် မူရာသား တော်များ မှာလိုက်လိုလျှင်လိုက် စေ၊ မှူး တော်မတ် တော်တို့မှာ မလိုက် စေနှင့်၊ ဝင်း ကိုယ်ရံ တော် လှေ တော်သမ္ဗန် တော်များ မှာခင်း မြဲခင်း စေ၊ ပခမ်း မင်း ထမ်း ရွှေ တောင်အိန္ဒြ ပို့ချီ ကျော်သူတို့ကို နှုတ်၊ ငရာ၊ ငသော်၊ ငစွကြီး၊ ငသာအို၊ ငပြေ၊ ငလှေ၊ ငမြတ်ဆံကို၊ ငရန်၊ ငငွေ၊ ငစို၊ ငထွေး၊ ငအေး၊ ငဝန်၊ ငတုန်း၊ ငရွှင်၊ ရဲကျော်တုရင်၊ ငထွန်းမြ၊ ငမွေ၊ ငလျှော်၊ ငနှော၊ ငအေး၊ ငရွှေ တောင်း၊ ငမြတ်စံ၊ ငနေ၊ ငမြတ်ဦး၊ ငသာအိ၊ ငထွန်းဖြူ၊ ငသာထွန်း အောင်၊ ငချမ်း ဦး၊ ငစိန်၊ ငခွေ၊ ငထွန်းရာ၊ ငပျား၊ ဝသာတုတ်၊ ငဗိန်၊ ငတူ၊ ငအူ၊ ငချမ်းတင်၊ ငသာဝွဲ၊ ငချစ်မွေး၊ ငမြတ်ရာ၊ ငစံ တောတို့လူ ပေါင်း ၄၂ကို ပခမ်း မင်း ထမ်း သွေး သောက်လတ် ရွှေ တောင်အိန္ဒြ သွေး သောက်မှာဖြည့်ဘွဲ့ထမ်း ရွက် စေ၊ သား မယား အသက် နေ့နံ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း၊ ပုသျှသကြိန် တော်ဂင်ရေချိုး ထွက်တော်မူမည် မှာဝင်း ခင်း တပ်ခင်း လှေခင်း စာရင်း ရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ပုသျှသကြိန် တော်ဂင်ရေချိုး ထွက်တော်မူရာဝင်း တပ်ခင်း သည့်ပြင်အနီး အပါး လူသူမချည်း မရောက်မနေ စေနှင့်၊ သွေး သောက်ကြီး အကြပ်တို့ကိုဆင့်ဆို၍ဆီး တား စေ။

29 November 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၅ရက် နေ့နား ခံဇော ယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ကျွား ငယ်အစုသား တို့မှာ တနှစ်ထွက်ရိက္ခာစပါး ဘိုး အဝတ်ပုဆိုး ဘိုး တကိုယ် ၁၅ကျ ကို ငွေတော်ထုတ်ယူစေ၊ ရွှေမြို့တော် နေ့ ငွေမှုတ်ပွဲစား ငပိုက်၊ ငစံတော်၊ ငထွန်းဖြူ၊ ငသာပန်း၊ ငနို၊ ငပြိမ်း၊ ငသာရ၊ ငတိုး၊ ငရန်မင်း တို့က ရွှေမြို့တော်မှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ကျေး ရွာများ မှာ ငွေမှုတ်လုပ်သုံး ဆောင်ကြသည်၊ အကြီး အလုပ်ကိုခံ၍ ကြေး ကြမ်း ငွေကြမ်း မမှုတ်မလုပ်စေရ၊ တနှစ်လျှင်ပွဲခွန် တော် ငွေ ၁၀၀ ဆက်သွင်း မှုတ်လုပ်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့် လျှောက်သည့် ငွေ [illegible]တို့မှာ အမိန့်တော်နှင့်တမြို့လျှင် ဒိုင်း ဝန်ဆင့်ဆိုရာ မှုတ်လုပ်စေမည် ပွဲစား တို့ကလည်း တနှစ်လျှင်ပွဲခွန် တော် ငွေ ၁၀၀ ဆက်သွင်း စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

2. December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှစ် တော်သလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်း ကွန်း အလယ်ကျွန်း အရှေ့ဘက်အနောက်ဘက် မှစ၍ ရွှေမြို့တော်များ မှာ ဥပုသ်တော်အတိုင်း စောင့်ထိန်း ဆောက်တည်သူ ယောကျ်ား မိန်းမတို့စာရင်း ကိုသိတော်မူသာ အောင်စာရင်း သွင်း ။

3 . December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှစ် တော်သလင်း ၄ ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေလနက္ခတ်ကောင်း ကင်မှတ်သားသည်ကို မညီမညွတ် မရှိစေရ၊ ညီညွတ်အောင်
ညှိနှိုင်း ပြင်ဆင်၍ ပြက္ခဒိန်ထွက်ချက်ရေးသား သုံးစွဲကြသည့်ဥစ္စယယည် ဒဂ္ဂိဏယည်
အယည်နှစ်ပါး သို့နေသွားသည်ကိုသိသာအောင်မှတ်သားသည့်မှတ်ချက်သွင်း၊ ဥစ္စ
ရ ယည် ဒဂ္ဂိဏယည်ဘဝါး နှင့် ၃ မယောအဆုံး မှာသာညီသည်အယည်နှစ်ပါး အကြား
မှာတနှစ်နှင့်အခါမမှန်တနှစ်မှန်ရာမှာတနှစ်ဘဝါး ထွက်သည်တနှစ်ထွက်ရာမှာ
တနှစ်ရပ်သည်မညီမညွတ်ရှိကြသည်၊ ညီညွတ်မှန်ကန် အောင် ပြောဆိုသင့်သည်၊ ရွှေ
တိုက်စိုး က ပေး ချက်အတိုင်း ညီညွတ် အောင်ပြုလုပ်သုံး စွဲသူဆရာ တော်လု ဗေဒင်
ဆရာများ တော်မတ် တော်တို့ကသိသာ အောင် ပြောဆိုကြ စေ၊ ရွှေတိုက်စိုး ရှိနိုး
သံတော်ဦး တင်ချက်စာတား ကိုလည်း ဖြေတော်မူမည်၊ မိုး မိတ်မင်း မဟာသုဓမ္မ
ရာဇာမှာငရွှေဝန်ကိုအတွင်း ဝန်၊ ငကြ၊ ငသာတို့ကိုစာရေး ခန့်မည်သွင်း ချက်
အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မင်္ဂလာလေး သင်း၊ အဝတ်း သင်း အောက်မား တော်များ နှင့်
သိပေါ်မြို့ကျေး မိုင်း နိုတောက အောက်ငင်ခဲ့သည့်ဆင်တော်အတိုင်း ၁၅ ကျော်ငါ
ခန့်အစွယ်ပြင် ပေါင်း ၁၅ ခန့်ဆင်တော်ကိုစကိုင်း မင်းထွက်၍ကျူး တော်မှာကြေ့
ဘမ်း မြကြေ့ဘမ်း စေ၊ ဆင်ဝန် အောက်မား ဝန်တို့ကိုလည်း လိုက်စေ၊ အရပ်
ရပ်မြို့ကျေး မှား မှာကျမ်း ဂန်ဖို့သည့်ကျမ်း တတ်ရဟန်း သံဃာတို့ကိုဆရာတော်က
စာရင်း ပေးသည့်အတိုင်း လွှတ်ကပင့်ခေါ်စေ။

5. December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၆ ရက်နေ့နား ခတယ ကျော်ထင်တွင်
ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မရှိး တို့ဆရာတော်ဘဝ ပြောင်း သည်မှာ တကာ ဥပါသကာ တို့က တံဆိပ်ရ ဆရာ တော်တို့ကို သဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ် စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့နယ်တွင် ရွှေခဲ တော မှာ ရ သည့်ဆင်ဖြူ တော်မကို ဟံသာဝတီ ရေဝန် နော်ရထာ ကျော် ခေါင်ကြပ်မျှ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်ယူ ဆန်တက်လှာ စေ။

7 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှစ် တော်သလဆန်း ၈ ရက်နေ့ နား ခဘယ ကျော်ထင် ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

8 December 1807

31 December 1807

ဒသာဓိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၉၉၀ ပဌမတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဒသာဓိမာသ်ပြိုမည်မှာအာ မြွက်သံပေး ရမည်၊ မင်းကွန်း ရှိအမြွက်များကိုပြင်ဆင်မျှဲအသင့်ရှိစေ။

8 December 1807

သဏ္ဍရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၉ ရက်နေ့နား ခဲ ဇေယျနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လက်နက်တိုက်စိုး ကျော်သူနန္ဒမိတ်ကိုမင်း တိုး မင်းသား သုသီရိဓမ္မာရာဇာ ဝန်ခန့်၊ ထွင်း သင်း တိုက်တပယ်မြို့နယ်ထွင်ဆံ တော်ရှင်အင်း ၊ တိမ်ညိုမြစ်မကန်အင်း ၊ ပြောင်စင်အင်း ၊ ထုံး ကြီး အင်း မျှား သည်အင်း စား မရှိလပ်သည်ကို ပန်း တိမ် ခေါင်း ပညာနန္ဒ ကျော်နှင့်ငယ်သား လူ ၁၅ တို့ကိုအင်း စား သနား တော်ခံ စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

10 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ် တော်လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နံ: ခံဘယ ကျော်ထင် ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

လက်ဆောင်ယူ မှုး သူရ ကျော်ထင် သေလွန်ရာမှာ ပုဆိုး ပိုး ကမ္ဗတ် ရွှေထည်နှင့် သင်္ဂြိုဟ်စေ၊ ကရင်တို့ကျွန် တော်ခံ၍ အငြိမ်အဝပ်ရှိပြီး ဖြစ်သည်၊ မိုး ဗြဲမြို့ရှိလက်နက် ကိုင်တို့ကို မိုးနဲ့ဗိုလ်မှုးတို့က သိမ်း ခေါ်၍ မိုးနဲ့ တပ်တော်မှာ ထမ်း ရွက်စေ။

11 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့ နား ခံ ဇေယ နော်ရ ထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

မဏ္ဍရာဆည် တော် ရေ သောက်လယ်ပယ်များ သည် ကျောက်ဆည်ကိုး ခရိုင်လယ်ပယ် များ နည်း လယ် တော် မြေ တော်ဖြစ်သည်၊ နှစ်စဉ်ကျွဲတရှည်း လျှင် ငွေ ဝိ၊ တိုင်း စါး ၂၊ ရေဘို့ ရေခွန်ဆင်း ရဲသား တို့ပေး ကုန်ကြရသည်၊ တိုက် တော်ကျိုတော်မ သွင်း မရောက်မရှိစေသင့်၊ ရေဘို့ ရေခွန်သင့်စပါး ကို ကျောက်ဆည်ကိုး ခရိုင် နည်း မဏ္ဍရာမြို့စား ငန်က ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ကျီ တော်သို့ဆက်သွင်း စေမည် သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ လိုင်မြို့မှာ ငအုကိုမြို့သူကြီး ခန့် တော်မူသည်၊ နောက်င အုမ ဆောင်မရွက်နိုင်ငမြတ်ဖြူကိုလွှတ် တော်ကမြို့သူကြီး ခန့်၍ ဆောင်ရွက်သည်မှာ လည်း လက်နက်ကိုင်ကို ပြေ အောင်မပေး မ ဆောင်မြို့ရွာမှာ ကြေး ငွေအများ ခွဲခန့်သည်မြို့စား နှင့်ဆိုင်သင့်သည်ကွမ်း ဘိုး မင်း ရာများ ကိုလည်း မပေး မ ဆောင်ငမြတ်ဖြူမြို့ရွာကိုငြိမ်ဝပ် အောင်မ စောင့်မထိမ်း နိုင်ပါ။ လိုင်မြို့သူကြီး ရိုး ငငြိမ်း သား င ရွှေဦး ကိုမြို့သူကြီး ခန့်ထား ပါမည်အကြောင်း နှင့်လိုင်မြို့စါး သီရိဓမ္မရာဇာကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သူကြီး ရိုး ရာမှန်သူငငြိမ်း သား င ရွှေဦး ကိုလိုင်မြို့သူကြီး ခန့်၊ ငမြတ်ဖြူအဘင အောင်ထွန်း ငအုတို့ဆက်သွင်း သည့်စာတမ်း စာရင်း ကိုသိမ်း ၍ ငရွှေဦး စစ်တမ်း စာရင်း သွင်း စေ၊ င မြတ်ဖြူငအုတို့မှာ ရသည့်တံဆိပ်စာချွန်ကိုလည်း သိမ်း ။

12 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နာ၁: ခံဘယ ကျော်ထင် ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

စား တော်ကဲ နန်းမျိုး ရာဇ ကျော်သူကို နောက်အပ် တော်မူသည့် ရွှေပြည်ရန်ခွင်း အစုသား တို့ကိုအပ်ရင်း ရွှေပြည်စက်ဦး အစုသား တို့နှင့်အတူသစ်တပ်ထွင်း မှာ နေစေ။

14 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှတ် တော်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခဲ ဇေယ နော်ရ ထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုး ဇေယကျော်သူကိုအတွင်းဝန်အရာကနှုတ်၍ သိမ်မင်းဝန်အရာနှင့်
စီရင်မြဲစီရင်စေ။

15 December 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခရာဇ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

16 December 1807

ဒသာမိမာသ်သုန္ဒဒိန် ဇဇဝမကာရရာသိ စန္ဒရမာသအသ်ာ ၃ဝ ပဋ္ဌမ တပို့တွဲ
31 December 1807
လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် နေ့ညည့်တတိယယံ ၁၀ နာရီတွင် ဒသာမိမာသ်ပြီးသည်ဖြစ်သည်၊
အမြောက်သံ ပေး စေ၊ အာပစ်ရှာဟိုသိန္ဒိတွင်ပါသည့်ကျမ်း စုကိုဆရာ တော်တို့နှင့်
ဘိလိုကာလိကပါသည့်စာပြန်ပုဏ္ဏား ရှေ့ဘဝါး တော် အောက်ရှိစာပြန်ပုဏ္ဏား တို့ကို
ရှင်း လင်း အောင်ပြန် စေ။

16 December 1807
သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော်
ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောတွင်း ကျေး ရွာများ မှာရှိသည့်နိဿရည်း ဆရာရဟန်း တို့ကိုပင့်ခေါ်စေ။

19 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနှစ် တော်သလပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြင်စိုင်း မြို့မှစ၍ ရွှေတိုက်သား အရပ်ရပ်ရှိသည့်လူတို့ကိုတ ယောက်မကျန်သိမ်း ခေါ်စစ်ကြော၍ ပျောက်သမျှဘဏ္ဍာ တော်ကိုဘဏ္ဍာစားသွင်း စေ၊ ဘဏ္ဍာ တော် ပျောက်သည့်အမှုတွင်သူခိုး ကနှုတ်ပိတ် ပေး သည့် ကြေး ငွေကိုစား ယူသူတို့ကိုလည်း ခေါ်၍ စစ်။

20 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခရာဇ နော် ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော် နေရပ်စုတွက်စုနယ်တွင် ကျေး ရွာများ မှာ တောတွင်း အဝေး မြို့ ကျေး ရွာကဲ့သို့ဒသာ ဘာဝမဆက်သူတို့ကိုလက်နက်ကိုင်မင်း မှုခန့်ထား ရသည်မ ဟုတ်၊(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစာရင်း ပါဒသာ ဘာဂမဆက်ကျွန်အိမ်၊စာရင်း မပါ 1783
ဒသာ ဘာဂမဆက် ကျွန်အိမ်သား တိုးမြေး ပွား လူတို့တွင်အင်္ဂါအား မဲ့ရှိသည်ညှိ နှိုင်း တော်မူသည့်တွက်ပုံအတိုင်း အင်္ဂါအား မဲ့ညှိနှိုင်း၍ ဒိုင်း ဝန်မင်း ကျော် သီဟ ဆင့်ဆိုရာင ပေတို့ ရွှေပြည်စာ ရေး အရာနှင့်နှစ်စဉ်စစ် ကြောတောင်း ခံဆက်သွင်း စေမည် လျှောက်ထား ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ င ပေတို့ ရွှေပြည်စာ ရေး ခန့်၊ သား တော်များ နှင့်မှူး တော်မတ် တော်တို့ကိုအတွင်း တော်သို့ဝင် ရောက် စေ။

22 December 1807

သက္ကရာဇ်၁၁၆၉ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော်၇ရက် နေ့နာ: ခ ဇေယ နေ၁ရ ထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

သန်တုရင်၊ သါဂုရဲ့ ကျော်တို့က ရနိုင် လေး မြို့လက်နက်ကိုင် ၁၀၁၆ ရသည်၊ ရသည့် လူတို့နှင့်ထား ဝယ် ရောက်ချီသွား ပါမည် လျှောက်ချက်အတိုင်း ချီသွား စေ၊ ရနိုင် လေး မြို့မှာလက်နက်ကိုင် ပေး ရာမပါမြန်မာကျန်သည်ကိုလည်း စစ်ကြော၍သန်တု ရင်၊ သာရရဲ့ ကျော်တို့တစ်တွင်း သို့ပို့အပ်စေ။

23 December 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခု နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခရာဇ နေဘ်ရထားတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

24 December 1807

ရွှေတောင်နန္ဒမိတ်စည်သူကို ရတနာသိယ်မြို့ဝန်၊ ကျော်စွာသီရိကိုငါး စို့ပဋ္ဌဝလ
မြို့ဝန်ခန့်။

24 December 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နဝါး ခံဘယ
ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့သာ ကျေး နတ်စိမ်း ဘုန်း ကြီး တို့မှာတသီး တဋ္ဌာနဖြစ်သည်၊ ပင့်ခေါ်စေ။

27 December. 1807

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၆၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နာ ၁း ခ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအရှင်ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်း ကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ရာဇနန္ဒ ကျော်ကိုအတွင်း ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူကြောင်း လည်း ရာဇနန္ဒ ကျော်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့် သိရို သေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက် သော ကြောင့်အ ဆောင်အရွက်အထိုက်အလိုက်သနား ပြုစု တော်မူ၍သံ တော်ဆင့်အရာနှင့်အတွင်း တော်မှာဆင့်ကဲ နေရသည်၊ အတွင်း မှုပြင်မှုမှစ၍အလုံး စုံကိုလည်း ကျွမ်း သိနား လည်သသူအထူး သဖြင့်ယုံ မှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်အတွင်း ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ အတွင်း ဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအရှင် ကေရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်အတွင်း တော်စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း မှစ၍ပြည် ရေးရွာ မှုအလုံး စုံကိုကုန်တွင် ပြေလည် အောင် လျှောက်ထား ပြန်ဆိုစီရင်ရသူဖြစ်သည်၊ ဓမ္မဝတ်ရာဇဝတ် လောကဝတ်အ ကြောင်း သုံး ပါး ကိုကျွမ်း သိနား လည်သည်နှင့်အညီ ရှေး အတွင်း ဝန်တို့စီရင်ခန့်ထား သည့် ရှေ့နန်း ရိုး ထုံး စံကို ထောက်၍ ခန့်ထား စီရင်။

27 December 1807

သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ ခုနတ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့လွှတ် တော်ကွန်း စင်မှာနား ခံ ဇေယျသိခ်သူတွင်ပြန်။

(တင်၊ ဝေါဟါရ၊ ၁၉၇၅၊ စါ၆၀–၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သောဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူမှား ရှင်
လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊
ရွှေလက်ထက် တော်စုဘွဲ့ တော်မူသည်၊ စုကြီး ရွှေပြည် သေနတ်အစုအမှုထမ်း တို့သည်
ကာလရှည်မြင့်သဖြင့်အဝင်အထွက်မညီမညွတ် မရှင်း မလင်း ရှိရာသည်၊ အစုအငန်း
မယို မယွင်း စေသင့်တိုင်း ပြည်အ ခြေ ာမြစ်ဖြစ်သည်ကို သောက် တော်မူ၍သား တော်
အစဉ် မြေး တော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့်အဖွန့်ရှည်စွာအမှုထမ်း သီး သန့်တည်ထွန်း
စေခြင်း ဌါဝါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်သည်လည်း ရှေး ဘေး လောင်း တော်အ
သောကဓမ္မရာဇာ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း တို့ကဲ့သို့မင်း သာမန်တို့ခံ ဝံ့ခဲ သောမုဒ္ဒါ
ဘိသိက်ကိုနှစ်ကြိမ် မြောက်စင်ခံ တော်မူ၍သဗ္ဗညုတဆုမြတ်ကိုပန်ဆင် တော်မူသည်နှင့်
အညီသာသနာ တော်မြတ်စီး ပွါး ပြည်သူတို့စီး ပွါး များ မည်ကိုသာရည် တော်မူ၍
မင်း ၏ကျင့်ရာ သောတရား အ ပေါင်း တို့ပပြတ်ကြီး ကုတ်အား ထုတ်ဖြည့်ကျင့် တော်
မူလျက်ခပ်သိမ်း သောပြည်သူသတ္တဝါတို့အား တရား နှင့်အညီဆုံး မစိုး အုပ် တော်မူ
သည်၊ ရှေ း ဘုရား လောင်း မင်း ကောင်း မင်း မြတ်တို့မှာလည်း ဓိဋ္ဌာန်ရည်
ညွှန်း သမှတ်ပြဋ္ဌာန်း သမ္မမချွတ် မလွဲပြီး စီး မြဲဖြစ်သည့်အတိုင်း ရွှေပြည် သေနတ်င
စော်ပွါး ၊ ငကံ၊ ငသာလှ၊ င ကောင်း ၊ ငရုံ၊ ငလာ၊ ငရွှဲ၊ ငရွှဲတို့လှစုဂ၊ ငမြတ်
လေး ကိုအကြပ်၊ င ပေနု၊ ငအယ်၊ င မှုး ၊ င မှုံ၊ င ခေါင်၊ ငသာ အေး ၊ ငမြန်၊ င
ကျော်တုတ်တို့လှဂ၊ င ကောင်း တင်ကိုအကြပ်၊ ငစွာ၊ ငကြာ၊ င ပေါ၊ ငဓို၊ ငနု၊ င
ဝဲ၊ ငခဲ၊ ငသာဟံတို့လှဝ၊ ငပန်း ဦး ကိုအကြပ်၊ ငလိုက်၊ ငအိုက်၊ ငမြတ်သူ၊ ငချမ်း
ပို၊ ငသံ ချောင်း ၊ ငကြံ၊ ငမြတ်ဘု၊ ငခဲတို့လှဂ၊ င ရွှေဦး ကိုအကြပ်၊ ငလိုက်၊ ငအိုက်၊
ငဖါ၊ ငမြတ်ရာ၊ ငမြတ်ဝန်၊ ငခြင်၊ ငနန့်သာ၊ ငရွှဲ

13 September 1808

လယ်ဘီလူး စော်ဘွား ငလှော်ကိုယ်ထီး နီ၂စင်း ၊ ညောင်ရွက်၃ဆင့်၊ ထီး ချက် ထီး လက်၊ ထီး ဂိုး ၊ ရွှေဖိနပ် ၊ ကွမ်း ခွက်၁၂ရာသီ၊ လဘက်အိုး တကောင်း ဖိတ် ကွမ်း လိပ်၃မွှာ၊ ကြိုပ်ခွက်အစုံ၊ ငွေ ထွေး အင်နား ထောင်း ဖော့ကြယ်၊ စလွယ်၉ သွယ်ရှမ်း ပေါင်း ဖြူရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက်၄မျက်နှာ ထောင်၊ မြင်း က ကိုင်း ညောင်ရွက်၉၊ ရွှေဇာဝါဖိနပ် ၊ နင်း နှင်း သိပ်အိမ် မြွှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါက တောင်ရွှေဖိနပ် ၊ မြင်း ကြိုး ကတ္တီပါရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး တင်ရန်းခတ္တိ ပါစက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း တခွက် ရွှေ၂စုအနီတစု၊ တိုင်ထုတ် လျှောက် ရွှေဖိနပ် ၊ အုံး နီ၊ ယပ်နီ၊ ချင်ဖိတ် ရွှေ၂စု၊ အနီတစု၊ အထွင့် ရွှေဖိနပ် အလံကျည် လှံကျည်ရင်း ဖွား ရွှေဒိက တောင်ရွှေရေး ရုံကြုက် ရွှေ၂စုအနီတစု၊ တိုင်ရွှေ ဖိနပ် ၊ ကတောင်ရွှေရေး ၊ အလံကျည်လှံကျည်၊ ရင်း ဖွား ရွှေဒိ၊ ဓါး မိုး ကြိုးဆင့် ရွှေကြယ်စုံအိမ်ဖြူသတ္တုလပ် အိပ်နီသွပ်စုံတံဆိပ်ထား လိုက်အဦး ရွှေကွက်အိမ်ဖြူဖဲစင်း၊ ဟော်အဆောင်မ အဆောင်ဦး လယ် ပေါ်ပတင်း ရွှေချ၊ လက်ဝဲဆောင်၊ လက် ယာဆောင်၊ နောက်၃ဆောင်စကြောတပွင့်၊ ချင်ဖိတ်အမွှမ်း လယ်ပြောက်၊ တိုင် အနီသုတ်၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသာ၁၊ နှဲကြီး ၁၊ နှဲငယ်၂၊ ခရာ၁၊ တပိုး ၁၊ လင်း ခွင်း ၁၊ ဆောင်ထီး အထွင့် မှော်ပွင့်ရွှေထည့်၊ ထီး ရွက်အနား ပတ်လည်သံ၂ ရွှေထည့်၊ ဆင်ပေါက်၁၊ ဆင်မ၁ သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍ သွင်း ။

13 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သူ တော်သန)

မင်း ကွန်း ကျိ တော်ကရိကွာ တော် ပေး မြဲလူတို့မှာ မင်း ကွန်း ကျိ တော်ထွင်စ
ါး ကုန်လျှင်နန္ဒဝန်ဥယည် တော်ကို ရှိစပါး က ပေး စေ။

15 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့ နာ ၁း ခ
ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အသုံး စာရေး သူကိုမဟာဒါန်တိုက်အဝင် ရွှေရင်းမာရှာကိုသနား တော်ခံ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။ 16 September 1808

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ကိုအ နေခက်ခက် ပုထိုး ဟော်ကြီး ရေခက် ဆောင်ရန် ရှိသည်မှာ ဆောင်ယူနိုင်သည်ဆိုသူတို့ကို မည်သို့ ဆောင်ယူနိုင်မည့်အကြောင်း အရာကို မေး ရှိသွင်း ။

17 September. 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့ နံ ၁း ခ ပြော့ ကြီး မှူး ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လောင်း ရှည်မြို့ ကျေး ပုံ ချောင်း တောမှာ မွေး ထူး ရေခြား အရပ်ဇီ ကျော်
ဆင်တော်ကြီး ကို အောက်မား ခန့်၍ အောက်ငင်စေ။

ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ကိုသွန်း လုပ် တော်မူသည်မှာ ရွှေဘုန်း တော် ကြောင့်
သိကြား နတ်တို့ကူညီသွန်း လုပ်သည်ဖြစ်၍ပြီး စီး အောင်မြင်သည်၊ အချိန် ၂၀၀၀၀၀
ထွက်စုရသည် ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ကိုအနောက်ဘက်သို့မည်သို့ ဆောင်ယူမည်
အမေး တော်ရှိလျှင် ဆောင်နိုင်ယူနိုင်မည်အကြောင်း လက္ခဏာနှင့်ရှိနိုး သံတော်
ဦး မတင်နိုင်ကြရှိလည်း၊ ဟံသာဝတီရန်ကုန်မှာ ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ကို ဆောင်
ယူနိုင်မည့်သူဝန်ကြီး စည်ကြီး သင်း ဘောသင်ကန်း အချအတင်စက်ဆင်စက်လုပ်တတ်
ကျွမ်း သူတို့ကိုသင်း ဘောသား ဖြစ်စေရန်ကုန်မြို့နေဖြစ် စေမြန်မာကုလား မည်
သသူမဆိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်က စစ်စစ် မေး မြန်း ပြီး လျှင်ဟံသာဝတီမြို့ဝန်ကိုယ် ရွှေဘဝါး
တော် အောက် ခေါ်ယူထန်တက်လှာရမည့်အကြောင်း နှင့်မှာထား ၍အမြောက်ဝန်
ကိုရန်ကုန်မြို့သို့ခန့်ထား သွား စေ။

(17 September 1808)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခ
ပြေ့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်)။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ခွေဆိုး ပြီး စက်ကြီး ဘော်များ ကိုမိုး လွှတ် အောင်ဖဲ သဘောက်မျှလား စေ။
18 September 1808
(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် တော်သလင်း)လပြည့်ကျော် [illegible] နာ၁း ခ
ဘာဝ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

သင်္ဘောကုန်ပွဲစား ငရာ၊ ကုန်သည်ရန်အောင်ကျော်ထင်၊ ငရွှန်း၊ ငလွန်း ကျင်း၊ ငဖြိမ်း၊ ငရွှန်း ငယ်၊ ငစံ၊ ငချမ်း ငြိမ်း၊ ငအေး၊ ငသာလှ၊ ငဖိုက်၊ ငထွေး၊ ငပုတင်၊ ငပေတိုး ရွှောက်ချက်ကို ယောက်ျ ၊သင်္ဘောပြည်က ရွှေမြို တော်စစ်ကိုင်း အင်းဝများ ၌ ရောက်သည့်စိန် ကျောက်အမြင် သင်္ဘောကုန်အ ထည်အပါအဝတ်အစ်မျိုး ထည်မျိုး ရှိဝ်ကုန်တိုက်ကုန်လုံး ရေချမ်း ရေများ နှင့်ငှက်သိုက် ငှက်တောင်အရပ်ရပ်က ရောက်သည့်ကွမ်းသီး များကိုအကွဲအပြား မရှိ ကောက် မြဲအကောက် တော်ကိုခံပြီး လျှင်မြင်း ၎ ကို ဝန်မင်း ကျော်သီဟအတွင်ကိုခံ၍ ပွဲစား ငရာကုန်သည်ရန်အောင်ကျော်ထင်၊ ငရွှန်း၊ ငလွန်း ကျင်း၊ ငဖြိမ်း၊ ငရွှန်း ငယ်၊ ငစံ၊ ငချမ်း ငြိမ်း၊ ငအေး၊ ငသာလှ၊ ငဖိုက်၊ ငထွေး၊ ငပုတင်၊ ငပေတိုး တို့က တဝတည်း ရောင်းဝယ် စေပြီးလျှင်တနှစ်အခွန် တော်ငွေ ၁၀ ဝိဆက်သွင်း စေမည် သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

21 September 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်းကျွတ်လဆန်း ၂ ရက်နေ့နံနက် ခဘယ ကျော်ထင်လွှင်ပြန်။

(ရေး ဟောင်း သုတေသန)

ပန်ချီရေး ရွှေတောင်စိတ္တကျော်၊ ငွေတောင်စိတ္တသူ၊ ငမြတ်လှ၊ ငရွှေး၊ ငဝန်း တို့ကိုတာ၂၀၀အထွင်း မှာနေစေ။

22 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ပြည့်သတင်း လွှတ်လဆန်း ၃ရက် ၄နေ့ နံ ၁း ခ [illegible]ချီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်းသဒါက ဒဝယ်မြို့နယ် လေးရပ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ရှိသည့်ငှက်သိုက် တောင် အကောက်အခွန်ကိုသနားတော်မြတ်ခံ၍ အဘဒဝယ်စစ်ကဲငအောင်ကတာဝတည်း ကောက်ခံပြီး လျှင်နှစ်စဉ်ဆက်သမြဲလက်ဆောင်တော်မပျက်ဆက်သပါစေရမည့် အကြောင်း နှင့် လျှောက်သည်၊ ဒဝယ်မြို့နယ်တွင်း ငှက်သိုက်တောင်များ ကနှစ်စဉ်ဆက်သမြဲငှက်သိုက်အကောက်အခွန်ကို မင်းသဒါအဘဒဝယ်စစ်ကဲငအောင်က အအုပ်အထိန်း နည်း တဝတည်း ကောက်ခံစေပြီး လျှင်နှစ်စဉ်ဆက်သွင်း မြဲအကောက် အခွန်တော်ကိုဆက်သွင်း စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

23 September 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခဘယ ကျော် ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝါကျွတ်အလှူတော်ကန်တော့အဆက်အသများ မှာသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နှစ်သစ်ဝါဝင် ဝါကျွတ်ကန်တော့မှစ၍ ၁၂ ရာသီအလှူတော်နတ်ပူဇော်ပွဲလမ်း လှုပ်ဆောင်ရန်ရှိသည်ကိုအဓိမာသ်နက္ခတ်ရက်အတိုင်း စီရင်လုပ်ဆောင်လှူဒါန်း စေ၊ ရဟန်း သံဃာတို့မှာအဓိမာသ်နက္ခတ်ရက်ကိုမလိုက်မသုံး မဆောင်စေနှင့်၊ ဓော ဟောင်း ပြက္ခဒိန်ရက်ကိုသာသုံး ဆောင်စေ၊ ဝါဆိုဝါကပ်ဥပုသ်ပဝါရဏာကိုလည်း အစဉ်ပြုမြဲထုံး စံအတိုင်း ပြုစေ။

24 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခ ပြော ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နှစ်သစ်ဝါဝင်ဝါကျွတ်ကန်တော့မှစ၍ ၁၂ရာသီပွဲလမ်း စီရင်လုပ်ဆောင်ရန် သည်ကိုအဓိမာသ်နက္ခတ်ရက်အတိုင်း စီရင်လုပ်ဆောင်စေထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်တော်ကိုသိမ်း ။

25 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်းကျွတ်လဆန်း ၆ရက် နေ့နံ ၁း ခ ၆ပြ ၁ ကြီးမှူး ထွင်ပြန် ။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

26 September 1808

2 December 1808

အိမ်ရှေ့မင်း ကိုမိုး နဲ့ ကြောင်း နတ်တော်လပြည့်နေ့ချီစေ၊ တောင်ငူမင်း ၊ မိုး မိတ်မင်း ၊ သံလျှင်မင်း ၊ ကနောင်မင်း ၊ ကလေး မင်းသား ၊ ဝန်သို မင်းသား ၊ ကျောက်ပန်း တောင်း မင်းသား ၊ ပန်တိမ်မင်း သား ၊ အင် ယောက် (**သာမင်း**) သား တို့ကိုအိမ်ရှေ့မင်း နှင့်လိုက်၍ထမ်း ရွက်စေ၊ ပြည်မင်း ကို ရွှေမြို့တော်မှာ စောင့်နေ စေ၊ မြင်း စုကြီး ဝန်မင်း ကျော်သီတကိုသိန္နီ

2 November 1808

ကြောင်း တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့ချီစေ၊ ဗန်မော် စော်ဘွား ကိုလည်း

31 December 1808

မြင်း စုကြီး ဝန်မင်း ကျော်သီတနှင့်လိုက်စေ၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့ သီပေါကြောင်း ရွှေစက် တော်ဖြန့်ချီ တော်မူမည်၊ စကိုင်း မင်း ကို နောက် တော်လိုက် စေ၊ ပုဂံ မင်း ပုခန်း မင်း တို့ကိုမင်း ထွန်း နန်း တော်မှာ စောင့်နေ စေ၊ ဗဒုံမြို့ သူကြီး ကိုလည်း ပုဂံမင်း ၊ ပုခန်း မင်း တို့နှင့် စောင့်နေ စေ၊ ခန့်ထား စိ ရင်ရန်ဖွဲ့သမှုကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ သာထွန်နန်း မြေကင်း တပ်မှူး ရဲ ခေါင် ကျော်စွာ၊ တပယင်း မြို့ဝန်လက်ယာ ကျော်ထင်တို့ကိုမြင်း စုကြီး ဝန်မင်း ကျော် သီဟနှင့်လိုက်ထမ်း စေ၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့ကိုလည်း အင်အား နှင့် လျော် အောင် နောက် လိုက် နောက်ပါနှင့် နောက် တော်လိုက် စေ၊ မြို့ရွာမှာလည်း ညီသား တို့ကိုအစောင့် အနေထား စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်၊ မုတ္တမမြို့ဝန်၊ ပုသိမ်မြို့ဝန်တို့ကိုထိန်း အုပ်စီ ရင်စုမြို့ရွာလက်နက်ကိုင်နှင့် ရွှေစက် တော်ဖြန့် တော်မူမည့်လမ်း ယွန်း စလင်း ကြောင်း သို့ချီတက်၍တပ်မ တော်ကိုကြို စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ကို ရှေ့ဘဝါး တော် အောက် လာနိုင်လျှင်လာ စေ၊ တပ်မ တော်ချီ တော်မူမည့် အောင်တပ် တော်မှာနန်းကြန် တွင်ချ တော်မူမည်၊ တဲနန်း တော်ကိုယခုကပြင်ဆင် စေ၊ ပြည်မင်း ဝန်ရဲ ကျော် အာကာ၊ ပြည်မင်း အနောက်ဝန်သီရိ ကျော် ခေါင်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် လာ စေ၊ ချီ တော်မူလျှင် ဆောင်ရန်ထန်း ခေါက်ဖါ ၃၀၀၀၀ ကျော် ၄၀၀၀၀ ရ အောင်မင်း ကွန်း အနောက်ဘက်ထန်း**လက်**များ ကိုချိုင်၍အိပ်ဘန်သား များ ကို ရက် စေ။

26 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခဘယ ကျော် ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗန်မော်မြို့မှာ နေမျိုး မင်းလှနော်ရထာကို ဗန်မော် စော်ဘွား အရာနှင့် ခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေမည့်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

27 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်းကျွတ်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီးမှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အရပ်ရပ်မြို့စုတိုက်စုများ မှာလက်နက်ကိုင်ကိုအသည်အလာ မည်သည်အစုအမှုထမ်း မဆိုမြို့ရှင်ရွာရှင်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကတာဝတည်း သိမ်း ရုံး စေ၊ တိုက် ကျေး ရွာများ မှာလည်း တိုက်စာရေး ကျေး ရွာသူကြီး တို့ကတာဝတည်း သိမ်း ရုံး စေ၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက် ရောက်သည့်ကာလမှာအစုအငန်း သား တို့နှင့် ပေး ရာဘွဲ့ရာပါ သည်တို့ကိုဆိုင်ရာနှုတ်ယူ ပေး အပ် စေ၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့ကသိမ်း ရုံး ရာ မလိုက်မ လာပြင်း ဆန် နေလျှင်အဆုံး စီရင်၊ ကသည်း အဏ္ဍပတ်တို့မှာလည်း မည်သည့်အစု အငန်း အမှုထမ်း ပေး ရာဘွဲ့ရာမပါမဆိုတလုံး တာဝတည်း အရပ်သွေး ကြီး သွေး ဆော်တို့ကသိမ်း ရုံး ရှုလုကိုစုပုံ စေ၊ လူစုပုံမိမှဆိုင်ရာစာနှင့်ခွဲဝေ ပေး အပ် ထမ်း ရွက် စေ၊ ရေကင်း ဝန်ကသိမ်း စုသာယာဝတီမြို့၊ လှိုင်မြို့၊ တရုပ်မော်မြို့ သာရဝေါလက်နက်ကိုင်မှာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆန်တက် စေ၊ ကျန်မြန်အောင် မြို့၊ကနောင်မြို့၊ဟင်းသတမြို့၊ခနုဖြူမြို့၊ဇလွန်မြို့များမှာ ရေကင်းဝန်ကအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း သိမ်း ရုံး ရှုပ်သိမ်မြို့ဝန်သို့အပ် စေ။

27 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၈ရက် နေ့နာ ၁ ခ ပြေ ၁ ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လသာ၊ ပျဉ်ထိပ်၊ နတ်ထိပ်၊ မြို့ကြီး ၊ ဒေါင်မြီး ၊ ကျွဲနဘား ၊ ရေသိုး ၊ ဆင်ခေါင်း ၊ ပုင်သာ၊ တမာကျစ်၊ ဆင်ကြု၊ မြောင်ဦးကင်း များ မှာတကင်း လျှင် ၁၀၀စီတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်၊ တကင်း နှင့်တကင်း ကိုလည်း နေ့ညည့်လှုပ်စပ်မိအောင် ကူးသန်း စောင့်နေစေ၊ မင်းညီမင်းသား တို့မှာ ပေးသွဲ့တော်မူသည့် သွေးသောက်များ ကိုမြင်း ဘွဲ့၍မြင်း နှင့်ထမ်း စေ၊ နောက်တော်လိုက်မင်းညီမင်းသားမှူး တော်မတ်တော်တို့မှာသခ် ကျော်သူရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်နည်း အတိုင်း ထမင်း ကိုအချောက်လှန်း၍ တော်ပြီး ဆေးအများ ရအောင်လုပ်ဆောင်ပါကြ စေ၊ ဂိုကွာထမင်း မှုံ့ထည့်ရန်အရေ့တောင်ထိုး မှာအဝှာဖြစ်ရှိသည့်ဝါး ပိုးများ ကိုခုတ်၍အရှည်ဒ်ပြည့်အဘိုး အပိတ်နှင့်၃၀၀၀၀၀ ရအောင်လုပ်ဆောင်စေ။

28 September 1808

ထမ္ဘရာဇ်၁၁၇၀ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခရာဇ နော် ရထားထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)